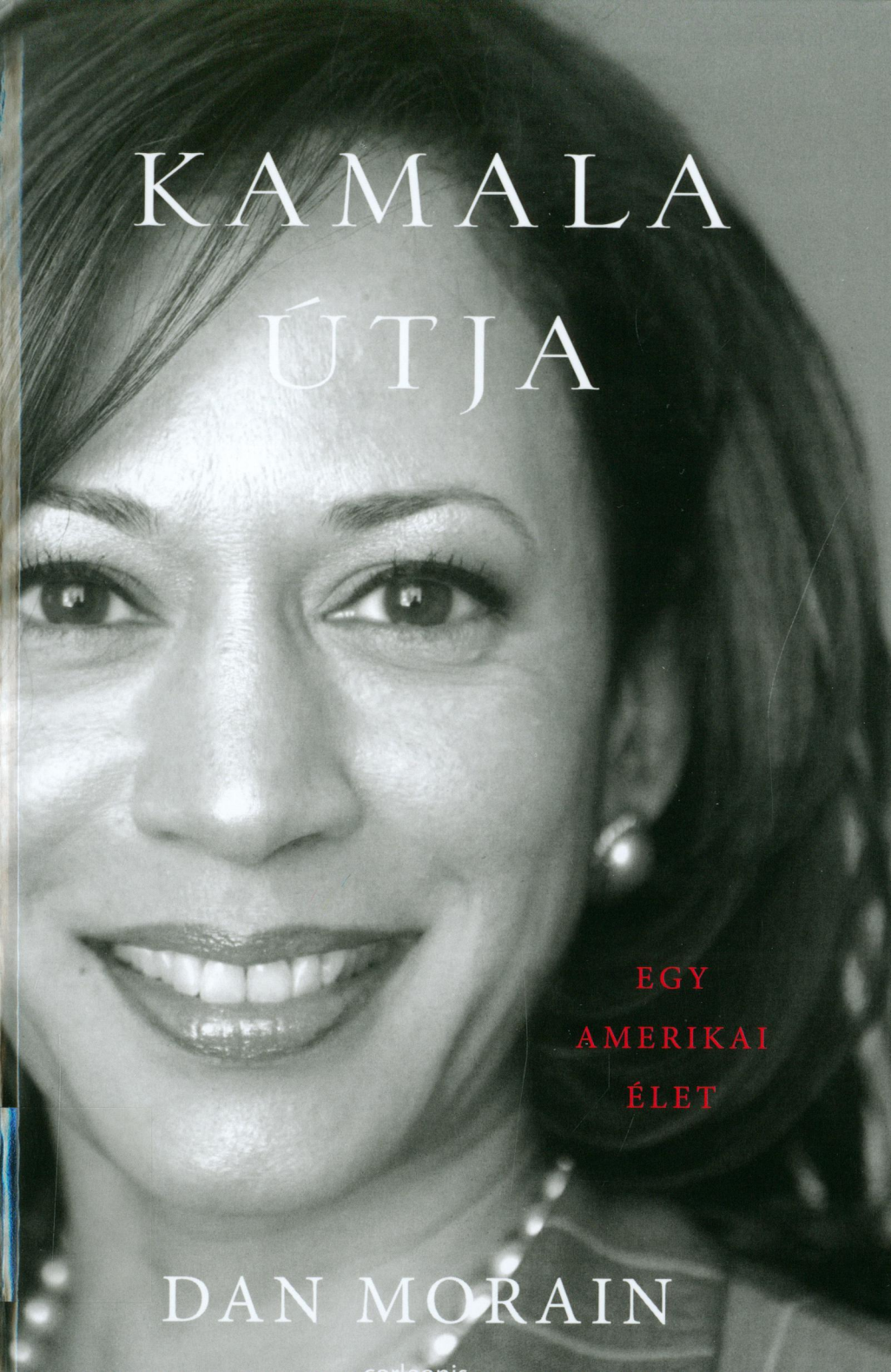
KAMALA
ÚTJA
EGY
AMERIKAI
ÉLET
DAN MORAIN

KAMALA ÚTJA

Egy amerikai élet

DAN MORAIN

CorLeonis

A fordítás az alábbi kiadvány alapján készült:
Dan Morain: *Kamala's Way* – An American Life
Simon & Schuster, New York
Copyright © Dan Morain, 2021

A kiadvány sem részben, sem egészben nem sokszorosítható
a kiadó írásos engedélye nélkül!

Fordította: Balika Anna
A borítót tervezte: Leah-Carlson Stanisic
Szakmai lektor: Nógrádi György
Szerkesztette: Balikáné Bognár Mária

Magyarországi kiadó:
Cor Leonis Kiadó
1021 Budapest, Budakeszi út 51.

E-mail: corleonis@corleonis.hu
Webshop: konyvaruhaz.corleonis.hu

Felelős kiadó: Vágási Emőke

ISBN 978-615-5893-66-7

Készült a Korrekt Nyomdaipari Kft.-nél
(www.korrektnyomda.hu)

Felelős vezető: Barkó Imre ügyvezető igazgató

2

SOMOGYI KÖNYVTÁR
94872G
219 1881 21
SZEGED

320
M87

Somogyi-könyvtár, Szeged
S000728624

Claudiának,
aki a mindenem

Tartalom

Shyamala lánya	9
Az a kicsi lány	22
Tanulóévek, apartheid, és egy mészárlás	31
A politika íze	42
A cél ismeretében	56
A hírnév küszöbén	62
Fejek hullanak – képletesen...	69
„Lelőttek egy rendőrt!"	80
„Ésszel" a bűnözés ellen	87
Harris és Obama	93
Az őrült futam	96
A változás szele elért Kaliforniába	108
Harris, az államügyész	117
A „relikvia"	127
Az esküvői harangok	135
Azok az átkozott fotók	146
Jelzáloghitel-válság	153
Fenomenális nők	162
„Tipikus pasas"	167
Egy nő, aki nem vesztegeti az idejét	173
Joe Biden segít Harrisnek	179
Tudni kell, mikor érdemes harcolni	190
Örökös harc	197
„Kapd el őket!"	207
„Küzdeni fogok"	216
Szintlépés	223
Az ellenállás	231
„Itt én kérdezek!"	243
„Igen vagy nem"	249
Harris kontra Kavanaugh	258
Egy családtag elvesztése	269
„Az emberek képviseletében"	276
Minden az időzítésen múlik	283
Tánc az esőben	293

Ajánlás

Az Amerikai Egyesült Államok a 20. század nyertes országa lett. Az első, majd a második világháború után Földünk meghatározó hatalma, óriási aranykészlettel, külkereskedelmi többlettel, elsöprő hadiipari fölénnyel, a dollár meghatározó, világvaluta-pozíciójával.

Napjainkra a Five Eyes, azaz az Öt Szem néven emlegetett öt angolszász hatalom – USA, Kanada, Nagy-Britannia, Ausztrália és Új-Zéland – hírszerzői közössége szőröstülbőröstül lehallgatják a világot. Ez nem csupán óriási hírszerzési, de politikai és gazdasági előnyt is jelent ezen államoknak, elsősorban az USA-nak.

Jelenleg három globális játékos van. Abszolút első helyen az USA, de előnye csökken, második helyen a gőzerővel feltörekvő Kínai Népköztársaság, amely, előreláthatólag az évtized második felére, bruttó GDP-ben le fogja hagyni az USA-t, a harmadik pedig Oroszország. Kína helyzetét nehezíti, hogy valamennyi szomszédos állammal feszült a viszonya. Oroszország értékét ma a hadserege, valamint kőolaj- és földgáztartaléka jelentik.

Az USA új vezetésének ezekre a kihívásokra kell felkészülnie. Nyilvánvaló, hogy meghatározó lesz a nemzeti érdek, de ennek értelmezése és végrehajtásának a módja sokféle lehet. Láttuk ezt az értelmezést a nyolcéves Obama-adminisztráció és a négyéves Trump-elnökség idején. Látjuk, hogy a fehérek aránya az Egyesült Államokban folyamatosan csökken, és rövid időn belül színes bőrű többség lesz az USA-ban. Obama elnöksége nem volt véletlen, és hasonlóan nem véletlen Kamala Harris alelnöki pozíciója sem.

A könyv – természetesen USA-szempontok alapján – betekintést enged a működő, sok gonddal küszködő ország belső életébe, ahol a fő kihívást a gazdaság, a rengeteg eladósodott, tönkrement ember sorsa és élete jelenti. Hatalmas problémát jelentenek a megoldatlan börtönviszonyok is – Kaliforniában, a csodás államban például 20 év alatt ötszörösére nőtt a börtönben lévők száma, és elérte a 173 000 főt.

A könyv segít megérteni, hogy a világ Amerikából nézve más prioritásokat mutat. A kül- és biztonságpolitika hátrébb sorolódik, mint az oktatás, az egészségügy vagy a pénzügyek, még akkor is, ha ez Európából nézve nem így tűnik.

Az amerikai kül- és biztonságpolitikában jelentős változások várhatók. Az USA Trump elnöksége idején kimaradt vagy kilépett több létfontosságú nemzetközi szervezetből. Most a korrekció várható. Nyilvánvalóan felélénkülnek a transzatlanti kapcsolatok, a BREXIT után felértékelődik Németország szerepe és teret veszít Nagy-Britannia. Az USA pozícióit jól jelzi, hogy a világ hadiipari exportjának 60%-a onnan származik. Az USA-nak ki KELL alakítania új kapcsolatait a világgal, ezen belül a NATO-val, Kínával és Oroszországgal.

A Floyd-ügy jól rávilágított az ország óriási, belső, megoldásra váró feszültségeire.

Kamala Harris az USA első színes bőrű alelnöke ez év január 20-ától. Még az is megtörténhet, hogy Kamala tündérmeséje folytatódni fog, és az alelnökből egyszer elnök lesz.

Budapest, 2021. január 3.

Nógrádi György

1

Shyamala lánya

◂▸ ◂▸ ◂▸

Ha a Kamala Harris köszönheti valakinek a történelem palettáján elfoglalt helyét, akkor annak a huszonhat éves indiai bevándorló nőnek, aki 1964 őszén életet adott neki a kaliforniai Oaklandben. Talán nem volt véletlen, hogy alig két héttel a választások napja előtt és épp Kaliforniában. A kor és a helyszín tökéletes inkubátornak bizonyult a kislány számára, aki felnőtt, és bebizonyította, hogy a társadalmi fejlődés együtt jár a megalkuvásoktól mentes *politikával*.

Az a kicsi lány felnőtt korára kemény, éles eszű, pontos, szorgalmas, okos, sokoldalú és multikulturális nővé érett. Kamala Harrisnek kevés dolog kerüli el a figyelmét, és még annál is kevesebbet felejt el. Hűséges követői vannak, akik a kezdetektől részesei politikai szervezetének, másokat viszont, akik egy időben szinte családtagoknak számítottak, időközben elidegenített magától. A kameráktól távol is empátiával és kedvességgel viszonyult azokhoz, akik nem segítették a karrierjét, közeli ismerősei között viszont vannak, akik ridegnek és számítónak írják le. Az élete nyitott könyv, de a magánéletét nem szereti a nyilvánosság elé tárni. Igazi ínyenc, aki örömét leli a főzésben, és az elegáns éttermeket is ugyanúgy szereti, mint a kis talponállókat. Közös ebédünkhöz egy apró, családi tulajdonban lévő karibi éttermet választott a sacramentói Capitoliummal szemben. Sokkal lassabban evett nálam, ahogy azt meg is jegyezte, miközen a fűszerek sokféleségéről beszélgettünk. Kamala

Harris igazi anyja lánya. A munkatársai szerint szinte alig telik el hét, hogy ne idézné a 2009-ben elhunyt Shyamala Gopalan Harris számos életbölcsessége egyikét. Leggyakrabban az alábbi mondását szokta emlegetni: „Lehet, hogy elsőként teszel meg sok mindent, de tégy azért, hogy ne te legyél az utolsó." Élete jelentős pillanataiban, amikor elérzékenyül, mindig eszébe jut az édesanyja, és azt kívánja, bárcsak ott lehetne mellette.

„Édesanyám, akiből áradt az energia, életem legnagyobb inspirációs forrása volt" – írja Harris egy Instagram-posztjában az édesanyja emléke előtt tisztelegve a 2020-as Nőtörténeti Hónap alkalmával. „Megtanította Maya húgomnak és nekem, mennyire fontos a kemény munka, és hogy higgyünk abban, képesek vagyunk helyrehozni a rossz dolgokat."

Shyamala Gopalan, aki alig volt magasabb 150 centinél, egy magas rangú indiai kormánytisztviselő négy gyermeke közül a legidősebb volt az ambiciózus családban, egy olyan országban, amely 1947-ben, kilenc évvel a születése után nyerte el a függetlenségét Nagy-Britanniától. 1958-ban, tizenkilenc éves korában háztartástudomány (home science) szakon diplomát szerzett az indiai Újdelhi városában levő Lady Irwin Főiskolán, majd az édesapja áldásával Berkeley-t választotta a magasabb szintű oktatás reményében. Táplálkozástant és endokrinológiát tanult, doktori diplomát szerzett, és az elkövetkező évtizedek alatt elismert mellrákkutató lett. Kutatásaihoz az évek során több mint 4,76 millió dollár (akkori árakon! – N. Gy.) támogatást gyűjtött össze, és több mint százszor idéztek tőle különféle tudományos anyagokban.

„Az édesanyám olyan családban nevelkedett, ahol a politikai aktivizmus és az állampolgári felelősség kifejezések mindennap szóba kerültek" – írta Kamala Harris 2019-es önéletrajzában, a *The Truths We Hold*ban. „Anyám a szüleitől örökölte politika iránti elkötelezettségét. Jól ismerte a történelmet, tudatában volt a rá váró harcnak, az egyenlőtlenségeknek. Már születésekor lelkébe ivódott a fejlett igazságérzet."

1962 őszén Shyamala Gopalan részt vett egy szervezett összejövetelen, amelyet fekete diákok szerveztek, s ahol egy Jamaicából érkezett, közgazdaságtant hallgató végzős diák, az ifjú Donald Jasper Harris adott elő. 1961-ben ő is azért emigrált Jamaicából, hogy az Államokban folytassa tanulmányait. Kissé radikális nézeteket vallott, ahogy a közgazdászok mondanák, „heterodox" szemléletű volt, nem fogadta el az amerikai egyetemeken akkoriban kedvelt hagyományos közgazdaságtani elméleteket, gondolkodási sémákat. Donald Harris a *New York Times*nak azt mesélte a találkozásukról, hogy Gopalan, aki tradicionális indiai szárit viselt, az előadás után odament hozzá. „Küllemében kiemelkedett a többiek közül, beleértve a nőket és a férfiakat egyaránt" – emlékezett vissza. Teljesen elbűvölte a férfit, ezek után néhányszor találkoztak, a többi pedig „már történelem" – tette hozzá Harris.

Gopalan és Harris 1963-ban házasodtak össze, abban az évben, amikor Jamaica elnyerte a függetlenségét az Egyesült Királyságtól. Egybekelésükről a *Kingston Gleaner* jamaicai napilap számolt be 1963. november 1-jén. A közlemény megemlíti, hogy mindketten PhD-hallgatók. Kamala Devi Harris 1964-ben, a húga, Maya Lakshmi pedig két évvel később született. Devi hindu anyaistennőről és Lakshmiról, a gazdagság, a szépség és a jó szerencse istennőjéről kapták a nevüket. 2004-ben Shyamala a *Los Angeles Times* újságírójának elmondta, azért adott lányainak a hindu mitológiából származó neveket, hogy ezzel is elősegítse kulturális identitásuk megőrzését, és mert úgy gondolta, „az istennőket imádó kultúra nagyon erős nőket tud kitermelni magából".

Kamala Harris elmesélte, hogy szülei, akik a 60-as évek második felében aktívan részt vettek a polgárjogi mozgalmakban, őt is magukkal vitték a tüntetésekre. Egy családi anekdota szerint egyszer, amikor a babakocsiban nyűgöskö-

dött, az édesanyja megkérdezte, mit szeretne. „Szabadáág!" – vágta rá a kislány.

Mint megannyi professzor, a karrierje elején Donald Harris is gyakran költözött. Berkeley-ből az Urbana-Champaign városbeli Illinois-i Egyetemre, onnan a Northwestern Egyetemre, a Wisconsini Egyetemre, majd 1972-ben vissza a Bay Area-ba és a Stanfordra. Az egyetemi napilap, a *Stanford Daily* Donald Harris gazdaságfilozófiáját marxistaként jellemezte. Akár az volt, akár nem, nem volt klasszikus, és ez kockázatot jelentett folyamatos foglalkoztatására. 1974-ben, amikor vendégprofesszori munkája véget ért, a stanfordi egyetem közgazdaságtani professzorai közül egyesek vonakodtak ajánlani őt a teljes munkaidős foglalkoztatásra.

Az ügybe Harris támogatására bekapcsolódott a Radikális Politikai Közgazdaságtan Egyesülete, ezért az esetet a *Stanford Daily* is felkapta. A hallgatók körlevelet indítottak, amit több mint 250-en írtak alá, és amelyben azt követelték, hogy a közgazdasági kar „hivatalosan köteleződjön el" a marxi közgazdaságtan iránt, és vegyen fel három oktatót, akik a területre szakosodtak, illetve, hogy a kar alkalmazza teljes munkaidőben Harrist, tenure-track pozícióba, tervezhető karrierlehetőséget biztosítva számára. Donald Harris erről később azt írta, nem különösebben ragaszkodott ahhoz, hogy maradjon a Stanford Egyetemen. Végül mégis fölvették, és ő lett az első fekete közgazdász, aki megszerezte a tenure-t a Stanford Közgazdaságtudományi Karán. Egészen 1998-ig maradt az egyetemen, amikor visszavonult a tanítástól. Donald Harris ma is professor emeritus státusszal rendelkezik.

Shyamala és Donald útjai 1969-ben szétváltak, amikor Donald a Wisconsini Egyetemen tanított. Kamala ekkor ötéves volt, Maya pedig három. A szülők a válókeresetet 1972 januárjában nyújtották be. Harris ezt írja az önéletrajzában: „Ha kicsivel idősebbek lettek volna, és érzelmileg valamivel

érettebbek, talán megmenthették volna a házasságukat. De olyan fiatalok voltak. Apukám volt anyu első fiúja."

Egy 2018-as esszéjében Donald Harris megemlíti, sajnálja, hogy szoros kapcsolata Kamalával és Mayával az elmérgesedett gyermekelhelyezési pert követően „hirtelen megszakadt". A gyermekek elhelyezését „Kalifornia állam azon hamis feltételezésének..." rótta fel, miszerint az apák egyedül nem képesek ellátni a szülői feladatokat (különösképpen, ha a kérdéses apa egy „szigeteki nigger", azaz a jenki sztereotípia szerint olyasvalaki, aki, ha „olyanja van", akár meg is eszi a gyerekeit reggelire!). „Mindazonáltal – írja – szeretetem a gyermekeim iránt soha nem hagyhatott kétséget."

A válást kimondó, 1973. július 23-i ítélet értelmében Shyamalának ítélték oda a gyerekeket, Donald azonban minden második hétvégét velük tölthette, illetve a nyári időszak alatt hatvan napot. Leírja, hogy elvitte a lányait Jamaicára, hogy megismerkedhessenek a rokonaikkal és Donald gyerekkorával: „Mindent megtettem, hogy minél jobban megismerjék ezt a világot, ezért gyakran látogattunk el együtt Jamaicára, hogy megtapasztalhassák az ottani életet minden gazdagságával és bonyolultságával együtt."

„Később – írja Donald Harris –, ahogy egyre érettebbekké váltak, természetesen megpróbáltam elmagyarázni nekik a »szegény« országok gazdasági és társadalmi sajátosságainak ellentmondásosságát, mint például az extrém szegénység és az extrém gazdagság jól érzékelhető, párhuzamos létezését, miközben keményen dolgoztam a jamaicai kormánnyal egy terv és a szükséges lépések kidolgozásában ezen körülmények megszüntetéséért."

Akármi is volt Donald célja, úgy tűnik, Kamala Harrisre nagyobb hatással voltak a „leckék" az édesanyjától, aki folyamatosan jelen van az önéletrajzában, míg az édesapját kevesebb mint tucatnyi oldalon említi. „Az apám jó ember, de nem igazán tartjuk a kapcsolatot", mondta egy riporternek 2003-ban.

Harris a kaliforniai főügyészség weboldalán található hivatalos önéletrajzában így ír önmagáról: „Dr. Shyamala Gopalan lánya, a tamil származású mellrák-specialistáé, aki az indiai Chennaiból érkezett az Egyesült Államokba, hogy a UC Berkeley Egyetemen folytathassa tanulmányait." Az önéletrajz nem említi az apát.

◆ ◆

Egy a jamaicai felmenőiről szóló esszéjében Donald Harris megemlít egy bizonyos Hamiltont. A Harris család Hamiltonja, Hamilton Brown azonban kevés közös vonást mutat Alexander Hamiltonnal, az Egyesült Államok egyik alapító atyjával, az abolicionizmus támogatójával. „A gyökereim visszanyúlnak apai nagyanyámhoz, Miss Chrishy-hez (született Christiana Brown, Hamilton Brown leszármazottja, aki a bejegyzések szerint ültetvényes és rabszolgabirtokos, továbbá Brown's Town település alapítója volt)." Hamilton Brown nagyjából 1775 körül született az írországi Antrim megyében, és fiatal emberként áthajózott a karibi Jamaica szigetére. Első írásban is megörökített tettére az új hazájában került sor 1803-ban, amikor feketéket adott el egy másik férfinak. A következő három évtized során Brown a jamaicai rabszolgaság brutális rendszerének készséges támogatója, aktív résztvevője és haszonélvezője volt, és elszántan harcolt a baptisták és a metodisták által vezetett abolicionista mozgalom ellen.

Ez volt a kor fehér embere számára a meggazdagodás és a jólét felé vezető legrövidebb út. „A rabszolgák tartása stabil munkaerőt biztosított, birtoklásuk pedig a fehér emberek számára az anyagi jólétet, az előrejutást, az önállóságot és a teljesebb szabadságot jelentette", írja *Rabszolgatartók Jamaicában* című könyvében Christer Petley, a Southampton Egyetem történelemprofesszora.

Hamilton Brownnak a jamaicai társadalmi ranglétrán valóban sikerült magasra jutnia. Helyet kapott a Közgyűlésben is, a sziget törvényalkotó testületében. Ügyvédként több mint ötven birtok ügynökeként, megbízottjaként, végrehajtójaként, gyámjaként, ügyvezetőjeként és ügyvivőjeként szerepel a hivatalos dokumentumokban. Petley azt írja, megesett, hogy jamaicai birtokain kétszáz rabszolgát tartottak számon.

A fehérek tulajdonában hatalmas cukornád-, pimiento paprika- és kávéültetvények voltak, melyeken a rabszolgasorban tartott feketék dolgoztak. A jamaicai rabszolgák által előállított cukor központi szerepet játszott a transzatlanti kereskedelemben, és „az Egyesült Királysággal kereskedő rabszolgahajók több mint egyharmada Jamaicán kötött ki" – írja könyvében Petley. Jamaica rabszolgagazdasága csúcspontján 354 ezer feketét tartott fogságban mindössze 8-10 ezer fehér ember.

Jamaicában is gyakori volt a szexuális kapcsolat a fehér férfiak és a fekete, rabszolgasorban lévő nők között, és „mivel a jogi státusz az anyai vonalon öröklődött, az ilyen anyák gyermekei is rabszolgának születtek, tekintet nélkül az apjuk státuszára" – írja Petley.

Ha Hamilton Brown elkövetett valamilyen erőszakos, szégyenletes tettet a 220 évvel ezelőtt rabszolgasorban sínylődő emberekkel szemben, azt nem őrzi a történelemi emlékezet. Hogy öröklődött-e a DNS-e, genetikai teszt nélkül lehetetlen megtudni. Petley azonban azt írja: „A fehér férfiak szexuális opportunizmusa hatalmuk és magas társadalmi státuszuk egyik fontos eleme volt."

Számos rangja egyikeként Brown a milícia magas beosztású tagja lett. Az 1830-as évek elején, amikor a rabszolgák fellázadtak, őt és a csapatát is bevetették a felkelés leverésére. Egyik alkalommal, amikor a katonáival rajtaütöttek a felkelőkön, tíz embert akasztottak fel, tizenhárom közülük pedig háromszáz korbácsütést kapott.

„Brown keményen dolgozott a lázongások visszaszorításán, és büszke volt a tetteire" – írja Petley.

1833-ban, a rabszolgalázadás után a brit kormány meghajolt az abolicionista mozgalom követelései előtt, és törvényt fogadott el a jamaicai rabszolgák felszabadításáról. A későbbi években Brown úgy próbálta pótolni az ültetvényen fellépő munkaerőhiányt, hogy munkásokat hozott be Írországból. 1842-ben bocsánatot kért utódaitól, amiért nem hagyott rájuk nagyobb vagyont, és sajnálkozott a csapás miatt, ami „jamaicai vagyonát leapasztotta". 1843-ban halt meg.

◆ ◆

Shyamala és Donald Harris abban az időben laktak Berkeley-ben és Oaklandben, amikor a Bay Area keleti részének városai epicentrumai voltak a szólásszabadságért indított mozgalmaknak és több, nemzeti szinten jelentős reformpolitikai irányzatnak: a vietnami háború[1] elleni tiltakozásoknak, a környezetvédelem térnyeréséért indított mozgalmaknak, a faji megkülönböztetések elleni fellépéseknek, a kialakulóban levő, a rabok jogait védő mozgalomnak és sok egyéb, korunk örvényét felkavaró mozzanatnak.

„A lehető legamerikaibb módon szerettek egymásba, miközben az 1960-as évek polgárjogi küzdelmeiben az igazságos bánásmódért tüntettek. A babakocsimból néztem végig, ahogy az emberek, John Lewis megfogalmazása szerint, »jó bajba« keveredtek Oakland és Berkeley utcáin" – mondta a demokraták 2020-as elnökjelölő konvencióján Harris, amikor hivatalosan is elfogadta pártja jelölését mint Joe Biden alelnökjelöltje.

1 A második indokínai háború; az első a francia csapatok szétverése volt 1955 és 1975 között. A háború kiterjedt Vietnam mellett Laoszra és Kambodzsára is. 1973-ra az USA politikai vereséget szenvedett el, és 1975-re Észak-Vietnam megnyerte a háborút. A televíziós közvetítések hatására, főleg az USA-ban és néhány nyugati országban, óriási volt a felháborodás a háborúval szemben. Ennek egyik eseménye volt a könyvben is idézett sortűz a Berkeley Egyetemen. A háborúban mintegy 58 000 amerikai, és becslések szerint 800 000 és 1 300 000 közötti vietnami veszítette el az életét. (N. Gy.)

Mámoros napok voltak azok, és egyben halálosan komolyak. A UC Berkeley campusára rendszeresen kivezényelték a Nemzeti Gárdát. A rendőrök könnygázt vetettek be és könnygázbombát szórtak a helikopterekről is. Egy 1969-es tüntetésen pedig agyonlőttek egy fegyvertelen embert; ez a hely azóta People's Park néven ismert. A Fekete Párducok marxista, antikapitalista, fehérellenes mozgalom 1966-ban alakult, alapítói Huey Newton és Bobby Seale, afroamerikai egyetemisták voltak. A Párducok a rendőrség színesbőrűekkel szembeni (például a közúti ellenőrzések során tanúsított) túlkapásaival szemben akarták igazolni a fegyverviselés szükségességét Oaklandben. Az, hogy a fekete fiatalság legálisan hordhat fegyvert, megriasztotta a hatóságokat. 1967 májusában, röviddel Ronald Reagan kaliforniai kormányzóvá választása után, Newton és Seale két tucat Párduccal együtt, akik beret sapkát, sötét napszemüveget, bőrdzsekit és töltetlen lőfegyvereket viseltek, behatolt a sacramentói Capitoliumba. A *Sacramento Bee* szalagcíme szerint: „Fegyveres Fekete Párducok támadták meg a Capitoliumot!" A Párducok azért mentek oda, hogy tiltakozzanak a jogszabályok ellen, melyek tiltották a nyílt fegyverviselést. A jómódú Oakland Hills republikánus képviselő által benyújtott jogszabály többek között megtiltotta a lőfegyverek bevitelét a Capitoliumba is. A törvényt nagy többséggel szavazták meg, mind a republikánus, mind a demokrata oldal támogatta.

A National Rifle Association (Nemzeti Lőfegyverszövetség, NRA) támogatását élvező Reagan kormányzó (a későbbi elnök) a jóváhagyást követő napon aláírta a törvényjavaslatot. „Nincs semmi ok arra, amiért ma egy állampolgárnak töltött fegyvert kellene viselnie a nyílt utcán", nyilatkozta. Ez volt Kalifornia egyik első fegyvertartással kapcsolatos intézkedése, de nem az utolsó, bár az évek során a NRA megkísérelt szembeszállni ezekkel az intézkedésekkel – nem sok sikerrel.

SOMOGYI KÖNYVTÁR 9h9726 1881 SZEKSZÁRD

Ez az új törvény sem tette azonban se konfliktusoktól mentesebbé, se veszélytelenebbéé Oakland utcáit. 1967 októberében egy rendőr felismerte Huey Newtont az utcán, és igazoltatni akarta. Lövések dördültek el, és John Frey rendőrtiszt nem sokkal később belehalt a sérülésébe. Newtont – akit szintén eltaláltak a gyomrán – gyilkossággal vádolták. A Párducok szimpatizánsai a tárgyalás alatt folyamatosan tüntettek, jelmondatuk a „Szabadságot Huey-nak" lett. Newtont szándékos emberölés miatt börtönre ítélték, a másodfokú bíróság azonban megsemmisítette az ítéletet. Három szabálytalannak minősített bírósági tárgyalás után az Alameda megyei kerületi ügyészség úgy döntött, ejti a vádakat Newton ellen, így szabadlábra helyezték. Nem sokkal később azonban ismét letartóztatták, megvádolták egy prostituált meggyilkolásával, illetve azzal, hogy egy pisztollyal fejbe verte a szabóját.

Newton karizmatikus vezetője volt az 1960-as éveknek, a börtönben pedig szinte kultikus figurává vált. Thomas Orloff, az Alameda megyei kerületi ügyészhelyettes azonban másként látta. Orloff vezette a pert Newton ellen a prostituált megölése és a szabója bántalmazása ügyében, „korlátozott sikerrel". Orloff később Alameda megye kerületi ügyésze lett, és azt mondta róla: „Az a Huey Newton, akit én ismertem, nem volt több egyszerű gengszternél."

Newton később PhD-fokozatot szerzett a Santa Cruz-i Kalifornia Egyetemen, élete azonban korán véget ért. Oakland egyik nyugati utcáján 1989-ben – amikor épp kábítószert akart vásárolni – lelőtték.

◆ ◆

Miközben Shyamala Gopalan egy új politikai kultúra születésének lehetett szemtanúja az Egyesült Államokban, gondoskodott arról is, hogy a lányai megismerjék indiai örökségüket, ezért átutaztatta velük a fél világot, hogy találkozhassanak a nagyszüleikkel. Amerika eközben egyre jobban elmerült a faji és nemi csatározásokban. Shyamala megértette, hogy „két fekete lányt nevel", és hogy ebben az országban az emberek mindig feketének fogják tekinteni őket – írta Harris az önéletrajzában.

A „életleckék" egy részére, melyeket Shyamala a lányainak tanított, Berkeley feketéknek fenntartott kulturális központjában, a Rainbow Signban, a csütörtök esti összejöveteleken került sor. A vendégek között volt többek között Shirley Chisholm New York-i kongresszusi képviselő és egyben első afroamerikai elnökjelölt; Nina Simone jazzénekes, zenész, a faji egyenjogúságot követelő polgárjogi mozgalom szenvedélyes harcosa; és a költő, Maya Angelou.

„Ez a #BlackHistoryMonth [Fekete Történelem Hónapja], és én szeretnék megemlékezni az édesanyámról és a Rainbow Sign közösségéről, akik megtanították, hogy minden lehetséges, függetlenül a múlttól" – posztolta Harris a közösségi médiában 2020-ban.

Shyamala azonban ezt nem mindig tapasztalhatta meg. A UC Berkeley-n együtt dolgozott egy barátjával, Dr. Mina Bissell-lel, aki később visszaemlékezett arra, hogy a Shyamalának ígért előléptetést végül egy férfi kapta meg. A tizenkét éves Kamala és a tízéves Maya egyedülálló édesanyja választ 1976-ban elvállalt egy tanári állást a montreali McGill Egyetemen, és a tanítás mellett a Zsidó Általános Kórházban végzett kutatásokat a mellrák gyógyítására.

Shyamala kiskorában sokat utazott. Az apja magas rangú köztisztviselő volt Indiában, aki Shyamala gyermekkorában Chennaiban, New Delhiben, Mumbaiban és Kalkuttában töltött be állást. Shyamala valószínűleg szintén természetesnek érezte, hogy egy új álláslehetőség miatt Kaliforniából Quebecbe költözzön. Idősebbik lányát azonban megriasztotta a változás.

Kamala az emlékirataiban így idézi fel: „...már a gondolat is aggasztó volt, hogy februárban, a tanév kellős közepén a napos Kaliforniából egy francia anyanyelvű, vadidegen

városba költözzünk, ahol mindent több méteres hó borít." Shyamala a francia nyelvű Notre-Dame-des-Neiges nevű iskolába íratta be a lányát, majd később a Westmount Középiskolába, Quebec egyik legrégebbi angol nyelvű tanintézetébe.

A Westmount Középiskolában Kamala részt vett az iskolai sporteseményeken, „Midnight Magic" (Éjféli Varázslat) néven táncegyüttest alapított, és öt társával a kora 80-as évek popszámaira táncoltak csillogó, kézzel varrt jelmezekben. De megismerhette a kemény valóságot is.

Wanda Kagan és Kamala Montrealban a középiskolában a legjobb barátnők voltak, ám ahogy az a tinibarátságoknál gyakran megtörténik, az érettségi után megszakadt a kapcsolatuk. 2005-ben találkoztak ismét. Kagan látta a tévében, amikor régi barátnője a *The Oprah Winfrey Show*-ban arról beszélt, milyen élmény volt Kalifornia első fekete női kerületi ügyészének lenni.

Kagan felhívta Harrist, és hosszasan elbeszélgettek, felidézve a közös emlékeket és azt az időszakot, amikor együtt laktak Kamalával, Mayával és Shyamalával, miután Kagan elmenekült az otthoni bántalmazás elől.

Kagan később elmesélte, hogy a beszélgetés során Harris elmondta neki, hogy amit „fiatalkorunkban velem átélt", nagyban inspirálta arra, hogy a jogi pályát válassza. Kagan pedig megvallotta Harrisnek, hogy a családjánál töltött időszak egyike azon kevés jó emlékének, ami ezekből az évekből megmaradt. Kagan, aki először a *New York Times*nak mesélte el a történetét, azt is felidézte, hogy a Harris család mindig közösen készítette és fogyasztotta el a vacsorát. Általában indiai fogásokat. Ő addig még soha nem evett ilyen finom ételeket. Különleges időszak volt számára. Harrisék otthonában Kagan nem csupán egy „a házukban tartózkodó ember" volt; úgy bántak vele, mintha a családhoz tartozna. Shyamala ragaszkodott ahhoz is, hogy Kagan menjen el tanácsadásra. A Harris család annyira nagy hatással volt rá, hogy a lányát Mayának nevezte el. A tinilányok évtizedekkel

ezelőtti montreali barátsága így lett része a 2020-as elnöki kampánynak.

Harris középiskolás évkönyvének egyik bejegyzéséből kiderül, hogy visszavágyott az Egyesült Államokba. A boldogságot a „távolsági telefonhívások" jelentették számára, legkedvesebb emlékéhez pedig ezt írta: „Kalifornia, Angelo; 1980 nyara." A fényképen mosolyog, és hamarosan megkezdi tanulmányait a Howard Egyetemen, Washington D. C. jellemzően feketék által látogatott felsőoktatási intézményében. Az évkönyvében Harris a húgát is emlegeti. Maya a politikában is az egyre jobban felemelkedő Kamala Harris legközelebbi bizalmasa lesz. Harris, Shyamala lánya tisztelettel adózik energiával teli édesanyjának, aki életében a legnagyobb inspirációs forrás volt: „Különleges köszönet: az édesanyámnak."

2

Az a kicsi lány

◂▸ ◂▸ ◂▸

Lehetetlen megérteni Harrist anélkül, hogy ne értenénk meg Kalifornia politikai életének sajátos ellentmondásosságát. Kalifornia sokszínű. Az állam bizonyos részei éppolyan szélsőségesen konzervatívak, mint az ország „legpirosabb" területei, más részei pedig a legliberálisabbak közé tartoznak. Ahhoz, hogy egy politikus nyomot hagyjon a történelemben, ahogyan Harris is, tudnia kell egyensúlyozni e két véglet között. Felemelkedését, ahogy az majd kiderül az elkövetkezőkből, nagyrészt ennek a képességének köszönheti.

De legfőképp meg kell értenünk Kalifornia különösen ellentmondásos történelmét a faji kérdéseket illetően – amelyekkel Harrisnek születésétől fogva szembesülnie kellett.

◆ ◆

Az Egyesült Államokban az 54. elnökválasztás napja 1964. november 3-ára esett. Két hét telt el október 20-a óta, amikor Shyamala Gopalan Harris életet adott első lányának. Ha az akkor friss szülők újszülött csecsemőjük helyett inkább a választási eredményekkel foglalkoznak, Shyamala és Donald Harris az események jelentős fordulatát figyelhették volna meg. Lyndon Johnson földcsuszamlásszerű győzelmet aratott az arizonai republikánus Barry Goldwater szenátor felett. Ezzel olyan felhatalmazást kapott, amellyel széles körű népjóléti programokat indíthatott el, amelyek a „Nagyszerű Társadalom" (Great Society) gyűjtőnevet viselték. Miután

megszerezte Kalifornia szavazatainak közel 60%-át, tizenhat év után először nyert demokrata elnökjelölt Kaliforniában.

A San Francisco-öböl túloldalán Willie Lewis Brown Jr., egy harmincéves afroamerikai férfi, aki „felelősségteljes liberálisként" kampányolt, ugyancsak megnyerte a képviselőházi választásokat egy ír-amerikai politikussal szemben, aki már 1940 óta töltötte be ezt a pozíciót. Phillip Burton az év elején megtartott rendkívüli választásokon szerzett magának helyet a kongresszusban. Miután Burton öccse, John Burton is bekerült a képviselőházba, Brown részévé vált Burton politikai adminisztrációjának, ami később „Burton–Brown-gépezet" néven vált ismertté, majd egyszerűen „Willie Brown-gépezeteként". Bármi legyen is a neve, az elkövetkező évtizedek során uralta a San Franciscó-i politikai életet.

Brown, egy szobalány és egy pincér fia, a texasi Mineolában nőtt fel, egy szegregált, egyenlőtlenségekkel teli 3600 lakosú városkában, 135 km-re Dallastól. 1951-ben, tizenhét éves korában elmenekült a Jim Crow-k (az afroamerikaiak egyik gúnyneve) világából, és San Franciscóba utazott, kopott cipőben, a holmiját egy kartonbőröndben cipelve. Az egyetlen ismerőse a városban a nagybátyja, Rembert „Itsie" Collins volt, egy az életet habzsoló szerencsejátékos, aki selyemöltönyöket hordott és gyémántgyűrűket viselt, és aki megtanította Brownnak az első leckéket a városról, amelyben egyszer majd „uralkodni" fog.

Mint Shyamala Gopalan, Donald Harris és oly sokan mások, Brown is új lehetőségek reményében érkezett nyugatra. Azaz diplomát szerezni. A San Francisco Állami Főiskolán végzett tanulmányai alatt gondnokként dolgozott, jogi diplomáját pedig a Kaliforniai Egyetem Hastings Jogi Főiskolán szerezte, amely a város Tenderloin negyedében helyezkedett el. A Tenderloin, ahogy napjainkban is, az újdonsült amerikaiaknak és a megtört, lecsúszott, szerfüggő lelkeknek adott otthont. Mivel nem tudott elhelyezkedni a belvárosi

ügyvédi irodák egyikében sem, Brown olyan ügyfeleket képviselt, akiket különféle bűncselekményekkel vádoltak. Ez az elkövetkező évtizedekben viszont igencsak megváltozott, Brown ugyanis a huszadik század második felének egyik legbefolyásosabb politikusává nőtte ki magát.

Kamala Harris ezt közelről nézheti majd végig, és ő maga is megtanulja, hogyan kezelje a szülei által választott állam alattomos politikai kettősségét.

◆ ◆

A választás napján a kaliforniai polgárok döntöttek a 14. sz. törvényjavaslat sorsáról, amely az ingatlantulajdonosok számára „abszolút diszkrecionális jogot" biztosított, és amelynek értelmében annak adhatták el (vagy éppenséggel nem adták) az ingatlanjukat, akinek csak szerették volna, és amely megtiltotta, hogy a kaliforniai állam bármilyen módon beleavatkozzon az ügyletekbe. Az ingatlan- és lakástulajdonosok által támogatott intézkedési terv csupán 270 szóból állt. A cél egyértelmű volt, a megfogalmazás kevésbé: a fehér ingatlantulajdonosoknak jogukban álljon távol tartani a feketéket az elegáns külvárosi negyedektől. Ez a gondolat sok évtizeddel később, Trump elnök 2020-as kampányában újra felbukkant.

A választóknak szóló útmutatóban, amelyet minden regisztrált kaliforniai választópolgár megkapott, a 14. sz. törvényjavaslat támogatói így érveltek: ha a kormány megkövetelheti a tulajdonosoktól, hogy bárkinek kiadják/eladják az ingatlanjukat, aki képes megfizetni az árát, akkor „mi akadályozza meg a törvényhozást abban, hogy olyan törvényt fogadtasson el, amely nem tiltja meg az ingatlantulajdonosoknak, hogy nem, életkor, családi állapot vagy az anyagi felelősségvállalás függvényében megtagadhassák valakitől a kiadást/eladást?".

Stanley Mosk liberális kaliforniai főügyésznek más volt erről a véleménye: „Ez legalizálná és bátorítaná a bigottériát.

Most, amikor nemzetünk ilyen szépen halad előre az állampolgári jogokat illetően, a tervezet azt javasolja, hogy Kalifornia is olyan hely legyen, mint Mississippi vagy Alabama, ahol az erőszak és a gyűlölet uralkodik."

Sok városhoz hasonlóan Berkeley-t is kettévágta az úgynevezett „redlining". A városok térképein pirossal körberajzolt környékek lakói, jellemzően nem fehérek, általában nem tudtak házat/lakást bérelni vagy vásárolni, ebben az esetben a Grove Streettől – most már Martin Luther King Jr. Way – keletre. A keleten fekvő dombok eukaliptuszai és tölgyfái alatt a fehér emberek éltek. A Harris család is a város lapos részén bérelt lakást.

A 14. sz. törvényjavaslat reakció volt a „Rumford Fair Housing Act"-re [a tisztességes lakhatásról szóló törvény]. Ez a jogszabály, melyet Edmund G. „Pat" Brown kormányzó írt alá 1963-ban, mindenki számára lehetővé tette, hogy ott bérelhessen lakást, ahol csak szeretne, és megtiltotta a diszkriminációt az államilag kiutalt lakások esetében. A jogszabály a jogalkotási ülés utolsó estéjén került elfogadásra, miután a konzervatív szenátorok kivételként mentességet biztosítottak a családi házak esetében.

A szerző, William Byron Rumford képviselte a közgyűlésben azt a kerületet, amely magában foglalta a Berkeley-síkságot és West Oaklandet, ahol a Harris család is lakott. Rumford egy állami intézményben, a San Franciscó-i Kaliforniai Egyetemen végzett gyógyszerészként, és 1948-ban szerzett mandátumot a Bay Area első fekete törvényhozójaként.

„Az ingatlanügynökök úgy gondolták, ha az elvileg »liberális« Kaliforniában sikerül felülírni ezt a jogszabályt, akkor jó esély van rá, hogy más államokban is sikerülhet" – mesélte Rumford.

A szavazás eredménye nem volt szorosnak nevezhető. Azon a napon, amikor a kaliforniaiak elsöprő többséggel szavaztak Lyndon B. Johnson mellett és Sacramentóba küldték Willie Brownt, 65%–35% arányban fogadták el a 14. sz.

törvényjavaslatot. Az állam ötvennyolc megyéjéből ötvenhétben, beleértve a liberális San Franciscót is, igennel szavaztak. Alameda megyében, ahol a Harris család is lakott, a szavazók 60%-a szavazott igennel.

A 14. sz. törvényjavaslatot azonban hamar elkaszálták. A Kaliforniai Legfelsőbb Bíróság 1966-ban megsemmisítette – úgy ítélték meg ugyanis, hogy az sérti az Egyesült Államok alkotmányát, miszerint minden állampolgárt megillet az egyenlő elbánás elve. 1967. május 29-én pedig az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága – ugyan mindössze 5:4-es szavazati aránnyal, de – kimondta, hogy a 14. sz. törvényjavaslat sérti az alkotmány tizennegyedik módosítását.

William O. Douglas, a Legfelsőbb Bíróság tagja így nyilatkozott: „Ez nem egy olyan egyszerű eset, mint amikor valaki kerékpárt, autót, részvényeket vagy akár egy faházikót akar eladni, és méghozzá annak, akinek csak a kedve tartja, kizárva mindenkit, aki néger, kínai, japán, orosz, katolikus, baptista vagy akár kék szemű." Itt a „diszkrimináció egy kifinomultabb formájáról van szó", amelynek célja, hogy bizonyos városrészeket megtartsanak a fehérek számára.

James Madisont idézve pedig ezt írta Douglas: „És azoknak, akik szerint a 14. sz. törvényjavaslat a kaliforniai emberek akaratát képviseli, ennyi a válaszom: »Ahol a kormány valódi hatalma rejlik, ott fennáll az elnyomás veszélye.«"

Lefordítva: Az Alkotmány jó okkal védi a kisebbségeket a féktelen többségi uralom ellen.

A döntés ellen tiltakozók a közakaratra hivatkoztak, arra, hogy a bíróságoknak nem lenne szabad felülírniuk a törvényhozók, azaz ebben az esetben a szavazópolgárok akaratát ilyen ügyekben.

Évtizedekkel később Kamala Harris Kalifornia főügyészeként ekként érvelt, amikor a házasságok jogegyenlősége mellett kampányolt, de előbb a saját bőrén kellett megtapasztalnia a faji egyenlőtlenség fölötti erőpróba kimenetelét.

◆ ◆

Neil V. Sullivan, a berkeley-i iskolák felügyelője a Harvardon végzett. Az édesanyja tisztában volt vele, hogy a diploma megszerzése a kulcs a New Hampshire-i Manchester ír gettójából való kijutáshoz. Sullivan volt az iskolai szegregáció megszüntetésének egyik vezető alakja.

A Kennedy-adminisztráció nevében Sullivan 1963-ban az iskolák újranyitásán dolgozott a virginiai Prince Edward megyében, ahol a szegregacionisták az állami iskolák bezárásával próbáltak védekezni az integráció ellen. A fehér családok be tudták íratni a gyerekeiket speciális magániskolákba, a fekete gyerekek azonban nem tudtak hol tanulni. Sullivan munkáját nagyon megnehezítették: rendszeresen szemetet dobáltak bérelt háza lépcsőire és verandájára, még bombákkal is megfenyegették. Valaki puskával belőtt az ablakán. Végül sikerült újra megnyitnia az iskolákat, Robert F. Kennedy igazságügy-miniszter és legfőbb ügyész pedig 1964-ben, nem sokkal a testvére, John F. Kennedy meggyilkolása után, meglátogatta Sullivant Prince Edward megyében.

„A gyerekek imádták, és megadták neki azt a lelki támogatást, amire akkoriban nagyon is szüksége lehetett" – írta később Sullivan.

Sullivan 1964 szeptemberében az igazgatótanács hívására érkezett Berkeley-be. Nehezen rázódott bele a munkába. Az iskolaszékek tagjait kis híján lemondatták az iskolák integrálására irányuló intézkedéseik miatt, végül megúszták, így Sullivan is teljesíteni tudta a feladatát. 1967 májusában így nyilatkozott a Berkeley igazgatóságának:

„Ezeket az iskolákat 1968 szeptemberére sikerül deszegregálni, és ezen a napon történelmet írhatunk!"

Sullivan Berkeley-beli élményeit a *Now Is the Time* [Most van itt az idő] című könyvében foglalta össze. A címet Martin Luther King Jr. 1963-as, washingtoni tüntetésen elhangzott beszéde ihlette: „Most van itt az idő, hogy valódi ígéretet tegyünk a demokráciára!"

Dr. King, aki a barátságába fogadta Sullivant, ezt írta könyve előszavában 1967. szeptember 1-jén: „Hiszem, hogy iskoláinknak vezető szerepet kell vállalniuk ebben a hatalmas erőfeszítésben." Dr. King azonban már nem élhette meg a változásokat.

1968-ban, a merényletek és polgári felkelések évében Sullivan beváltotta az ígéretét. A fekete gyerekeket buszok szállították a Berkeley-síkságról a dombos negyedek iskoláiba, a fehér gyerekek pedig ugyanúgy busszal utaztak a lapos városrész intézményeibe. Berkeley lett Amerika legnagyobb városa, ahol integrálták az iskolákat.

„Lehetséges-e, hogy egy közepes méretű város sikerrel járjon – a jól ismert fehér bigottok tömegeivel, akik elárasztják a postaládáinkat gyűlöletkeltő röplapokkal, egy város, amelyet rasszizmussal teli városok vesznek körül – fehérekkel és feketékkel szemben egyaránt? A válasz Berkeley városában határozott IGEN" – írja Sullivan.

Kamala Harris nem utazott 1968-ban azokon a buszokon, hiszen még nem volt iskoláskorú. 1969-ben sem utazott rajtuk, abban az évben ugyanis még óvodába járt. A szülei egy montessori iskolába íratták be Berkeley-ben.

1970 őszén az a kislány azonban felszállt a buszra, hogy megkezdje tanulmányait a Thousand Oaks Általános Iskola első osztályában, 3,7 km-re a lakásuktól. A deszegregáció előtt az iskola diákjainak 11%-a volt fekete, 1970-re ez a szám már 40%-ra nőtt.

„A gyermekeink már olyan közösségben fognak felnőni, ahol az egyenlő bánásmód az életmintájuk része lesz" – írta Sullivan. Elképzelései nemesek és előremutatóak voltak, még ha nehezen is megvalósíthatók.

◆ ◆

Fél évszázaddal később, az elnökjelölti pozícióért folyó verseny hevében, Harris elhatározta, hogy emlékezteti az amerikaiakat a történelem ezen pillanatára. A floridai Miamiban,

az Adrienne Arsht Előadó-művészeti Központban Kamala Harris szenátor, az ügyészből lett politikus, az indiai anya és jamaicai apa lánya nem hagyta magát elhallgattatni.

„Szeretnék szót ejteni a faji kérdésekről!" – mondta a „félidős" kaliforniai szenátor, az első órában megszakítva ezzel a demokraták első – Donald J. Trump trónfosztására irányuló – elnökjelölti vitáját.

Az egyik moderátor, Rachel Maddow, az MSNBC munkatársa arra kérte, hogy ne lépje át a harminc másodpercet. Harris elmosolyodott, és összeszedte a gondolatait. Amire 2019. június 27-én gondolt, az valamivel nagyobb léptékű volt, mint ami harminc másodpercben könnyedén összefoglalható.

Joe Bidenhez, a volt alelnökhöz és a verseny éllovasához, egy nálánál huszonkét évvel idősebb férfihoz fordult, aki egyértelműen egy előző generációt képviselt. Harris finoman indított. „Nem gondolom, hogy Mr. Biden rasszista", mondta, bár a kijelentés egyfajta igent is magában hordozott. Ezután a tárgyra tért. A múltban Biden szinte nosztalgikusan emlékezett vissza azokra a szenátusi napokra, amikor még más volt a politika, és amikor ő, egy delaware-i liberális, együtt dolgozott a Mississippit képviselő James O. Eastlanddel és a georgiai Herman E. Talmadge szenátorral, a régi vágású demokratákkal, akik a szegregáció képviselői voltak. A közösen kidolgozott jogszabályok célja az volt, hogy blokkolják az állami iskolák integrációját lehetővé tevő buszos rendszert. Harris ezt „igen bántónak" nevezte.

„Tudják, volt egy kislány Kaliforniában, aki az állami iskolák integrálásának második évében mindennap busszal utazott az iskolába. »Az a kicsi lány én voltam«" – mondta Harris. Ez a mondat azóta a vita mottójává vált.

Az elkövetkező napokban Harris támogatói és kritikusai azon vitatkoztak, vajon ez az összehangolt támadás Biden ellen politikailag bölcs volt-e, vagy övön aluli ütés, durva közjáték, esetleg nagyon is szükséges kitörési lehetőség egy olyan

jelölt számára, aki mindenáron a demokraták elnökjelölti pozíciójáért folyó verseny élére akart törni. Harrisnek mindenesetre sikerült bemutatkoznia a multikulturális Amerika megtestesítőjeként, illetve olyan nőként, aki közvetlen haszonélvezője a nehezen kiharcolt jogoknak, mely jogok ellen a szegregáció támogatói küzdöttek. Ennek a politikai epizódnak a drámaisága kicsit háttérbe szorította a korszak összefüggéseit, amelyben Kamala Harris megszületett.

A beszéd célja az volt, hogy Harrist az élmezőnybe repítse, és megerősítse helyét a demokraták táborában, különös tekintettel a fekete szavazókra, és kibillentse helyéből az addigi éllovas Bident. Ez rövid ideig működött is. Harris kampánycsapata megragadta a pillanatot, és megosztott egy képet a fiatal Harrisről Twitteren, amint masnis copfokkal, komoly tekintettel néz a jövőbe. Biden csapata védekezni kényszerült. Harris csapata kihasználta a lehetőséget némi bevételszerzésre, és pólókat dobott piacra – értékesítési áruk 29,99 és 32,99 dollár között volt – a copfos kislányról a következő felirattal: AZ A KICSI LÁNY ÉN VOLTAM.

Harris azzal az eltökélt szándékkal szállt versenybe, hogy nyerjen. Ehhez pedig le kellett győznie az éllovast. Hogy ez nem sikerült neki, a saját botlásainak köszönheti, valamint rajta kívül álló tényezőknek. És bár kampánya a kezdeti lelkesedés után elszürkült, elfogyott a lendület, és még az első előválasztás előtt kiszállt a küzdelemből, Harris mégis mély benyomást keltett. Ez valahogy mindig sikerül neki.

Ez is Kamala Harris módszere.

3

Tanulóévek, apartheid, és egy mészárlás

◂▸ ◂▸ ◂▸

Százötven évvel a Howard Egyetem megalapítása és harmincegy évvel a diplomája megszerzése után, 2017. május 13-án Harris szenátor visszatért az iskolájába, hogy megtartsa az az évi avatási beszédet. Ő is, mint megannyi howardos öregdiák, hűséges az alma materéhez és mély szeretettel beszél róla. Megemlíti azokat a volt diákokat, akikre az egyetem büszke lehet – Toni Morrison író, Thurgood Marshall, a legfelsőbb bíróság tagja, és még sokan mások. Avatási beszédében hosszasan boncolgatja a Howard Egyetem mottóját: „Veritas et utilitas" – Igazság és szolgálat. Anélkül, hogy megnevezné Donald Trumpot, nem hagy kétséget a burkolt célzások címzettjének kilétéről.

„Most, amikor az amerikaiak egy része, túlnyomórészt fekete és barna férfiak, a rosszul működő büntetés-végrehajtás csapdájában vergődnek, légy igaz, és szolgálj! Most, amikor férfiakat, nőket és gyermekeket vesznek őrizetbe a repülőtereinken, pusztán azért, mert más istenhez imádkoznak, légy igaz, és szolgálj! Most, amikor a bevándorlókat az iskolák és a bíróságok előtt szakítják el a családjuktól, légy igaz, és szolgálj!"

A Howard Egyetem különleges helyet foglal el az amerikai történelemben, most, Harris felemelkedésének köszönhetően pedig még inkább. Az egyetem nevét Oliver O. Howardról kapta, a polgárháború vezérőrnagyáról, aki a Szabadok Irodája biztosaként azért küzdött, hogy az Eman-

cipációs kiáltvány és a polgárháború eredményeképp felszabadított négymillió amerikainak jogában álljon házasodni, földet birtokolni, pénzt keresni, szavazni és tanulni. Howard fontos szerepet játszott a tanárok és azon oktatók továbbképzésében, akik segítettek az egykor volt rabszolgáknak kivívni új helyüket a társadalomban.

Andrew Johnson elnök, aki „feketeellenes" volt, nem vetette meg az italt és hitt az összeesküvés-elméletekben, 1877. március 2-án aláírta a Howard Egyetem megalapítását lehetővé tevő jogszabályt. Ugyanezen a napon a kongresszus felülírta Johnson vétóját az Újjáépítési Törvényről, egy évvel később pedig a Képviselőház eljárást indított a leváltására. A Howard Egyetem történetének krónikájában Rayford W. Logan, aki közel harminc évig tanított az egyetemen, azt írja, hogy Johnson rasszista nézeteit figyelembe véve a törvény elfogadását „minden bizonnyal nem önzetlen szándékok vezérelték". Meglehet, írja, hogy „Johnson nem látta át az aláírandó jogszabály jelentőségét".

2020. november 7-én, azon a napon, amikor Joe Biden kihirdette, hogy győzött az elnöki pozícióért vívott harcban, alelnökjelöltje, Kamala Harris a nők választójoga bevezetésének századik évfordulója tiszteletére fehér nadrágkosztümben lépett fel a pódiumra. Gyöngy fülbevalójával pedig az Alpha Kappa Alpháról, a nemzet első fekete nők által, fekete nők számára létrehozott egyetemi diáklányszövetségről emlékezett meg. Harris tisztelettel adózott a fényes karriert befutott nők – Shirley Chisholm, Hillary Clinton és mások – előtt is, akik megtestesítői voltak annak az ígéretnek, hogy egy nő is elérhet bármit, ha tehetséges, elszánt, és valamennyire szerencsés. Kamala Harris felemelkedése különösen nagy jelentőségű az 1908-ban alapított Alpha Kappa Alpha esetében: a szövetség tagjai, és mindazok, akik az „Isteni Kilenc"-ek szövetségét alkotják, mely szervezeteket mind afroamerikai nők alapítottak, kétségkívül nagyban hozzájárultak a Biden–Harris-program sikeréhez.

„Ma este, amikor visszaidézem a küzdelmeiket, elszántságukat és az álmaikat, azon gondolkozom, hogy a történtek fényében hogyan tudnám tehermentesíteni őket" – mondta Harris a delaware-i Wilmingtonban összegyűlteknek, illetve a közvetítést nézőknek Amerikában és világszerte. Köztük a Howard nagy családja tagjainak is.

Karen Gibbs washingtoni külvárosi otthonából követte a műsort. Harrisszel szomszédok voltak a Howardon, és idővel a legjobb barátnők lettek. „Túláradó szeretet, töménetlen büszkeség és hála" – így foglalta össze Gibbs a benne kavargó érzéseket, amikor hallgatta gyermekei keresztanyjának beszédét. „Elárasztottak az érzelmek."

Az egyetem alig négy kilométerre helyezkedik el a Fehér Háztól. Öregdiákjai közt találni polgármestereket, szenátorokat, legfelsőbb bírósági bírákat, Nobel-díjasokat, most pedig egy olyan politikust is, aki bekerült a Fehér Házba. Harris is, mint sokan mások, akik a Howardra jártak, bármelyik elit egyetemet választhatta volna. Mégis egy történelmileg fekete intézmény mellett döntött, mert azt szerette volna, ha azért tisztelik, aki és ami, ha olyan diákokkal járhat együtt, akik hasonlítanak hozzá, és nem olyanokkal, akik kiváltságos körülmények között nőttek fel, akiknek sosem kellett megküzdeniük a helyért az asztalnál.

„Végül Kamala juttatott el minket ide. Mindannyian végtelenül boldogok és reményteliek vagyunk!" – nyilatkozta Ron Wood ügyvéd és a Howard Egyetem öregdiákja, aki Los Angeles-i otthonában nézte Kamala beszédét.

◆ ◆

Kamala Harris, aki Berkeley-ben és Oaklandben nevelkedett, ráadásul kiskora óta résztvevője volt a tüntetéseknek, tökéletesen illett az 1980-as évekbeli Howard Egyetemre.

„Péntek esténként táncolni jártunk, szombat reggelente pedig tüntetni" – mesélte Harris a Howardon töltött időszakról a Történelmileg Fekete Főiskolák és Egyetemek öreg-

diákjainak, közülük is az Alpha Kappa Alpha diáklányszövetség tagjainak – akik mind művelt, diplomás nőkké értek – címzett elnöki kampányvideójában. Harris így ír az egyetemről a *The Truths We Hold* önéletrajzi könyvében:

> Ha valaki bármelyik nap kiállt az udvar közepére, és körbenézett, az egyik oldalon ifjú táncosokat vagy zenészeket láthatott gyakorolni, a másikon pedig aktatáskás diákokat az üzleti iskola felől sétálni, illetve orvostanhallgatókat a fehér köpenyükben, úton a laborok felé. Mindenütt lazán nevetgélő vagy komoly beszélgetésekbe merült diákok csoportjait... Ez volt a Howard szépsége. Körülöttünk minden azt sugallta, hogy bármi lehet belőlünk – hogy fiatalok vagyunk, tehetségesek és feketék, és hogy nem hagyhatjuk, hogy bármi a sikerünk útjába álljon!

Harris 1986-ban diplomázott politológia és közgazdaságtan szakon. A Howard Egyetem 86-os évkönyvének egyik bejegyzése Shirley Chisholm sikeres karrierjéről tett említést, a másik Wynton Marsalis és a Run DMC koncertjéről. A következők arról tudósítottak, hogy a fiatalabb hallgatók nehezményezték, hogy a szeszesital-fogyasztás alsó korhatárát az 1984-es tizennyolcról huszonegy évre emelték; az egyetem hallgatói elkezdték használni a személyi számítógépeket, melyek költségei meghaladták a 3000 dollárt; a diákok bojkottot szerveztek a Coca-Cola ellen, amiért az üzleti tevékenységet folytatott a fehérek által kormányzott Dél-Afrikában; 1986. január 20-án a nemzet először ünnepelte a Martin Luther King Jr.-napot; Jesse Jackson tiszteletes aznap Kingről mondott beszédet a Howardon.

◆ ◆

Harris és Karen Gibbs az egyetemi évek alatt együtt jártak vásárolni, megosztoztak az otthonról kapott szeretetcsomagokon, vasárnaponként rendszeresen imádkozni jártak Washington különböző templomaiba, és közösen főzőcskéztek.

„Mindig élcelődött a főztömön. Kevesellte benne a fűszert!" – mesélte Gibbs.

Harris meglátogatta Gibbs delaware-i otthonát, Gibbs pedig járt Harriséknél Oaklandben. Gibbs megbecsülése jeléül felkérte Harrist, hogy legyen a gyermekei keresztanyja. Harris megtisztelőnek tartotta a felkérést. Gibbsnek a mai napig azonnal Shyamala Harris jut az eszébe, ha készíti a tőle tanult receptet, a vajban sült fahéjas zöldalmát. A Howardon Harris és Gibbs a jogi karrierjükre összpontosítottak; sikerült is elérni a céljukat. „Akkor léptünk át a felnőttlétbe, akkor ismertük meg igazán önmagunkat. Végtelenül izgalmas időszak volt. Olyan sok fiatal, tehetséges afroamerikai vett körül minket" – mesélte Gibbs. Harris szenátor meghívta Gibbset, hogy vegyen részt Brett Kavanaugh bíró meghallgatásán, akit a Szenátus Igazságügyi Bizottsága a legfelsőbb bíróság új tagjának jelölt. Fontos volt számára, mit gondol régi barátnője a szerepléséről, ugyanis maga Gibbs is gyakran hallgatott ki „nehéz" tanúkat. Gibbs szerint Harris kérdései mesterien voltak felfűzve.

◆ ◆

Egyetemi évei alatt Harris gyakornoki állást kapott Alan Cranston szenátor irodájában; Harris később ugyanazt a pozíciót töltötte be, mint korábban Cranston.

Harris tüntetett az apartheid ellen is. Nem sokkal Reagan elnök 1984-es újraválasztása után a dél-afrikai vezető, Desmond M. Tutu püspök azzal vádolta a Reagan-adminisztrációt, hogy összejátszik Dél-Afrikával a rasszizmus fenntartásáért, számol be az esetről az Associated Press hírügynökség 1984. november 7-én. Tutu szerint az USA reagani politikája a szülőhazájában „abszolút katasztrófa a feketék számára",

és Reagan politikája arra ösztönzi a rezsimet, hogy „növelje az elnyomást", és hogy „még hajthatatlanabb" legyen.

Harris szülőhazájában, Kaliforniában a hatalmi pozícióban lévő emberek a dél-afrikai rezsim megbuktatására törekedtek. Ebből a harcból egy befolyásos republikánus is jócskán kivette a részét.

◆ ◆

A kongresszusi képviselőnő, Maxine Waters, Los Angeles-i alsóházi képviselőként, éveken át sikertelenül szorgalmazta azt a törvényjavaslatot, amely kötelezi Kalifornia hatalmas közalkalmazotti nyugdíjalapjának kezelőit, hogy szabaduljanak meg részesedéseiktől a dél-afrikai üzleti vállalkozásokban. Willie Brown, a kaliforniai közgyűlés akkori elnöke minden lehetséges módon segített. 1985 júniusában Brown felszólította a Kaliforniai Egyetem igazgatótanácsának tagjait, hogy adják el az egyetem nyugdíjalapjának dél-afrikai részvényeit. Ugyan Brown ekkor volt hatalma csúcsán, és ő gyakorolhatta az irányítást az egyetem finanszírozása felett, a testület elutasította a kérését. George Deukmejian republikánus kormányzó eleinte egyetértett ezzel a döntéssel.

Amikor a hallgatók továbbra is tiltakoztak az apartheid ellen, Brown megpróbálta jobb belátásra bírni a kormányzót. Többször szándékosan úgy intézte, hogy összetalálkozzon Deukmejiannal a Capitolium alagsorában levő kávézóban, ahol a kormányzó ebédelni szokott. Brown önszántából soha nem étkezett volna egy „pincében", sokkal jobban kedvelte a „fine dining" típusú éttermeket. Deukmejian azonban megelégedett egy fehér kenyeres tonhalszendviccsel is. A tonhal ráadásul Brown egyik legkevésbé kedvelt étele volt, mégis feláldozta az ínyenc falatokat egy fontos ügy érdekében. Erre *Basic Brown: Életem és korunk* című önéletrajzában így emlékezik vissza: „Sok mindenről beszéltünk az ebédek során, többek között a törökök által 1915-ben elkövetett örmény népirtásról is – ez borzasztó élményként ma-

radt meg Deukmejian emlékeiben, hiszen a családja tagjai is iszonyatosan megszenvedték. Rámutattam a párhuzamokra az akkori örmény nép és a mostani fekete dél-afrikaiak helyzete között."

Deukmejian lassan átértékelte az álláspontját. 1986 közepén kabinetfőnöke, Steven Merksamer felhívta telefonon a Kaliforniai Egyetem kancellárját, hogy közölje vele, a kormányzó újragondolta a részvények eladásával kapcsolatos véleményét.

Deukmejian ezután barátjához, Reagan elnökhöz fordult. Egyetlen törvényhozó sem állt közelebb Reaganhez akkoriban, mint a kormányzó. Levelében Deukmejian arra kérte, hogy „fokozza a nyomást a dél-afrikai apartheiddel szemben". Levelét „Duke" néven írta alá.

1986. július 16-án pedig Deukmejian ezt írta az igazgatótanács tagjainak: „Nem fordíthatunk hátat a fekete dél-afrikaiaknak ebben a válságos időben. Kalifornia a világ hetedik legerősebb gazdaságaként képes változtatni a helyzeten. Ki kell állnunk a szabadságért, küzdenünk kell az emberi jogok megsértése ellen, bárhol is forduljanak elő."

Két nappal később Deukmejian jelenlétében az igazgatótanács is megváltoztatta az álláspontját, és megszavazta a Dél-Afrikában üzleti tevékenységet folytató vállalatok részvényeinek milliárdos nagyságú eladását az egyetem nyugdíjalapjából.

1986-ban, Sacramentóban Waters képviselőasszony újra beterjesztette a törvényjavaslatot, mely arra kötelezte az állami nyugdíjalapokat, hogy adják el részesedéseiket a Dél-Afrikában működő társaságokban. A nagyvállalkozások, amelyek Deukmejian legfontosabb politikai támogatói voltak, keményen lobbiztak az új jogszabály ellen. A törvényhozás mégis elfogadta a törvényjavaslatot, méghozzá a republikánusok szavazatai segítségével. Azon a napon, amikor aláírta Waters törvényjavaslatát, Deukmejian megfogalmazta a kérdést, amin már jó ideje rágódott: „Mi hogyan érez-

nénk magunkat, ha megtagadnák tőlünk a jogainkat, ha elvennék a szabadságunkat, és az egész világ hátat fordítana nekünk?"

Ha Harris ekkoriban odafigyelt volna az otthon zajló eseményekre, megérti a Sacramentóban lezajlott események fontosságát. Kalifornia ismét bebizonyította, hogy képes az úttörő szerepre, ha nem is az egész ország, de egy mozgalom érdekében. Nelson Mandela azonban felfigyelt erre.

1990-ben, abban az évben, amikor Harris az Alameda megyei ügyészségen kezdett el dolgozni, a dél-afrikai hatóságok huszonhét év börtön után szabadlábra helyezték Mandelát. Júniusban Mandela az oaklandi Colosseumban diadalmas beszédet tartott hatvanezer ember előtt, akik a „Szabadság, szabadság!"-ot kántálták. Ezen az oaklandi állomáson Mandela meleg szavakkal illette a kaliforniai politikai vezetőket, amiért nyomást gyakoroltak Dél-Afrikára.

„Nem hiszem, hogy bármi egyéb tettünk nagyobb hatással lett volna a világra" – mondta Brown évekkel később. „Mi fordítottuk el Nelson Mandela börtöncellájának a kulcsát."

◆ ◆

Shyamala és Maya Harris visszatértek Oaklandbe, miután az anya kutatói állást kapott Berkeley-ben. Kamala is úgy döntött, hazajön; következő állomása a UC Hastings Jogi Egyetem volt San Francisco belvárosában.

1987-ben kezdte meg tanulmányait. Egy évvel azután, hogy a kaliforniai választók egy Deukmejian által vezetett kampányban lemondatták a kaliforniai Legfelsőbb Bíróság három liberális bíráját. Deukmejian a három demokratát konzervatívokra cserélte le, a bíróságon így a következő három évtizedben a republikánusok voltak többségben.

Harris évfolyamából többen is sikeres jogi karriert futottak be. Egyikük, McGregor Scott az Egyesült Államok sacramentói főügyésze lett George W. Bush és Donald Trump elnökök alatt. J. Christopher Stevens csatlakozott az Egyesült Államok külügyi szolgálatához, majd 2012-ben Obama elnök kinevezte az Egyesült Államok líbiai nagykövetének. Stevens életét vesztette, amikor terroristák 2012. szeptember 11-én megtámadták a bengázi konzulátust. Az egyetemen Harris lett a Fekete Joghallgatók Egyesületének elnöke, azonban akik ismerték, azt mondják, nem volt kiemelkedő diák. Nem diplomázott sem summa cum laude, sem magna cum laude, de még cum laude minősítéssel sem.

„Semmi nem utalt arra, hogy egy nap államügyész, legfőbb ügyész, szenátor vagy alelnök lesz belőle" – mondta Matthew D. Davis San Franciscó-i ügyész, Harris évfolyamtársa, barátja és kampányának támogatója.

◆ ◆

Kamala Harris épp akkor készült befejezni tanulmányait a Hastings egyetemen, amikor 1989. január 17-én Kalifornia és az egész nemzet rémisztő eseményekkel kellett, hogy szembenézzen.

Patrick Purdy, egy gyűlölettel teli fiatalember katonai öltözetben és egy AK-47-es gépkarabéllyal felfegyverkezve a stocktoni Cleveland Általános Iskola játszóterén elkezdett lövöldözni a gyerekekre. Mire leadta a 106 lövést, öt kisgyermek vesztette életét, huszonkilenc pedig megsebesült az egyik tanárral együtt. Az áldozatok szüleinek zöme az Amerikában rájuk váró szabadság és jobb élet reményében menekült el Délkelet-Ázsiából. Nem Purdy – aki szörnyű tette után fejbe lőtte magát – volt az első merénylő, aki tömeggyilkosságot követett el az Egyesült Államokban, a gyermekeket az iskolájukban célba vevő kegyetlen gonoszsággal még sokszor találkozunk az elkövetkező évtizedek során.

A tragédiára Sacramentóban, mintegy nyolcvan kilométerrel északabbra úgy reagáltak, hogy a demokrata törvényhozók ismét napirendre tűzték a gépfegyverek betiltására vonatkozó, hosszú ideje elakadt jogszabálytervezetek újratárgyalását. Az akkori legfőbb ügyész, John Van de Kamp,

a fegyvertartás szabályozásának és ellenőrzésének híve, előzetesen létrehozott egy munkacsoportot a jogszabályok kidolgozására. Az egyik tag Richard Iglehart volt, az Alameda megyei főügyész asszisztense. Iglehart a szakértelmével sokat tett hozzá a jogszabályok szakmai tartalmának kialakításához, és a bűnüldöző szervek tagjainak segítségével támogatást szerzett a politikusoknak, akik aggódtak a törvényjavaslat támogatása nyomán kialakult negatív reakciók miatt. „Sikerült gyorsan és hatékonyan kezelnünk a problémát" – nyilatkozta Iglehart.

Deukmejian kormányzót 1982-ben választották meg, jórészt azért, mivel demokrata ellenfele, Los Angeles egykori polgármestere, Tom Bradley támogatta a szigorú fegyvertartási szabályozást előíró szavazás kezdeményezését. Deukmejian ellenben eddig nem szorgalmazta a fegyvertartási jogok felülvizsgálatát, most azonban, mandátuma végéhez közeledve, nagyon is és elgondolkodtatta a stocktoni mészárlás.

„Mindannyian osztozunk a gyászban" – mondta kétezer ember előtt a gyerekek temetésén, amely egyszerre négy nyelven folyt. Willie Brown is jelen volt, és látta, hogy a kormányzónak könnybe lábad a szeme. „A bánatotok a mi bánatunk. A fájdalmatok a mi fájdalmunk. Ez a borzasztó tragédia sokkolta és mélyen elszomorította ennek az államnak a népét."

Deukmejian is belátta, hogy a lőfegyverek tartását korlátozni kell. A Nemzeti Fegyverszövetség és a Kaliforniai Fegyvertulajdonosok erőteljes lobbija ellenére a törvényhozás megalkotta az első, a lőfegyverek betiltására vonatkozó intézkedési tervet. Négy hónappal a Cleveland általános iskolai mészárlás után Deukmejian aláírta a törvényjavaslatot:

„Ezek a törvényjavaslatok nem hozzák vissza azt az öt gyönyörű kisgyermeket, akik tragikus körülmények között vesztették életüket a stocktoni iskolában, de reméljük, hogy ezek az intézkedések, és a többi, melyeket a jövőben kívánunk bevezetni, segítséget nyújtanak a bátor és mindenre elszánt rendőri közösségünk számára" – mondta.

Az új törvény korántsem volt tökéletes. Mivel konkrét modellekre terjedt ki, a fegyvergyártók apró módosításokkal továbbra is értékesíthették halálos árucikkeiket. Kaliforniában azonban a támadófegyverek 1989-es betiltására vonatkozó törvény megingatta a fegyvervédők pozícióját. 2000-ben a Nemzeti Fegyverszövetség még 373 000 dollárt költött kaliforniai kampányaira, ám 2010-re, amikor Harrist Kalifornia főügyészévé választották, ezek a költségek nullára csökkentek. Pénzkidobás lett volna. Eddigre ugyanis a kaliforniai választópolgárok túlnyomó többsége támogatta a szigorú fegyverkontrollt.

Az elkövetkező években szigorodtak a törvények, így ma Kaliforniában a tárak kapacitását tíz lőszerben limitálják. Egyéb törvények előírják a fegyvervásárlások háttérellenőrzését, korlátozzák az olcsó kézifegyverek értékesítését, tiltják a fegyvervásárlást az alkoholfogyasztási problémákkal küzdő vagy családon belüli erőszakkal vádolt személyek számára, tiltják a fegyvertartást az egyetemeken, korlátozzák az adott hónapban vásárolt fegyverek számát, és csak olyan emberek számára engedélyezik lőszerek értékesítését, akik érvényes fegyvertartási engedéllyel rendelkeznek. És ez még nem minden.

Kamala Harris már a karrierje elején megtapasztalta, milyen katasztrofális következményekhez vezethet, ha illetéktelen kezekbe kerül egy lőfegyver. Ügyészként kíméletlenül alkalmazta a biztonságos fegyvertartást szabályozó törvényeket.

4

A politika íze

◂▸ ◂▸ ◂▸

Az ügyészek tisztában vannak vele, hogy munkájuk során többnyire nem az élet napos oldalával fognak találkozni. Ám Alameda bűnözői világa még a többi megyéé közül is kiemelkedett. 1990-ben, amikor Kamala Harris friss lendülettel besétált a főügyészség kapuján, Oaklandban, a megyeszékhelyen elkövetett gyilkosságok száma, meghaladva az előző évi rekordot, elérte a 146-ot. Ez a szám 1992-ben pedig még magasabb volt, abban az évben 165 ember lett gyilkosság áldozata. Néhány évvel korábban egy drogbáró hintós temetési menetét, akit a börtönben meggyilkoltak, mintegy ezer fős gyászoló tömeg kísérte végig Oakland utcáin.

Bizonyos reggeleken a büntetőcéduláik befizetésére várakozó emberek sora egészen a Wiley W. Manuel Bíróság utilitarista épületéig kígyózott, melyet arról az oaklandi férfiról neveztek el, aki első afroamerikaiként lett a legfelsőbb bíróság tagja. A bíróság épületét egy híd köti össze az oaklandi Rendőrkapitányság székházával és az Alameda megyei börtönnel. Ez az igazságszolgáltatási komplexum a San Francisco-öböl keleti partját szegélyező autópálya mellett helyezkedik el, nem messze a kétszintes Cypress viadukttól, ami az 1989. október 17-i Loma Prieta földrengés következtében összeomlott, és a katasztrófa hatvanhárom sebesültjéből negyvenkét ember halálát okozta.

Itt kezdte tehát karrierjét Kamala Harris kerületi ügyészhelyettes, a berkeley-i entellektüel szülők huszonöt éves lánya, miután másodszori próbálkozásra sikeresen letette a Kaliforniában közismerten kemény jogi szakvizsgát.

Harminc évvel később, elnökjelölti kampányának nyitóbeszédében Harris elmagyarázta, miért döntött úgy, hogy a jogi pályát választja: „Tudtam, hogy társadalmunkban a ragadozók leggyakoribb célpontjai a hangtalan, legkiszolgáltatottabb csoportok."

Harris reggelente, miután belépett a bíróság épületének kapuján, vagy a lépcsőn ment fel az főügyészség második emeleti, zsúfolt irodarészébe, vagy, ha ahhoz volt kedve, együtt liftezett az esküdtekkel, vádlottakkal, tanúkkal és védőügyvédekkel. Itt-ott a padokon rendőrök szundikáltak két vallomástétel között. Néha akár öt tárgyalás is folyt egyszerre. Az Alpha Kappa Alpha távoli ködkép volt csupán.

Joghallgatóként Harris 1988-ban az Alameda megyei főügyészségen gyakornokoskodott. A pozíció népszerű volt, a gyakornokok ugyanis tárgyalótermi tapasztalatot szerezhettek, és még fizetést is kaptak a munkájukért. A legendás hírű hivatal vonzó volt az ambiciózus fiatal jogászok számára. Earl Warren, Kalifornia kormányzója, az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának főbírája is Alameda megye főügyésze volt. Reagan elnök főügyésze, Edwin Meese III is az Alameda megyei körzeti ügyészségről érkezett, mint ahogy a Legfelsőbb Bíróság kaliforniai bírái, Ming Chin és Carol A. Corrigan is. Ebédidőben Harris a többi ifjú jogász társaságában uzsonnás zacskókkal felszerelkezve jelent meg a jogi könyvtárban, ahol a vezető ügyészek ismertették velük az eseteiket és stratégiai tanácsokkal látták el őket.

„Ő valóban kissé más volt, mint a többiek, legalábbis, ami az önbizalmat illeti" – emlékszik vissza Nancy O'Malley Alameda megyei főügyész, Harris egyik akkori felettese. Harris energikus volt, szívesen vállalta a nehéz eseteket, minden erejével a munkára koncentrált, és eltökélte, hogy sikeres lesz. Hamar rájött, hogyan tehet szert minél több tapasztalatra. „Mindig nagyon odafigyelt az idősebbekre."

A többi újonchoz hasonlóan Harris is szabálysértésekkel foglalkozott, mint például az ittas vezetés vagy az eljárás első szakaszában tartó bűncselekmények. Hat hónapot töltött a fremonti, majd a haywardi kirendeltségeken, 1991 decemberében pedig visszatért a Wiley Manuel Bíróságra; mindeközben magába szívta azokat a kérdező-kihallgatási technikákat, melyek jó szolgálatot tesznek neki majd akkor is, miután szenátorrá választják.

Az 1991 októberében Washingtonban történtek egyetlen fiatal ügyvéd, ügyész figyelmét sem kerülhették el. Joseph Biden, az Egyesült Államok szenátora volt az Igazságügyi Bizottság elnöke Clarence Thomas főbírójelölt meghallgatásán. A meghallgatás végéhez közeledve előállt Anita Hill jogprofesszor, és a kizárólag fehér férfiakból álló bizottság előtt szexuális zaklatással vádolta meg Thomast. Azt vallotta, a férfi kierőszakolta tőle, hogy randevúzzon vele, és pornográf filmekről beszélt előtte, amikor Thomas a felettese volt az Oktatási Minisztériumban és az Egyenlő Foglalkoztatási Esélyek Bizottságában. A bizottság tagjai sértegetni kezdték Hillt, és megpróbálták megkérdőjelezni a hitelességét. Thomas „csúcstechnológiás lincselésként" értékelte a meghallgatást.

Az Igazságügyi Bizottság ajánlás nélkül küldte tovább Thomas jelölését, a szenátorok pedig 52:48 arányban megszavazták. Biden nemmel szavazott, de addigi teljesítményével így is sikerült magára haragítania azokat a nőket, akik hittek Anita Hillnek.

Egy évvel később, 1992 októberében Harris a fiatalkorúak bíróságán kezdett el dolgozni. Az oaklandi iskolákban a helyzet annyira katasztrofális volt akkoriban, hogy a kerület ötvenháromezer diákjának fele az állapotfelmérő teszteken 50% százalék alatti eredményt ért el. Az iskolakerülés rekordméreteket öltött. Kalifornia állam törvényhozása 1990-ben egy megbízottat rendelt ki az oaklandi iskolák pénzügyeinek ellenőrzésére, a körzet ugyanis a fizetésképtelenség szélére sodródott. Minden, ami a fiatalkorúak bíróságán elhangzik, bizalmas információnak számít, Harris ügyeit pedig elzárták... Harris azonban gyakran beszél azokról a szenvedő gyerekekről, akik szexuális zaklatás és kizsákmányolás áldozatai. Ezeket a tapasztalatokat a későbbi években használja fel, amikor döntő szava lesz a jogszabályok alakításában, illetve, amikor a politikusi pálya felé fordul.

◆ ◆

1992. november 7-én, a választások éjszakáján Harris beült a Corollájába, és a San Francisco-öböl hídján átvezetett a Nob Hill-i Fairmont Hotelbe, ahol a demokraták már ünnepeltek. Jó napjuk volt: Bill Clintont elnökké választották, Barbara Boxert és Dianne Feinsteint pedig beválasztották a szenátus tagjai közé. Boxer, kettejük közül a liberálisabb, egyike volt annak a hét demokrata női kongresszusi tagnak, akik 1991-ben bejutottak a Szenátus épületébe. Azt akarták elérni, hogy vizsgálják felül Clarence Thomas kinevezését a meghallgatásán elhangzott vádak miatt. Nem sikerült bejutniuk azonban a keddenkénti zárt testületi ülésre. Boxer az Anita Hillel szembeni felháborító bánásmódot és Thomas beiktatását használta fel a szavazók mozgósítására, hogy megnyerje a szavazást – 1992-ben, a „Nő évében".

Akkor még senki nem tudta volna elképzelni, hogy a huszonhét éves Kamala Harris, aki a Fairmont dísztermében együtt ünnepelt a tömeggel, 2016-ban átveszi majd Boxer helyét az Egyesült Államok Szenátusában, és helyet szerez a Szenátus Igazságügyi Bizottságában.

És ott volt huszonhét évvel később is, amikor a San Franciscó-i Christine Blasey Ford pszichológus professzor megtette a bátor lépést, és tanúvallomást tett arról, hogy Trump másik főbírójelöltje, Brett Kavanaugh tinédzserkorában szexuálisan zaklatta. Az ügy párhuzamba állítható a Thomas-meghallgatással, mint ahogy a kimenetele is ugyanaz.

A demokraták hiába próbáltak Kavanaugh nézeteivel előhozakodni az 1973-as, Roe kontra Wade üggyel kapcsolatban, amely mérföldkőnek számított az abortusz legalizálásának útján, ezért Harris az Alameda megyei főügyészségen szerzett rutinját használta fel a helyzet tisztázására:

„Van tudomása olyan törvényről, amely hatalommal ruházza fel a kormányt a férfitesttel kapcsolatos döntések meghozatalára?" – szegezte a kérdést Kavanaugh-nak.

A férfi csak hebegett-habogott: „Nem tudok... én nem... nem tudok ilyesmiről, szenátor."

Harris útja ehhez a meghallgatáshoz Sacramentón keresztül vezetett.

◆ ◆

Harris élete 1994-ben új fordulatot vett, amikor viszonyba bonyolódott a nemzet egyik legtehetségesebb politikusával, a kaliforniai közgyűlés elnökével, Willie Brownnal. Kapcsolatuk kiegyensúlyozatlan volt a nála harminc évvel idősebb férfival. Azonban mindketten ugyanolyan eltökéltek és intelligensek voltak, ráadásul mindketten a semmiből emelkedtek fel és sok mindent elértek – bár Brown jelentős hátránnyal indult, hiszen a Jim Crow-szellemiségű Texasból származott.

Ahhoz, hogy domináns helyzetbe kerüljön, Brownnak ismertté kellett válnia, ezért barátságot kötött Herb Caennel, a *San Francisco Chronicle* véleményrovatának vezetőjével. Caen elárulta nekem sikere egyik titkát: San Franciscónak nem voltak hírességei, meg kellett hát teremtenie őket. Ezért válhattak jellegzetes formátumú „három pontos" cikkei (amelyeket három pont választott el egymástól) a San Franciscó-iak közkedvelt véleményformáló olvasmányaivá. Caen a város meghatározó alakjává vált, ő lett San Francisco bajnoka, felsőbb és alsóbb osztályainak kritikusa, szidalmazója. És senki nem játszott fontosabb szerepet a város általa megörökített krónikáiban, mint jó barátja, Willie Brown. Péntekenként a Le Central bisztróban ebédeltek, és gyakran repkedtek Párizsba. Éles replikáival, elegáns Wilkes Bashford öltönyeiben és fedora kalapjaiban, vagy épp az új Ferrariját vezetve Brown rendszeres szereplője volt Caen frappáns, fesztelen, melankolikus, szórakoztató, megunhatatlan cikkeinek – a Macy's áruház hirdetései mellett.

1994. március 22-én különösen hálás alapanyagot szolgáltatott Caennek. Brown a milliárdos Ron Burkle birtokán ünnepelte hatvanadik születésnapját. A Greenacres néven ismert birtok egy több mint 3000 négyzetméteres villát rejtett, amit eredetileg a némafilmek sztárja, Harold Lloyd építtetett egy tizenöt hektáros zöldellő telken a Benedict-kanyonban. Burkle és Brown jó barátok voltak, ráadásul Brown egy ideig tagja volt Burkle ügyvédi csapatának. Az 1990-es években Burkle a Greenacres-ön adománygyűjtő eseményeket szervezett Clinton elnöknek és egyéb prominens demokratáknak. A *Los Angeles Times* az adománygyűjtő helyszínek Versailles-ának nevezte a birtokot. Caen tudósítása szerint Barbra Streisand is jelen volt Brown születésnapi ünnepségén, Clint Eastwood pedig „pezsgővel locsolta le Brown újdonsült barátnőjét, Kamala Harrist". Brown és Harris kapcsolata ily módon elég nagy nyilvánosságot kapott.

A kapcsolatuk alatt Brown egy BMW-vel is megajándékozta Harrist, aki elkísérte Párizsba, majd az Oscar-díj átadójára, és tagja volt Brown kíséretének 1994-ben Bostonban. A bostoni út során Brownt felhívta telefonon Donald Trump, a New York-i milliomos. Az egyik Los Angeles-i szállodaprojektje kapcsán szeretett volna beszélni Brownnal, ezért elküldte érte és a barátaiért, Harrist is beleértve, a magánrepülőgépét. A repülőgép belseje aranyozott volt, a kabin falain értékes festmények lógtak, és minden tele volt aggatva Trumpnak szóló apró üzenetekkel akkori feleségétől, Marla Maplestől. Brown és Trump a Plaza Hotelben ebédeltek, de a Los Angeles-i üzlet végül nem valósult meg. Trump és Harris valószínűleg nem találkoztak egymással,

de az biztos, hogy Harris már ekkor jó messzire került a Wiley Manuel Bíróság épületétől.

◆ ◆

1994-ben Willie Brown törvényhozói hatalma a végéhez közeledett. A vég kezdete 1986-ra vezethető vissza, amikor georgiai üzletemberek egy törvényhozót rábeszéltek – felgyorsítva a folyamatot némi kenőpénzzel – egy olyan törvényjavaslat benyújtására, amely lehetővé tette volna egy garnélarák-feldolgozó üzem megépítését. A törvényjavaslat elfogadásra került a törvényhozás mindkét szintjén. De nem volt garnélarák-feldolgozó és nem voltak üzletemberek sem. Az egész csak délibáb volt, az FBI csapdája. Az ügy 1988-ban pattant ki, amikor az FBI ügynökei átkutatták több törvényhozó capitoliumi irodáját. A botrányról beszámoló riporterekhez hasonlóan én is azt feltételeztem, hogy a célpont Brown volt – mint ahogy ő maga is így gondolta. Egy tucat törvényhozót, lobbistát és másokat elítéltek, vagy vallották magukat eleve bűnösnek. Brown azonban ismerte az előírásokat és a törvényt, és tudta, hogy semmilyen szabályt nem szegett meg.

Az esetnek azonban volt egy hosszú távú, negatív következménye. A konzervatívok a botrány farvizén 1990-ben elindítottak egy kezdeményezést, amely időbeli korlátokat szabott az állami törvényhozók esetében. Közvetlen céljuk Brown – közismert becenevén a „Közgyűlés Ayatollahja" – elmozdítása volt. Kampányleveleket küldtek az állam konzervatívabb, vidéki területein élő választóknak, amelyekben kedvezőtlen színben tüntették fel Brownt. A San Franciscó-i választópolgárok túlnyomó része ellenezte a határozott idejű kinevezéseket, a javaslatot azonban országosan 52:48 arányban megszavazták. Az 1994-es választás lett volna Brown utolsó közgyűlési választása. A karrierje még annál is gyorsabban ér véget, mint gondolta.

1994-ben Pete Wilson kormányzót újraválasztották a kaliforniai Kathleen Brownnal – aki Pat Brown lánya és Jerry Brown húga volt – szemben egy olyan programmal, amely támogatta a halálbüntetést, az 187-es Törvényjavaslat néven ismert illegálisbevándorlás-ellenes kezdeményezést, továbbá a „három csapás" törvény egy különösen kíméletlen változatát, a 184-es Törvényjavaslatot. A Kaliforniai Büntetés-végrehajtási Egyesület és a Nemzeti Fegyverszövetség támogatásával Kalifornia „három csapás" törvénye következtében sokan életfogytiglani börtönbüntetést kaphattak egy egyszerű bolti lopás miatt. Az elemzők előrejelzése szerint Kaliforniának huszonöt új börtönre lett volna szüksége, hogy elszállásolja a százezerre becsült új foglyot.

Országos szinten a Newt Gingrich által vezetett republikánusok vették át az amerikai képviselőház irányítását. Kaliforniában a republikánusoknak huszonöt év óta először sikerült többségbe kerülniük, 41:39 arányban. Ez azt jelentette, hogy Willie Brown elnöksége a decemberi ülésen véget ér, legalábbis erre számítottak. Brown azonban még el akart végezni valamit.

Harris 1994-ben otthagyta az állását az Alameda megyei főügyészségen, amikor Brown kinevezte a munkanélküliek egészségügyi ellátásáért felelős bizottságba. A tisztséggel járó mandátum 1995. január 1-jén járt volna le, amikor Brown már kikerül a hatalmi pozícióból. Ezért Brown november végén áthelyezte Harrist részmunkaidőben egy másik bizottságba, amelyik a Kalifornia Medi-Cal szerződéseivel foglalkozott, majd egy évi 72 000 dollárt fizető állásba – akkoriban ennyit csak a törvényhozók kerestek. Harris egészen 1998-ig töltötte be ezt a pozíciót, ekkor már három éve véget ért a kapcsolatuk.

Először akkor írtam Harrisről, amikor megkapta ezt a kinevezést. Abban az időben nem vállalt interjúkat, és Brown irodájából is elhessegettek. A republikánusok tiltakoztak

ugyan a kinevezések ellen, de nem volt hatalmuk felülírni a döntést.

„Az biztos, hogy ezek a kinevezések semmiképp nem voltak szükségszerűek" – mondta Phil Perry, a közgyűlés republikánus vezetőjének, Jim Brulte-nek a szóvivője. Akkoriban úgy tartották, Jim Brulte veszi majd át Brown helyét.

◆ ◆

Brown azonban nem adta fel küzdelem nélkül. Ott voltam a közgyűlés ülésén 1994. december 5-én, az elnöki szavazás napján. Névsor szerint történt a szavazás. Amikor a hivatalnok Paul Horcher képviselőhöz ért, egy „backbencher" (hátsó pados) republikánushoz egy Los Angelestől keletre fekvő kisvárosból, Horcher öklével az asztalra csapott, majd felüvöltött: „Brown!" – ezzel 40:40 arányú holtverseny alakult ki, jókora káoszt eredményezve. Brownnak még egy éven keresztül sikerült kézben tartania az irányítást azzal, hogy republikánus szövetségeseket tett meg a bizottságok elnökeinek. Az elkerülhetetlen végül 1996-ban következett be, amikor a republikánusoknak sikerült a saját emberüket ültetni az elnöki székbe – bár az ezt követő szavazáson elveszítették a többségüket, amit azóta sem sikerült visszaszerezniük.

Brown azonban addigra már messze járt. 1995-ben, miután harmincegy éven át szolgálta San Franciscót a közgyűlésben, úgy döntött, indul a polgármesteri választásokon a hivatalban lévő Frank Jordannel, a nyájas, egykori San Franciscó-i rendőrfőnökkel szemben, aki az újraválasztásában reménykedett. A kampány során Harris gyakran feltűnt Brown oldalán; adományszerző eseményeken, stratégiai értekezleteken, ahol megfigyelhette egy kampány lebonyolításának minden részletét. Jordan simán győzhetett volna, ha nem történik valami: teljesen megmagyarázhatatlan módon belement abba, hogy két lemezlovassal együtt meztelenül beáll a zuhany alá. A pucér polgármestert és a két DJ-t ábrázoló kínos fénykép nem kevesebb mint öt napon keresztül szerepelt a *San Franciso Examiner* címlapján, közvetlenül a választások előtt. Jordan megpróbálta elviccelni az ügyet, mondván, ő politikusként is „patyolattiszta", Brownnal ellentétben. Nem jött be neki.

Brown a választások utáni győzelmi partiját egy a Fisherman's Wharf negyedben lévő csarnokban tartotta. Amikor megerősítették, hogy győzött, Harris fellépett Brownhoz, és megajándékozta egy aranyszínű „Polgármester" felirattal díszített baseballsapkával. Mindkettőjükről sugárzott a boldogság. Ez 1995. december 12-én történt. December 14-én Caen megjelentetett egy cikket, amiben Harrist az „új leendő first lady"-ként említi. Ez azonban nem következett be.

Brown már évekkel korábban eltávolodott a feleségétől, Blanche-tól, gyermekei anyjától. Nem csinált titkot belőle, hogy más nőkkel is randevúzik. Brown és Blanche azonban nem váltak el, és nem is tervezték. Amikor ez nyilvánvalóvá vált, Harris és Brown szakítottak.

Kapcsolatuk végét, akárcsak annak kezdetét, Herb Caen tolla örökítette meg, 1995 karácsonya másnapján, egy utolsó „hárompontos" cikkben.

„»Mindennek vége köztünk« – írta Caen a *San Francisco Chronicle*-ben. – Brown, az újdonsült polgármester ezekkel a szavakkal tett pontot Kamala Harrisszel, az Alameda megyei főügyész-helyettessel folytatott hosszú románca végére."

A magánszféráját védő Harrisnek biztosan végtelenül fájt Caen cikke. Kapcsolatukat azonban már a kezdetektől a kiegyensúlyozatlanság jellemezte. Brownnak nagy befolyása volt, amit felhasználva sok ajtót nyitott ki a karrierje kezdetén lévő Harris előtt. A politikában a mentorálásnak és pártfogásnak hosszú hagyománya van. Senki nem önerejéből emelkedik fel: Phil Burton is segített a fiatal Willie Brownnak. Ám miután azok az ajtók kinyíltak, Harrisnek már magának kellett végigmennie az úton. Harris továbblépett, 2014-ben férjhez ment, és már régóta nem beszél nyilváno-

san Brownról, még az önéletrajzában sem említi. 2019-ben a nyolcvanas éveiben járó Brown egy rádióadásban vallott a kapcsolatukról, szerinte Harris sokkal komolyabban vette azt, mint ő. Azt is világossá tette, hogy minden csakis róla, Brownról szólt: „Igazi szerelmi kapcsolat volt. Én is szerettem magamat, és ő is engem."

◆ ◆

1996. január 8-án, Brown beiktatásakor, 7500 ember tolongott San Francisco belvárosában a fő emlékművel, Martin Luther King Jr. szobrával szemben. A telefon, amit külön arra az alkalomra telepítettek a pódiumra, egyszer csak megcsörrent. A telefonközpontos azonban olyan hosszasan várakoztatta az újdonsült polgármestert, hogy az sértődést színlelve visszaült a helyére. A szót Cecil Williams tiszteletes, az ikonikus San Franciscó-i lelkész és polgárjogi vezető vette át.

Egyszer csak valaki beleszólt a telefonba.

– Willie? – kérdezte a hang.

– Nem, itt Cecil Williams, elnök úr.

Brown felpattant a helyéről, a pódiumra sietett, és átvette a telefonkagylót.

– Itt kéne lenned velünk. Hihetetlen a hangulat! Nincs se hó, se republikánusok! – kiabálta a telefonba Brown régi barátjának, Clinton elnöknek, aki a republikánusok által kezdeményezett kormányzárlat[2] idején épp a Gingrich közgyűlési elnökkel szembeni csatározással volt elfoglalva.

– Mindenki jól hall engem? – kérdezte Clinton.

– Kristálytisztán – válaszolta Brown.

Clinton akkor a tárgyra tért: dicsérte Brownt a „szívósságáért", az „elszántságáért", az elkötelezett világnézetéért és azért, hogy a végsőkig kitart. „Mert szerintem korunk egyik legnagyobb feladata, hogy jövőképünk kiterjedjen a közösség minden tagjára" – tette hozzá.

2 Az 1995–1996 közötti 21 napos leállás a Bill Clinton-kormányzat idején a kiadások jelentős csökkentéseivel szembeni ellenállás miatt.

– Tudod, hogy San Francisco városa elkötelezetten szolgálja a közösséget, hiszen a sokszínűség az erősségünk, és szeretném, ha ez egész Amerikában így lenne... – mondta Brown.

– Az igazi csatát, amely Washingtonban vár ránk, nem a költségvetés egyensúlyának a megteremtéséért kell megvívnunk. A nagy kérdés az, hogy milyen országban akarunk élni: olyanban, ahol a győztes mindent visz, vagy olyanban, ahol mindenkinek van esélye nyerni – magyarázta Clinton.

Az elnök szavai tükrözték Brown akkori álláspontját az amerikai politikáról. Clinton melegszívű volt és szívélyes. A szavaival sok San Franciscó-i azonosulni tudott.

Ez mind évekkel a Twitter, a Google, az Uber, a Facebook, a Juul és még száz másik új gazdasági társaság létrejötte előtt történt, melyek később jelentősen növelték San Francisco bevételeit, és még jobban elmélyítették a szakadékot a gazdagok és a szegények között. A San Franciscóban évtizedek óta eleve magas ingatlanárak a 2000-es években az egekbe szöktek. A Herb Caen-féle San Francisco megfizethetetlenül drágává vált a rendőrök, a tanárok, az elegáns éttermek felszolgáló személyzete, valamint az Uber és Lyft sofőrei számára, akik a város technológiai titánjait fel-alá fuvarozták.

Brown polgármester és utódai vezetése alatt toronyházak sokasága búvt ki a földből San Franciscóban, miközben a város hajléktalan lakosainak a száma válságos méretűvé duzzadt.

De ne ugorjunk ennyire előre. Ezen a napon Brown maga köré gyűjtött egy kis csoportot az emelvényen: három felnőtt gyermekét és az unokáját. Egyik kezét a magasba emelte, hogy letegye a hivatali esküt, a másikat pedig arra a Bibliára helyezte, amelyik sok évvel ezelőtt az édesanyjáé volt a texasi Mineolában. A Bibliát a felesége, Blanche tartotta.

◆ ◆

1995-ben Harris úgy döntött, visszatér az Alameda megyei főügyészségre. Tom Orloff, aki húsz évvel korábban a Huey Newton elleni pert vezette, Alameda megye főügyésze lett, és szívesen visszafogadta.

„Értelmes volt, kedves. Tetszett az esküdteknek – mondta róla Orloff. – Akkoriban 150 ügyész dolgozott nálunk. Harris volt az egyik, aki kiemelkedett közülük."

Harris ügyészként súlyos bűncselekményekkel foglalkozott. Az egyik per során sikerült bebizonyítania egy férfi bűnösségét, aki puskával megölt valakit. A férfi azóta is rács mögött ül. Egy másik perében három vádlott ellen vette fel a harcot, akik tucatnyi fegyveres rablást követtek el. Időnként alkalmazta Kalifornia friss „három csapás" törvényét, hogy hosszú büntetést kérjen az ismételt elkövetők ellen. Perei ritkán keltették fel a sajtó figyelmét, bár volt kivétel: egy metamfetamin és rum hatása alatt álló férfi egy Ginsu márkájú késsel tízcentis négyzetet szelt ki a barátnője fejbőréből. Egyszer már megkísérelte ezt, de az akkor használt kés nem volt elég éles. A nő túlélte a támadást, a férfit életfogytiglani börtönre ítélték.

„A büntetés arányos a tettével" – nyilatkozta 1996-ban Harris az ítélet kihirdetése után a *San Francisco Chronicle*-nek. „Ez egy hihetetlenül szadista módon elkövetett bűntett volt."

Nancy O'Malley-nek, az akkori főügyésznek feltűnt, hogy Harris kiemelkedően ügyesen bánik a szexuális zaklatások fiatal áldozataival. Képes volt megnyugtatni és megvigasztalni őket. Egyesek még jóval a tárgyalás után is tartották vele a kapcsolatot, mert úgy érezték, ő megérti, amin keresztülmennek. O'Malley és a fiatal ügyész elkezdtek beszélgetni a karrierlehetőségekről. Harris tele volt ambícióval. Richard Iglehart, régi főnöke Alameda megyéből, aki lobbizott Kaliforniában a lőfegyverek betiltásáért, ekkor a San Franciscó-i

főügyésznek, Terence Hallinannek dolgozott, és állást ajánlott Harrisnek. Ez 1998-ban volt. A váltás logikus döntésnek tűnt.

Harris belekóstolt a politikába, és rájött, hogy nagyon is kedvére való...

5

A cél ismeretében

◂▸ ◂▸ ◂▸

Kamala Harris 1998 elején elhagyta a többemeletes Alameda megyei főügyészséget. 20 km-t vezetett nyugat felé, átkelt az öböl hídján, és megérkezett új munkahelyére, a San Franciscó-i büntető igazságszolgáltatási rendszer melegházába. A főügyészség, a rendőrség, a bíróságok, a halottkém, a seriff és egyéb szervezetek ugyanazon az épületen osztoztak, ami a Csarnok nevet viselte. A börtön pedig mögötte, a parkoló túloldalán helyezkedett el.

Ha a rendőrfelügyelők, ügyészek és védőügyvédek nem is mindig és mindenben értettek egyet, osztoztak az omladozó épületben végzett munka közös nyomorúságán. A Piszkos Harry, a San Francisco utcáin és egyéb jelentős és kevésbé jelentős filmek díszleteként szolgáló Igazságügyi Csarnok hírhedt volt eldugult WC-iről és a folytonos áramkimaradásokról. A lámpák villództak, a liftek gyakran elakadtak, bűnözők és bűnüldözők pedig egyaránt rettegtek az esetlegesen bekövetkező nagy földrengéstől.

A belvárostól a South Beachig toronymagas lakóépületek, modern társasházak, ügyvédekkel és bankárokkal teli felhőkarcolók, továbbá Amerika talán legszebb baseballpályája foglalták el a régi lepukkant, sivár területek helyét. Kivéve a Bryant Streetet és az Igazságügyi Csarnok körüli utcarészt autószervizeivel, óvadéküzletkségeivel és graffitikkel teli falaival – ugyan napjainkban egy „coworking" iroda és egy stratégiailag elhelyezett cannabiselosztó is „emeli" az utcakép látványát.

Richard Inglehart supervisornak vette fel Harrist, hogy rendet teremtsen, ami nem volt kis feladat. Terence Hallinan, a főügyész, ekkoriban igen nehéz helyzetben volt. Még az sem számított túl sokat, hogy már egy életen át bebizonyította, bármilyen akadályt képes leküzdeni.

1995-ben, abban az évben, amikor Willie Brownt megválasztották San Francisco polgármesterének, Hallinan, a lejárt mandátumú San Franciscó-i felügyelőbizottsági tag legyőzte a kétszer újraválasztott főügyészt, Arlo Smitht, és az egykori ügyészt, Bill Faziót, aki húsz éve dolgozott a kerületi főügyészségen. A győzelem elérésében nem segített Hallinannek a *San Francisco Chronicle* szerkesztősége sem, akik „politikai pancsernek" titulálták, illetve meg kellett küzdenie egy elhúzódó apasági perrel, amit egy légi utaskísérő és egyben volt ügyfele indított ellene egy évtizeddel korábban. Amint bebizonyosodott, hogy a gyermek az övé, Hallinan vállalta a felelősséget.

A radikális szemléletű Hallinan apja Vincent Hallinan, az a legendás baloldali figura az Öbölből, aki 1952-ben a Progresszív Párt színeiben pályázott az Egyesült Államok elnöki címére, alelnökjelöltje pedig egy afroamerikai újságkiadó, Charlotta Bass volt. Az idős embernek az volt a véleménye, hogy ha a gyerekei radikális szemléletűnek vallják magukat, készen kell állniuk a harcra. Terence Hallinan, az amatőr ökölvívó talán az édesapjától kapta az első leckéket. Ő is harcias volt és ügyes, talán ezért ragasztották rá a „Kayo" becenevet. Hallinan örökölte az édesapja igazságérzetét is. Hallinant 1963-ban, egy évvel Harris születése előtt, miközben fekete szavazókat toborzott Mississippi államban, csavargásért és szemetelésért letartóztatták. Végül ejtették a vádakat, de a későbbiekben még sokszor letartóztatták, például, amikor az elnyomottak szószólójaként tiltakozott a faji igazságtalanság ellen.

Hallinan a UC Hastings Jogi Egyetemen szerzett diplomát, majd sikeresen letette a szakvizsgát. A Kaliforniai Ügy-

védi Kamara 1966-ban a korábbi kihágásaira és verekedős természetére hivatkozva nem volt hajlandó kiadni az ügyvédi engedélyét, pedig két ifjú képviselő, Willie Brown és John Burton is tanúskodott kiváló jelleméről. A Kaliforniai Legfelsőbb Bíróság azonban felülbírálta a kamara döntését, Hallinannek így elindulhatott a karrierje. Az ügyfelei kezdetben kábítószer-birtoklással vádolt emberek (a 60-as évek végén és a 70-es években San Franciscóban ez nagyon jövedelmező üzletnek számított) és baloldaliak voltak, illetve a sorozatgyilkos, Juan Corona.

A *Washington Post* egy részletes cikkben ismertette Hallinan védőügyvédből főügyésszé válásának rögös útját: „Hallinan hevesen tagadja, hogy kis híján belehalt volna a rockénekes Janis Joplin által beadott adag heroinba, mint ahogy azt a Pearl című életrajzának szerzője állítja". Azaz ügyesen tagadta a semmit.

Ugyan ő volt a város legfőbb ügyésze, Hallinan hű maradt a múltjához. Nem volt hajlandó halálbüntetést kérni gyilkossági ügyekben, megpróbálta megakadályozni egy az elődje által megvádolt férfi kivégzését, támogatta az orvosi marihuána használatát, mielőtt azt még legalizálták volna, és nem volt hajlandó életfogytiglani büntetés kiszabására felhasználni Kalifornia „három csapás" törvényét. Ezek egyike sem jelentett azonban problémát a San Franciscó-iak szemében, pontosan tudták, kire szavaznak. A saját irodájában kialakult zűrzavar azonban nem kedvezett a helyzetének.

Ott volt például az a történet a két ügyészről, akiket in flagranti kaptak az irodában. Hallinan kirúgta a férfit, aki később jogtalan felmondás miatt pert indított ellene.

Nem sokkal hivatalba lépése után – szűkszavúan megköszönve addigi munkájukat – elbocsátotta tizenhat beosztottját. Köztük volt a huszonhat éves kezdő, Kimberly Guilfoyle is. A kirúgottak közül ugyan többen is adományoztak Faziónak, az ellenfelének a kampányához, de Hallinan szerint nem ez a tény befolyásolta a döntését – csupán a saját csapatát szerette volna felállítani.

Willie Brown politikai tanácsadójának, Jack Davisnek a születésnapi partiján pedig verekedés tört ki Hallinan és az egyik elbocsátott ügyész barátja között. A *San Francisco Chronicle* politikai rovatvezetői, Phil Matier és Andy Ross idézik Hallinan magyarázatát arra, hogy miért volt kénytelen fizikai erőszakhoz folyamodni: „Nem én kezdtem, de nem hátrálhattam meg. Mégiscsak én vagyok a főügyész." Matier és Ross a cikkükben humorosan összehasonlítják a két férfi korát, súlyát, magasságát, illetve az ütésük hatósugarát, mintha csak egy bokszmeccsről tudósítanának. Hallinanről ezt írják: „Elhajol balra, aztán jobbra, ha ez néhány extra szavazatot jelenthet neki."

Hallinan belátta, hogy támogatókra van szüksége, ezért az Alameda megyei főügyészi hivatalhoz fordult, és felvette Richard Iglehartot hármas számú helyettesének. Iglehart élvonalbeli ügyész volt, aki nagyban hozzájárult a lőfegyverek betiltásához Kaliforniában, és elismert szakértője volt a „három csapás" törvénynek. Iglehart pedig felvette Harrist.

„Harris kiváló ügyész, akinek remek a híre" – nyilatkozta Hallinan a *Chronicle*-nek.

Harris első San Franciscó-i napján eltökélte, hogy mindenkinél keményebben fog dolgozni. Fazio – aki, miután 1995-ben veszített Hallinannel szemben, kilépett a főügyészségről és védőügyvédként dolgozott – még Oaklandből ismerte Harrist, akinek az igazságszolgáltatásban dolgozó baráti társaságával néha együtt vacsorázott. Az egyik haverja a San Franciscó-i ügyészség gyilkossági csoportjából még régen mesélt neki egy új asszisztensről, aki az öböl túloldaláról érkezett:

„Ez a barátom éppen egy komoly gyilkossági ügyön dolgozott, és egy hétvégén bement az irodába, hogy felkészüljön a bírósági tárgyalásra" – mesélte Fazio. „Belépett az irodába, és meglátta Harrist, mélyen belemerülve a munkába. Épp

valamilyen súlyos bűnténnyel kapcsolatos ügyön dolgozott. Nem ismerték egymást, ezért bemutatkozott neki. Beszélgetni kezdtek, és Harris elmesélte, nemrég vették fel, és bejött, hogy átrágja magát néhány beadás előtt álló indítványon."

Hallinan hamarosan előléptette Harrist a visszaeső bűnözők osztályának osztályvezető helyettesévé. Fazio akkoriban egy olyan vádlottat képviselt, akire rablás miatt hosszú börtönbüntetés várt, ezért azt gondolta, hogy védence, aki kábítószerfüggő, talán jó eséllyel pályázhatna a San Franciscó-i Delancey Street-i büntetett előéletű függők elismert terápiás közösségének elterelő programjába.

„Ezért találkozót kértem Kamalától és Hallinantől. Kamala ugyebár ügyész volt, nem pedig pártfogó felügyelő vagy szociális munkás, hanem ügyész, aki felelősségre vonta és börtönbe juttatta a bűnözőket" – mesélte.

Hallinan Harrishez fordult, és megkérdezte, mi az ő véleménye az ügyről. Harris azt felelte: „Szerintem ennek a srácnak nem a Delancey Streeten van a helye. Erőszakos bűncselekményt, rablást követett el, amiért börtönbüntetés jár." Fazio védence elfogadta a hat év börtönt.

Harris támogatta Hallinan 1999-es újraválasztását. 2000 januárjában azonban Gray Davis kormányzó kinevezte Harris főnökét, Iglehartot a Legfelsőbb Bíróság főbírói posztjára. Hallinan azonban ahelyett, hogy Harrist emelte volna maga mellé, az ügyészi tapasztalattal nem rendelkező ügyvédet, Darrell Salomont választotta. Harris hiába tiltakozott a választás ellen.

Salomon egyik első dolga volt, hogy visszavette Kimberly Guilfoyle-t. A San Franciscóból származó Guilfoyle apja a város demokrata politikai életének egyik befolyásos alakja volt, a barátja pedig San Francisco felügyelője, Gavin Newsom. Később Newsom polgármester felesége lett, ez alatt az idő alatt a *Fow News* kommentátora, majd Newsom exfelesége. A sors furcsa fordulata, hogy Guilfoyle évekkel később Donald J. Trump barátnője és Trump elnök egyik fő helyettese és adománygyűjtője lett. Salomon bebetonozott pozícióját látva Harris úgy döntött, ideje továbblépni.

◆ ◆

San Franciscóban a város ügyvédje hivatalának felügyelete alá tartoztak a családi ügyek, beleértve a gyermekek bántalmazásával és a nevelőszülői tevékenységgel kapcsolatos kérdéseket is. A hivatal képviselői gúnyosan csak úgy emlegették őket: a „kölyökjogi szekció". Louise Renne, a város ügyvédje hatékonyabbá szerette volna tenni a család- és gyermekvédelmi osztály munkáját, a feladat elvégzésére pedig Harrist vette fel.

A törvény egyetlen szakasza sem személyesebb vagy érzelmesebb a többinél. A családjogi ügyek kezeléséhez azonban különleges képességű munkatársra van szükség, olyan valakire, aki egyrészt jól ismeri a törvényt, ugyanakkor jó terapeuta és szociális munkás is egyben. Renne elmondta, hogy Harrist „intelligens embernek ismerte meg, olyannak, aki együttérző, és akinek van szíve". Egyszer berontott Renne irodájába, plüssmackókkal a kezében, és megkérte, hogy kísérje el a tárgyalóterembe, ahol épp gyerekek örökbefogadási ünnepsége zajlik. A két nő plüssmackókkal ajándékozta meg a gyerekeket, hogy emlékezzenek a jeles napra.

Matthew D. Davis, egy barátja a Hastingsről, időnként felvette a kapcsolatot Harrisszel. 2000-ben is újra kapcsolatba léptek, amikor Harris elkezdett San Francisco város ügyvédjének az irodájában dolgozni. Harris akkori viselkedése meglepte Davist.

„Hirtelen olyan elbűvölő lett", mesélte Davis, aki azután Harris egyik politikai támogatójává is vált. „A jogi egyetem után figyelemre méltó tempóban fejlődött. Sokkal kozmopolitább és eltökéltebb lett."

Harris nem sok időt töltött a város ügyvédje irodájában. Eldöntötte, hogy ideje elindítani politikai karrierjét.

6

A hírnév küszöbén

◂▸ ◂▸ ◂▸

Az 1990-es évek végén és a kora 2000-es évek elején Kamala Harris neve sokkal gyakrabban szerepelt a társasági rovatok oldalain, mint a büntetőügyekről tudósító cikkekben. Harris az Alameda megyei kerületi ügyész helyettese volt, amikor 1996-ban egy nagyobb szabású terv részeként a rangos San Franciscó-i Modern Művészetek Múzeumának kurátora lett. Willie Brown önéletrajzában tanácsokat ad a Harrishez hasonló feltörekvő politikusoknak: „A fehér közösségbe való bejutás minden fekete számára, legyen nő vagy férfi, elengedhetetlen a politikai sikerek eléréséhez." Külön megszólítja az afroamerikai nőket is: „Ehhez meg kell teremtenetek az alapokat, ezért aktívan részt kell vennetek társadalmi, kulturális és jótékonysági intézmények, mondjuk egy szimfonikus zenekar, múzeum vagy kórház felügyelőbizottságának a munkájában."

Harris egyértelműen arra használta kurátori pozícióját, hogy kapcsolatba kerüljön befolyásos emberekkel. Persze az is fontos volt számára, hogy hasznos legyen. Meglátogatta Oakland akkori polgármesterét, Libby Schaafot, aki a Marcus Foster Oktatási Intézetet vezette egy viktoriánus ház apró irodájából Nyugat-Oaklandben. (Az intézetet arról az iskolafelügyelőről nevezték el, akit a radikális Szimbionista Felszabadító Hadsereg tagjai 1973. november 6-án kegyetlen módon meggyilkoltak.) Az intézet célkitűzése az oaklandi állami oktatás fejlesztése volt. Harris felkérte Schaafot, hogy segítsen neki egy mentori program létrehozásában

az oaklandi középiskolások számára a Modern Művészetek Múzeumában.

„Azt vette a fejébe, hogy ez az elit intézmény ne csupán kirándulások helyszíne legyen; azt szerette volna, ha Oakland szerves részévé válik" – mesélte Schaaf.

Ennek érdekében Harris meglátogatta Jackie Phillipset, aki egy előadó- és képzőművészeti „mágnesprogram", a Cole School igazgatója volt Oaklandben. Phillips még csillogó szemű diákként ismerte meg Harrist, aki akkor Montreal és Oakland között ingázott, és időnként leparkolt Phillipsék otthona előtt egy fehér Chrysler kabrióban, hogy felvegye Phillips lányát, Terryt. A két lány mindig készen állt a kalandokra, de Phillips már akkor meglátta, Harris mennyire ambiciózus. A múzeum kurátoraként Harris megkérte Phillipset, hogy segítsen neki gyerekeket toborozni. Az asszony ezt szívesen megtette. Egy alkalommal Danny Glover színésszel is találkoztak, egy másik alkalommal pedig a színész-rendező Robert Redforddal.

„A gyerekek királyi bánásmódban részesültek" – mesélte Phillips. A diákok közül többen is művészeti iskolákban tanultak tovább. A mentorprogram még mindig aktív, célja, hogy megismertesse a hátrányos helyzetű gyerekeket a művészetekkel.

◆ ◆

Harris 1998-ban pénz és „pedigré" nélkül érkezett San Franciscóba, ahol hamar barátságokat kötött fontos emberekkel. Elegáns báli ruhában, kezében pohárral fényképezték le Vanessa Jarman és Billy Getty, az olajbirodalom örököse esküvőjén a Napa-völgyben 1999-ben. A menyasszony a ceremóniára lóháton érkezett, az ifjú párt William Newsom, a fellebbviteli bíróság nyugalmazott bírája, Gavin Newsom – Kalifornia jelenlegi kormányzója – apja eskette össze.

A *Harper's Bazaar* egy 2001-es, San Francisco divatstílusát elemző cikkében olyan nők mellett, mint Kimberly

Guilfoyle, megemlíti Harrist is. Egy társasági rovat vezetője megírta, hogy részt vett a Vagina monológok színpadi darab 2002. februári előadásán, melynek Rita Moreno volt a főszereplője. Valentin-nap apropóján adományokat gyűjtöttek a nők elleni erőszak megakadályozását célzó programok számára. Harris szeptemberben megjelent az Amerikai Zsidó Bizottság vacsoráján, melyet Walter és Douglas Shorenstein, San Franciscó-i ingatlanmágnások és politikai pártfogók tiszteletére rendeztek. 2002 októberében részt vett Elton John AIDS-alapítványának adománygyűjtő gáláján; a vendégek között volt George Lucas producer, Sharon Stone színésznő, illetve a Bay Area egyéb prominens alakjai. Részt vett továbbá egy nyugdíjba vonuló rendőrhadnagy partiján a North Beach egyik olasz éttermében, amelyen számos rendőr és a város politikai és társadalmi elitje is jelen volt. Harris a megfelelő időben adta jelét, hogy támogatja a rendőrséget, ami fontos üzenetet közvetített.

Erre a North Beach-i mulatságra akkor került sor, amikor Hallinan amúgy sem jó kapcsolata a San Franciscó-i rendőrséggel véglegesen megromlott. Az utolsó csepp a pohárban a sajtó által „Fajita-gate"-nek nevezett epizód volt. Néhány szolgálaton kívüli rendőr azt követelte egy járókelőtől, hogy adja oda nekik a fajitáját. A férfi nem engedelmeskedett, verekedés tört ki. Hallinan eljárást indított a rendőrök ellen, és a nyomok eltüntetésével vádolta őket. Az ügy összeomlott, akárcsak Hallinan politikai támogatottsága.

A pletykarovatok egyike sem említi, hogy Harris valakinek az oldalán érkezett volna ezekre az eseményekre. Szigorúan őrizte magánélete részleteit, bár a *Jet* magazin megjelentetett róla egy fényképet, ahol egy hollywoodi eseményen a televíziós talkshow műsorvezetőjével, Montel Williamsszel együtt látható. Harris egyszer s mindenkorra véget vetett a spekulációknak, amikor a *Chronicle*-nek ezt nyilatkozta: „Valóban ott voltam és valóban átkarolta a derekamat." Ezt leszámítva nem történt utalás a kapcsolatukra sem írásban,

sem szóban, bár Williams alkalmanként hozzájárult Harris kampányaihoz.

◆ ◆

2000-re már nyilvános találgatások folytak arról, vajon Harris indul-e a város ügyvédje pozícióért, amennyiben a hivatalban levő Louise Renne mandátuma lejár, vagy esetleg megcélozza a kerületi ügyészit. Hallinan egyre sebezhetőbb volt. Egyrészt nyilvánosan szembe került Brown polgármesterrel, aki többek között felrótta neki, hogy kudarcba fulladt az utcán drogot áruló dílerek bandáinak felszámolása. A *Chronicle* 2000 augusztusi vezércikkében így jellemezte Hallinant: „aligha nevezhető tiszteletre méltó személynek", illetve azt írta róla: „minden döntése érthetetlenebb és felháborítóbb az előzőnél". Ugyanitt az újság a nemtetszését fejezte ki annak kapcsán is, hogy Hallinan Darrell Salomont nevezte ki helyettesének, megjegyezve, hogy ez a „megbecsült veteránok" és a „legkiválóbb jogi elmék" távozását eredményezte, Kamala Harrist is beleértve. Ezért nem volt meglepő, hogy Harris ráérzett, eljött az idő magasabbra törni.

◆ ◆

San Franciscóban a társadalmi elit és a demokrata politika összefonódik, Harris pedig egyre közelebb került azokhoz az emberekhez, akik a Bay Area-nak – a demokrata jelöltek pénzautomatájának – hírnevet szereztek. 2000-ben Harris bekerült a WomenCount igazgatótanácsába. Akkoriban a WomenCount (A Nők Számítanak) egy San Franciscóban szárnyait bontogató szervezet volt, melynek az volt a célja, hogy növelje a női jelöltek láthatóságát, mostanra viszont országos szintű adománygyűjtő erő lett az iskolaszékektől a városi tanácson át egészen a kormányzó- és alelnök-választásokig. 2002-ben Harris bekapcsolódott egy másik szervezetbe, az Emerge Californiába, amely egyfajta „kiképzőtábor" volt azon nők számára, akik szerették volna meg-

tanulni, hogyan kell egy kampányt elindítani. Andrea Dew Steele politikai szervező, aki mind a WomenCount, mind az Emerge California létrehozásában segített, 2002 őszén telefonhívást kapott Harristől.

„Rendben, készen állok! Mit kell tennem?" – kérdezte tőle Harris.

Steele meghívta a Haight és az Ashbury utcák kereszteződésénél lévő negyedik emeleti lakásába. Némi bor és sajt mellett megfogalmazták Harris önéletrajzát, majd Steele megkérdezte tőle, kik alkotják az önkéntes és az adományozói csapatának bázisát. Harris egy Filofax tervezőből – ami 2002-ben egyfajta notesz volt – olvasta fel a neveket. Az évek múlásával a notesz helyét átvette a PalmPilot.

Ahhoz, hogy megmutassa, valóban komoly jelölt, Harrisnek pénzt kellett gyűjtenie. Steele ismert embereket, akik segíteni tudtak ebben. Politikai tanácsadóként dolgozott Susie Tompkins Buellnél, akinek a karrierje hamisítatlan kaliforniai sikersztori. Huszonegy éves korában egy Tahoe-tavi kaszinó alkalmazottja volt, amikor egyszer felvett egy stoppost, Doug Tompkinst. 1964-ben összeházasodtak, és megalkották az ikonikus North Face és Esprit ruhamárkákat, majd 1989-ben elváltak.

Susie Tompkins nem különösebben érdeklődött a politika iránt, egyszer azonban hallott egy fiatal elnökjelöltről, Bill Clintonról. Tahoe és San Francisco között félúton úgy döntött, megpihen Sacramentóban, és részt vesz az arkansasi kormányzó adománygyűjtő rendezvényén, melyet Angelo Tsakopoulos ingatlanfejlesztőnél tartottak.

A *Los Angeles Times* beszámolója szerint Tompkinst annyira meghatotta Clinton drámai beszámolója arról a lesújtó szegénységről, amit a kampányútja során látott, valamint az a víziója, hogy – tizenkét évnyi Ronald Reagan- és George H. W. Bush-kormányzás után – ezen a szörnyű helyzeten egy felvilágosult demokrata adminisztráció a Fehér Házban javítani tud, hogy másnap 100 000 dolláros csekket adomá-

nyozott Clinton kampányának. Tompkins Bill Clinton révén ismerkedett meg Hillary Clintonnal, és a két nő szoros barátságot kötött. Susie Tompkins második férjével, Mark Buell-lel együtt járt középiskolába, később újra találkoztak, 1996-ban pedig összeházasodtak. Susie Tompkins Buell alapította a WomenCountot és adta az első 10 000 dolláros támogatást az Emerge Californiának.

Steele pénzgyűjtő tevékenysége első akciójaként találkozót szervezett Harrisnek Mark Buell ingatlanfejlesztővel, aki már régóta szereplője volt a San Franciscó-i politikai életnek, és ki nem állhatta Hallinant. Buell kezdetben azt tartotta Harrisről, hogy egy „jogi diplomás társasági pillangó", mint ahogy azt egy riporternek nyilatkozta. Azonban Gavin Newsom egyik éttermében, a Balboa Caféban Harrisnek egy hamburger mellett sikerült meggyőznie arról, hogy komoly ügyész, akinek van jövőképe.

„Amikor megértettem, hogy Kamala komolyan gondolja, azt mondtam neki: »Nemcsak hogy benne leszek a kampányod pénzügyi bizottságában, de én fogom vezetni!«"

Mark Buell 2003 februárjában Pacific Heights-i lakásukban találkozót hívott össze. Harris és Steele mellett még ott voltak néhányan, például Harris húga, Maya, és Maya férje, Tony West is. A helyszín még San Franciscó-i mércével mérve is lenyűgöző volt. Az egyik ablakon kitekintve a Golden Gate hidat, a Marin-hegységet és a Csendes-óceánt láthatták a vendégek. A többi ablakból pedig San Francisco látképe tárult eléjük, az Öböl-híd, a UC Berkeley Sather tornya, délre San Francisco nemzetközi repülőtere. Buellék a lakásukkal együtt egyedülálló helyet foglalnak el a demokrata párt politikai életében. Szenátorok, kormányzók és sokan mások – beleértve Nancy Pelosi házelnököt, Clintonékat, és Barack Obamát a szenátusba való megválasztása előtt – mind megjárták a Buellék tizenkettedik emeleti penthouse lakásába vezető zarándokutat.

Ahogy a többi politikust, Harrist is lenyűgözte a panoráma. De nem azért ment oda, hogy a város fényeiben vagy az öblöt átszelő vitorláshajókban gyönyörködjön.

7

Fejek hullanak – képletesen...

◄► ◄► ◄►

A kaliforniai lakosok 2003 őszén nem fordítottak nagy figyelmet a San Franciscó-i főügyész posztjáért folyó harcra, ugyanis egy jellemzően kaliforniai sztorira összpontosítottak, a demokrata kormányzó, Gray Davis idő előtti visszahívására irányuló kampányra. Persze nem Davis volt az érdeklődés középpontjában, hanem egyik kihívója, Arnold Schwarzenegger, egykori Mr. Universe és nemzetközi filmsztár, aki Jay Leno *The Tonight Show* című talkshowjában jelentette be, hogy indul a kormányzói címért.

Nem ritka, hogy visszahívást kezdeményeznek egy kormányzó ellen. Erre az 1911. évi alkotmánymódosítás ad lehetőséget, melynek értelmében az állampolgároknak ez jogában áll. A módosítás a progresszív korszak (1896–1916) vívmánya az USA-ban, és azért került bevezetésre, hogy az embereket közvetlenül és minél jobban bevonják a döntéshozatalba, továbbá, hogy visszaszorítsák a trösztök túlhatalmát. Gray Davis nem követett el semmiféle szarvashibát, Kalifornia azonban épp egy költségvetési krízis kellős közepén volt, a helyzeten a 2000 és 2001 közötti „gördülő áramszünetek" sem segítettek. Meglehet, igazságtalanul, de a nehézségekért mégis javarészt Davist tartották felelősnek.

Annak költsége, hogy állami szinten megfelelő számú szavazat gyűljön össze a választások kiírásához, jócskán egymillió dollár fölött van. Darrell Issának, San Diego megye republikánus kongresszusi képviselőjének, aki autóriasztók eladásával tett szert jelentős vagyonra, régi vágya

volt, hogy induljon a kormányzói posztért. Annak ellenére azonban, hogy 1,87 millió dollárt költött a Davis visszahívásához szükséges aláírások összegyűjtésére, Issának be kellett látnia, hogy nincs esélye az ugyancsak republikánus színekben pályázó Schwarzeneggerrel szemben. A könnyeivel küszködve jelentette be végül, hogy nem indul.

135-en azonban elindultak, köztük néhány „örökös" jelölt; egy pornósztár; egy kevéssé ismert kaliforniai demokrata kormányzóhelyettes, az opportunista republikánus politikus, Tom McClintock; az aprócska (felnőtt korára is csupán 142 cm-re nőtt) egykori gyerekszínész, Gary Coleman (akinek a csillaga már jó ideje leáldozott); és Arianna Huffington, a *Huffington Post* alapítója.

A fő ellenfelet, Schwarzeneggert még a *Los Angeles Times* címlapján leközölt leleplező cikk – amelyben több nő is azt állította, hogy megfogdosta őket – sem golyózta ki a versenyből, így aztán 2003. október 7-én a politikai élet teljes figyelme ráirányult, amikor elnyerte a kormányzói címet.

◆ ◆

2002-ben Kamala Harris egyszer meghívta ebédre a főnökét, Louise Rennét, a város ügyvédjét. Rene erre így emlékszik vissza: „»Arra gondoltam, megpályázom a főügyészi pozíciót« – mondta Harris. – Hajrá!" – válaszoltam neki.

Renne megígérte, hogy mindenben segíti. De felhívta rá Harris figyelmét, hogy a hivatalban levő főügyészeket nem könnyű legyőzni, és különösen igaz ez a jelenlegire, Renne volt főnökére, Terence Hallinanre a legendás Hallinen családnévvel. Harris 2002 végén, harmincnyolc éves korában jelentette be először, hogy közhivatali pozícióra pályázik.

„A MA HANGJA AZ IGAZSÁGÉRT" – hirdette a weboldala.

Felsorolta az okokat, hogy miért ő az ideális jelölt Hallinannel szemben: kompetens menedzser lenne; javítana az elítéltek számarányán, ami messze elmaradt az országos átlagtól; Hallinan „nem volt hajlandó vád alá helyezni a crack- és heroinkereskedőket", ő viszont mindent megtenne az utcák megtisztításáért, azért, hogy minél több kábítószerkereskedő kerüljön rács mögé.

„Talán a legriasztóbb mind közül az a már-már helyrehozhatatlannak tűnő ellenségeskedés, ami a rendőrség és a kerületi ügyészség között van. Hiszen az a dolgunk, hogy együttes erővel harcoljunk a bűnözés ellen, ahelyett, hogy egymással marakodnánk" – mondta.

Harrisnek idővel rá kellett jönnie, hogy ezeket az ígéreteket igen nehéz lesz betartani, főleg a főügyészség és a rendőrség közötti konfliktus feloldására vonatkozót.

Ehhez azonban először még győznie kellett.

Mark Buell, az adománygyűjtésért felelős igazgató segített neki ebben, és – ahogy erre később visszaemlékezett – nem is volt túl nehéz dolga. Harris vonzó, energikus jelölt volt, aki nem vesztegette az idejét, és láthatóan a vezetők új generációját képviselte ebben a politikai reformokért kiáltó városban. Amikor valakivel beszélt, ügyelt a szemkontaktusra, és nem a jelenlévőket pásztázta, hátha sikerül kiszúrnia közülük egy fontosabb személyt. Mindenki, akivel beszélt, úgy érezhette, ő a legfontosabb ember a teremben.

„Jó politikus. A legtöbb helyzetben igen jól feltalálja magát" – mondta róla Buell.

2002 utolsó hat hete alatt a szinte vég nélküli megbeszélések, találkozók, adománygyűjtések és telefonhívások során Harrisnek 100 560 dollárt sikerült összegyűjtenie. A San Franciscó-i kampányfinanszírozási korlátozások értelmében az egyéni adományok nem haladhatták meg a fejenkénti 500 dollárt. A fenti összeg ezért különösen szép teljesítmény volt egy friss jelölttől, és egyértelműen elegendő ahhoz, hogy bizonyítsa, komoly kihívó. A család minden tagja besegített: a húga, Maya Harris, a sógora, Tony West, és természetesen az édesanyja, Shyamala is mind támogatták 500-500 dollárral. Az első adományozók közül sokakkal társasági

összejövetelek során ismerkedett meg: például a Pritzker család tagjaival, akiknek a vagyona a Hyatt Hotelláncból származott; a Getty család tagjaival; a nevét viselő befektetési vállalat tulajdonosával, Charles Schwabbal; vagy a Gap márkáról ismert Fisher családdal. A Hallinannel elégedetlen ügyészek is örömmel támogatták Harris kampányát.

„Elegem volt a San Franciscót vezető régi motorosokból. Harris egyike volt a friss arcoknak" – emlékszik vissza John Keker, San Francisco egyik legsikeresebb védőügyvédje. (1989-ben Keker vezette a tengerész, Oliver North ellen indított pert az Irangate néven elhíresült ügyben játszott szerepéért, amikor a Reagan-kormány fegyvereket adott el Iránnak, hogy pénzt gyűjtsön a baloldali rezsim ellen harcoló, jobboldali kontráknak Nicaraguában.)[3] „Sugárzott belőle a tisztesség és az együttérzés. Bement valahova, és azonnal sikerült kapcsolatot teremtenie az ott lévőkkel."

Harris nem szerette volna, ha egy kalap alá veszik a Pacific Heights előkelő lakóival vagy a belvárosi luxusjogászokkal, ezért meg akarta mutatni, hogy ő azok védelmezője akar lenni, akiknek a leginkább szükségük van a pártatlan igazságszolgáltatásra. Kampánya központjául a zűrös Bayview negyedet választotta, ahonnan a tízmillió dolláros penthouse lakások és a csillogó pénzügyi negyed világa nagyon távolinak tűnt. Az önkéntesek szlogenekkel festették tele a székház egyik falát: AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS ÚJ HANGJA. ELJÖTT A MI IDŐNK! ELJÖTT A VÁLTOZÁS IDEJE! Harris megígérte, hogy megemeli a büntetőeljárások számát a családon belüli erőszaktevőkkel szemben, és hogy megvédi az emberkereskedelemnek kitett gyermekeket.

3 Az USA a titkos, Irán számára eladott fegyverek árából támogatta a nicaraguai polgárháborúban a jobboldali erőket. Az akciót a CIA hajtotta végre, az elnök, Reagen tudtával, de a Kongresszus megkérdezése nélkül. Az ügy kipattanása után több embert lecsuktak, így North alezredest is. Az elnök nehezen, de megúszta az ellene indított eljárást. (N. Gy.)

„Megpróbáltuk újra elképzelni, milyen is lehetne ez az iroda" – mondta Debbie Mesloh, Harris régi barátja, kampánycsapatának egyik első munkatársa és kampányszóvivője.

Harris gyakran már napfelkelte előtt megérkezett a központba. Shyamala is állandóan ott sürgölődött, és besegített, ahol kellett. Maya és Tony is gyakran jelen voltak. A családi vállalkozás tagjai időnként, kiegészülve néhány önkéntessel, elfoglalták a buszmegállókat és a boltok előtti járdaszakaszt, majd rögtönzött asztalként használva a vasalódeszkákat, kipakolták a *Harrist főügyésznek!* feliratú röplapokat. Harris lelkesedése, bája és karizmája vonzotta az önkénteseket, és ösztönözte őket, hogy a legjobbat hozzák ki magukból.

Első, jelöltként adott televíziós interjújában Harris a hindu Káli istennő iránti imádatáról beszélt; a legendák szerint Káli harcos istennő, aki megvédi az ártatlanokat és legyőzi a gonoszokat. A klasszikus ábrázolásokban egy démon levágott fejét tartja a kezében, a nyaklánca is levágott fejekből áll, a szoknyája pedig véres karokból. Harris azt is megemlítette, hogy Kálit gyakran ábrázolják anyaszerepben.

Laura Talmus, Harris rendszeres adománygyűjtője személyesen is megismerhette Harris érzékeny oldalát. Szombat reggelenként általában a kislányával, Lilivel együtt érkezett a központba önkéntes munkára. Lili akkor kilencéves volt, és minden társaságból kitűnt. Okos volt, értelmes, koraérett, csak úgy falta a könyveket, és szeretett nevetni. Apert-szindrómában szenvedett, egy ritka genetikai betegségben, amitől az arca és a feje deformálódott. Harris mindig, amikor meglátta Lilit, mélyen a szemébe nézett, és megkérdezte tőle, milyen napja vagy hete volt az iskolában, majd megköszönte a segítségét.

Lili és anyukája aztán elindultak a vasalódeszkájukkal és a prospektusokkal, és berendezték rögtönzött kampányirodájukat általában a Nob Hillen levő szupermarket előtt, a Hyde Street-i kábelvasúttal szemben. Azokon a napokon

pedig, amikor Lilinek nem volt kedve prospektusokat osztogatni, bent maradt a központban Syhamala felügyelete alatt, borítékolt, vagy bármilyen egyéb feladatot elvégzett, amit Shyamala kiszabott neki.

„Lili csak úgy sugárzott Kamala jelenlétében" – emlékezett vissza Talmus.

◆ ◆

2003 februárjában Harris beszédet mondott a nők első csapatának, akik részt vettek egy jelölteknek indított felkészítő táboron, melyet Andrea Dew Steele-lel hoztak létre, és amit Susie Tompkins Buell az Emerge-ön keresztül segített finanszírozni. A tábor elsősorban a kisebb pozíciókért indulókat készítette fel, de a *Chronicle* tudósítása szerint a felhívásukban ez is szerepelt: „...azokat is várjuk, akik arról álmodoznak, hogy egy nap indulnak az elnöki tisztségért". Ugyanebben a cikkben említik azt is, hogy San Franciscóban még soha nem választottak meg nőt főügyésznek.

„Mindnyájatoknak tisztában kell lennetek azzal, hogy létezik kettős mérce – mondta nekik Harris. – A vonzó külső gyakran inkább teher. Az emberek egyből azt feltételezik, hogy híján vagytok a komoly értékeknek. Ezért kulcsfontosságú, hogy minél több emberrel találkozzatok, és hogy folyamatosan beszéljetek nekik az elveitekről, melyek mellett kiálltok."

Majd hozzátette: „Az életben mindannyian szerzünk ellenségeket. Ez még nem a világ vége – sőt néha előnnyé is válhat. A nőknek érezniük kell, hogy joguk van közhivatal viselésére és döntéshozó pozíciók betöltésére."

A verseny során Harris többnyire a férfiak, a hivatalban lévő Hallinan, és Fazio, a konzervatívabb jelölt nyomában volt. Mindketten gyakran hozták elő Harris kapcsolatát Brown polgármesterrel.

Harris tudta, hogy ez az Achilles-sarka: a szavazópolgárok egy részének elege volt Willie Brownból. Túl sok cimborájának szerzett állást, köztük Paul Horchernek, a republikánus képviselőnek is, aki hátat fordított a pártjának, amikor 1994-ben Brown mellett tette le a voksát. Brown vezetése alatt a város olyan cégekkel kötött szerződéseket, amelyeknek Brown barátai voltak a lobbistái. A *Chronicle* megírta, hogy az FBI Brown hivatali ideje nagy részében nyomozott a városházán folyó ügyek kapcsán. Habár a nyomozást ritkán követte vádemelés, Harris, aki reformokat ígérő és az állami korrupció ellen harcoló jelölt volt, nyíltan elhatárolódott Browntól. A *SF Weekly*-nek tett nyilatkozatában azt mondta kettejük kapcsolatáról, hogy nyolc év távlatából úgy ítéli meg, Brown volt az ő „albatrosza"[4].

Ha bárkiben is kétség merült volna fel, hogy a kapcsolatuknak vége, Harris a nyilatkozatban leszögezte: „Nem vagyok hajlandó arra építeni a kampányomat, hogy Willie Brownt pocskondiázzam, csak azért, hogy függetlennek tűnjek, ugyanis én pontosan tudom, hogy az vagyok, mint ahogy azt is, hogy Brown minden bizonnyal nem örül, amiért nem tud irányítani engem."

„A karrierjének annyi; én viszont még itt leszek vagy jó negyven évig. Nem tartozom neki semmivel" – tette hozzá.

Fazio azonban, miután felismerte, hogy Harris egyre jobban megközelíti, továbbra is a Willie Brown-kártyát próbálta meg kijátszani ellene, ezúttal egy női szavazóknak küldött levélben. Halloween-hétvége volt, néhány nappal a november első hétfője utáni kedd előtt.[5] „Nem az a probléma, hogy Willie Brown és Kamala Harris egy párt alkottak" – idézi Fazio levele egy nő szavait. „Engem az zavar, hogy Kamala két kinevezést is elfogadott Willie Browntól. Mindkét pozíció magas fizetéssel járó, részmunkaidős állás, állami testületekben – az egyikhez ráadásul nem is volt képesítése..."

4 A mondás szerint az átok az ember nyakában lógó albatrosz.
5 Minden évben ekkor tartják az aktuális választásokat.

Harris hamar reagált Fazio támadására, és válaszként rögzített egy automatikus telefonüzenetet, amelyben figyelmeztette szavazóit, hogy számítsanak egy „lejáratós" levél érkezésére, és elmagyarázta nekik, hogy az ezekkel a pozíciókkal járó előnyöket a meleg párok segítésére, valamint a kórházak érdekében használta fel, hogy segítsen nyitva tartani azokat. Harris megmutatta, hogy ért a politikai hadviselés művészetéhez. Megelőzte Faziót, így decemberben már csak Hallinant kellett legyőznie.

◆ ◆

A külvilág San Franciscót minden bizonnyal nyüzsgő kínai negyedéről, a North Beachen lévő kávéházairól, a Golden Gate hídról és a kábelvasútjáról ismeri, esetleg az utcákon, felüljárók alatt és üres telkeken éjszakázó „elveszett lelkekről". A bennfentesek azonban tudják, hogy San Francisco mindemellett a kemény politikai csatározások színhelye is. Ha egy politikus képes San Franciscóban győzelmet aratni, akkor bárhol győzni tud. Nem véletlen, hogy az ország legkeményebb jelenlegi és korábbi politikai szereplőinek – beleértve a házelnök Nancy Pelosit, Willie Browntot, Dianne Feinstein szenátort, Gavin Newsom kormányzót, John és Phillip Burtont, Barbara Boxer volt szenátort és Kamala Harrist – visszanyúlnak a gyökerei San Franciscóba.

Egyetlen San Francisco-i politikai verseny sincs anélkül, hogy a győzelem érdekében a versenyzők ne próbálnák meg éles könyökkel kiszorítani egymást. Miközben Harris és Hallinan a kampányaikra koncentráltak, Kimberly Guilfoyle – akkoriban Gavin Newsom polgármesterjelölt felesége volt, azt megelőzően pedig a főügyészségen dolgozott – nekiment Harrisnek, és azt nyilatkozta a *Chronicle*-nek, hogy Harris megpróbálta megakadályozni, hogy 2000-ben visszamenjen az ügyészségre.

„A lényeg, hogy nem akart ott látni" – mondta Guilfoyle. Ezzel finoman arra engedett következtetni, hogy Harris

megpróbálta megakadályozni egy sikeres ember karrierjét. És valóban, 2001-ben, Harris távozása után Guilfoyle ismertté vált mint a per két ügyészének egyike egy különösen borzalmas ügyben. A vádat két ügyvéd ellen emelték, akik két hatalmas, ötvenkilós, Kanári-szigeteki kutyára vigyáztak (a kutyák neve Bane és Hera volt), mialatt a kutyák gazdája, az árja testvériség „Cornfed" nevű tagja – aki egyiküknek az ügyfele, másikuknak a fogadott fia volt – börtönbüntetését töltötte. Cornfed a fenevadakat kristálymetet előállító laborok őrzésére tanította be. A kutyákat az egyik ügyvéd pórázon tartotta ugyan, de azok elszabadultak, és széttéptek egy egyetemi lacrosse-edzőt a lakása előtti folyosón. Guilfoyle és társa megnyerték az ügyet, Guilfoyle pedig felkeltette a kábeltévés műsorkészítők figyelmét, és a konzervatív *Fox Newsnál* kötött ki. Elvált Newsomtól, majd egy idő múlva kapcsolatba került Donald Trump Jr.-ral.

Ezalatt Harris sikeresen elsimította Guilfoyle vádjait. Azt nyilatkozta, ellenkezőleg, ő éppen hogy segíteni akart neki az előrejutásban. Végül Guilfoyle nem tudta befeketíteni, Harris pedig ügyes módszert talált ki a finisbe jutáshoz.

◆ ◆

San Franciscóban a jelöltek, ha győzni akarnak, nem szoktak jobbra elmozdulni. Ez nem nyerő stratégia. Néhányan azonban megtalálják azokat az árnyalt módszereket, melyekkel „kevésbé balra" pozicionálják magukat a versenytársaikhoz képest. Harris is ezt a módszert követte. A Hallinan elleni versenyben reformokat ígért, azonban a Fazióra szavazóknak is próbált a kedvében járni, akiknek a zöme ha nem is konzervatív, de legalábbis kevésbé liberális volt, mint Hallinan támogatói. A *Chronicle* is Harris mögé állt, amikor 2003. december 7-én „Harris a törvény és a rend érdekében" főcímmel írt róla.

Harris egyik kampányanyagában sem tesz említést Willie Brown támogatásáról. Brown azonban, aki hűséges volt

SOMOGYI KÖNYVTÁR
Sh9726
1881

a régi barátaihoz, és szívesen egyengette a tehetséges fekete jelöltek útját, segített a kulisszák mögött, és a befolyását arra használta, hogy kinyissa az ajtókat Harris előtt. Ennek része volt az is, hogy bemutatta az őt támogatóknak. Persze az már Harrisen múlt, hogy mit tud kihozni a helyzetből. A támogatók egy része korábban Hallinan mögött állt, a politika szele azonban most Harrisnek kedvezett. Hallinannek már a kampány kezdetétől nehézséget okozott az adományok gyűjtése, ezért 50 000 dollárt áldozott fel a saját vagyonából a kampánya életben tartására. Harrisnek a szavazás napjáig háromszor akkora összeget sikerült összegyűjtenie, mint Hallinannek, összesen 1 millió dollárt, ráadásul majdnem az egészet a fejenkénti 500 dolláros támogatásokból. Sok akkori adományozója a mai napig támogatja Harrist.

Harris győzelmi partijára Brown is beköszönt.

„Ez egyértelműen győzedelmes nap a nők számára, mint ahogy a feketék számára is. Azt azonban Harris a saját rátermettségének köszönheti, hogy sikerült legyőznie Terence Hallinant" – nyilatkozta.

Harris 56:44 arányban nyert; többen szavaztak rá, mint bármelyik másik jelöltre aznap San Franciscóban – beleértve Gavin Newsomot, az újonnan megválasztott polgármestert is.

2004 elején a szavazatok összeszámlálása és az új gárda eskütétele után a *San Francisco Chronicle* arról számolt be, hogy Willie Brown egyik protezsáltja, Mohammed Nuru, a közművek egyik fő tisztségviselője, kiadta a városi köztisztasági dolgozóknak, hogy Newsomra kell szavazniuk. Nuru az újságíróknak azt nyilatkozta, hogy kizárólag a szabadidejében kampányolt mind Newsom, mind Harris mellett, és tagadta, hogy bárkit erőszakkal vett volna rá a szavazásra. Az ilyesfajta szabálytalanságok gyakoriak voltak San Franciscóban. A friss polgármester és főügyész megígérték, hogy rendet tesznek a városban. San Francisco város ügyvédje, a kaliforniai kormányzóhelyettes és az újonnan megválasztott főügyész is mind azt bizonygatták, hogy ők majd alaposan megvizsgálják a vádakat. Végül az egészből nem lett semmi.

Harris szerzett néhány sebet a San Francisco zavaros, hátbatámadásokkal teli politikai életében eltöltött ideje alatt. Közben azonban megtanulta, hogyan fejezze le az ellenségeit, akár Káli, a harcos istennő. Ügyessége, karizmája, intelligenciája, keménysége és harciassága kiemelte a többiek közül. Mindezt idővel a kaliforniaiak is megtapasztalhatták.

8

„Lelőttek egy rendőrt!"

◂▸ ◂▸ ◂▸

A 2003-as, San Francisco főügyészi címéért folytatott kampányában Kamala Harris megígérte a szavazóinak, hogy soha nem fog halálbüntetést kérni, akármennyire súlyos bűntettről legyen is szó. Három hónappal a hivatali esküje letétele után szembesülnie is kellett az első próbával. Döntése az elkövetkező évekre meghatározta karrierje alakulását.

2004. április 10-én, körülbelül este fél tíz körül a San Franciscó-i rendőrtiszt, Barry Parker – jelöletlen Ford Crown Victoriában – lelassított egy italdiszkont mellett a Bayview negyedben levő Third Street és Newcomb Avenue sarkán. Társa, Isaac Espinoza mellette ült.

Amikor meglátták az autót, valaki felkiáltott, hogy jelezze illegálisan üzletelő társainak, rendőrök érkeztek.

A Bayview-Hunters Point negyedben nem járt kábelvasút. A város ezen része egészen máshogy festett, mint a turisták és a Pacific Heights elegáns lakói által látogatott helyek. Bayview-Hunters Pointban bandák uralták az utcákat, olyannyira, hogy bizonyos részeit csak „háborús övezetként" emlegették az ott lakók.

Amikor a Crown Vic lelassított két fiatal férfi mellett, azok kicsit meglepődve kapták fel a fejüket. Az egyikük hosszú kabátot viselt, holott aznap este a szokásosnál is melegebb volt. Espinoza az elemlámpájával a férfi arcába világított, ő azonban csak ment tovább. A két civilruhás rendőr leállította a kocsit, és kiszálltak.

„Hé, beszélni akarunk magával!" – szólt utána Espinoza.

„Megállni! Rendőrség!" – ismételte el kétszer is, nagyjából két méter távolságra a férfitól.

A férfi erre előhúzott egy gépfegyvert, amely a kabátja alatt rejtőzött, és öt másodperc alatt nem kevesebb mint tizenegy lövést adott le. A gyomrán és combján eltalált Espinozának arra sem volt ideje, hogy előkapja a fegyverét.

„Lelőttek egy rendőrt!" – mondta be a rádióba a bokán lőtt Parker.

A huszonkilenc éves Espinoza, egy hároméves kislány édesapja nyolc éve csatlakozott a rendőrséghez, és abban az osztagban szolgált, amely a bandákat volt hivatott felszámolni. Este 10 órakor, két nappal a hetedik házassági évfordulójuk előtt, Renata Espinoza férje, Isaac Espinoza rendőrtiszt a súlyos vérveszteség következtében életét vesztette.

A rendőrök az éjszaka folyamán két háztömbnyire megtalálták az AK-47-es típusú géppisztolyt, egy háztömbbel távolabb pedig találtak egy eldobott kabátot a zsebében marihuánával, és egy személyi igazolványt, amely a huszonegy éves Daved Lee Hillt azonosította.

A bűntett éjjelén Hillt egy barátja átvitte Oaklandbe, majd a San Ramon East Bay külvárosában lakó férfihoz, aki a fegyvert szállította. Ez a férfi rábeszélte Hillt, hogy menjen be egy kórház sürgősségi osztályára, majd minden bizonnyal értesítette a rendőrséget. Hill nem sérült meg, azonban elkezdett különösen viselkedni, összefüggéstelenül beszélt, az ajtóba verte a fejét, és bevizelt. A rendőrök lövésre készen érkeztek meg a kórházba, megbilincselték, összekötötték a bokáját, beazonosították rajta a lőpormaradványokat, majd egyenesen a San Franciscó-i börtönbe vitték.

A rendőrség szerint Hill a Westmob nevű bűnbanda tagja volt, és valószínűleg a riválisBig Block banda egyik tagjának a megölését tervezte, talán megtorlásul egy februárban elkövetett gyilkosságért az ő bandájában. Hill ügyvédje, Martín Antonio Sabelli később azt állította, hogy a fiú csupán

marihuánát akart venni, a fegyver önvédelemből volt nála, és fogalma sem volt róla, hogy Espinoza és Parker rendőrök.

„A habozás egyet jelent a halállal. Egy bűnbanda tagjaként, ha az ember habozik, meghal. Ha sötétben a Bayview rivális területén egy másik bandabeli tagként habozik, meghal" – érvelt Sabelli a tárgyaláson az esküdteknek 2007-ben.

◆ ◆

2004 húsvét vasárnapján rendőrtársai virágokat helyeztek el a gyilkosság helyszínén. A környékbeli gyerekek rendőrautót rajzoltak a járdára, a *San Francisco Chronicle* tudósítása szerint az alábbi felirattal: „A legjobbakat a SFPD-nek / A legjobb rendőrök / Szeretettel, Victor, Richard, Matthew, Lucy, Sam." Harris főügyész a háttérből felügyelte a nyomozást. Newsom polgármester – aki ugyanazon a januári napon tette le a hivatali esküt, mint Harris – figyelmét sem kerülhette el az erőszakos bűncselekmények növekvő száma, bár akkoriban leginkább azzal volt elfoglalva, hogy házasságkötési engedélyeket adjon ki azonos nemű párok számára.

2004-ben nyolcvannyolc gyilkosságot követtek el San Franciscóban, tizenkilenccel többet, mint egy évvel azelőtt, San Francisco megye így ebben az évben azzal „büszkélkedhetett", hogy ott a legmagasabb a gyilkosságok száma.

„Olyan értelmetlen az egész. Mélységes részvétem a családnak" – idézte a *Chronicle* az új polgármestert, amikor az húsvétkor, április 10-én ellátogatott a gyilkosság helyszínére.

◆ ◆

A kaliforniai törvények szerint a rendőrgyilkosok halálra ítélhetők. Azonban három nappal Espinoza halála után, még a temetése előtt, San Francisco új főügyésze, a halálbüntetés ellenzője – kampánya során tett ígéretéhez hűen – bejelentette, hogy nem kezdeményezi halálbüntetés kiszabását Hillre. Harris nem vizsgálta a kérdést, hogy a Hill által elkövetett bűncselekmény halálbüntetést követelne-e. A temetés után

sem helyezkedett a talán célszerűbb, várakozó álláspontra. Rögtön az elején leszögezte, hogy hű marad az ígéretéhez. Ezért nagy árat kellett fizetnie.

San Francisco és a Bay Area rendőrei fel voltak háborodva. Heather Fong rendőrfőnök is támadta Harris döntését: „Mi, ennek a részlegnek a parancsnoki állománya, a lehető leghatározottabban indítványozzuk, hogy ezt a súlyos gyilkossági ügyet alávessék a legteljesebb körű büntetőeljárási vizsgálatnak, továbbá, hogy halálbüntetés kerüljön kiszabásra a törvény által megengedett módon."

A *San Francisco Chronicle* nem talált egyetlen olyan régi esetet sem, amikor az ügyészek ne halálbüntetés kiszabását követelték volna egy rendőrgyilkos ellen. A fővárosban, Sacramentóban a közgyűlés nyolcvan tagja közül negyvenhárom, köztük több demokrata is, aláírt egy állásfoglalást, amelyben sürgették Bill Lockyer kaliforniai államügyészt és az Egyesült Államok főügyészét, hogy vizsgálják meg az ügyet, és amennyiben szükséges, lépjenek közbe. Az állásfoglalásról végül nem szavaztak. Elhalt anélkül, hogy tárgyaltak volna róla a Közgyűlés Közbiztonsági Bizottságában, melynek elnöke Harris jó barátja, Mark Leno, San Franciscó-i demokrata képviselő volt. Ez sok fejfájástól kímélte meg Harrist. Lockyer azonban, aki akkoriban támogatta a halálbüntetést, és potenciális jelöltje volt a 2006-os kormányzói választásoknak, tudatta Harrisszel, hogy fontolgatja, irányítása alá vonja-e az ügyet, ami amúgy a hatalmában lett volna. Végül nem tette.

A rendőrök az állam minden részéről elmotoroztak San Franciscóba Espinoza temetésére a meggyilkolását követő pénteken. Több ezer ember gyűlt össze a város közepén levő St. Mary-katedrálisban.

Harris és Feinstein szenátor – akinek kampányait a rendőrségi szakszervezetek az évek során jelentős támogatásban részesítették – szívélyesen üdvözölték egymást, közvetlenül az istentisztelet megkezdése előtt. Harris az első sorban ült

le. Egyéb fontos személyek is a közelben foglaltak helyet, csakúgy, mint Espinoza özvegye, Renata.

A San Franciscó-i Rendőrtiszti Egyesület annak ellenére támogatta Harris jelölését, hogy tisztában voltak vele, ellenzi a halálbüntetést. Gary Delagnes, a szervezet elnöke azonban a temetésen a következőket mondta: „Isaac megfizette a végső árat... Én pedig a rendőrtársaim nevében követelem, hogy a gyilkosa is fizesse meg." Szavai biztosan érzékenyen érintették Harrist. Ez csak fokozódott, amikor Dianne Feinstein vette át a szót.

Fiatalkorában Feinstein kacérkodott a színészettel. És bár a világot jelentő deszkák helyett a politikai karriert választotta, drámai érzéke megmaradt. A St. Mary-katedrálisban a Kaliforniából származó szenátor asszony félredobta előzetesen megírt beszédét.

„Itt nem csak egy egyszerű tragédiáról volt szó, de fennálltak a halálbüntetésről szóló törvény által megkövetelt súlyosbító körülmények, melyeket meg kellett volna vizsgálni" – mondta Feinstein az egybegyűlteknek a *Chronicle* tudósítása szerint. Egy San Franciscó-i demokrata a sebezhetőség pillanatában a sajátja ellen fordult, ráadásul egy katolikus templomban. Ez még San Franciscó-i mércével is különösen brutális húzás volt.

„Szinte késsel lehetett vágni a döbbenetet. Így tudnám csak leírni" – emlékszik vissza Lockyer.

Sokan – főleg a rendőrök közül – felálltak, és megtapsolták Feinsteint; Harris azonban ülve maradt. Az istentisztelet után Feinstein azt nyilatkozta az újságíróknak, hogy valószínűleg nem támogatta volna Harrist a kampányában, ha tudja róla, hogy ellenzi a halálbüntetést – holott Harris ezt soha nem titkolta.

Feinsteinnek is megvolt a saját története a halálbüntetéssel kapcsolatban, ami az ő esetében egészen máshogy végződött. 1990-ben, kormányzójelöltként beszédet mondott a Kaliforniai Demokrata Kongresszuson, és a kifejezetten

liberális társaság előtt kijelentette, hogy támogatja a halálbüntetést. Azt mondta, „ez egy olyan kérdés, amelyet nem lehet se megkerülni, se elhessegetni". A pártaktivisták kifütyülték. A kaliforniaiak nagy része azonban akkoriban a halálbüntetés mellett volt, amit Feinstein és kampányfőnökei fel is használtak az 1990-es kampányhirdetésekben, erősnek és keménynek mutatva őt, szemben demokrata vetélytársával, John Van de Kamp államügyésszel, aki ellenezte a halálbüntetést. A hirdetések, csakúgy, mint Feinstein kifütyülése, ha közvetetten is, elérték a kellő hatást, Feinstein megnyerte a demokrata előválasztási kört, novemberben azonban a republikánus Pete Wilson legyőzte. Feinstein 1992-ben került be a szenátusba, azóta pedig ötször választották újra, legutóbb 2018-ban. Ebben a 2018-as kampányban Feinstein, akinek szembe kellett néznie az egyre liberálisabbá váló állam egyre erősebb baloldalával, kijelentette, hogy már nem támogatja a halálbüntetést.

Harrist azonban nem csak aznap és a következő napokban érte támadás a döntése miatt. A rendőrtisztek hosszú hónapokon át hátat fordítottak neki, amikor meglátták az Igazságügyi Csarnokban. Harris egyértelművé tette, hogy se kerülgetni, se elhessegetni nem fogja a problémát, és két héttel Espinoza rendőrtiszt meggyilkolása után az alábbi nyilatkozatban magyarázta meg döntését a *Chronicle*-nek:

> Azoknak, akik azt akarják, hogy ezt a vádlottat halálra ítéljék, azt üzenem, hogy az elveim alól nem teszek kivételt. A szavamat adtam a San Franciscó-iaknak, hogy szembeszállok a halálbüntetéssel, és ezt az elkötelezettséget tiszteletben fogom tartani az eset által bennem kiváltott erős érzelmek ellenére is. Körültekintően meghallgattam és átgondoltam a kéréseket, megértem őket, és osztozom a fájdalmukban – a döntésem azonban végleges.

Amikor Harrist főügyésszé választották, egy régi ismerősét, Harry Dorfmant kérte fel a város legnagyobb horderejű gyilkossági ügyeinek kezelésére. Dorfman, aki jelenleg a legfelsőbb bíróság tagja, megnyerte a hírhedt MS-13 bandatag Edwin Ramos elleni pert. Ramost háromszoros elkövetőként életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték egy negyvennyolc éves férfi és két fia meggyilkolásáért az Excelsior kerületben. (Harris abban az ügyben sem volt hajlandó halálbüntetést kérni.) Dorfman jó munkájának köszönhetően Clifton Terrell Jr.-t előre megfontolt emberölés vádjában bűnösnek találták Hunter McPherson meggyilkolásáért egy utcai rablótámadás során. Hunter a *Santa Cruz Sentinel* egykori szerkesztőjének és kaliforniai szenátornak, Bruce McPhersonnak – akit később Schwarzenegger államtitkárrá nevezett ki – a fia volt.

Dorfman legjelentősebb esete azonban David Hill ügyének tárgyalása volt. Nem volt hajlandó nyilvánosságra hozni a hivatal jogi döntéseit az esettel kapcsolatban, ezért nem tudhatjuk, vajon a San Franciscó-i esküdtek javasolták volna-e halálbüntetés kiszabását, amennyiben minden adat a birtokukba kerül. Ez azonban nem valószínű. Hill fiatal volt, és korábban nem követett el még súlyos bűncselekményt. A San Franciscó-iak régóta ellenezték a halálbüntetést, és ezt az álláspontot minden bizonnyal az esküdtszék is osztotta.

Mindenestre a San Franciscó-i esküdtek 2007-ben emberölés vádjában bűnösnek találták Hillt, amely bűncselekmény nem vonja maga után a halálbüntetést. Az esküdtszék megállapította azonban, hogy Hill szándékosan lőtt a rendőrtisztre, amely bűntettéért életfogytiglani börtönre ítélték feltételes szabadlábra helyezés lehetősége nélkül. Az állami fellebbviteli bíróság 2011-ben megerősítette az ítéletet. Hill jelenleg a Sacramentói New Folsom állami börtönben tölti büntetését. Harminchét éves, nyolccal több, mint Isaac Espinoza volt, amikor Hill lelőtte.

9

„Ésszel" a bűnözés ellen

◂▸ ◂▸ ◂▸

Egy városi ügyészi hivatal vezetése soha nem könnyű, és ez különösen igaz volt az 1990-es évek San Franciscójában. Az esküdtek zöme szkeptikus volt a hatóságokkal szemben, és az igazságszolgáltatási rendszer képviselői sem mindig tartották be az alapszabályokat. Harris vezetése idején az ügyészeknek több száz perről kellett lemondaniuk, csak azért, mert kiderült, hogy a bűnügyi labor technikusa rájárt a gyanúsítottaktól elkobzott kokainra. A védőügyvédek állítása szerint a Harris által vezetett főügyészség nem tartotta be a törvényt, mely előírja, hogy a nyomozás során felbukkanó, a vádlottak mentességét alátámasztó bizonyítékokról kötelesek tájékoztatni a védelem képviselőit.

Akármilyen rosszul működött is a hivatal, Harris minden energiájával a polgárokra próbált összpontosítani, akikről a bűnüldöző szervek egészen addig hajlamosak voltak megfeledkezni, amíg golyók nem kezdtek repkedni. A Sunnydale lakótelep házai, távol a lélegzetelállító kilátástól és San Francisco bájos lakónegyedeitől, kiváló példák arra, hogyan tette ezt. Ezek a területek évtizedeken át a város legveszélyesebb részének számítottak, kiváltképp azokban az években, amikor Kamala Harris volt a főügyész.

„»Sunnydale«, más néven »The Dale« vagy »A mocsár«, tele van üres üvegekkel és szeméttel", írta egy 2008-as rendkívüli tudósításában a *Chronicle*-nek Leslie Fulbright. „Tereprendezésről szó nincs, mindenütt elburjánzott a gyom

és mindent benőtt a hatalmas fű. A fákról koszos pelenkák lógnak. A házakban csótányok és egerek rohangálnak. Néhány mosogató szinte feketéllik a penésztől."

A 785 lakásból álló telep falait graffitik borították. A házak egy részét bedeszkázták, ez azonban nem akadályozta meg az embereket abban, hogy illegálisan beköltözzenek.

Sunnydale utcáit bűnbandák uralták. A városi ügyészi hivatal bandaellenes intézkedéseket hozott, az FBI pedig a RICO-törvény[6] eszközeivel támadta a bandavezéreket.

Főügyészként Harris a saját módszerével próbálkozott. Gyakran lehetett hallani tőle, hogy szerinte a bűnözőkkel szemben nem keményen vagy elnézően kell fellépni, hanem „ésszel". A letartóztatottak vád alá helyezésén túl néha saját maga is megpróbált „beavatkozni", és esténként nemegyszer bemerészkedett Sunnydale-be a legjobb ügyészeivel, akik a bandákkal foglalkoztak, a San Francisco Általános Kórház sürgősségi osztályának orvosaival, valamint – óvatos, de bölcs döntés volt részéről – rendőri kísérettel. Ez az akció kicsit olyan volt, mint amikor a foglyok az iskolákban tartanak előadást a gyerekeknek, hogy mit ne csináljanak, ha nem akarják ők is börtönben végezni.

A lakónegyed közösségi termében tartott előadásokon néha tizenöt „veszélyeztetett" fiatal is részt vett. Harris rövid bevezetőt mondott, majd az orvosok előadást tartottak, és fotókon megmutatták a hallgatóságnak, hogyan néztek ki a lövöldözések áldozatai, amikor behozták őket a sürgősségi osztályra szétlőtt gyomorral és egyéb lőtt sebekkel. Ezután az ügyészek következtek, akik elmagyarázták az egybegyűlteknek, milyen hosszú börtönbüntetésre számíthatnak, ha elkapják őket például a fényképeken szemléltetett vérengzés

6 A RICO-törvényt (Racketeer Influenced and Corrupt Organizations), azaz a zsarolással kapcsolatos és a korrupt szervezetek elleni szövetségi törvényt Richard Nixon fogadta el, és ezzel háború indult az olasz-amerikai maffia ellen. Később a törvényt kiterjesztették, számos területen alkalmazták a korrupt rendőri szervektől egészen az utcai bandák elleni küzdelemig.

miatt. „Az egésznek az volt az üzenete, hogy eleve ne kerüljenek bajba", mondta Harris.

Harris egy olyan „elterelő" programot is elindított, melynek célja az volt, hogy az addig büntetlen előéletű, nem erőszakos bűncselekmények elkövetőinek adjanak egy lehetőséget. Ha részt vesznek a „Back on Track" programban, amely munkára való képzést és oktatási lehetőségeket kínál, ejtik ellenük a vádat. Az ilyen erőfeszítéseknek megvoltak a politikai kockázatai, ahogy azt Harris megtapasztalhatta a kaliforniai államügyészi kampánya során.

A *Los Angeles Times* részletesen írt egy 2008-as esetről, amelyben a Back on Track program egyik résztvevője terepjárójával elütött egy nőt, és elrabolta tőle a táskáját. A férfi, mint kiderült, papírokkal nem rendelkező bevándorló volt. Harrisnek visszamenőleg módosítania kellett a program szabályait, és kizárni azokat, akik illegálisan tartózkodnak az országban. A nő túlélte, a férfit pedig kirúgták a programból, és súlyos testi sértés vádjával elítélték.

◆ ◆

Voltak persze a nyilvánosság előtt rejtve maradt, igazán bizalmas pillanatok is. Matthew D. Davis elmesélte a szomszédja, egy idős fekete nő, Naomi Gray történetét, aki már régóta aktívan követte a város politikai eseményeit, és amikor Harris-t 2003-ban megválasztották főügyésznek, szinte „odáig volt az örömtől". Naomi nem sokkal később agyvérzést kapott, és bekerült a város által fenntartott Laguna Honda nevű otthonba. Davis egy esős este azon tűnődött, milyen magányos lehet most Naomi. Gondolt egyet, és felhívta Harrist. Amikor felvette a telefont, Davis megkérdezte tőle, ismeri-e Naomit.

„Hát persze hogy ismerem" – felelte Harris.

Davis elmondta neki, azt gondolja, ha küldene Naominak egy üdvözlőlapot, az a világot jelentené az idős asszony számára.

„Mit épp csinálsz most?" – kérdezte Harris, meglepve ezzel Davist.

Hamar megállapodtak, hogy harminc perc múlva találkoznak a Laguna Hondában. Davis elkísérte Harrist Naomi szobájához. Harris leült az idős asszony ágya szélére, és megfogta kezét. Davis nem akart zavarni, ezért kettesben hagyta őket. Harris nagyjából húsz percet töltött a szobában.

„Egyetlen potenciális szavazó sem volt a közelünkben, csak én egy kihalt folyosón – meséli Davis. – Amikor Kamala kijött, jó éjszakát kívántunk egymásnak, majd elsietett valamilyen megbeszélésre vagy eseményre. Naomi néhány nappal később elhunyt."

Miután Joe Biden alelnökjelöltjének Harrist választotta, akit Donald Trump „gonosznak" és „undoknak" nevezett, Davis úgy érezte, meg kell megosztania a nyilvánossággal ezt a történetet egy Facebook-bejegyzésben. Ez is az egyik módja volt annak, ahogyan Kamala Harris viselkedett akkor, amikor senki nem látta.

◆ ◆

Harris városi főügyészi pozícióját felhasználva próbálta alakítani az állami politikát is. 2004-ben, az első évében olyan törvényjavaslatokat kezdeményezett, amelyek növelni akarták a gyermekek szexuális kizsákmányolása miatt kiszabható büntetéseket. A jogszabálytervezet, melyet végül a San Franciscó-i demokrata szenátor, Leland Yee terjesztett be, újradefiniálta a fiatalkorúak prostitúciója fogalmát: az eladott és megvásárolt gyermekeket ezután már nem prostituáltaknak kell nevezni, hanem – nagyon is helyesen – azoknak, akik valójában: kizsákmányolt áldozatoknak. A stricikre és a pederasztákra pedig hosszabb tartamú börtönbüntetés várna a gyermekkereskedelemért.

A törvényjavaslatot egyhangúlag megszavazták, Schwarzenegger kormányzó pedig aláírta.

„Végre a törvény feketén-fehéren kimondja, hogy a felnőttek nem vásárolhatnak meg kiskorúakat szexuális szolgáltatások céljából" – nyilatkozta akkor Harris.

Yee szenátor karrierje 2015-ben szégyenletes véget ért, amikor szövetségi szintű korrupciós vádakban bűnösnek vallotta magát, beleértve a fegyverkereskedelmet és a kampányadományokért cserébe viszonzott törvényhozási intézkedéseket. Az ominózus esetben érintett volt a kínai negyed gengsztere, Robert „Shrimp Boy" Chow, egy nemzetközi triád „sárkányfeje" is. Yee öt évet töltött börtönben. Noha a Harris által kezdeményezett törvényjavaslatot nem árnyékolta be a Yee-féle ügy, a Yee ellen szóló vádak rámutattak, hogy a város politikai szereplői gyakran eveznek zavaros vizekre. Harris főügyész megígérte, hogy leszámol a politikai korrupcióval, hivatali ideje alatt azonban egyetlen figyelemre méltó büntetőeljárást sem kezdeményeztek.

Harris „ésszel a bűnözés ellen" koncepciójának részeként – mindenki nagy meglepetésére – az általános iskolások igazolatlan mulasztásainak kérdésével is elkezdett foglalkozni. Azok szerint a statisztikák szerint, amelyekre Harris hivatkozott, a gyilkosságok huszonöt évnél fiatalabb áldozatainak döntő többsége kimaradt a középiskolából, és azon fiatalok nagy része is lemorzsolódott, akiket intézetekben vagy börtönökben tartottak fogva. A probléma gyökere tehát – Harris következtetése szerint – az általános iskolában keresendő, egyes gyerekek ugyanis évi hetven-nyolcvan napot is hiányoztak. Ennek megszüntetése érdekében egy bíró segítségével létrehozott egy iskolakerülést felülvizsgáló bíróságot San Franciscóban. Harrisnek, aki az Alameda megyei főügyészségen nevelkedett, ritkán kellett használnia a kalapácsát. Ám amikor a tiltakozó szülők megjelentek az Igazságügyi Csarnok épületében, egyértelművé vált, hogy a szankciók valós fenyegetést jelentenek. A San Franciscó-i iskolák tisztviselői elmondták, hogy 2005 és 2009 között az általános iskolákban a hiányzások a felére csökkentek.

Harris 2010-ben, amikor indult a kaliforniai államügyészi pozícióért, állami szintre emelte a kérdést. Régi barátjához és szövetségeséhez, a San Franciscó-i Mark Leno szenátorhoz fordult, és szorgalmazta egy jogszabály elfogadását: a szülők vád alá helyezhetők, amennyiben nem gondoskodnak róla, hogy általános iskolás korú (14 év alatti) gyermekeik rendszeresen részt vegyenek az órákon. A büntetés akár 2000 dolláros bírság és egy évig terjedő börtönbüntetés is lehet.

„Nagyon szoros és közvetlen kapcsolatnak kell lennie a közbiztonság és a közoktatás között – nyilatkozta Harris egy újságírónak. – Sokkal olcsóbb ugyanis arra összpontosítani, hogy egy általános iskolás diák iskolába járjon, mint amennyibe egy gyilkossági per kerül."

A baloldal nem osztotta a véleményét. A polgári szabadelvűek és a védőügyvédek ellenezték a jogszabálytervezetet. Az érvelésükben volt bizonyos logika: egy börtönben ülő szülőnek kevés ráhatása lenne arra, hogy a gyermeke elmenjen az iskolába. És vajon ez a tervezet foglalkozik az iskolakerülés kiváltó okaival is? A tiltakozások ellenére a törvényjavaslatot elfogadták. „Én csak azt szeretném, ha a gyerekek iskolába járnának, és felkészültem arra, hogy én leszek a mumus" – mondta Harris.

Harris főügyészként évente jelentéseket készített, melyek részletesen elemezték a problémát. Az első ilyen jelentés szerint az általános iskolai diákok 29%-a rendszeres iskolakerülő. Ez az utolsó jelentésben már csak 25%. Néhány megyében tényleg börtönbe zárták a szülőket. A 2019-es elnöki kampány során a baloldal felrótta Harrisnek ezt a jogszabályt, mire ő azt felelte, sajnálja, ha akár egyetlen szülő is börtönbe került. Harris utódja, Xavier Becerra főügyész hivatalba lépése után szép csendben abbahagyta az iskolakerülésről szóló jelentések elkészítését. A kaliforniai törvények azonban továbbra is megengedik az ügyészeknek, hogy vádat emelhessenek a szülők ellen, ha általános iskolás korú gyermekeik rendszeres iskolakerülők.

10

Harris és Obama

◂▸ ◂▸ ◂▸

San Franciscó-i főügyészsége első évében, 2004 szeptemberében Kamala Harris, aki mindig is figyelte a körülötte zajló eseményeket, adománygyűjtést szervezett a Four Seasonsben egy pályatársának, egy Illinois állambeli szenátorjelöltnek Chicago South Side negyedéből, aki egy kis ügyvédi irodában dolgozott, és alkotmányjogot tanított a Chicagói Egyetemen. A neve Barack Obama volt.

Obama pontosan tudta, hogy el kell jönnie San Franciscóba, mert fontos állomás minden feltörekvő demokrata politikus számára. Az előző évben Susie és Mark Buell szerveztek adománygyűjtést Obamának, és a házigazdák gondoskodtak róla, hogy Harris és Obama találkozzanak egymással. Ez a 2004-es esemény volt az első – de nem az utolsó – alkalom, hogy a két felemelkedő csillag segített egymásnak. Obama épp az Egyesült Államok szenátori mandátumának megszerzésére készült Illinois-ban, amikor országosan is ismertté vált a 2004-es demokrata párti elnökjelölő gyűlésen elmondott nyitóbeszédével: „Nincs liberális Amerika vagy konzervatív Amerika, csupán Amerikai Egyesült Államok van. Nincs feketék Amerikája vagy fehérek vagy latinók vagy ázsiaiak Amerikája, csupán egy van, az Amerikai Egyesült Államok."

Az Obamának szervezett adománygyűjtő utáni márciusban az újonnan megválasztott szenátor viszonozta a szívességet, és a Bimbo 365 nevű North Beach-i klubban adománygyűjtőt tartott Harris-nek. A hely dugig volt vendégekkel.

Harris és Obama között nem nehéz párhuzamot találni: mindketten kettős gyökerűek, intelligensek, és megnyerő a külsejük; mindketten kiváló jogászok; és mindketten tükrözik a demokrata párt új arculatát, ha nem magáét a nemzetét. Az *Ebony* magazin 2006. májusi száma mindkettejüket a „100+ legbefolyásosabb fekete amerikai" közé sorolta. Harrist az ötödik, Obamát pedig a hatvanhetedik helyre.

2007 februárjában Harris főügyész kis időre elhagyta San Franciscót, elutazott egészen a fagyos illinios-i Springfieldig, hogy részt vegyen Obama elnökjelölti kampányindítóján. Márciusban ő volt az első jelentős kaliforniai állami tisztségviselő, aki beállt Obama mögé.

„Akkor valószínűleg politikai szempontból nem ez volt a legjobb döntés" – mondta Buffy Wicks, aki 2007-ben Obama kampányának főszervezője volt Kaliforniában, majd később csatlakozott hozzá a Fehér Házban is. Wicks, aki jelenleg a kaliforniai közgyűlés tagja, megjegyezte, hogy Kalifornia 2007 és 2008 tájékán Hillary Clinton „felségterülete" volt. A volt firstlady hamar magáénak tudhatott bizonyos fő támogatókat, köztük San Francisco polgármesterét, Gavin Newsomot, Los Angeles polgármesterét, Antonio Vaillaraigosát és Dianne Feinstein szenátort.

Obama elnöki kampányának első állomása márciusban Kalifornia volt. Az oaklandi városháza előtt tizenkétezer ember gyűlt össze, ugyanazon a helyszínen, ahol néhány évvel később, 2019-ben Harris szenátorként bejelentette, hogy indul az elnökválasztáson. „Nagyon izgatott vagyok! – nyilatkozta az akkor az első sorban ülő Harris a *San Francisco Chronicle* munkatársának, Carla Marinucci politikai tudósítónak: „Ez a rengeteg energia, a sokszínűség... az emberek izgatottak, és nem csak Barack, hanem a saját jövőjük miatt is."

Aznap este Harris is a San Francisco belvárosában levő Mark Hopkins Hotelben összegyűjtött összesen 1 millió dollár szponzorai között volt. Obamának fergetegesen sikeres

adománygyűjtő körútja végére, 2007 első negyedévében, 25,7 millió dollárt sikerült összeszednie, amivel majdnem Clinton közelébe ért, és világosság tette, hogy nagyon is komoly vetélytárs. Nem sok esély volt rá, hogy Obama legyőzze Clintont Kaliforniában. Harris feladata volt, hogy Obamát helyettesítse. Eseményeken vett részt, a nevében beszélt, keresztül-kasul járta az államot. Egy december eleji hétvégén Salinasban azt mondta a próbaszavazáson részt vevő helyi demokratáknak: Obama „életünk egyik legcsodálatosabb elnöki kampányát" építette föl. A próbaszavazás eredménye Obamának kedvezett.

◆ ◆

San Franciscóban a baloldali beállítottságú szavazókat Harrissel kapcsolatban már nem foglalkoztatta az Isaac Espinoza-eset és a bűnügyi laborban történt szabálytalanságok, így 2007 novemberében semmi és senki nem akadályozta meg az újraválasztását. Ezt az akadályt is letudva, az újraválasztott főügyész Des Moines-ba utazott, hogy ebben a fagyos decemberi hónapban segítsen Obamának szavazókat szerezni az iowai jelölőgyűlés előtt. A szilvesztert is ott töltötte.

2008. január 3-án, a választás éjszakáján nem messze álltam tőle a Des Moines-i Hy-Vee Hallban, miközben hallgattuk Obama ígéretét „egy kevésbé megosztott és egységesebb nemzetről".

Egy hónappal később a kaliforniai előválasztásokon Obama ugyan megnyerte San Franciscót, de Kaliforniát Clinton vitte 51,5:43,2 arányban, amivel bebiztosította, hogy a verseny még hosszú hónapokon át folytatódjon. Clinton kaliforniai kampánymenedzsere Ace Smith volt, aki nem sokkal később Harris fő stratégája lett.

Amikor Harris indult az elnöki címért, és a *Politico* újságírója megkérdezte tőle, folytatja-e Obama örökségét, azt válaszolta:

„Nekem saját örökségem van!"

11

Az őrült futam

◂▸ ◂▸ ◂▸

2008. november 4-én este Kamala Harris csatlakozott ahhoz a chicagói Grant Parkban összegyűlt több százezer fős ujjongó tömeghez, amely a barátja történelmi jelentőségű győzelmét ünnepelte.

„Amerikát megsuhintotta a változás szele" – kezdte beszédét az újonnan megválasztott elnök a Chicagóban egybegyűltek, illetve a sok millió ember előtt, akik a televíziók képernyőin és interneten keresztül követték az eseményeket.

Egyesek arra tippeltek, hogy Obama magával viszi Harrist Washingtonba, ő viszont már a saját következő lépésén gondolkozott. 2008. november 12-én, nyolc nappal Obama megválasztása után, tizenegy hónappal pedig San Franciscó-i főügyészi újraválasztása után döntésre jutott. Kihasználva a demokraták Obama miatt érzett eufóriáját, bejelentette, hogy 2010-ben megpályázza Kalifornia állam legfőbb ügyészi pozícióját. Aznap azt írtam: Harrisnek „régóta fájt a foga az államügyészi posztra, a vádhatóság első számú vezetőjének tisztségére, amely lépcsőfok lehet a kormányzói hivatalba".

Harris a bejelentés napján főstratégája, Ace Smith társaságában interjúkat adott a Los Angeles-i televíziós riporteroknek, és elmagyarázta, miért döntött úgy, hogy indul a pozíció megszerzéséért. A nap végén meglátogatták Antonio Villaraigosa polgármestert a Getty House-ban, a polgármester Hancock Park-i otthonában, nem messze Los

Angeles belvárosától. A látogatás kissé elhúzódott. Amikor Smith az órájára pillantott, kiderült, szinte semmi esélyük rá, hogy elérjék a Bob Hope repülőtérről induló járatukat. A sofőr azért megtett minden tőle telhetőt, ide-oda cikázott az autók között. Amikor végre odaértek a repülőtérre, Harris lekapta a magas sarkúját, és futásnak eredtek. Szerencsésen átjutottak a biztonsági ellenőrzésen is, és az utolsó utáni pillanatban sikerült felszállniuk a gépre. Miután elfoglalták a helyüket, Smith Harrishez fordult, rámosolygott, és azt mondta: „Így lesz az egész kampány során." Mindenhova rohanni fognak, és amikor már úgy tűnik, nem érhetnek célba, kicsit begyorsítanak, és ugyan hajszálon múlik, de végül átszakítják a szalagot. Harris vette az üzenetet. Kalandos időszak várt rájuk.

Smithnek pontos rálátása volt a legfőbb ügyészség munkájára, mert egyszer már segített az apjának egy hasonló kampányban, de ebben az esetben most másról is szó volt. Még csecsemő volt, amikor az édesapját, Arlo Smith államügyész-helyettest bízták meg Caryl Chessman, a Vöröslámpás Bandita ügyének lezárásával. Chessmant 1960-ban végezték ki. A vád ellene az volt, hogy több nőt is elrabolt és megerőszakolt a Los Angeles-i szerelmesek ösvényén, de nem ölt meg senkit. A San Quentin-i börtönévei alatt több könyvet is írt, a halálsoron töltött ideje alatt pedig a halálbüntetés ellenzői mozgalmának a középpontjába került. Arlo Smith három mandátumon keresztül volt San Francisco főügyésze, amíg 1995-ben Terence Hallinan ki nem golyózta a helyéről.

Az ifjú Ace 1990-ben segített apja államügyészi kampányának lebonyolításában is. Arlo akkor a leadott hétmillió szavazatból mindössze 28 906 szavazattal veszített a republikánus Dan Lungrennel szemben.

A korai bejelentés – két évvel a választások előtt – Harris egyik kampányfogása lett: korán versenybe száll, nagy és merész lépéseket tesz; a cél, hogy kiszorítsa a mezőnyből lehetséges demokrata ellenfeleit. 2008-ban, egy hónappal

Harris bejelentését követően, a kaliforniai republikánusok támadási tervet dolgoztak ki ellene, és megalapították az úgynevezett „államügyészi intervenciós csapatot". A belső e-mailekből kiderült, hogy bűncselekmények áldozatait próbálták összegyűjteni, republikánus körzeti ügyészeket megnyerni, találni egy Harrist kihívó, „megbízható" demokrata jelöltet, illetve a rendőrséget is a maguk oldalára próbálták állítani. A rendőri szakszervezetek általában a demokratákat támogatták, Harris azonban még mindig fizette az árát annak a politikai döntésének, amikor nem kérte halálbüntetés kiszabását Isaac Espinoza rendőrtiszt meggyilkolásáért. 2009 elején a San Franciscó-i Rendőrtiszti Szövetség vezetői közölték Harrisszel, hogy a szakszervezet semmilyen körülmények között nem támogatja. A San Franciscó-i rendőrség iránti szolidaritásból és tisztelegve Espinoza emléke előtt, más rendőri szervezetek is megvonták tőle a támogatásukat.

A 2010-es választások felé közeledve a republikánusok úgy látták, jó eséllyel indulnak az államügyészi posztért kiírt választásokon. A stratégia kidolgozására összeverbuvált csapat tagja volt a kaliforniai republikánus párt korábbi elnöke, George „Duf" Sundheim, és Sean Walsh, Pete Wilson kormányzó egyik fő segítője, későbbi üzlettársa.

Wilson politikai karrierje harminchárom éves korában kezdődött, amikor 1966-ban bekerült a San Diegó-i közgyűlésbe, abban az évben, amikor Reagant megválasztották Kalifornia kormányzójának. San Diego haditengerészeti kikötő és bázis, jelentős hadiiparral, és akkoriban megbízhatóan republikánus volt. Wilson volt tengerészgyalogos és ügyvéd 1971 és 1983 között három cikluson át ült a város polgármesteri székében, 1983-ban pedig, Reagan elnöksége alatt, szenátor lett. 1990-ben Wilson legyőzte a volt San Franciscó-i polgármestert, Dianne Feinsteint, így ő vehette át a republikánus George Deukmejian helyét a kormányzói székben. Ekkoriban Kalifornia még billegő állam volt. Hogy

manapság már nem számít annak, az nagyban köszönhető Wilson politikájának.

A republikánus Schwarzenegger kormányzó 2003-ban, hivatali ideje kezdetén még „jobbra húzott", 2006-os újraválasztási kampányakor azonban már középre mozdult; az alternatív energiaforrások felhasználásának és a globális felmelegedés elleni küzdelemnek az élharcosa lett. Schwarzenegger 2007-ben, a kaliforniai republikánus párt konferenciáján, Indian Wells sivatagi üdülővárosában leplezte le a kegyetlen igazságot a republikánus párt helyzetéről: „Filmes kifejezéssel élve, már a jegypénztárnál elvéreztünk. Nem sikerült megtöltenünk a mozitermeket."

Az eseményről tudósító újságírók döbbent csendről, a közönség néma reakciójáról számoltak be. A Richard Nixont, Ronald Reagant, George Deukmejiant és Pete Wilsont felvonultató párt nem találta meg a közös hangot a kaliforniai szavazókkal a fegyverviselési és környezetvédelmi szabályozásokkal, illetve az abortusszal, az azonos neműek házasságkötésével, de leginkább a bevándorlással kapcsolatos nézeteiket illetően. A latinók – a kaliforniai lakosság leggyorsabban növekvő szegmense – a republikánusok ellen fordultak, miután Wilsont 1994-ben újraválasztották – köszönhetően az általa támogatott 187-es törvényjavaslatnak, mely megszüntetett minden kormány által finanszírozott szolgáltatást az okmányokkal nem rendelkező bevándorlók számára, ideértve az állami iskoláztatást és a gondozási-ápolási intézményekhez való hozzáférést is. Ez a törvényjavaslat alapjában véve nyílt támadás volt az új amerikaiakkal és a családjukkal szemben.

A kaliforniai republikánus párt folyamatosan „korrodálódott", 2010-re pedig csupán egy rozsdás hajótest maradt. A választók mindössze 31 százaléka regisztrált republikánusként, Donald J. Trump elnöksége alatt pedig a támogatottságuk 25% alá esett Kaliforniában.

Wilson, hogy megvalósítsa a párt újjáélesztésével kapcsolatos elképzeléseit, államszerte jelölteket toborzott a 2010-es választásokra: egy afroamerikait államtitkárnak, egy latinót kormányzóhelyettesnek. A Schwarzenegger utódját megválasztó versenyt a szilícium-völgyi milliárdos, Meg Whitman vezette. Whitman 159 millió dollárt költött – nagyrészt saját pénzéből – a kampányára. Az államügyészi pozícióért vívott harcra Wilson végül Steve Cooley-t, a kétszer újraválasztott Los Angeles megyei főügyészt mozgósította.

Szemléletben, viselkedésben és megjelenésben Kamala Harris és Steve Cooley nem is különbözhettek volna jobban egymástól. A San Franciscó-i városi főügyész Harris 2010-es kampányában megígérte, hogy innovációt és reformokat vezet be a büntető igazságszolgáltatás rendszerébe, ha megválasztják államügyésszé. Meg fogja védeni a környezetet, a fogyasztókat és a házasságok jogegyenlőségét. Harris, aki ekkor negyvenhat éves volt, egyértelműen a lehető legmagasabbra akart emelkedni. Cooley, a Los Angeles-i főügyész pedig azt ígérte, kiáll a halálbüntetés és a hagyományos házasság modellje mellett. Hatvanhárom éves volt, és ez volt az utolsó alkalom, hogy harcba szállt egy tisztségért. Komoly ellenfélnek ígérkezett – ám először túl kellett jutnia az előválasztáson.

◆ ◆

Kamala Harris nehéz időszakot élt át a verseny kezdetekor, bár ezt a nyilvánosság elől elrejtette. Maya és ő felváltva kísérték édesanyjukat, Shyamalát kemoterápiás kezeléseire. Harris így emlékszik vissza erre az időszakra a *New York Times* egy op-ed cikkében:

> Amióta az eszemet tudom, az édesanyám nagyon szeretett híradót nézni és újságot olvasni. Amikor Maya és én kicsik voltunk, ragaszkodott hozzá, hogy minden este vacsora előtt üljünk le a tévé elé, és nézzük

> meg Walter Cronkite-ot. Aztán hirtelen elveszítette az érdeklődését. Az a zseniális agya egyszer csak úgy döntött, bedobja a törülközőt.
>
> Ránk persze mindig odafigyelt. Emlékszem, hogy amikor indultam a kaliforniai államügyészi pozícióért, megkérdezte tőlem, hogy halad a verseny.
>
> „Anyu, ezek a fickók azt mondogatják, hogy majd jól seggbe rúgnak" – meséltem neki.
>
> Megfordult, rám nézett, széles mosolyt villantott. Pontosan tudta, milyen embert nevelt fel. Tudta, hogy a küzdőszelleme tovább él bennem.

2009. február 11-én Oaklandben a család kősziklája, a rák gyógymódját kutató orvos, az asszony, aki mindenekelőtt felnevelte és formálta a két erős és sikeres nőt, elhunyt rákban. Harris barátai gyakran voltak a tanúi, hogy élete fontos mérföldköveinél, vagy amikor valaki megemlítette az édesanyját, könnyek szöktek a szemébe.

◆ ◆

Harris ügyészi tapasztalata a kampánya során előnyére vált, szakmai megítélése azonban San Franciscóban ellentmondásos volt. Amikor Villaraigosa polgármester 2010-ben, az államügyészi kampánya elején támogatta Harrist, így nyilatkozott erről: „Kamala egész szakmai életét a tárgyalótermek harcmezején töltötte, aminek meglett az eredménye: az elítéltek száma ma jóval magasabb, mint az elmúlt tizenöt évben bármikor."

Peter Jamison újságíró azonban, aki akkoriban a *SF Weekly* munkatársa volt, belemélyedt a San Franciscó-i főügyészség statisztikáiba, és megállapította, hogy Harris ezt a magas számot a vádalkuknak köszönhette. A vádalku természetesen fontos része a büntetőjognak. Amikor azonban Harris ügyészei bíróság elé is vittek súlyos bűncselekményeket, az elítéltek aránya jelentősen az országos átlag alatt maradt.

A San Franciscó-i Igazságügyi Csarnok ügyészeinek különösen nehéz napjuk volt 2010. február 9-én. Az esküdtszék tévesen ítélt el egy férfit, majd egy másik esküdtszék egy öt hónapig tartó tárgyalást követően mindössze egynapos tanácskozás után felmentett három bandatagot, akiket azzal vádoltak, hogy meggyilkolták két riválisukat. Harris közvetlenül nem volt érintett egyik perben sem, de mindkettőt az ő felügyelete alatt folytatták le.

Az egyik gyilkosság esetében a felmentéshez vezető eljárás során a védőügyvédek megállapították, hogy rosszul kezelték a DNS-bizonyítékokat, a kulcsfontosságú tanú vallomása pedig következetlen volt. Az egyik vádlottnak eltört a jobb karja és gipszet viselt, állítólag mégis átugrott egy kerítésen menekülés közben. És bár jobbkezes volt, ennek ellenére őt vádolták a lövések leadásával. A gyorsan meghozott „nem bűnös" ítélet kérdéseket vetett fel az ügyészek vádemelési döntésével kapcsolatban.

„Kizárólag olyan ügyeket kellene előterjeszteniük, amelyekről etikailag is úgy gondolják, hogy minden kétséget kizáróan bizonyítani képesek" – mondta Kate Chatfield, a három férfi egyikének védőügyvédje.

Ugyanazon a napon egy másik esküdtszék bűnösnek találta Jamal Trulove-ot. A vád az volt ellene, hogy 2007-ben lelőtte a barátját, Seu Kukát a Sunnydale lakónegyedben, a város déli sarkán. Trulove zokogott az ítélet felolvasása alatt – mint később kiderült, nyomós oka volt rá.

Trulove egy feltörekvő rapper volt, aki szerepelt a VH1 csatorna *I Love New York 2* című valóságshow-jában is. Egy szemtanú azt vallotta, 100%-ig biztos benne, hogy Trulove követte el a bűntényt. A vezető ügyész azt állította, hogy a tanú annak ellenére is kitart a vallomása mellett, hogy számíthat az esetleges – akár halálos kimenetelű – megtorlásra. Ezért lakóhelyet változtatott, és pénzt kapott a költségei fedezésére. Harris főügyész személyesen nem folyt bele a tárgyalásba, csak a kirendelt ügyész szavait ismételte, amikor

dicsérte a szemtanút, aki „a fenyegetés ellenére is bátran kiállt, hogy vallomást tegyen". Trulove-ot ötven év letöltendő börtönbüntetésre ítélték. Az ítélet is emelte a statisztikát, és alátámasztotta Harris azon állítását, hogy egyre több ítélet születik a súlyos bűncselekmények elkövetői ellen. Évekkel később azonban fény derült az igazságra.

Trulove ügyvédje a fellebbezési eljárás során végig hangoztatta védence ártatlanságát. 2014 januárjában, amikor Harris már államügyész volt, a fellebbviteli bíróság megváltoztatta a Trulove elleni ítéletet, mert arra a következtetésre jutott, hogy egyrészt megállapítható a San Franciscó-i ügyész elfogultsága, másrészt kiderült, hogy a szemtanúnak semmiféle veszély nem fenyegette az életét, amikor a vallomását tette. 2015 márciusában, két hónappal azután, hogy Harris államügyész bejelentette, indul a szenátori jelölésért, egy új esküdtszék minden vád alól felmentette Trulove-ot. Ám az ügynek ezzel még nem volt vége. Trulove, aki nyolc évet töltött börtönben, beperelte a rendőrséget és a városvezetést – Harrist személy szerint ugyan nem –, amiért hamisan megvádolták, a szövetségi esküdtszék pedig 2018-ban a kárpótlás összegét 14,5 millió dollárban állapította meg. 2019 márciusában, amikor Harris szenátor az elnöki címért versenyzett, San Francisco város Felügyeleti Tanácsa 13,1 millió dollár kártérítésben állapodott meg Trulove-val.

„Kamala Harris megpróbált progresszív lenni, amit én nagyra értékelek – mondta Marc Zilversmit, Trulove ügyvédje a másodfokú eljárás során. – Pedig ha valami, a progresszivitás érzékeny témának számított abban az időben, neki mégis sikerült néhány jó ötletet a gyakorlatba is átültetnie. Ennél még sokkal többet is elérhetett volna."

Amint magasabb pozícióba került, Harris előszeretettel hivatkozott ügyészi tapasztalataira és elért sikereire. Ez volt a névjegye. Viszont a sikerei nem feledtetik, hogy Jamal Trulove-t jogtalanul ítélték el, és ez az eset azóta is beárnyékolja Harris San Franciscó-i államügyészként töltött idejét.

◆ ◆

Harrisnek az előválasztásokon végül öt demokrata ellenféllel kellett szembenéznie, és mind férfi volt. Minél több a férfi, annál nagyobb az esélye a mezőny egyetlen női indulójának. Az öt férfi egymást marta a támogatókért, Harris így könnyen kitűnt közülük. Potenciális jelölt volt még Jackie Speier is, demokrata kongresszusi képviselőnő San Francisco déli részéből, Hillsborough-ból, aki már 2010 elején bejelentette, hogy indulni szándékozik. Speier 1978-ban, ifjú segédmunkaerőként elkísérte a főnökét, Leon Ryan kongresszusi képviselőt Guyanába, amikor az néhány újságíróval odautazott, hogy megnézze, igazak-e a hírek Jim Jonesszal és a Népek Temploma vallási szektával kapcsolatban. Amikor a delegációra tüzet nyitottak, Ryan életét vesztette, Speier pedig súlyosan megsebesült. A borzalmas események több mint kilencszáz ember tömeges (ön)gyilkosságához vezettek. Speier testében ma is ott vannak a golyók.

A kaliforniai törvényhozásban és a kongresszusban Speiert úgy ismerték, mint aki a kamatlábak és az adatvédelem kérdéseiben merészen szembeszállt a bankokkal. Ez sokak számára szimpatikus volt a Wall Street 2008-as összeomlását, a gazdasági világválságot és a jelzáloghitel-válságot követően, melyek különösen súlyosan érintették Kaliforniát. Azonban nem sokkal azután, hogy Speier neve felmerült lehetséges jelöltként, Harrisék bejelentették, hogy 2,2 millió dollárt sikerült összegyűjteniük. Ilyen tetemes összeget egy kezdő jelöltnek nehéz lett volna megszerezni, ezért Speier végül úgy döntött, marad a kongresszusban.

A pénz minden kampányban meghatározó, a kisebb horderejű, állami szintű kampányok esetében pedig, amelyek kevésbé vonják magukra a média figyelmét és keltik fel a szavazók érdeklődését, mint egy kormányzói vagy szenátori pozícióért vívott harc, még inkább. Harrisnek nem volt nagy magánvagyona, és az édesanyjától sem örökölt jelen-

tősebb összeget. Legnagyobb riválisa az önfinanszírozó korábbi Facebook-ügyvéd, Chris Kelly volt. Kelly, aki először pályázott, összesen 12 millió dollárt költött a kampányára a júniusi előválasztásokig, kétszer annyit, mint amennyibe Harris egész kampánya került.

Harrisnek mégis volt némi előnye: az előző két kampánya során megtapasztalhatta, mit jelent San Francisco kegyetlen politikai húsdarálója, a neve ismerősen csengett a Bay Area lakói számára, mivel rendszeresen szerepelt az esti hírekben és a *Chronicle*-ben, ráadásul a hat megmaradt demokrata jelölt közül ő volt az egyetlen ügyész.

Lényeges, hogy Harrisék belső közvélemény-kutatása jelezte, a szavazók hozzáállása megváltozott. Azok, akik a szigorú „három csapás" törvényt 1994-ben még támogatták, mostanra elfordultak Pete Wilson „börtönbe velük!" filozófiájától, és nyitottak voltak az alternatív lehetőségekre. Miután *Smart on Crime* című könyvében részletesen kifejtette az eltereléssel, oktatással, kábítószer-kezeléssel és rehabilitációval kapcsolatos gondolatait, Harris olyan ügyésznek mutatta be magát, aki támogatja az igazságügyi reformokat.

„Az emberek a börtönrendszert egyfajta »forgóajtónak« tekintették, ahová újra és újra mindenki visszakerült, de a jó irányba elindítani senkit nem sikerült. Talán ez volt az első jelentősebb választás, ahol valaki a büntető igazságszolgáltatás megreformálásának az ötletével indult" – jegyezte meg Ace Smith.

Harrisnek 2009 októberében lendületet adott, hogy mögéje állt a reformpárti Los Angeles-i rendőrfőnök, William Bratton, a rendőrség legnépszerűbb alakja. Ez volt a legjelentősebb rendőrségi támogatás, amit kapott, és segített, hogy komolyan vegyék mint a végrehajtó hatalom képviselőjét.

A jó hírt azonban beárnyékolta egy tragédia.

Lili Smith, a koraérett Apert-szindrómás kislány, aki Harris első főügyészi kampánya során borítékolni segített és prospektusokat osztogatni, tizenöt éves lett. Ebben a kor-

ban a külső megjelenés és a beilleszkedés különösen fontos. Azokban a Marin megyei iskolákban, ahova járt, a gyerekek nem bántották és nem ugratták – egyszerűen levegőnek nézték, ezért a kislány teljesen elszigetelődött. Lili a szüleivel, Ace Smithszel és Laura Talmusszal együtt úgy döntött, megpróbálkoznak egy bentlakásos iskolával, a Scattergood Friends Schoollal az iowai West Branchben. A kislány itt közösségre lelt, befogadták, remekül teljesített, komoly könyveket olvasott: Cherie Blair – Tony Blair volt brit miniszterelnök felesége – önéletrajzát és Dolores Huerta, a United Farm Workers egyik alapító tagjának életrajzi könyvét.

Október 9-én felhívta az édesanyját, és üzenetet hagyott neki, hogy majd másnap reggel beszélnek. Aznap éjjel kapott egy rohamot, és meghalt.

Harris a kampányával volt elfoglalva, amikor hívás érkezett Smith egyik partnerétől, Dan Newmantől, aki közölte vele a rossz hírt. Ace Smith és Laura Talmus Harris politikai szervezetének fontos szereplői voltak, ugyanakkor legszűkebb baráti köréhez is tartoztak. Harris gyorsan felszállt egy San Franciscó-i járatra, hogy sivát üljön Lili szüleivel Marin megyei otthonukban.

Nincs szomorúbb egy gyermek elvesztésénél. Azonban Talmus és Smith enyhítették a gyászukat azzal, hogy létrehoztak egy alapítványt, a Beyond Differencest, amely kidolgozott egy országos szintű tantervet az iskolák számára a társadalmi kirekesztés leküzdésére. Lili szülei is megismerhették Harris gondoskodó oldalát. A kislány halála óta minden évben felköszönti őket a születésnapjukon és anyák napján, illetve Lili emlékére segített pénzt gyűjteni a Beyond Differences alapítványnak.

◆ ◆

2010. június 8-án Harris hatalmas előnyre tett szert San Franciscóban és Alameda megyében, Los Angeles megyét

pedig megnyerte. Államszerte több mint kétszer annyi szavazatot kapott, mint legnagyobb ellenfele; Kelly harmadik lett.

Steve Cooley előválasztási küzdelme jóval nehezebbnek bizonyult. Legfőbb kihívója John C. Eastman volt, az Orange megyei Chapman Egyetem Dale E. Fowler Jogi Iskolájának dékánja és Clarence Thomas legfelsőbb bíró volt beosztottja. Eastman fő stratégája, Frank Schubert felügyelte az „Igennel a 8-as törvényjavaslatra" kampányt, amely 2008-ban megtiltotta az azonos neműek házasságát. Eastman támogatta a törvényjavaslatot. Később egyike lett azoknak az ügyvédeknek, akik megpróbálták elérni a Legfelsőbb Bíróságnál, hogy az úgynevezett „hagyományos házasság" fogalma kerüljön be az alkotmányba, és később ő lett a NOM (National Organization for Marriage – Nemzeti Szervezet a Házasságért) elnöke, az azonos neműek házasságkötésének fő ellenlábasa.

Eastman, a Tea Party[7] mozgalom favoritja Kaliforniában, megtámadta Cooley-t az állami nyugdíja miatt, egy számításra hivatkozva, amely szerint Cooley, aki harminchat éven át szolgálta Los Angeles megyét, évi 292 000 dollár nyugdíjra jogosult. Viszont ha nyerne, az államügyészi fizetésével már 425 000 dollár járna neki. A nyugdíjkérdés akkoriban érzékeny témának számított, főleg Dél-Kaliforniában. A hatóságok vizsgálatot indítottak ugyanis Bellben, egy szegény Los Angeles megyei, harminchét ezer fős, bevándorlók által lakott városkában, ahol a város vezetői kifosztották a városi kincstárt. Kiderült, hogy a városi adminisztrátor évi 787 637 dollárt keresett, emiatt hatalmas nyugdíj várt rá. Az újságok címlapjai tele voltak a Bell-botránnyal. Cooley-nek azonban nem lehetett felróni semmit. Sőt, az ő irodája felügyelte Bell városának korrupciós nyomozását.

Eastman jócskán lemaradva második lett, azonban Cooley nyugdíjának kérdése nem maradt észrevétlen.

7 2007-től az USA nagy részén sikeresen működő, konzervatív mozgalom. Nevével az 1773-as bostoni „teadélutánra" emlékezett. A mozgalom többször sikeresen fellépett a Konzervatív Párttal szemben is. (N. Gy.)

12

A változás szele elért Kaliforniába

◂▸ ◂▸ ◂▸

Az államügyész szó angol megfelelőjének (attorney general) a rövidítése A. G. Az erre a tisztségre pályázók azonban pontosan tudják, hogy az A. G. egyben azt is jelenti, „aspiring governor", azaz kormányzóaspiráns. Kamala Harrisnek, San Franciscó kerületi ügyészének ambíciói kétségkívül messzebbre mutattak a főügyész cím megszerzésénél – talán a kormányzói, de akár még a szenátori is a tervei között szerepelt. A Los Angeles-i Stephen Cooley főügyész azonban, úgy tűnt, nem vágyik ilyen magasságokba.

Cooley, az ősz hajú, szomorú tekintetű férfi, akinek az apja FBI-ügynök volt, olyan embernek tűnt, mint aki már mindent látott, és ez így is volt. Azt mindenesetre tudta, milyen borzalmas tettek elkövetésére képesek az emberek egymás ellen, bizonyos statisztikák a tevékenységével kapcsolatban legalábbis erre engedtek következtetni. 2000, amikor Los Angeles főügyészének választották, és 2010 között, amikor versenybe szállt a kaliforniai államügyészi címért, Cooley képviselői ötvenkilenc férfi és három nő esetében indítványoztak halálos ítélet. Ez meghaladta az egész Kaliforniában halálra ítéltek számának 50 százalékát. San Franciscóban azonban több mint húsz éve senkit nem végeztek ki.

A nyilvánosság és a média autentikusnak, vérbeli ügyésznek tartotta Cooley-t. Progresszív álláspontot képviselt Kalifornia szélsőséges, „három csapás" törvényének enyhítése érdekében, ráadásul politikus létére meglepően pártatlannak tűnt. Azzal is felhívta magára a figyelmet, hogy rendszeresen szolgáltatott a sajtó számára korrupciós ügyeket kétes hírű dél-kaliforniai politikusokkal kapcsolatban, amivel kivívta a sajtó szimpátiáját. A legtöbb újság, beleértve az enyémet is, a *Sacramento Bee*-t, Cooley-t támogatta.

„Szinte minden más ellenféllel szemben egyértelműen Harris mellett tennénk le a voksunkat", írtam a *Bee* egyik szerkesztői cikkében, „azonban a büntetőeljárások során tanúsított eddigi merész helytállása miatt Cooley inkább alkalmas Kalifornia igazságszolgáltatási rendszerének nagyon is szükséges átalakítására, és nagyobb eséllyel lép fel azok ellen a köztisztviselők ellen, akik visszaélnek a köz bizalmával".

Cooley, arra hivatkozva, hogy Harris nem volt hajlandó halálbüntetés kiszabását kérni Isaac Espinoza gyilkosára, hangsúlyozta, hogy egyetért a halálbüntetéssel, és azokkal, akik szembemennek Harrisszel. Espinoza szülei és özvegye is Cooley-t támogatták, a rendőri szakszervezetek pedig összesen 1,5 millió dollárt költöttek a megválasztására.

Hogy Cooley támogatja, Harris pedig ellenzi a halálbüntetést, kétségtelenül komoly visszhangot váltott volna ki az állam egyes részein, de nem a Bay Area-ban, ahol Harris különösen erős volt. Harris tompítani tudta a támadást azzal, hogy mivel a törvények betartása alkotmányos kötelessége a közhatalom gyakorlóinak, ő is mindig eszerint fog eljárni, tekintet nélkül a szubjektív véleményére. Ezzel beállt azoknak a kaliforniai ügyészeknek a hosszú sorába, akik személyesen ellenezték a halálbüntetést, de amennyiben a törvény indokolttá tette, végrehajtatták. Például John Van de Kamp egykori védőügyvéd, majd az 1980-as években államügyész, erkölcsi megfontolásból ellenezte a halálbüntetést, helyettesei azonban a legfelsőbb bíróság előtt újra és újra kérték a kiszabását, és megvédték a halálbüntetés intézményét.

Cooley tűnt tehát az esélyesebbnek, és a szakértők is őt tartották a befutónak. Garry South, a kor egyik legeredményesebb stratégája is azt jósolta, hogy Harris veszíteni fog Cooley-val szemben. Ezt a véleményét az alábbi gondolattal támasztotta alá a Kaliforniai Egyetem irvine-i campusán rendezett egyik fórumon: „Kevesebb az esélye, mivel nő, kisebbség tagja, ellenzi a halálbüntetést, ráadásul a buggyant San Franciscó-iak főügyésze."

Ez négy indok is volt Harris ellen, amivel szinte mindenki egyetértett.

Az események is Cooley-nak kedveztek. Szeptemberben a Los Angeles megyei seriff emberei letartóztatták Bell városának nyolc köztisztviselőjét. Cooley volt az, aki bejelentette, hogy vád alá helyezték őket, és így nyilatkozott a *Los Angeles Times*nak: „Mondanom sem kell, hogy ez a korrupció magasiskolája." Még a korábbi államügyész, a demokrata Bill Lockyear is azt jósolta, hogy Harris veszíteni fog, pedig adományozott a kampányának és támogatta. A júniusi előválasztás és a novemberi általános választások között Cooley több mint 500 000 dollárral többet gyűjtött, mint Harris, és sokkal nagyobb összegeket kapott a Kalifornián kívüli adományozóktól, mint ő. Ez jól mutatta, hogy a verseny időközben sokkal nagyobb jelentőségűvé duzzadt.

Cooley emlékei szerint a kampánystratégája ezt mondta a verseny mögött meghúzódó politikai mozgatórugókkal kapcsolatban: „Itt nem csak az a lényeg, hogy Kamala Harris államügyész lesz-e. Arról van szó, hogy idővel alelnök akar lenni." Cooley elvetette ezt a gondolatot.

◆ ◆

Lehet, hogy Cooley alábecsülte Harrist, a hozzáértő republikánus stratégák azonban korántsem. Októberben a virginiai székhelyű Republikánus Államvezetési Bizottság is közbeavatkozott, így a kaliforniai államügyészi kinevezésért folyó verseny hirtelen országos szintre emelkedett. A bizottság elnöke, Ed Gillespie, George W. Bush elnök fő stratégája és korábban a Republikánus Nemzeti Bizottság elnöke volt. A bizottság több mint 1 millió dollárt költött egy országosan vetített tévéreklámra, amelyben Renata Espinoza Harrist bírálta, amiért nem kért halálbüntetést a férje gyilkosára.

A hirdetés tartalmának nem sok köze volt a sugárzás valódi céljához. A republikánus stratégák szerint a párt potenciális állami szintű jelöltként tekintett Harrisre, ezért meg akarták akadályozni karrierje országos kibontakozását. Amellett úgy gondolták, hogy egy republikánus államügyész Kaliforniában védőfalként szolgálhat az Obama-adminisztráció ellen.

A következő államügyésznek mindenképp állást kellett foglalnia az Affordable Care Acttal, az amerikai egészségügyi rendszert alapjaiban megváltoztató törvénycsomaggal, Obama legnagyobb belpolitikai vívmányával kapcsolatban – vagy úgy, hogy megtámadja a bíróságon, vagy úgy, hogy megvédi. Ebben az évben a Republikánus Államvezetési Bizottság több mint 30 millió dollárt gyűjtött össze, nagy részét az egészségbiztosítási ágazatoktól, illetve egyéb, az egészségügyi ellátást megreformáló törvényt ellenző csoportoktól. Harris azt ígérte, hogy mindent megtesz az ACA, más néven az „Obamacare" védelme érdekében. Cooley nem foglalt állást.

Az elkövetkező években texasi, és egyéb „piros államok"[8] republikánus államügyészei számos pert indítottak a közel negyvenmillió amerikaira kiterjedő egészségügyi törvény érvénytelenítésére. Harris és utódja, Xavier Becerra hivatali ideje alatt a demokrata államok Kaliforniával az élen mindent megtettek, hogy megvédjék a törvényt.

A Republikánus Államvezetési Bizottság erőfeszítéseire válaszként Obama Kaliforniába utazott, hogy segítsen Har-

8 Piros államokon a republikánusok által, míg kék államokon a demokraták által vezetett államokat értjük. (N. Gy.)

risnek, és még nagyobb nyilvánosságot szerezzen a versenynek. Obama a Los Angeles-i hallgatóság előtt Harrisról mint „drága jó barátjáról" beszélt, és adománygyűjtést szervezett neki az egyik leggazdagabb kaliforniai kisvárosban, a San Franciscótól délre fekvő Athertonban. Harris volt az egyetlen állami szintű jelölt 2010-ben, akinek Obama gyűjtést szervezett.

A választás napjához közeledve Meg Whitman és a republikánus jelöltek nagy része lassan kikopott a versenyből. Cooley maradt, immár egyedüli republikánusként, ráadásul jó esélye volt, hogy nyerjen. A győzelem érdekében Cooley San Franciscó-i kampánymenedzsere, Kevin Spillane a republikánusok egyik nagy bölcsének, Joe Shumate-nek a segítségét kérte. A stratéga azelőtt Pete Wilson, John McCain, Arnold Schwarzenegger és az orosz elnök, Borisz Jelcin tanácsadója volt, ezt a kampányt A „Jelcin-projekt" című filmben is megörökítették (a kisportolt Liev Schreiber játszotta a híresen XXL-es méretű Shumate-et). Shumate, a számítógépes elemzés úttörője, a mikroszintű célcsoport-meghatározás módszerét felhasználva azt tervezte, hogy reklámokat helyez el a szavazók számára meghatározó médiapiacokon. Október 1-jén azonban, és ez egyáltalán nem volt rá jellemző, Schumate nem vette fel a telefonját, pedig már nagyon szorította őket az idő. Spillane megkérte egyik barátját, nézze meg, mi történhetett. Schumate-re sacramentói lakásában találtak rá, holtan; egy szívroham végzett vele. Az általa megálmodott reklámok sosem kerültek képernyőre.

◆ ◆

A kaliforniai politikai élet jellegzetessége, hogy bár Kalifornia déli része népesebb, mint az északi, az észak-kaliforniaiakat érdekli a politika, ezért sokkal aktívabb szavazók, és ez Harris javát szolgálta. Ő és kampánycsapata, mint azt sokszor megmutatták, tudták, hogyan kell ütéseket bevinni az ellenfélnek. „A korrupció élharcosa ajándékokat fogadott

el" címmel megjelent egy cikk a *Chronicle*-ben, és részletesen beszámolt a sok skót whisky-ről, borról, szivarról és a Lakers-meccsekre szóló jegyekről, melyeket Cooley elfogadott. Az ajándékok listájából a Cooley-t támadó reklám lett. De a java még csak ezután következett.

Cooley beleegyezett egy vitába, amit 2010. október 5-én a UC Davis Egyetem Jogi karán tartottak meg. Mindkét jelölt értelmesnek, gyorsnak, ügyesnek mutatkozott, és egymástól nagyon különbözőnek.

Harris egyértelművé tette, hogy nem hajlandó megvédeni a 2008 novemberében megszavazott 8-as törvénytervezetet, amely megtiltotta az azonos neműek házasságkötését, és ez perhez vezetett, ami a kaliforniai, illetve az amerikai legfőbb bíróság elé került. Jerry Brown államügyészként nem volt hajlandó megvédeni, mint ahogy kormányzóként Schwarzenegger sem, ezért a kezdeményezés hívei kénytelenek voltak saját ügyvédeket felfogadni. 2010. augusztus 4-én az amerikai szövetségi kerületi bíró, Vaughn Walker megsemmisítette a 8-as törvénytervezetet, mert úgy ítélte meg, hogy „az Egyenlő Védelmi Záradék értelmében semmilyen módon nem állja meg a helyét". Ha megválasztják – mondta Harris –, ő sem lenne hajlandó megvédeni a javaslatot.

„Most, hogy a 8-as törvénytervezet a szövetségi kerületi bíróság bírája előtt alkotmányellenesnek ítéltetett, nem helyes Kalifornia állam értékes erőforrásait ennek az alkotmányellenes törvénynek a megvédésére használnunk. Egyetértek a döntéssel, és teljes mértékben támogatom" – jelentette ki Harris az október 5-i vitán.

Cooley azzal vágott vissza, hogy a szavazók ilyen erősen kinyilvánított akaratát „a kaliforniai állam ügyészének kötelessége megvédenie, függetlenül attól, hogy az adott államügyész egyetért-e vele vagy sem". Véleménye szerint Schwarzenegger és Jerry Brown államügyész „elhanyagolták a feladataikat", amikor nem álltak a javaslat mögé, mondta.

Harris és Clooney a környezetvédelmi kérdéseket illetően is ellentétes véleményen voltak. 2006-ban Schwarzenegger aláírta a globális felmelegedés elleni küzdelemre irányuló, mérföldkőnek számító jogszabályt, amely előírta, hogy a kaliforniaiaknak jelentős mértékben csökkenteniük kell az üvegházhatású gázok kibocsátását. Egyetlen másik állam sem tett ilyen drasztikus lépést. A törvény idővel többletköltségeket róna az olajfinomítókra, az élelmiszer-feldolgozókra, a gyárakra és az üzemanyagra, azzal a céllal, hogy rábírja az embereket új alternatívák keresésére. 2010-ben az olajtársaságok és a széntüzelésű erőművek finanszírozták a kaliforniai republikánus párt által támogatott kezdeményezés 10 millió dolláros kampányát, amely a végrehajtás késleltetésével kivégezte volna a fenti intézkedést. Cooley nem foglalt állást a kezdeményezést illetően. Harris egyértelműen ellenezte, sőt megtámadta Clooney-t, amiért nem foglalt állást az ügyben.

„Nem hiszem, hogy válogathatnánk azzal kapcsolatban, melyik témában nyilvánítunk véleményt és melyikben nem, annak függvényében, hogy az mennyire kockázatos politikai szempontból" – hangzott el Harristől a vita során. Majd Cooley-hoz fordult: „Vállalj némi kockázatot! Nem lehet olyan nehéz!" – szólította fel.

Harris a későbbiekben már kevésbé volt következetes. A megválasztása után ő is tartózkodott az állásfoglalástól bizonyos intézkedésekkel kapcsolatban. 2010-ben azonban kiállt a választók oldalán. Az olaj- és szénszektor által kezdeményezett intézkedés kudarcot vallott, miután a szavazatok kevesebb mint 39 százalékát kapta.

A házasságok jogegyenlőségével, az éghajlat-változással és a halálbüntetéssel kapcsolatos eltérő nézeteik ismertetése után a vita legmeghatározóbb pillanata akkor következett be, amikor az egyik kérdésfeltevő, Jack Leonard a *Los Angeles Times*tól megkérdezte Cooley-tól, hogy felvenné-e mind az államügyészi fizetését, mind pedig a Los Angeles

megyei nyugdíját, amennyiben 2010. november 2-án ő lesz az államügyész. A kérdésnek politikai szempontból igencsak megvolt a kockázata. Cooley-nak számítania kellett volna rá, hogy a kérdés felmerül, miután Eastman az előválasztások során már felvetette, és mivel épp Cooley irodája indított eljárást Bell városának köztisztviselői ellen. Cooley nem habozott, és a kérdésre egyenes választ adott: „Kiérdemeltem a harmincnyolc évnyi közszolgálatomért. Mindenképp kiérdemeltem a bármilyen nagy nyugdíjra való jogosultságomat, és egész biztosan szükségem lesz rá, hogy kiegészítsem az államügyészi tisztségért járó, borzasztóan, hihetetlenül alacsony fizetésemet."

Harris, aki azonnal átlátta, mennyire mellényúlt a válaszszal Cooley, ezt mondta neki: „Hát akkor hajrá, Steve!" Majd kárörvendően felnevetett, és hozzátette: „Megérdemled, ez nem is kérdés!"

Harris Los Angelesben töltötte az idejét, és megpróbálta szétcincálni Cooley szavazóbázisát, méghozzá egy fiatal afroamerikai, London Breed segítségével, aki ma már San Francisco polgármestere. Kevesebb mint egy hónappal a választások előtt Harris minden pénzét egy hirdetésre költötte a Los Angeles-i helyi televíziós csatornáknál. A hirdetés Cooley nyugdíjkérdésre adott válaszára fókuszált. A támadás megsemmisítő volt, és elérte célját.

◆ ◆

2010-ben, a Tea Party-mozgalom évében „piros hullám" söpört végig a nemzeten. A republikánusok népszerűsége történelmi mértékű volt több államban és az Egyesült Államok képviselőházában is. A hullám azonban a Sierra Nevada keleti lejtőjén megtorpant. Jerry Brown könnyedén legyőzte a milliárdos Meg Whitmant. Egyedül a Harris–Cooley-verseny nem dőlt még el. A választások estéjén azonban Cooley bejelentette a győzelmét. A *San Francisco Chronicle* megélhette a saját „Dewey legyőzte Trumant" pillanatát,

amikor a weboldalukon a főcím Cooley győzelmét hirdette.[9] Cooley még kitűzőket is elkezdett osztogatni „Cooley államügyész" felirattal.

A kaliforniai államtitkári hivatalnak azonban hetekbe telt a postán leadott és az érvényesítésre váró szavazatok összesítése. A hat legnépesebb Bay Area-i megyében Harris az 533 500 szavazattal majdnem megduplázta a Cooley-ra leadottakat. Los Angeles megyében pedig, amelynek elvileg Cooley fellegvárának kellett volna lennie, Cooley 315 000 szavazattal veszített.

Miután november végén mind a 9,6 millió szavazatot összeszámolták, kiderült, hogy Harris 74 157 szavazattal győzött. Ő lett az első nő, az első színes bőrű és az első indiai származású, aki ezt a hivatalt betölthette. A változás szele elérte Kaliforniát.

9 A Truman-jelenség lényege: Truman Roosevelt halálától, 1945. április 12-től 1954. január 20-áig az Egyesült Államok elnöke volt. Az 1948-as választás volt az utolsó az USA-ban, ahol még, nem a televízió játszotta a főszerepet. Truman „vidéki" politikus volt, és 1948-ban saját pártja, a Demokrata Párt déli szárnya indított ellene ellenjelöltet. A sajtó egy része a választás napján leközölte Truman vereségét. Az elnök másnap boldogan mutatta fel az újságot, melynek címlapján szerepelt a veresége, miközben győzött. (N. Gy.)

13

Harris, az államügyész

◂▸ ◂▸ ◂▸

Hivatali ideje első napjaiban Kamala Harris államügyész fogadást tartott a kaliforniai Igazságügyi Minisztérium sacramentói központjának tizenhetedik emeleti, sarki lakosztályában. Csak ő volt ott és a csapata, az igazságügy-minisztérium alkalmazottai, a veterán ügyészektől a gondnokokon át a büfé dolgozóiig. Meg egy kis sütemény és puncs – se kamerák, se újságírók.

Az alkalmazottak közül sokan most jártak először a sarki lakosztályban vagy foghattak kezet egy államügyésszel. Reményteljes, barátságos, ígéretes belépő volt. Harminc év után olyan valaki lett a vezető, aki jelentős tárgyalótermi tapasztalattal rendelkezett. Harris először megtanította nekik, hogyan kell helyesen kiejteni a nevét, ka-ma-la, majd elmondta, milyen nagy megtiszteltetés számára, hogy Earl Warren egykori hivatalát töltheti be. Ugyanilyen fogadást adott a San Diegó-i, a Los Angeles-i és a San Franciscó-i kirendeltségeken.

Amikor Harris államügyészként a kaliforniai Igazságügyi Minisztériumba került, az alkalmazottak száma 4996, az éves költségvetés pedig 732 millió dollár volt. Sokkal nagyobb volt az állam bármelyik ügyvédi irodájánál, bármelyik másik állambeli, vele azonos szintű állami nyomozóirodánál; valójában csak az Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériuma volt nagyobb. A kaliforniai Igazságügyi Minisztérium rendelkezik az ország egyik legnagyobb rendőri

szervezetével, kriminalisztikusai pedig az ország egyik legfejlettebb bűnügyi laboratóriumát működtetik.

Az idősebb helyettes államügyészek gyülekezete jellemzően szkeptikus volt. Megtapasztalták, hogy a főügyészek jöttek-mentek, legtöbbjük számára csak átmenetet jelentett a hely a kormányzói poszt elnyerése előtt. Úgy tűnt, kevésbé érdekli őket megszerzett tisztségük, mint a következő, amelyet elérni kívántak; mintha mindenki csupán lépcsőfokként tekintett volna az államügyészi címre. Az államügyész-helyettesek számára az egyértelmű volt, hogy Harris tele van ambícióval, ami akár jó jel is lehetett. Talán ő majd nem veszi félvállról a feladatát – gondolták.

Ez részben így is lett.

Harris államügyészként egyszerre volt innovatív és óvatos. Az adott témától és helyzettől függően vagy merész volt, vagy elővigyázatos. Az igazságügyet érintő aktuális kérdésekkel kapcsolatban olykor határozott álláspontot foglalt el, máskor tartózkodott a véleménynyilvánítástól. Egyes esetekben, amikor könnyen vezethetett volna, lemaradt, máskor az élre tört. Ami pedig a vezetői stílusát illeti, az idősebb munkatársak kevés személyes útmutatást, mozzanatot tudnak felidézni vele kapcsolatban. Eleve ritkán fordult meg a sacramentói központban, inkább az otthona, San Francisco közelében levő irodákban dolgozott, majd később Los Angelesben, azokban a városban, ahol szavazóinak és adományozóinak zöme lakott.

Harris végül Kaliforniában szerzett magának hírnevet, országos népszerűségre pedig akkor sikerült szert tennie, amikor kiállt a bankokkal és a diákjaikat becsapó, profitorientált főiskolákkal szemben, és védelmére kelt az emberkereskedők kiskorú áldozatainak. Élve a vádemelés jogával, nehezen megnyerhető ügyekbe is belevágott, ugyanakkor elutasított más, nagy horderejű eseteket. Például nem emelt vádat a OneWest Bank ellen, melyet jelzáloghitel-visszaélésekkel gyanúsítottak. A bank tulajdonosa akkoriban Steve

Mnuchin volt, aki később a Trump-kormány pénzügyminisztere lett. Ahogy az *Intercept* 2017-ben megírta, Harris ügyészei 2013-ban felvetették ugyan a vádemelés lehetőségét, Harris azonban arra a következtetésre jutott, hogy nem áll rendelkezésükre elegendő bizonyíték egy per elindításához. Harris jelentős számú lezáratlan ügyet hagyott az utódjára.

Ahogy az a politikusokkal gyakran megesik, nincs befolyásuk a körülöttük zajló eseményekre.

Harris elődje, az újonnan megválasztott kormányzó, Jerry Brown harminc évvel korábban két cikluson át volt kormányzó, és minden politikusnál jobban tudta, milyen bonyolult az állam berendezkedése és struktúrája. Brown még a legjobb időkben sem szeretett költekezni, ezek viszont messze nem a legjobb idők voltak. A recessziónak köszönhetően több mint egymillió kaliforniai veszítette el a munkáját, a jelzáloghitel-válság miatt pedig még ennél is többen veszítették el az otthonukat és a megtakarításaikat. A munkanélküliség az államban átlagosan 12,6%-ra emelkedett, a Central Valley egyes részein és a vidéki területeken azonban még ennél is rosszabb volt a helyzet. 1938 óta most először csökkent a kaliforniaiak összjövedelme. Az adóbefizetések Sacramentóban 24%-kal estek vissza. A szövetségi kormánnyal – amelynek joga van pénzt nyomtatni – ellentétben Kaliforniának, akár a többi államnak, az éves költségvetéséből kell gazdálkodnia. 2011-ben 27 millió dolláros költségvetési hiánnyal szembesült. Brownnak és a törvényhozóknak nem maradt más választásuk, mint csökkenteni a kiadásokat, és strukturális változtatásokat végrehajtani a kormányon belül, hogy egyensúlyba hozzák a 127 millió dolláros költségvetést. Mivel Brown jól ismerte az államügyészi hivatalt, pontosan tudta, mennyi pénz szükséges, hogy fedezze a működési költségeket. Az első évben 37 millió dollárt, a másodikban pedig 75 milliót faragott le az államügyészség költségvetéséből. A csökkentések a közfoglalkoztatot-

tak szakszervezetét érintették volna a legérzékenyebben, amelyik támogatta Brown ellenfelét a 2010-es választások során. Harrist ez váratlanul érte, ezért fejvesztve próbálta megmenteni az emberei állását és kezelni a csökkentések hatását. Hamar egyértelművé vált számára, hogy a bővítésre esély sincs. Hiába, a nagy ötletek megvalósulására mindig várni kell...

A kaliforniai igazságügyi minisztérium magában foglalja a bűnüldözési osztályt, ahol az ott dolgozó ügynököknek súlyos bűncselekményekkel, szervezett bűnözéssel, nemzetközi bűnbandákkal és nagyobb kábítószer-hálózatokkal szemben kell felvenniük a harcot. A minisztérium jogászai felelősek a fogyasztói jogok védelméért, a környezetvédelemért és a trösztellenes törvények betartatásáért. A munka nagyrészt hétköznapi. Képviselik a védelmet az állam elleni perekben, illetve számtalan testületnek és bizottságnak nyújtanak tanácsot. A bűnügyi csoport munkatársai védik az állami és szövetségi bíróságokon a megyei főügyészek által felterjesztett, vádemelést magával vonó ügyeket. Közülük is egy elit „veterán" csoport foglalkozott a halálraítéltek védelmével.

Dane Gillette majdnem négy évtizede dolgozott a hivatalban, a helyettesi pozíció után vált az egész iroda halálbüntetéssel kapcsolatos ügyeinek koordinátorává, majd a bűnügyi osztály vezetőjévé. Gillette, aki javarészt a Central Valley-i Fresno és Madera városokban nevelkedett, republikánus szülők és nagyszülők republikánus fia volt, bár a státuszát „párt nélküli preferenciára" változtatta, miután Trump elnöksége alatt kiábrándult a republikánus oldalból. Halálbüntetés-koordinátorként Gillette felügyelte 1992 és 2006 között mind a tizenhárom kivégzést Kaliforniában. Harris nézetei a halálbüntetést illetően közismertek voltak, Gillette azonban azt mesélte erről, sosem érezte úgy, hogy Harris bármikor megpróbált volna beleavatkozni a munkájába ezekkel az ügyekkel kapcsolatban.

„Értette a problémákat" – mondta Gillette. – „Ha pedig nem értett valamit, kérdezett. Nyíltan lehetett beszélni vele."

Harris gyakran volt kemény, rámenős és nyers az embereivel. A döntések meghozatalát általában nem siette el. Egy ízben, 2013 decemberében Gillette a jóváhagyását kérte egy az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságához benyújtandó felülvizsgálati kérelemmel kapcsolatban. Olyan esetről volt szó, ahol felmerült, hogy a rendőrség helytelenül hallgatta ki egy gyilkosság gyanúsítottját, aki pedig megtagadta a vallomástételt, arra hivatkozva, hogy azzal esetleg bűncselekmény elkövetésével vádolná meg önmagát. A fellebbviteli bíróság nem vette figyelembe a gyanúsított vallomását. Közeledett a fellebbezés határideje. Gillette biztos volt benne, hogy Harris egyetértene vele, és miután hiába várta tőle a választ, benyújtotta a petíciót. Harris röviddel karácsony előtt felhívta Gillette-et az otthonában, és – miközben készítette az ünnepi vacsorát – közölte, hogy nem ért vele egyet, és ő nem fellebbezett volna a döntés ellen. Gillette felajánlotta neki a lemondását. Harris a felajánlást ugyan elvetette, de megkérte rá, hogy ilyesmi többé ne forduljon elő. Majd vidám hangon boldog karácsonyt kívánt neki, és letette a telefont. Gillette szerint négyszemközt sokkal könnyebben lehetett szót érteni vele.

Gillette a következő évben nyugdíjba vonult. Igencsak meglepődött, amikor Harris megjelent a búcsúvacsoráján, hosszan elidőzött az asztaluknál, és elbeszélgetett a feleségével és a gyerekeivel, akik ezt a kedves gesztust még sokáig emlegették.

◆ ◆

A kaliforniai Igazságügyi Minisztérium egyik legforgalmasabb részlege az állam hatalmas, harmincnégy intézményből álló börtönrendszerét védi. A fogvatartottak ügyvédei évtizedek óta perelték az államot az elviselhetetlen börtönállapotok miatt. A szövetségi bíróságok rendre a foglyok

pártjára álltak az állammal szemben. Jerry Brown államügyészként megtette, ami tőle telt, azonban a bíróság által kiszabott büntetések a pénzügyi válsággal és az évi 10 milliárd dollárba kerülő börtönrendszerrel együtt döntést követeltek. 2011 májusában, öt hónappal azután, hogy Harris és Brown elfoglalták a hivatalaikat, az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága egy 5:4 arányban elfogadott határozatában megállapította, hogy a kaliforniai börtönök megsértették a szokatlan és kegyetlen büntetéseket tiltó alkotmánymódosítást. Előfordult, hogy 173 000 elítéltet tartottak összezsúfolva, ami kétszerese a börtönök hivatalos maximális kapacitásának.

A határozatot Anthony Kennedy, a Legfelsőbb Bíróság egyetlen kaliforniai tagja, Reagan elnök kinevezettje fogalmazta meg. Az egyik börtönben, írta Kennedy, ötvennégy férfi osztozott egyetlen WC-n. Egy másik börtönben pedig az egyik rab tizenhét hónapon keresztül panaszkodott erős fájdalomról, ami mindvégig kezelés nélkül maradt, mígnem az elítélt hererákban elhunyt. Egy pszichiátriai szakértő beszámolt arról, hogy megfigyelt egy rabot, akit majdnem huszonnégy órán keresztül tartottak egy ketrecbe zárva, és szinte katatón állapotban ácsorgott a saját vizeletében, mert a börtönőröknek nem volt más helyük, ahová berakhatták volna.

„Az elítélteket, elkövetett súlyos tetteik következményeként, megfoszthatják a szabadsághoz való joguktól – írta Kennedy. – Azonban a törvény és az alkotmány megköveteli bizonyos egyéb alapvető jogok elismerését. Az elítélteket is mindenkor megilleti az emberi méltósághoz való jog. Ennek az emberi méltóságnak a tiszteletben tartása élteti a nyolcadik alkotmánymódosítást, amely tiltja a szokatlan és kegyetlen bánásmódot."

A döntés a valaha hozott legfontosabbak közé tartozott, ami a büntetés és a bebörtönzés témáját érintette, és messzemenő következményei voltak Kaliforniában. Az állam

vezette a tömeges bebörtönzések statisztikáját. Húsz év leforgása alatt húsz börtön épült, a foglyok száma pedig megötszöröződött, amíg végül elérte a már említett 173 000-et. Amikor Kalifornia veszített az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága előtt, nem volt más választása, mint változtatni ezen a gyakorlaton. Brown arra buzdította a törvényhozókat, alakítsák át a büntetőjogi rendszert úgy, hogy sokkal kevesebb ember kerüljön börtönbe, és törekedjenek olyan változtatások bevezetésére, amelyek a bebörtönzöttek számát 120 000-re csökkentik. Mindez Brown nyomására történt, nem pedig Harrisére. Az újonnan kinevezett államügyész teljes mértékben a kormányzóra bízta a börtönállapotok ügyének kérdését.

Brownnak nagy szüksége volt külső segítségre, és szerencséjére talált is ilyeneket: David W. Millst, a dúsgazdag befektetőt, aki polgári szabadelvű volt és a Stanford jogi karának professzora, illetve a New York-i milliárdost, George Sorost, a Magyarországról származó holokauszttúlélőt. Ők számos intézkedést támogattak, melyek csökkentették volna a börtönök lakóinak számát, és összesen 1 millió dollárt költöttek arra, hogy 2012-ben népszavazásra kerüljön a 36-os törvénytervezet, amelynek célja az volt, hogy enyhítsen a korábban elfogadott „három csapás" törvényen. Kampánystratégáik – Ace Smith, Sean Clegg és Dan Newman – ugyanazok voltak, akik irányították Harris államügyészi kinevezéséért folyó kampányát.

A 36-os törvénytervezet értelmében a háromszorosan visszaeső bűnözőket nem ítélnék többé életfogytiglani börtönbüntetésre kábítószerrel kapcsolatos vagy a magántulajdon elleni bűncselekmények elkövetéséért, vagy kisebb súlyú vétségekért, például bolti lopás miatt. Erre kizárólag akkor kerülne sor, ha erőszakos vagy súlyos bűncselekményről van szó. Körülbelül háromezer ember, aki a „három csapás" törvény alapján életfogytiglani börtön-

büntetését töltötte, jogot nyerhetett arra, hogy a bíróságon kérelmet nyújtson be szabadon bocsátására.

Köztük volt például Shane Taylor, az időnként hajléktalan kábítószer-fogyasztó Tulare megyéből, a Central Valley republikánus részéből, melyet Devin Nunes kongresszusi tag képviselt. Taylor korábbi bűncselekményei közé tartozott két betörés még tinédzser korában, és egy csekkfüzet ellopása, hogy pizzát vásárolhasson. 1996-ban egy napon a volt pizzatolvaj épp sört ivott a barátaival a Success-víztározónál, Porterville kisvárosán kívül, amikor megállt mellettük egy rendőrautó. A rendőrök 0,14 gramm metamfetamint találtak nála. Howard Broadman legfelsőbb bíró, alkalmazva a „három csapás" törvényt, huszonöt év életfogytiglani börtönbüntetésre ítélte Taylort e miatt a csekély mennyiség miatt. Broadman általában soha nem kételkedett abban, hogy helyes döntést hozott, de ez az ítélet súlyként nehezedett rá. „Shane Taylor esetében tévedtem" – mondta a bíró később.

Taylor ügye lett a tökéletes példája annak, miért kell módosítani a nemzet egyik legkeményebb törvényét. Egy másik kiemelkedő példa azé a visszaeső bűnözőé volt, aki ugyancsak huszonöt év életfogytiglani börtönbüntetést kapott, amiért ellopott egy pár kesztyűt a Home Depot áruházból. Egy harmadik pedig azé a mentálisan sérült férfié, aki ugyanezt a büntetést kapta egy lopott számítógép birtoklása miatt, amelynek az értéke kb. 200 dollár volt. És még több ezer ilyen esetet sorolhatnánk.

Tekintve, hogy Harris szívesen tüntette fel magát az igazságszolgáltatás progresszív képviselőjeként, minden bizonnyal a szavazók is szívesen vették volna, ha a kaliforniai államügyész állást foglal. Cooley, a Los Angeles megyei főügyész támogatta a törvénytervezetet. Harris azonban tartózkodott a véleménynyilvánítástól. Állítása szerint azért, mert az összegző módosító javaslatot a beosztottjai fogalmazták meg a választók számára, és előfordulhat, hogy

nekik kell megvédeniük azt a bíróságon. Arra hivatkozott, hogy ha állást foglalna a tervezet mellett vagy ellen, azzal kényelmetlen helyzetbe hozná az irodáját és a beosztottjait, és akadályozná őket hivatalos feladatuk ellátásában. Államügyészi mandátuma alatt ehhez hasonlóan érvelt egyéb, szavazásra bocsátott ügyekben is.

Vannak azonban más politikai indíttatású okai is annak, hogy valaki ilyen esetekben tartózkodik az állásfoglalástól. Mert mi lenne, ha egy ilyen „három csapásos" elítélt kiszabadulna, és elkövetne valamilyen szörnyű bűncselekményt? Ez egy jövőbeli kampányban komoly támadási felületet jelentene, ezért sokkal egyszerűbb kitérni a kérdés elől.

Harris elődei közül néhány azért megtalálta a módját, hogyan teremtsen egyensúlyt hivatása és politikai elképzelései, elköteleződése között. Dan Lungren volt államügyész például támogatta az eredeti „három csapásos" törvényjavaslatot 1994-ben, és az 1994-es újraválasztási kampányát is a kezdeményezés jóváhagyása köré építette, holott pontosan tudta, hogy ügyészeinek a törvénytervezet megszavazását követően a fellebbviteli bíróságok előtt kell megvédeniük azt. Harrisszel ellentétben Lungren nem látott ellentmondást hivatalos feladatai, hogy a bíróságon megvédjen egy törvényt, és felelős politikusi szerepe között, azazhogy egyértelművé tegye szavazói előtt az álláspontját egy jelentős, a közérdeket érintő intézkedéssel kapcsolatban.

A „három csapás" törvényt enyhítő javaslat a szavazatok majdnem 70%-át megkapta. Azóta nagyjából háromezer elítélt szabadult ki a börtönből. Viszonylag kevesen kerültek vissza, és azok sem gyilkosságért. Shane Taylor ma is szabadlábon van.

◆ ◆

Harris hivatali ideje alatt számos más, büntető-igazságszolgáltatással kapcsolatos ügyben sem foglalt állást. Az egyiket Gavin Newsom szorgalmazta, aki akkor Kalifornia kor-

mányzóhelyettese volt. A kezdeményezés célja az volt, hogy csökkentse a kábítószerrel kapcsolatos és a magántulajdon elleni bűncselekmények miatt kiszabható büntetési tételeket. Jerry Brown kormányzó pedig egy másik kezdeményezést támogatott, amely a feltételes szabadlábra helyezés reményét adta volna a hosszú büntetésre ítélt rabok számára azzal, hogy motiválta őket a börtön szabályainak betartására, illetve egy szakma elsajátítására. Az államügyész Harris, a halálbüntetés ellenzője, szintén nem volt hajlandó állást foglalni a halálbüntetés eltörlésére irányuló kezdeményezésekben sem 2012-ben, sem 2016-ban. Nem sokon múlott, hogy mindkettő sikerrel járjon. Harris egy harmadik esetben sem foglalt állást, amelyet a kivégzések meggyorsítása érdekében kezdeményeztek 2016-ban. Dane Gillette, a bűnügyi osztály nyugdíjas főnöke volt a kezdeményezés társszerzője. Elfogadásra került, bár a tervezett kivégzésekre nem került sor. Mint minden halálbüntetéssel kapcsolatos törvénytervezet, a kivégzések felgyorsítására irányuló is elveszett a vég nélküli bírósági perek útvesztőjében. Az évtizedek során a kaliforniaiak több ízben is a halálbüntetés mellett szavaztak. Az államok közül messze itt van a legtöbb fogvatartott elítélt, de a bírósági döntések és az állami politikát irányító demokraták miatt Kaliforniában valószínűleg soha többé nem kerül sor kivégzésre.

14

A „relikvia"

◂▸ ◂▸ ◂▸

Kamala Harris hivatalba lépésekor a halálbüntetés elavult „relikviának" számított, nem pedig olyasminek, amellyel egy magát progresszívnek tartó, a „bűnözés ellen ésszel küzdő" ügyész hosszasan foglalkozni akarna. 2010-es kampánya során azonban Harris megígérte, annak ellenére, hogy ő maga ellenzi a halálbüntetést, a törvényt az utolsó betűig betartja. Ez azt jelenti, hagyta, hogy a beosztottjai elvégezhessék a munkájukat, vagyis az állami és a szövetségi bíróságok halálos ítéleteinek védelmét. Hiábavaló erőfeszítés volt.

A San Quentin állami börtön kivégzőkamráját már közel öt éve bezárták, amikor Harris 2011 januárjában hivatalba lépett. A börtön a San Francisco-öböl északi partján, egy dombon helyezkedik el. 1852-es megnyitása óta négyezer lakójú, fallal körülvett városkává nőtte ki magát. A falakon belül a három (1913-ban, 1930-ban és 1934-ben épített) magas fokú biztonságú szárnyban, a halálsoron több mint hétszáz elítélt raboskodik. A foglyok gyönyörködhetnének a városra nyíló csodálatos panorámában, ha a celláiknak lennének ablakai. De nincsenek. 2011-ben 59 férfi volt hatvan év fölötti vagy idősebb, 145-en természetes okból vagy kábítószer-túladagolás miatt vesztették el az életüket, lettek öngyilkosok vagy gyilkosság áldozatai. A halálraítéltek többsége a keleti blokkban lakik, egy hatalmas, raktárszerű épületben. Az épület ötemeletes, minden emeleten hatvan cella található. A cellák nincsenek 5 négyzetméteresek. Az

őrök állomásánál egy Mickey egeres óra lóg a falon egy tábla felett, melyen A VILÁG LEGBOLDOGABB HELYE felirat olvasható.

A halálbüntetés rendszere már jóval azelőtt nem működött, hogy Harrist államügyésszé választották. A halálbüntetés 1977-es visszaállítása óta több mint kilencszáz férfit és nőt ítéltek halálra. Néhányuk büntetését hatályon kívül helyezték, néhányan szabadon kisétálhattak. A legtöbb esetben azonban, köszönhetően az amerikai jogrendszerre jellemző hosszas procedúráknak, a fellebbezések évtizedekig is eltartottak, így 1992 és 2006 között összesen tizenhárom fogoly kivégzésére került sor a San Quentinben.

◆ ◆

2006-ban Michael Morales épp kivégzésre várt egy lodi végzős gimnazista, Terri Winchell megerőszakolásáért és meggyilkolásáért, amikor az ügyvédeinek sikerült meggyőzniük Jeremy Fogel kerületi bírót, Clinton elnök kinevezettjét, hogy az államilag előírt gyógyszerek halálos kombinációja indokolatlan fájdalmat okoz az elítélteknek, ami ellentétes az amerikai alkotmány nyolcadik – a kegyetlen és szokatlan büntetéseket tiltó – kiegészítésével. A kaliforniai Korrekciós és Rehabilitációs Minisztérium protokollja szerint első lépésben ultrarövid hatású nátrium-pentotál injekcióval kiütik az elítéltet, ezután pankurónium-bromidot, a kuráré hatóanyagát fecskendezik a vénájába, amitől beáll a (légzés) bénulás, végül pedig kálium-kloridot juttatnak a szervezetébe, amitől leáll a szíve és összeomlik a keringése.

Morales ügyvédei bizonyítékokat mutattak be arra utalva, hogy a múltban nem elengedő mennyiségű barbiturátot használtak a kivégzések során. Ha az elítéltek nem kábultak el kellőképpen, a többi gyógyszer beadásakor erős fájdalmat érezhettek. Hogy pontosan mi történt az egyes kivégzések során, az a hiányos jegyzőkönyvek miatt nem egyértelmű. Egy férfinak azonban, akit azért ítéltek halálra, mert a bör-

tönből rendelt el gyilkosságokat, kétszer is be kellett adni a nátrium-pentotál injekciót. A jegyzőkönyvek szerint Robert Lee Massie, az utolsó, akit San Franciscóban kivégeztek 2001 márciusában, lehetséges, hogy a tudatánál volt, és fájdalmat érzett a második és harmadik injekciók beadása közben.

◆ ◆

A halálos injekciókkal kapcsolatos elhúzódó viták alatt Cormac J. Carney kerületi bíró, George W. Bush elnök kinevezettje mérlegelte Ernest Dewayne Jones ügyét. Jones 2014-ben már tizenkilenc éve volt a halálsoron, miután 1992-ben elítélték a barátnője anyjának megerőszakolása és meggyilkolása miatt. Carney elég esetet látott. Egy még ebben az évben kiadott, huszonkilenc oldalas végzésben részletesen kielemezte a halálbüntetés rendszerének bonyolult lépéseit, egy tipikus esetet végigkövetve az állami és szövetségi bíróságokon keresztül és vissza. Megjegyezte, milyen kevés halálraítéltet végeztek ki valójában, és milyen sokan haltak meg egyéb okok miatt. Az államnak akkoriban tizennégy éven át heti egynél több kivégzést kellett volna végrehajtania ahhoz, hogy a halálsorok kiürüljenek. Kaliforniának ráadásul nem volt jóváhagyott kivégzési protokollja.

„A túlzott késedelem és kiszámíthatatlanság egy olyan halálbüntetési rendszert eredményezett, amelyben a több száz embert érintő halálos ítélet csupán elenyésző százalékát hajtják végre vagy fogják valaha is végrehajtani" – írta Carney. „Olyan rendszert hozott létre, amelyben önkényes, nem pedig legitim tényezők – mint a bűntett jellege vagy a haláleset időpontja – határozzák meg, hogy az adott elítélt kivégzésére sor kerül-e. És olyan rendszer jött létre, amely nem szolgál pönológiai célt. Egy ilyen rendszer pedig alkotmányellenes."

Carney arra a következtetésre jutott, hogy a halálbüntetés már csak azért is alkotmányellenes, mert túl sok akadály

nehezíti a végrehajtását. Amennyiben elfogadják a végzését, az a halálbüntetés eltörlését jelentheti Kaliforniában. Harris államügyész választ előtt állt. Dönthetett volna úgy, hogy Carney bíró végzése helytálló, és nem fellebbez ellene, hagyja, hogy a halálbüntetés intézményének egyszer s mindenkorra véget vessenek. Ez imponált volna a halálbüntetés eltörlését szorgalmazóknak, az ügyészei azonban felháborodtak volna, ráadásul a halálbüntetés támogatóinak tiltakozásaival is szembe kellett volna néznie. Nem lett volna hű az államügyészi kampány során tett ígéretéhez sem, hogy bár személy szerint ellenzi a halálbüntetést, államügyészként megtesz mindent a törvény végrehajtásáért, és megvédi azt.

Harris úgy döntött, fellebbez az ügyben, amit rövid sajtóközleményében azzal magyarázott, hogy véleménye szerint Carney végzését „a törvény nem támogatja". Az különösen érdekes, hogy a nyilatkozatában ehhez azt is hozzátette, az „aláássa a bíróságok által a vádlottak számára biztosított fontos védelmet".

A kaliforniai Igazságügyi Minisztérium néhány képviselőjének fogalma sem volt róla, hogy a vádlottak milyen védelmére gondol Harris, mint ahogy a halálsoron lévő elítéltek ügyvédjeinek sem. Nem úgy tűnt, mintha Carney végzése aláásta volna a vádlottak bármiféle védelmét. Harris azonban megint előre gondolkozott. Amennyiben nem fellebbez, feltételezte, a halálbüntetést támogató ügyvédek úgyis megteszik. Az ügy idővel elér egészen az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságáig, ahol a bírák többsége nem kedveli az ismételt fellebbezéseket. Harris attól tartott, a bírák arra a következtetésre jutnak, hogy valóban túl sok akadály nehezíti a kivégzéseket, és hogy az államoknak hatékonyabban kell végrehajtaniuk azokat. Carney végzése végső soron aláásta volna a halálbüntetés eltörlésére irányuló erőfeszítéseket. Az állam tehát fellebbezést nyújtott be Carney végzése ellen, és az Egyesült Államok Kilencedik Körzeti Fellebbviteli Bírósága, amely „újszerűnek" ítélte Carney

ítéletét, 2015-ben elrendelte a visszavonását. Ez azt jelentette, hogy a halálbüntetés továbbra is érvényben maradt Kaliforniában – egészen addig, amíg Gavin Newsom be nem lépett a képbe.

◆ ◆

2019. március 13-án, két hónappal azután, hogy Jerry Brown utódjaként letette az esküt, Newsom kormányzó egy sajtótájékoztatón bejelentette, hogy megteszi a lépéseket a kivégzéseket felfüggesztő moratórium bevezetésére. Azt akarta, hogy amíg ő a kormányzó, senkit ne végezhessenek ki. Hogy döntésének Newsom nagyobb nyomatékot adjon, elrendelte a kivégzőeszközök raktárba szállítását és a kivégzőterem bezárását. Kaliforniában abban az időben 737 halálraítélt várt a halálsoron, egyikük San Franciscóból származott.

Harris akkor már a szenátus tagja volt, nem sokkal azelőtt jelentette be, hogy indul az elnökválasztáson, és ez megszabadította őt „államügyészi korlátaitól". Newson bejelentésének napján Harris szenátor sajtóközleményt adott ki, melyben dicsérte a kormányzó fellépését, a halálbüntetést pedig „erkölcstelennek, diszkriminatívnak, hatástalannak, és az adófizetők pénzével való durva visszaélésnek" nevezte. Másnap azt nyilatkozta az újságíróknak, hogy kezdeményezi a moratórium elrendelését a szövetségi kormánynál a halálbüntetések kiszabása tekintetében.

Newsom halasztó hatályú rendelkezése nem törölte el a halálbüntetést, mint ahogy a halálsorokat sem ürítette ki. Az alkotmánymódosítás, amely a törvény részét képezi, és amely 1972-ben került megszavazásra, továbbra is érvényben van, bár olyan, akár egy tetszhalott. Kaliforniában jelenleg 691 férfi és 20 nő van a halálsoron. Az ítéletek végrehajtásának lehetősége a levegőben lóg. Ameddig Newsom a kormányzó, egyiküket sem fogják kivégezni. Az évek azonban telnek, öregek, betegek lesznek, vagy valami történik velük. 2020. június 24. és július 29. között, amikor a koro-

navírus beszabadult a San Quentin falai közé is, tizenhárom halálraítélt vesztette életét, pontosan annyi, ahányat 1992 és 2006 között kivégeztek.

◆ ◆

Harris hozzáállása a halálbüntetés kérdéséhez sokba kerülhetett volna a 2019-es elnöki kampányában. Demokrata ellenfelei az egyik vita során például azt is felrótták neki, hogy nem ragaszkodott a DNS-vizsgálat elvégzéséhez, amely felmenthetett volna egy halálraítéltet, Kevin Coopert.

Cooper 1985 óta volt a halálsoron. A vád az volt ellene, hogy 1983-ban különös kegyetlenséggel lemészárolt négy embert a Los Angelestől keletre fekvő Chino Hills-i otthonukban: Doug és Peggy Ryent (mindketten negyvenegy évesek), a lányukat, Jessicát (tízéves), és egy vendég kisfiút, Christopher Hughes-t (tizenegy éves). Ryenék nyolcéves fia, Joshua, akinek elvágták a torkát, életben maradt. A gyilkosság helyszíne még a legkeményebb nyomozókat is letaglózta. Az ügy sokkolta egész Dél-Kaliforniát.

Cooper nem sokkal a mészárlás előtt megszökött a chinói California Institution for Men börtönből, ahol négyéves büntetését töltötte betörésért, és amikor megtalálták, egy házban rejtőzködött alig 100 méterre Ryenék otthonától. Kezdettől azt állította, hogy ártatlan az ügyben, csupán rossz helyen volt rossz időben. A gyilkosság óta eltelt évtizedekben hat államügyész és csapataik próbálták bebizonyítani Cooper bűnösségét. A jogi csatározás legfőképp a DNS körül forgott. Cooper ügyvédei évtizedeken keresztül kérvényezték a DNS-vizsgálat elvégzését, ami szerintük igazolta volna védencük ártatlanságát. Ez a kérésük visszanyúlik legalább 2000-ig, amikor a riverside-i *Press-Enterprise* megjelentetett egy 3700 szóból álló ismertetőt, amely összegyűjtötte a kérdéseket Cooper bűnösségével kapcsolatban.

Amint arról a riverside-i lap beszámolt, Joshua Ryen állítása szerint a gyilkosok legalább hárman voltak, és vagy

fehérek, vagy latinók, Jessica Ryen összeszorított markában pedig szőke hajszálakat találtak. Cooper fekete. „A folyosó falán levő vérfolt igazolhatná vagy megcáfolhatná az ártatlanságát" – állították az ügyvédei.

„Inkább kivégeznek egy ártatlan férfit, mintsem beismerjék, hogy hibáztak" – nyilatkozta Cooper az *Press-Enterprise*-nak 2000-ben.

2004 januárjában, abban a hónapban, amikor Harris megkezdte a munkát San Francisco kerületi főügyészeként, Schwarzenegger kormányzó hivatala nyilatkozatot adott ki, miszerint a kormányzó nem ad kegyelmet Coopernek. A kivégzését 2004. február 10-én – egy keddi napon – egy perccel éjfél utánra tervezték. Azon a hétfőn, miután Coopert áthelyezték cellájából egy a kivégzőterem közelében levő zárkába, az Egyesült Államok Kilencedik Körzeti Fellebbviteli Bíróságának tizenegy bírája közbeavatkozott, és blokkolta a kivégzést. A határozat Cooper ügyét felfüggesztette. Az ügyvédei, az államügyész és az ügyészek még évekig harcoltak egymással a DNS-vizsgálatok elvégzése miatt.

2018. május 17-én Nicholas Kristof, a *New York Times* rovatvezetője, írt egy 3500 szóból álló cikket, amelyben részletesen felsorolta a Cooper ítéletével kapcsolatban felmerült számos kérdést, és kiemelte Jerry Brown kormányzót, aki államügyészként nem volt hajlandó előírni, hogy végezzék el a DNS-tesztet, illetve Kamala Harrist, amiért szintén nem tett semmit az ügyben:

> Úgy tűnik, a seriff emberei egy ártatlant gyanúsítottak meg, aki most a halálsoron van, részben a tisztességtelen rendőrök, részben a szenzációhajhász média, részben a gyengekezű politikai vezetők miatt – köztük olyan demokraták, mint Brown és Kamala Harris, aki a szenátusba választása előtt Kalifornia államügyészeként szolgált. Egyikük sem volt hajlandó utasítást adni a DNS-teszt elvégzésére egy fekete férfi számára, akit

azzal vádoltak, hogy lemészárolt egy gyönyörű, fehér családot.

Miután a cikk megjelent online, Kristof beszámolója szerint Harris felhívta telefonon, és azt mondta neki: „Szörnyen érzem magam az ügy miatt". Ezután Harris kiadott egy nyilatkozatot, amelyben sürgette Brownt, hogy engedélyezze a tesztet. 2018 karácsony estéjén, nem sokkal hivatali ideje lejárta előtt, Brown beleegyezett a teszt elvégzésébe, ami korántsem volt olyan teljes körű, mint azt Cooper ügyvédei szerették volna. 2019-ben Newsom kormányzó azután elrendelte a teljes körű DNS-vizsgálatot.

A vizsgálatot követő hónapokban a nyomozók megállapították, hogy a vérminták vagy hiányoznak, vagy annyira lebomlottak, hogy nem lehet meggyőző eredményeket kapni, kivéve egy véres törülközőt, amit Ryenék otthonától nem messze találtak. A DNS-teszt kimutatta, hogy a törülközőn lévő vér nem Cooperé. Cooper ügyvédei reménykednek benne, hogy Newsom kegyelmet ad Coopernek, vagy legalábbis új tárgyalást rendel el.

Habár Harris államügyészként nem tett semmit, szenátorként azonnal reagált Kristof beszámolójára, és felszólította Brown kormányzót, hogy végeztesse el a tesztelést.

„Ez hatalmas előrelépés volt számunkra" – mondta Cooper ügyvédje, Norman C. Hile. „Nagyon hálás vagyok neki azért, amit tett."

A könyv megjelenésekor Cooper valószínűleg még mindig börtönben lesz. Huszonöt éves volt a bűncselekmény idején; most hatvankettő.

15

Az esküvői harangok

◂▸ ◂▸ ◂▸

Kamala Harrisnek kis szerepe volt abban a történelmi jelentőségű eseménysorozatban, amely az azonos neműek házasságának legalizálásához vezetett. Gavin Newsom viszont már a kezdetekkor a középpontba került, és San Francisco polgármestereként töltött ideje alatt zászlóvivője lett a házasságok egyenlőségéért indított mozgalomnak. A 2004-es Valentin-napi hétvégét megelőző napokban Newson nemzetközi figyelmet, sok helyeslést és rengeteg kritikát váltott ki azzal, hogy bejelentette: San Francisco városa engedélyezi az azonos neműek házasságát.

Harris friss főügyészként épp a repülőtérre tartott, és meglátta a városháza előtt várakozó tömeget. Amikor kiszállt az autójából, egyből be is fogták, hogy segítsen a házasságkötések lebonyolításában.

„A folyosón állva adtuk össze egymás után a párokat. A városháza minden szeglete dugig volt emberekkel – írta Harris az önéletrajzában, a *The Truths We Hold*ban. – Vibráló izgalom töltötte meg a levegőt, amikor egyesével köszöntöttük a házasodni vágyó szerelmespárokat. Még sosem volt részem semmi ehhez hasonlóban. Magával ragadó élmény volt."

Harris és Newsom egyre magasabbra ívelő csillagok voltak, hasonló politikai térben mozogtak, és sok jótevőt vonzottak mindketten. Az akkori beszámolók szerint a kapcsolatuk rideg volt, talán annak köszönhetően, hogy tudták,

egy napon egymással kell majd versenyezniük. Newsom azt mindenesetre pontosan tudta, hogyan kell az újságok címlapjára kerülni. 2004. január 20-án, San Franciscó-i polgármestersége tizenkettedik napján részt vett George W. Bush elnöki évértékelő beszédén Nancy Pelosi vendégeként, aki Newsom szülővárosában kongresszusi tag, illetve az akkori képviselőházi kisebbségi elnök volt.

Nagy feltűnést keltett, amikor Bush azt mondta: „Nemzetünknek meg kell védenie a házasság szentségét", kilátásba helyezve egy alkotmánymódosítást, amely a házasságot nő és férfi közötti kapcsolatként határozná meg.

Newsom beosztottjainak későbbi beszámolói szerint az újonnan kinevezett polgármester ekkor úgy döntött, szembemegy a társadalmi normákkal, és utasította őket, hogy tegyék meg a szükséges lépéseket az azonos nemű párok házassági engedélyeinek kiadására.

Az ötlet egyértelműen merész volt, de nem példa nélküli. San Franciscóban már egyéb fórumokon is történtek erőfeszítések az azonos neműek házasságának legalizálására.

2003-ban Mark Leno közgyűlési képviselő – Harris barátja, szövetségese, meleg San Franciscó-i demokrata – és az Equality California nevű, LMBTQ jogvédő szervezet, a házasság egyenlőségének egyik vezető szószólója együttes erővel kidolgoztak egy jogszabálytervezetet, amely reményeik szerint legálissá tette volna az azonos neműek házasságát.

2004. január 15-én a *Bay Area Reporter,* egy az LMBTQ közösségnek szóló kiadvány hírül adta, hogy Leno Sacramentóban fogja előterjeszteni a jogszabálytervezetet. Ez volt az első ilyen próbálkozás, és szinte biztosra lehetett venni, hogy hamar híre megy az országban. A siker esélye csekély volt. A pártvezetők türelemre intették Lenót, ám ő már határozott, és 2004. február 12-én eljuttatta a tervezetet a közgyűlés ügyintézőihez. A dátum nem volt véletlen. Ez volt ugyanis a Szabad házasságkötés napja, amikor az azonos nemű párok szokás szerint bementek a hivatalba házassági

engedélyt kérni, amit természetesen mindig elutasítottak, mire ők természetesen tiltakozni kezdtek.

Newsom olyan nagy horderejű intézkedést akart bevezetni, amely mellett Leno jogszabálytervezete csak lábjegyzet lehetett volna. Ugyanezen a napon, hivatkozva a mindenki számára egyenlő védelmet biztosító kaliforniai alkotmányos jogra, Newsom arra utasította a megyei tisztviselőket, hogy kezdjék meg a házassági engedélyek kiadását az azonos nemű párok számára. Ahogy elterjedt a hír, esküvői ruhát, szmokingot, rövidnadrágot, pólót és farmert viselő párok százai jelentek meg az aranyozott, beaux-arts stílusú városháza előtt. Néhányan az ország másik végéről érkeztek repülővel.

Gavin Newsom megerősítette státuszát, mint a társadalmi egyenlőség úttörője.

A demokraták közül sokan, köztük a massachusettsi demokrata kongresszusi tag, Barney Frank, aki meleg, illetve Dianne Feinstein szenátor, Newsom egyik elődje, megdöbbentek.

„Ez túl sok. Túl gyors. Túl korai" – nyilatkozta Feinstein.

John Gibson, a *Fox News* akkori műsorvezetője és egykori San Franciscó-i újságíró „San Francisco melegházasságpolgármesterének" nevezte Newsomot, megemlítve, hogy több ezer azonos nemű párt adtak össze, csodás fesztivált, igazi „Lollapaloozát" rendeztek.

Abban az időben a kaliforniai törvények szerint a házasság egy nő és egy férfi között köttethetett. Ez a kezdeményezés az ún. 22-es javaslatnak volt az eredménye, amelyet a szavazók 2000. március 7-én 61:39 arányban fogadtak el. Fontos megemlíteni, hogy a 22-es javaslat egy jogszabályt hozott létre, nem pedig a kaliforniai alkotmány módosítása volt, és később a bírósági tárgyalások során ez tette lehetővé a visszavonását.

Először azonban a kaliforniai Legfelsőbb Bíróság, erre a 22-es rendeletre hivatkozva lépett fel az azonos neműek

házassága ellen, 2004. augusztus 12-én elrendelte a gyakorlat leállítását, és hatályon kívül helyezte az összes engedélyt, amit azonos neműek házasságához adtak ki. A bíróság nem vizsgálta meg azt a kérdést, hogy a házasságkötés alapvető jog-e. Csupán egy szűkszavú határozatot hozott, és azt a következtetést vonta le, hogy ha a helyi tisztviselők figyelmen kívül hagyhatják az állam házasságkötésre vonatkozó törvényét, megsértve a tizennegyedik alkotmánymódosítást, akkor ugyanolyan könnyen figyelmen kívül hagyhatják például azokat a törvényeket is, amelyek betiltják a támadófegyvereket, ami pedig a második alkotmánymódosításba ütközik. A bírák ekképp érveltek:

> Ha minden egyes köztisztviselő, akinek törvényi kötelezettsége a jogszabályok betartása, szabadon visszautasíthatná, pusztán ama véleménye alapján, hogy szerinte a törvény azon rendelete alkotmányellenes, akkor az egységes jogállamiságnak még a látszata is megszűnne létezni, és a kormány általános mechanizmusainak működéséhez állandó és széles körű bírósági beavatkozásra lenne szükség. Ez természetesen nem az a jogrendszer lenne, amelyet ismerünk.

A döntés nem jelentette az ügy végét. A fellebbezések egy évtizeden át folytatódtak. Harris főügyésznek az elején még nem volt szerepe, de ez hamarosan megváltozott.

◆ ◆

Mielőtt a bíróság 2004-ben leállította az azonos neműek házasságkötésének gyakorlatát, Kaliforniában hozzávetőlegesen tizennyolcezer pár házasodott össze. Az ügyvédek az állam és az ország egész területén rövid beadványokban kifejtették, mi a véleményük a házasságok jogegyenlőségéről. Harris főügyész nem volt közöttük; ő azon a véleményen volt, hogy ez nem tartozik az ő hatáskörébe. Az ő feladata

a bűnözők büntetőeljárás alá vonása, nem pedig a házassági engedélyeket kiadó polgármesterek és hivatalnokok cselekedeteinek megvédése.

Az ügy 2008 májusában ért el a kaliforniai Legfelsőbb Bíróságra. Ronald George főbíró már várta, hogy ez megtörténjen. (George eskette fel Harrist főügyésznek 2004. január 8-án, miközben Harris édesanyja, Shyamala büszkén figyelte az eseményt.) George szakmai hozzáértését senki nem kérdőjelezhette meg. A hetvenes évek elején helyettes főügyészként megvédte a kaliforniai halálbüntetést Kalifornia legfelsőbb bírósága előtt, és Ronald Reagan kormányzó kinevezte Los Angeles város bírájává. George 1981-ben a republikánus államügyész George Deukmejiant bízta meg az Angelo Buono – aki tíz nőt erőszakolt és gyilkolt meg – elleni per továbbvitelével, ez volt az úgynevezett „Hillside-i Fojtogató" ügye. Miután ugyanis Los Angeles megye főügyésze, John Van de Kamp arra a következtetésre jutott, hogy Buono unokatestvére és vádlója, Kenneth Bianchi megbízhatatlan tanú, nem volt hajlandó az ügyben eljárni. Buonót elítélték, és 2002-ben a börtönben halt meg. George-ot Pete Wilson republikánus kormányzó 1996-ban a kaliforniai Legfelsőbb Bíróság elnökének nevezte ki.

George magára vállalta a többségi vélemény megírását a 4:3 arányban megszavazott határozatról, amit 2008. május 15-én 221 oldalon fejtett ki az alábbi indoklással: „Tekintettel a családi kapcsolat létrehozására vonatkozó alapvető alkotmányos jog tartalmára és jelentőségére, a kaliforniai alkotmányt megfelelően kell értelmezni, hogy garantálja ezt az alapvető polgári jogot minden egyes kaliforniai számára, legyen az meleg vagy heteroszexuális, és az azonos nemű párok esetében ugyanúgy, mint az ellentétes nemű párokéban." A 22-es javaslat létrehozta a kaliforniai alkotmányt sértő törvényt. Ez a házasság jogegyenlőségének egyértelmű győzelmét jelentette.

A vallásos konzervatívoknak azonban más elképzeléseik voltak. A Nemzeti Szervezet a Házasságért, az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza, a Kolumbusz Lovagrend és a katolikus püspökök és más, a „hagyományos házasságot" képviselő szószólók fizettek a petíciógyűjtőknek, hogy összegyűljön a megfelelő számú (1,12 millió) aláírás. Két héttel azután, hogy az állam Legfelsőbb Bírósága meghozta határozatát a 22-es törvénytervezet ügyében, a kaliforniai választók nevében benyújtották 8-as törvénytervezet, az ún. Prop. 8-at. Ez az új tervezet, amely 2008. november 8-án került megszavazásra, semmissé tette a kaliforniai Legfelsőbb Bíróság döntését a kaliforniai alkotmány alábbi módosításával: „Kaliforniában csak nő és férfi között kötött házasság lehet érvényes vagy elismerhető."

Az azonos neműek házasságkötése elleni kampányra, az „Igennel a Prop 8-ra" 43 millió dollárt költöttek. Kihasználva a félelmet, miszerint az azonos neműek házassága káros hatással lehet a kiskorúakra, az összegyűjtött pénzből az alábbi hirdetést finanszírozták: „Egy kislány, hazaérve az iskolából, elmeséli rémült édesanyjának: »Anyu, tudod mit tanultunk ma az iskolában? Azt, hogy egy herceg hogyan vett feleségül egy másik herceget.«

A melegházasságról csak akkor lehet az iskolában tanulni, ha nem sikerül elfogadtatni a Prop 8-at."

Harris főügyész felszólalt a Prop 8 törvénytervezet ellen. A húga, Maya, aki akkoriban az Észak-Kaliforniai ACLU (Amerikai Polgárjogi Szövetség a Szabadságjogokért) igazgatója volt, közvetlenül részt vett a törvénytervezet elleni kampányban. Maya Harris és az Equality California, az LGBT-jogok védelmét szolgáló nonprofit szervezet vezetői válogatták össze a kampánycsapatot, továbbá 42 millió dollárt gyűjtöttek össze a cél érdekében; az észak-kaliforniai ACLU több mint 2 millió dollárral segítette a munkájukat.

Newsom, valamint San Diego és Los Angeles polgármesterei kampányoltak a Prop 8 ellen. Feinstein is felszólalt az

ellenzék nevében, mint ahogy Boxer szenátor és Schwarzenegger kormányzó is. A Kaliforniai Tanárok Szövetsége 1,3 millió dollárral támogatta az ügyet. Hollywoodi híresség, mint David Geffen, Brad Pitt és Ellen DeGeneres, 100 000 dollárt adományoztak, mint ahogy több szilíciumvölgyi nagyágyú, köztük Sergey Brin is.

A 2008-as választások estéjén a demokratáknak volt okuk ünnepelni. Huszonegy helyet szereztek az Egyesült Államok képviselőházában, ami elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy Nancy Pelosi ülhessen be a házelnöki székbe. A demokraták a szenátusban hatvan mandátumot tudhattak magukénak, ami kizárta a „filibuster"[10] minden esélyét. És ami a legfontosabb: Barack Obama került az elnöki székbe. Kaliforniában Obama 61:37 arányban legyőzte John McCain arizonai republikánus jelöltet. Kalifornia azonban sok államhoz képest lemaradásban volt.

A San Franciscó-i választópolgárok több mint 75 százaléka a Prop 8 ellen voksolt. Azonban Kalifornia ötvennyolc megyéjéből negyvenkettőben, beleértve Los Angelest, Orange és San Diego megyéket, a szavazók többsége az intézkedés mellett tette le a voksát. A Prop 8-at végül megszavazták 52,3:47,7 arányban.

„Egész Kaliforniát teljesen feltérképeztük, mindenkit egyesével megkérdeztünk, mi a véleménye a kérdésről", nyilatkozta a *Los Angeles Times*nak Frank Schubert, az „Igennel a Prop 8-ra" kampány stratégája. „Az ilyen típusú kérdéseket az emberek nagyon személyesnek és magánjellegűnek tartják, és a véleményüket nem szeretik megosztani a közvélemény-kutatókkal; nem szívesen nyilatkoznak a médiának sem, mi azonban meghallgattuk őket, és ez tükröződik a szavazatok számában is."

A törvénytervezetet ellenzők a bírósághoz fordultak.

10 A filibuster az angolszász országokban az obstrukció egy formája, egy parttalan, korlátlan, időt húzó felszólalás.

◆ ◆

Az államügyészek kötelesek megvédeni az állam törvényeit, tekintet nélkül filozófiai nézeteikre. De vannak kivételek.

A Prop 8-at ellenző Jerry Brown államügyész rájött, hogyan kell befűzni a tűbe a cérnát, felidézve, amikor az édesapja, Pat Brown és Stanley Mosk államügyész nem voltak hajlandók megvédeni a 14-es törvénytervezetet, az 1964-es kezdeményezést, amely hatályon kívül helyezte Kalifornia egyenlő lakhatási feltételekről szóló törvényét.

Jerry Brown egy 2008 végén benyújtott 111 oldalas tájékoztatóban sürgette a kaliforniai Legfelsőbb Bíróságot, hogy érvénytelenítse a Prop 8-at. Így érvelt: „A házasságkötés joga a szabadsághoz és a magánélethez való elidegeníthetetlen jogokhoz tartozik, azaz szerves része a kaliforniai alkotmánynak. Az alkotmány módosításának joga, mint ahogy az a 8-as törvénytervezet esetében történt, nem gyakorolható olyan módon, hogy az érvénytelenítse ezt az elidegeníthetetlen jogot."

Brown számára politikai előnyt jelentett, ha nem védi meg a Prop 8-at. Azt tervezte ugyanis, hogy feladja az államügyészi hivatalt, és indul a 2010-es kormányzóválasztáson, visszaszerezve azt a tisztséget, amit fiatal emberként 1975 és 1983 között betöltött. Olyan álláspontot foglalt el ebben a kérdésben, amely bebiztosította őt a baloldali Newsom polgármesterrel szemben, aki szintén fontolgatta a kormányzói tisztségért való indulást.

Brown döntése azonnali hatást gyakorolt a bírósági ügyre. Mivel az állam kihátrált a Prop 8 mögül, annak védelme a kezdeményezés támogatóira hárult. Szószólójuknak Kenneth Starrt, a malibui Pepperdine Egyetem Jogi Karának dékánját választották, akinek Bill Clintonnal szembeni, többéves vizsgálata az elnök felelősségre vonásához vezetett, amiért az letagadta fehér házi gyakornokával, Monica Lewinskyvel folytatott viszonyát.

Kezdetben Starr térfelén volt a labda. George főbíró egy másik határozatában a kaliforniai Legfelsőbb Bíróság, az állami alkotmányos okokra hivatkozva, helybenhagyta a Prop 8-at, bár a bírák azt is kimondták, hogy az azonos neműek legális keretek között köttetett házasságai érvényesek.

George nem hagyott kétséget afelől, mi a véleménye erről a kérdésről. A 2009. október 10-én tartott beszédében a massachusettsi Amerikai Művészeti és Tudományos Akadémián megemlített egy kevésbé ismert kezdeményezést, amelyet elsöprő többséggel szavaztak meg a 2008-as választások éjszakáján. A kezdeményezés arra utasította az állattenyésztőket, hogy a szárnyasokat és egyéb haszonállatokat tartsák nagyobb méretű ketrecekben: „A csirkék értékes jogokhoz jutottak Kaliforniában, ugyanazon a napon, amikor a homoszexuális férfiak és nők elveszítették azokat."

A valódi harc a szövetségi bíróságokon folyt, ahol a bíróknak arról kellett dönteniük, hogy a Prop 8 alapján hozott alkotmánymódosítás sérti-e az Egyesült Államok alkotmányát. Jerry Brown a legfőbb ügyészi irodát felcserélte a kormányzói lakosztályra. Az utódjára várt annak eldöntése, hogy követi-e Brown példáját, és a Prop 8 védelmét meghagyja a tervezet támogatóinak, vagy ő maga védi meg.

Ez az utód volt Kamala Harris. Még két évébe telik, de végül sikerrel jár, és a házasság egyenlősége Kaliforniában valósággá válik.

◆ ◆

Pár kitérőt azért tennie kellett az úton. Kaliforniai Prop 8 javaslata nem képezte az alapját az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága döntésének az azonos neműek házasságkötésének engedélyezéséről. Ez 2015-ben következett be, amikor az Obergefell kontra Hodges ügyben a bíróság 5:4 arányban alkotmányos jogként megerősítette a házasságok jogegyenlőségét. A többségi vélemény szerzője, Anthony M. Kennedy bíró ezt írta: „Egyetlen egyesülés sem mélyebb, mint a há-

zasság, mert a szeretet, a hűség, az odaadás, az áldozat és a család legmagasabb eszméjét testesíti meg. Amikor két ember házasságot köt, valami nagyobbá válnak." Kalifornia most is, mint oly sokszor, megelőzte a többi államot.

Miután 2011 januárjában Harris államügyészként hivatalba lépett, Brownhoz hasonlóan ő sem volt hajlandó megvédeni a Prop 8-at, sőt ellene érvelt, és 2013. február 27-én egy az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága elé felterjesztett beadványban sürgette a kaliforniai szavazók által elfogadott tervezet megsemmisítését.

„Hogy világos legyek – írta Harris a beadványában –, a Prop 8 egyedüli célja az volt, hogy megakadályozza az azonos nemű párok házasságkötését, egyetlen feladata pedig, hogy megbélyegezze a meleg és leszbikus családok kapcsolatait. Ehhez nem fűződik semmi jogos vagy állami érdek. A Prop 8 tehát alkotmányellenes."

Mivel Harris államügyész sem volt hajlandó megvédeni a törvénytervezetet, ez a feladat ismét a kezdeményezés híveire hárult. Az ügy Hollingsworth kontra Perry néven vált ismertté, amelyet Dennis Hollingsworth-ről neveztek el, aki egy San Diego és Riverside konzervatív részéről származó republikánus törvényhozó volt és a hagyományos házasság egyik szószólója.

Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága 2013. június 26-án elutasította Hollingsworth érvelését, és arra a következtetésre jutott, hogy neki és a Prop 8-at megkérdőjelező szervezeteknek nincs kellő rálátásuk, ugyanis az azonos neműek házassága őket nem érinti közvetlenül. Az államot magát viszont igen. Két nappal a Legfelsőbb Bíróság döntése után az Egyesült Államok Kilencedik Körzetének Fellebbviteli Bírósága San Franciscóban végzést adott ki a házasságkötések újbóli engedélyezéséről Kaliforniában.

Kris Perry és Sandy Stier, közösen négy fiú édesanyja, jelentkeztek elsőként. Már 2004-ben össze akartak házasodni, amikor Newsom polgármester elrendelte, hogy bárki

kaphat házassági engedélyt, tekintet nélkül szexuális irányultságára. Amikor a bíróság felfüggesztette az azonos nemű párok házasságkötésének engedélyezését, a Berkeleyben lakó pár pert kezdeményezett. Ez volt a már említett Hollingsworth kontra Perry ügy. Amikor a kilencedik körzet megadta a zöld lámpát, Perry és Stier egyből a San Franciscó-i városházára siettek. Egész tömeg gyűlt össze, hogy kövesse a szertartást. Harris államügyész ezt üzente Twitteren: „Úton a S.F. városházára. Hadd szóljanak az esküvői harangok! #Prop8."

2013. június 28-án a polgármesteri hivatal erkélyén Harris összeadta Perryt és Stiert. A gyűrűhordozó Perry egyik felnőtt fia volt.

„A Kalifornia állam által rám ruházott hatalmamnál fogva házastársaknak nyilvánítalak titeket", jelentette ki Harris. A történelmi jelentőségű ceremónia összesen négy és fél percig tartott.

16

Azok az átkozott fotók

◄► ◄► ◄►

Az arizonai Tucson Safeway bevásárlóközpontjában Jared Lee Loughner, egy huszonkét éves skizofréniás férfi, akit kiszámíthatatlan viselkedése miatt kirúgtak a közösségi főiskoláról, előhúzott egy legálisan vásárolt Glock típusú 9 mm-es félautomata lőfegyvert, kilőtte mind a harminc töltényt, majd újratöltötte a tárat. Mire a tár kiürült, hat ember vesztette életét, Gabrielle Giffords kongresszusi tagot pedig fejsérüléssel kórházba vitték. Ez 2011. január 8-án történt.

Kamala Harris két nappal előtte tette le az esküt Kalifornia államügyészeként. Amikor San Franciscó-i főügyész volt, harcosan fellépett a nyílt fegyverviselés ellen, most pedig arra törekedett, hogy állami szinten is hatást tudjon gyakorolni a fegyverviselési törvények felülvizsgálatára és szigorítására. A szörnyű tucsoni mészárlás a figyelem középpontjába helyezte a fegyverekkel kapcsolatos erőszak problémáját, és azokat az embereket, akik számára meg kellene tiltani, hogy lőfegyvert tartsanak. Szerencsére Harris egyik elődje korábban már elfogadtatott egy törvényt, amire építeni tudott.

Bill Lockyer az állami szenátus demokrata vezetője volt, amikor 1998-ban úgy döntött, indul a kaliforniai államügyészi tisztségért. Lockyer, a fegyvertartás szabályozásának támogatója, egy republikánussal szemben versenyzett, aki ellenezte a kaliforniai állam támadófegyvereket betiltó törvényét. Lockyer erre az eltérő megközelítésre építette

kampányát. Hogy ezt az ellentétes gondolkodást a választók előtt is szemléletessé tegye, egy olyan hirdetést rendelt meg, amely az 1997-es véres észak-hollywoodi lövöldözés televíziós híranyagát használta fel, amelyben két automata fegyveres, testpáncélt viselő bankrabló negyvennégy percen át harcolt a Los Angeles-i rendőrökkel, és tizenegyet megsebesített közülük. A rendőröket annyira felkészületlenül érte a támadás, hogy a tűzharc közben egyesek bementek a közeli fegyverboltba, és utánpótlásként magukhoz vettek hét darab AR-15 típusú gépfegyvert és jó nagy adag töltényt.

Ha a kaliforniai szavazók egykor ellenezték is a fegyverbiztonsági törvényeket, melyek bizonyos embereket távol tarthattak volna a fegyverektől, ennek most vége lett. Lockyer megválasztása is bizonyíték volt rá, hogy a fegyvertartás szabályozása melletti határozott kiállás jó politika. Az elkövetkező években a törvényhozás sokkal több fegyverbiztonsági törvényt fogadott el, Kalifornia az egyik legkeményebb – ha nem a legkeményebb – fegyvertartást ellenőrző állam lett.

2001-ben Lockyer államügyész előállt az adatbázisok egyesítésének ötletével: az egyik adatsor a regisztrált fegyvertulajdonosok nevét tartalmazná, a másik pedig a bűncselekményért elítélt személyekét, a családon belüli erőszakot elkövetőkét, és azokét, akiket a bíróság olyan mentális betegként ítélt meg, hogy elrendelte a kényszergyógykezelésüket. Bűnügyi múltjuk, házastársukkal szembeni visszaélés vagy pszichiátriai problémák alapján tehát a törvény szerint nem jogosultak lőfegyverek birtoklására.

Lockyer ideája egy olyan törvény megalkotása volt, amely lehetővé tenné a hatóságok számára, hogy az összevont adatbázist felhasználva beazonosíthassák azokat az embereket, akik törvényesen nem birtokolhatják a fegyvereiket, ezért a hatóságoknak jogukban áll lefoglalni azokat.

A törvénytervezet elkészítéséhez Lockyer a barátjához fordult, a dél-kaliforniai republikánus Jim Brulte kaliforniai

szenátorhoz, a mackótermetű, briliáns politikai stratégához. Mivel a szöveg Brulte tollából származott, egyhangúlag elfogadták. Eleinte még az NRA (Nemzeti Fegyverszövetség) is támogatta, aztán jobbnak látták revideálni álláspontjukat. A szövetség képviselői azóta is próbálják aláásni a törvényjavaslatot, sikertelenül.

Lockyer felügyelete alatt tehát létrehoztak egy adatbázist, ez volt a Fegyverviseléstől eltiltottak nyilvántartási rendszere. A kacifántos elnevezés ellenére ez az egyik legátfogóbb jogszabály, amelyet egy kaliforniai államügyész valaha is támogatott.

◆ ◆

Amikor 2011 januárjában Kamala Harris államügyész lett, hozzávetőlegesen tizennyolcezer „nyilvántartott és tiltott" fegyvert viselő személyt tartottak számon Kaliforniában, akiknek a birtokában harmincnégyezer fegyvert volt. A tiltottak listáján szereplő személyek fegyvereinek elkobzásával a kaliforniai Igazságügyi Minisztérium tizennyolc ügynökből álló részlege foglalkozott. Harris szerette volna megduplázni a számukat, de ennek pénzügyi akadályai voltak.

Kaliforniában költségvetési válság volt, a hiány mértéke elérte a 27 millió dollárt. Jerry Brown kormányzó és a törvényhozók csökkenteni kívánták a kiadásokat, így nem sok lehetőség nyílt a programok bővítésére. Harrisnak azonban volt egy fontos és befolyásos szövetségese, a szenátus költségvetési és pénzügyi felülvizsgálati bizottságának elnöke, Mark Leno. Leno Milwakuee-ban nőt föl, majd New Yorkba költözött (ahol kis híján rabbinak állt), végül San Franciscóban telepedett le 1981-ben. Elindított egy feliratokat és transzparenseket készítő vállalkozást, és megismerkedett élete szerelmével, Douglas Jacksonnal. Leno a szerelme mellett volt, amikor az 1990-ben elhunyt AIDS-ben. Leno és Harris 1995-ben találkoztak Willie Brown polgármesteri kampánya során, és az azt követő években gyakran ebédeltek együtt. 1996-ban a legelegánsabb ruhájukban részt vettek a San Franciscó-i szimfonikus zenekar évadnyitó hangversenyén, Lenó pedig nagy megtiszteltetések érezte, hogy Shyamala egyszer vendégül látta az otthonában hálaadás napján. Brown polgármester a San Franciscó-i felügyelőtanács tagjának nevezte ki Lenót, majd támogatásával Leno bekerült a képviselőházba, később a szenátusba is, ahol 2016-ig összesen tizennégy évet töltött.

Sacramentóban Lenónak kemény kérdésekkel kellett megbirkóznia: a költségvetési bizottság elnökeként az éves költségvetéssel; a vegyi anyagokat gyártó cégekkel a bútoroknál használt mérgező lángálló vegyszerek betiltása miatt; a vállalkozásokkal, hogy emeljék fel a minimálbért 15 dollár/órára, illetve a rendőrséggel, hogy csak a szükséges engedélyek birtokában kutathatnak át mobiltelefonokat – a *Los Angeles Times* úgy számolta, Leno összesen 161 törvénytervezet munkájába folyt bele. Mindig udvarias és szívélyes volt, egy valódi liberális, aki soha nem feledkezett meg az alapértékeiről. Könnyen megtalálta a hangot a republikánusokkal is. Harrisnek nem lehetett volna nála jobb szövetségese a törvényhozásban.

2011-ben Leno egy jogszabályt dolgozott ki a program külön finanszírozására, amely alapján elkülönítette volna azt az összeget, ami megillette az államot a fegyvervásárlások után. Harris, aki felszólalt a jogszabály elfogadása mellett, azzal érvelt, hogy tervük „megvédeni az ártatlan kaliforniaiakat, ezért elkobozzák a fegyvereket azoktól, akik számára tilos a birtoklásuk". A fegyverlobbi már nem támogatta a programot, a politika szele azonban megfordult, ugyanis alig maradt befolyása a kaliforniai Capitoliumban. A jogszabályt a demokrata többségű törvényhozás megszavazta.

◆ ◆

Harrisnek végül harminchárom ügynököt sikerült foglalkoztatnia a programban, ami messze nem volt elegendő. A harminchárom ügynök 2500 esettel volt képes foglalkozni egy évben, a lista azonban minden évben háromezer új névvel bővült. A „fegyverviseléstől eltiltottak" száma 2012 végére több mint tizenkilencezerre nőtt.

2012. december 14-én Adam Lanza egy AR-15-ös Remington gépfegyverrel, illetve Glock és Sig Sauer lőfegyverekkel hadonászva húsz gyermeket és hat tanárt mészárolt le a Sandy Hook általános iskolában a connecticuti Newtownban. Kaliforniában a törvényhozók több új intézkedéssel reagáltak, hogy visszaszorítsák a fegyverrel elkövetett erőszakos bűncselekményeket. Harris úgy döntött, újra felül kell vizsgálni a Fegyverviseléstől eltiltottak nyilvántartási rendszerét.

Öt héttel a Sandy Hook-i mészárlás után egy hideg éjszakát tölthettem együtt a kaliforniai Igazságügyi Minisztérium több ügynökével; munkájuk rendkívül nehéznek és veszélyesnek tűnt számomra: meggyőzni a volt bűnözőket, a súlyos mentális betegségekben szenvedőket és a feleségverőket, hogy önként szolgáltassák be a fegyvereiket, amelyek birtoklására a törvény szerint nem jogosultak.

Harris szorgalmazta, hogy kísérjem el őket, azt remélte, hogy a *Sacramento Bee*-ben megjelenő cikk segít növelni annak a törvényjavaslatnak a támogatását, amelyet fel akar terjeszteni. A törvényjavaslat jócskán kibővítette volna az akkori kaliforniai, a fegyverek elkobzását lehetővé tevő szabályozást. Ami engem illet, én csak egy jó kis témát kerestem, amit megírhatnék.

A fekete egyenruhája alatt golyóálló mellényt viselő ügynök bekopogott a traktusos kis sorház egyik ajtaján a város lepukkant részében Stockton északkeleti végén. A ház, mint kiderült, egy hatvanöt év körüli, szemmel láthatóan nehéz időket megélt férfié volt.

A férfi, aki egyedül élt a házban, résnyire kinyitotta az ajtót. Mint akkor megírtam, a listán a neve mellett nyolc bejegyzett kézifegyver szerepelt. A különböző nyilvántartásokból kiderült, a hatóságok két alkalommal is úgy ítélték meg, hogy a férfinak zárt pszichológiai osztályon a helye, mert veszélyt jelent saját magára és a környezetére.

Az ügynöknek nem volt engedélye a ház átkutásához. Azt akarta csupán elérni, hogy a férfi beengedje, és önszántából adja át a fegyvereket. A férfi azt állította, hogy nincs a tulajdonában fegyver, de beleegyezett, hogy az ügynök és a társai maguk győződjenek meg erről. Azok egy fél órával később két revolvert, hat ismétlőfegyvert és vagy ezer darab lőszerrel teli ládát hoztak elő. A fegyvereket a szekrényekben és a bútorok alatt találták meg. A férfinak láthatóan fogalma sem volt a fegyverek létezéséről.

„Úgy gondolom, elsősorban önmagára jelent veszélyt", mondta nekem akkor John Marsh, az egységért felelős ügynök. „De az biztos, hogy bármikor lehetnek rossz napjai."

Az ellenőrzéseket végző ügynökök egyetlen este leforgása alatt tíz ajtón kopogtattak be Stocktonban, másnap este pedig még tizenegyen Sacramentóban és Elk Grove külvárosában. Összesen huszonnégy pisztolyt, vadász- és sörétes puskát koboztak el. Sacramentóban az utolsó állomáson egy olyan emberhez kopogtattak be, akit évekkel korábban fegyveres támadásért ítéltek el. Miután bejutottak, egy töltött revolvert, egy töltött vadászpuskát, nyolc másik puskát és töltényeket találtak. A férfit bevitték a sacramentói megyei börtönbe, majd vád alá helyezték tiltott fegyver- és lőszerbirtoklásért.

„Úgy érzed, ezzel életeket mentesz – magyarázta Marsh. – Megakadályozod, hogy megöljék magukat vagy másokat."

Harris azonban szerette volna megduplázni az ügynökök számát. Azt szerette volna elérni, hogy öt-hét év alatt sikerüljön mindenkit lehúzni a listáról. Nem vesztegette az időt, azonnal beállt Leno új törvényjavaslatának támogatói közé.

Az állam kimondta: a fegyvervásárlásokra kivetett adókból összegyűlt 24 millió dollárt a program további finanszírozására fordítják. A törvényjavaslat mindössze négy hónap alatt pár ellenszavazattal elfogadásra került. A fegyverlobbi ugyan kifogással élt, de Kaliforniában ezzel nem értek el célt.

A sacramentói Sandy Hookban történtek és a Washingtonban nem történtek között éles volt a kontraszt. A Sandy Hook-i tragédia után Harris biztatására Mike Thompson kongresszusi tag, Napa-völgyi demokrata, vietnami veterán és vadász, egy törvényjavaslatot terjesztett elő, melynek értelmében azok az államok, amelyek be kívánják vezetni a Fegyverviseléstől eltiltottak nyilvántartási rendszerét, jogosultak szövetségi finanszírozásra. Harris lobbizott a törvényjavaslatért, és levelet küldött Biden alelnöknek, amelyben az adminisztráció támogatását kérte. Harris és egy segédje még fel is szólalt a javaslat mellett a Kongresszusban. A Capitolium-dombon azonban a fegyverlobbi szava dominál, így Thompson törvényjavaslata – mint minden egyéb tervezet, melyet a Sandy Hook-i mészárlás utáni hetekben és hónapokban előterjesztettek – soha nem valósult meg.

Kaliforniában Harrisnek nem sikerült felszámolnia a tiltott fegyverviselők listáját, bármekkora erőfeszítéseket is tett. 2011-ben, amikor hivatalba lépett, 18 268 személy szerepelt rajta. Ez a szám 2014-ben, az újraválasztása évében 21 249-re nőtt, majd 2016-ban, államügyészi hivatala utolsó évében 20 483-ra csökkent.

Amikor új támadást indít a fegyvertartás szabályozásáért, Harris mindig „azokat az átkozott fotókat" emlegeti. „A törvényhozóknak vagy a kongresszus azon tagjainak, mondja, akik haboznak megszavazni a fegyvertartást szabályozó és -ellenőrző törvényjavaslatokat, kötelezően végig kellene nézniük »azokat az átkozott fotókat« a sok-sok lelőtt kisgyerekről."

„Még csak gyerekek! Apró, pici gyerekek!" – szokta ismételgetni a beszédeiben.

17

Jelzáloghitel-válság

◂▸ ◂▸ ◂▸

Amikor 2011 januárjában Kamala Haris államügyészként hivatalba lépett, az ország nagy részében véget értek a recesszió legrosszabb napjai; de Kaliforniában nem ez volt a helyzet. A Central Valley-ben a munkanélküliség meghaladta a 16 százalékot, a kaliforniai háztulajdonosok több mint 10 százaléka súlyosan elmaradt a jelzálogkölcsöne visszafizetésével, és az ingatlantulajdonosok harmada nagyobb összeggel tartozott, mint amennyit ezek az otthonok értek.

Az, hogy Harrisnek szembesülnie kellett mindezzel, és amit a hivatalban töltött első tizenhárom hónapjának küzdelme emberileg kivett belőle, nagyban meghatározta államügyészi hozzáállását, megalapozta vezetői imázsát és alakította jövőjét.

„Kalifornia államügyészeként a pénzügyi válság alatt szembementem az öt legnagyobb Wall Street-i bankkal. 20 milliárd dollárt nyertünk a kaliforniai háztulajdonosok számára, és együtt megalkottuk az Amerikai Egyesült Államok legerősebb árveréstilalmi törvényét", írta Harris a Facebookon és a Twitteren is. Szinte a névjegyévé vált. Az állítás igaz, azonban, ahogy vele kapcsolatban annyi minden, ez is kissé bonyolultabb ennél.

Hónapokkal Harris hivatalba lépése előtt az államügyészek, az Egyesült Államok Igazságügy Minisztériuma és az öt nagy hitelbank – a Bank of America, a Wells Fargo, a JPMorgan Chase, a Citigroup és az Ally Financial (korább-

ban GMAC Mortgage) – tárgyalásokat folytattak, amelyek a lakásválságot érintették. A probléma középpontjában eredetileg a „robo-signing"[11] veszélyes gyakorlata állt, amelynek során a bankok anélkül jelzálogosították az adósok házait, hogy ellenőrizték volna a fizetések késedelmével kapcsolatos részleteket.

Ez az automatizált folyamat azért jöhetett létre, mert a másodrendű jelzáloghiteleket értékpapírokhoz kötötték és tovább értékesítették a befektetőknek. Az értékpapírok iránti kereslet növekedésével a hitelezők nagyobb hiteleket adtak a tájékozatlanabb vásárlóknak. Sokan közülük nem értették meg a feltételeket, és nem voltak képesek fizetni a törlesztőrészleteket, amikor a változó kamatozású jelzálogkölcsönök kamatlábai megugrottak. A buborék kipukkadt, a gazdaság pedig összeomlott. A jelzálogválság súlyosbodásával a hitelügyintézők olyan ingatlanokat is elárvereztek, melyek tulajdonosainak csak kevés tartozásuk volt a jelzálogkölcsönükből, és soha nem kellett volna elveszíteniük az otthonukat.

Harris hivatalba lépésekor az iowai államügyész, Tom Miller tárgyalásokat folytatott az ötven állam ügyésze nevében a „robo-signing" ügy rendezésével kapcsolatban. Kívülről úgy tűnhetett, Harris csak lassan kapcsolódott be az ügybe, valójában azonnal elkezdett találkozókat szervezni a kérdésben illetékes, legelismertebb tanácsadókkal. Az első nyilvános megjelenésére 2011 márciusában, két hónappal a beiktatása után, az Államügyészek Országos Szövetségének washingtoni közgyűlésén került sor. Harris önéletrajzában azt írja, arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgálat hiányos volt, és hogy a kiszámolt összeg nem egyezik meg az ő számításai szerinti összeggel. Kalifornia, ahol a jelzálog tekintetében a tíz legrosszabban álló városból hét található,

11 A robo-aláíró egy jelzálog-szolgáltató vállalat alkalmazottjára utal, aki automatikusan, anélkül pecsételi le, írja alá az iratokat, például a kizárási dokumentumokat, hogy azokat átnézné, alaposan megvizsgálná – mint a robotok.

2–4 milliárd dollárt kapott volna – apró morzsákat az asztalon. Ezért Harris ahelyett, hogy részt vett volna a közgyűlés délutáni ülésén, kivonult, ezzel jelezve, hogy nincs megelégedve a dolgok alakulásával. Aznap délután úgy döntött, megindítja a saját vizsgálatát, a tárgyalócsoportból azonban egyelőre hivatalosan nem vonta ki magát. Mégis távolodni kezdett Obama Fehér Házától, amely szorgalmazta az egyezséget, illetve a sógorától, Tony Westtől, aki ugyan nem volt közvetlenül érintett a tárgyalásokban, viszont az igazságügy-minisztérium harmadik legmagasabb rangú embere volt. „Úgy tűnt, abban a tévhitben éltek, majd engedelmesen behódolok. De tévedtek; eszem ágában sem volt feladni", írta Harris.

Miller eközben arra a következtetésre jutott, hogy a New York-i államügyész, Eric Schneiderman aktívan aláássa az egyezséget, ezért kizárta a csapatból. Schneiderman erre kijelentette, hogy személyesen indít vizsgálatot, majd San Franciscóba utazott, hogy megpróbálja rávenni Harrist az együttműködésre. Két napon át tartott a megbeszélésük. Harris számos kérdést tett föl, hogy átfogó képet kaphasson a politikai háttérről és a szabályzati rendszerről. A végén megtartotta magának a véleményét. Ekkoriban indult be az „Occupy Wall Street" mozgalom, miután a baloldal követte a jobboldali Tea Party mozgalom példáját, és a gazdasági létra legtetején álló emberek, a felső 1% ellen kezdtek el tüntetni. Az „Occupy" mozgalom átterjedt Oaklandre, San Franciscóra és az egyetemi campusokra. 2011 szeptemberében Harris New Yorkba utazott, ahol Schneiderman segített neki pénzt gyűjteni a kampányához. A tárgyalások folytatódásával Harrisnek szembesülnie kellett a baloldal nyomásával. A MoveOn.org követelte, hogy álljon ki a bankokkal szemben. A befolyásos Los Angeles Megyei Munkaügyi Szövetség, az AFL-CIO levélben szólította föl, hogy vonja ki magát a tárgyalásokból. Egy új szervezet, a Kaliforniaiak a Tisztességes Megegyezésért, kitartásra buzdította. Első

pillantásra úgy tűnhetett, ez egy független szerveződés, de valójában Schneiderman kabinetfőnöke, Neal Kwatra politikai szervező hozta létre a csoportot. Fontos megemlíteni, hogy Gavin Newsom helyettes kormányzó, aki hol Harris riválisa, hol a barátja és potenciális versenytársa volt, támogatásul aláírta a Kaliforniaiak a Tisztességes Megegyezésért egyik levelét, a Miller-féle megállapodást pedig „hatalmas tévedésnek" nevezte. A *Los Angeles Times* idézett a levélből, és 2011. szeptember 30-án megjelentette az aláírók listáját.

Ugyanezen a pénteki napon Harris kijelentette, hogy kivonja magát a tárgyalásokból, mindezt azután, hogy az államügyészek és az Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériuma több mint egy éven át dolgozott a megállapodáson az öt legnagyobb hitelbankkal. Tudván, hogy döntése befolyással lehet a részvényárfolyamokra, megvárta, amíg a tőzsde bezár, és csak utána hozta nyilvánosságra azt.

„Hosszas mérlegelés után arra a következtetésre jutottam, hogy ez nem az a megállapodás, amire a kaliforniai lakástulajdonosok várnak", magyarázta Harris a helyettes államügyész Thomas J. Perrellinek és az iowai Millernek írt levelében.

Dane Gillette, a bűnügyi osztály vezetője elmondta, Harris beosztottjai aggódtak amiatt, hogy Kalifornia hoppon marad a „Harris-féle katasztrófapolitika", ahogy nevezték, következtében. Harris saját bevallása szerint az elődje, Jerry Brown pedig azt mondta neki, csak reméli, hogy Harris tudja, mit csinál, ami arra enged következtetni, hogy Brown is kételkedett Harris stratégiájában.

„A bankok rémesen dühösek voltak rám. A megállapodás létrejötte veszélybe került. De nekem pont ez volt a célom. Így ahelyett, hogy pusztán megosztottam volna velük a kételyeimet, az államügyészeknek és a bankoknak muszáj volt válaszolni rájuk", írta Harris.

Harrisnek voltak szövetségesei, nevezetesen a delaware-i államügyész Beau Biden, Joe Biden akkori alelnök fia.

„Voltak kemény időszakok, amikor Beau és én naponta, néha napi több alkalommal is beszéltünk egymással. Számíthattunk egymásra", írja Harris. Ez egy olyan kapcsolat volt, amely befolyásolta az élete és a karrierje későbbi alakulását. Joe Biden többek között a fiával kialakított barátságára hivatkozott, amikor Harrist választotta alelnökének.

◆ ◆

A munkatársaival folytatott megbeszélések során Harris gyakran emlegette azokat az embereket, akikért valójában harcoltak, és akik nem lehettek jelen a döntések meghozatalakor. Ezek az emberek most elveszítették az otthonukat, vagy ha maradhattak is, végig kellett nézniük, ahogy az otthonok kiürülnek körülöttük, és minden hanyatlásnak indul.

2012. január 23-án az államügyészek Chicagóban találkoztak Shaun Donovannel, az Obama-adminisztráció lakás- és városfejlesztési miniszterével. Az újraválasztásért induló Obama egyértelműen azt szerette volna, ha megszületik a megállapodás, a csapata pedig mindenre kész volt ennek érdekében. Kiszivárgott egy lehetséges 25 milliárd dolláros országos rendezés híre is. Harris nem vett részt ezen az értekezleten, és nyilatkozatot adott ki, amelyben megerősítette álláspontját, miszerint élni fog a vádemelés jogával a törvényt megszegő jelzáloghitelezőkkel szemben.

Ha valaki nem értette volna az üzenetét, Donovan és az államügyészek találkozója napján Harris Stocktonba utazott, egy háromszázezer fős városba Sacramentótól délre. Stockton a világ önjelölt „spárgafővárosa", bár a termesztők néhány évvel ezelőtt rájöttek, hogy a határtól délre sokkal olcsóbban termelhetik a spárgát. Emellett Stockton volt a kaliforniai lakásválság epicentruma, és 2012 júniusában csődbe is ment.

Harris Stocktonban találkozott Jose R. Rodriguezzel, az El Concilio, a válság által sújtott családoknak tanácsadást nyújtó, nonprofit vállalkozás elnök-vezérigazgatójával. Rod-

riguez bemutatta Harrist a válság által súlyosan érintett családoknak: egy negyven év körüli párnak, akik nem tudták fizetni a jelzáloghitelt, miután az építkezések leálltak, egy másik párnak, akik változó kamatozású hitelre vásárolták a házukat, remélve, hogy új hitelt tudnak felvenni még a kamatok megemelkedése előtt, és egy hatvanas éveikben járó párnak, akik már nem voltak munkaképesek, és miután nem sikerült megállapodniuk a bankkal a törlesztőrészletek nagyságáról, elveszítették az otthonukat.

„A valóság az – mondta nekem akkor Rodriguez –, hogy egyes emberek számára nem látszik a fény az alagút végén. Még sosem tapasztaltam ehhez hasonlót, sosem láttam ennyi embert sírni" – emlékezett vissza Harris.

Edward-Isaac Dovere az *Atlantic*ban megjelent beszámolója szerint Schneiderman Michelle Obama mellett ült az elnök 2012. január 24-én megtartott elnöki évértékelő beszédén. Ez azt a látszatot kelthette, mintha egyetértene a Fehér Ház azon szándékával, hogy lezárják az ügyet. Harris elutasította a meghívást, mivel nem akarta azt sugallni, hogy befejezettnek tekinti a tárgyalásokat.

2012. február 9-én Harris bejelentette a megállapodást, amit Kalifornia nevében kötött: „Több százezer háztulajdonos közvetlenül is részesedni fog ebből a kaliforniai kötelezettségvállalásból". A hitelbankokkal kötött egyezmény biztosította, hogy az „ingatlantulajdonosok valódi segítségben részesüljenek, s ennek köszönhetően megtarthatják az otthonukat, mi pedig felelősségre vonhatjuk a banki visszaélések elkövetőit és a ragadozó hitelezőket". Harris a megállapodás összegét 20 milliárd dollárra becsülte. Egy hónappal később az Obama-adminisztráció bejelentette az országos szintű megállapodást, amely magában foglalta a Harris által kidolgozott, Kaliforniára vonatkozó részt is.

◆ ◆

Végül, ahogy azt később kifejtette, a bankok 18,4 milliárd dollárnyi adósságot engedtek el, és további 2 milliárd egyéb pénzügyi támogatást nyújtottak Kaliforniának. Összesen 84 102 kaliforniai család kapott csökkentést első vagy második helyen bejegyzett jelzálogkölcsönéből.

„Ez a kérdés sosem szólt másról, mint arról, hogy lehetővé tegyék az ingatlantulajdonosoknak, ezeknek a kemény munkát végző embereknek, hogy megtarthassák az otthonukat", foglalta össze Harris a megállapodás célját egy 2012. februári sajtótájékoztatón.

Azonban számos kaliforniai, akik a megegyezés keretében segítséget kapak, nem tarthatta meg az otthonát, amint arról később a *Los Angeles Times* munkatársa, Phil Willon beszámolt. A kaliforniai ingatlantulajdonosoknak nyújtott 18,4 milliárd dolláros adósságcsökkentés nagyjából fele ugyanis – 9,2 milliárd dollár – „short sale" eladásokon keresztül valósult meg. A bankok veszteséget szenvedtek, mert a tulajdonosok alacsonyabb összegekért tudták eladni az ingatlanjaikat, mint amennyivel tartoztak. Valahol azonban az embereknek mégis lakniuk kell. Mire azonban a lakáspiac fellendül, a bankok nem sok hasznot látnának belőle.

David Dayen író és újságíró, aki sokat írt a jelzálogválságról az *Intercept*nek, a megállapodást bankmentésként jellemezte, amely „megvédte a törvényesen leleplezett jelzálogcsalókat, ellenben keveset tett a kilakoltatások megakadályozása érdekében".

„A bankok számára a megállapodás ünneplésre adott okot", írta Dayen. „Mindez valójában alig érintette a profitjukat, kibúvót jelentett a vádemelés alól, vagyis jogilag is kevésbé lettek kiszolgáltatottak."

Noha a lakásárak emelkedtek, különösen a kaliforniai partszakasz mentén, az állam nagy része még nem heverte ki teljesen a jelzáloghitel-válságot. Egyetlen politikus, akármilyen kemény vagy hozzáértő, sem lett volna képes mindent helyrehozni a nagy recesszió és az azt követő lak-

hatási válság után. Matt Levin, a sacramentói CalMatters nonprofit hírügynökség lakásügyi tudósítója arról számolt be, hogy 2018-ban Kaliforniában 450 000-rel több családi házat béreltek, mint egy évtizeddel korábban. És kinek a tulajdonában vannak ezek a házak? Főként Wall Street-i cégekében, akik kedvezményes áron felvásárolták azokat az ingatlanárveréseken.

◆ ◆

Miután megkötötte a megállapodást a bankokkal, Harris a törvényhozásra összpontosított, és a hivatal minden erőforrását mozgósította a Kaliforniai Háztulajdonosok Jognyilatkozataként ismertté vált jogszabályegyüttes megalkotásához, amit Mark Leno szenátor terjesztett fel.

A jognyilatkozat egyik célja a „robo-signing" gyakorlatának betiltása volt, annak érdekében, hogy a tulajdonosok egyértelmű értesítést kapjanak, ha veszélybe kerül az otthonuk, továbbá előírta, hogy a hitelezők minden bajbajutott mellé rendeljenek egy ügyintézőt, hogy ne kelljen minden egyes telefonhívás alkalmával újra és újra részletezniük a helyzetüket. A jogszabályok értelmében a tulajdonosoknak több hónap állna rendelkezésére egy kompromisszumos megoldás kidolgozására a hitelezőkkel.

Először Ron Calderon kaliforniai szenátusi tagot, egy dél-kaliforniai demokratát kellett meggyőzni, aki a bankbizottság elnöke volt, és gyakran állt a bankok mellé. Calderon szavazata döntött a rendkívüli bizottságban, amelyet a jogszabályok részleteinek kidolgozására hoztak létre, így az összes bank összes lobbistája ki volt szolgáltatva Calderonnak.

„Minden érvemet felsorakoztattam, de hiába, olyan volt, mintha a falnak beszélnék", mondta Leno Calderonnal kapcsolatban.

Harris sok időt töltött a Capitolium folyosóin, ugyanis sorban meglátogatta az összes törvényhozó irodáját. Ugyan

többen is „kicsúsztak" a keze közül, a jognyilatkozat végül könnyedén átment a képviselőházon, és ugyan kicsit nehezebben, de végül a szenátuson is. Harris szerint a törvényhozó szervek vezetőinek köszönhető, hogy sikerült eljuttatni a jogszabályokat a végső szavazásig. A Harrishez hű Leno másképp látja:

„Az egész az ő érdeme. Minden megváltozott, amikor Kamala ringbe szállt. Az államügyész addig nem tudott megnyugodni, amíg el nem érte, amit akart."

Ron Calderon végül a jognyilatkozat mellett szavazott. Két évvel később ellene és testvére, Tom Calderon, egykori törvényhozó ellen szövetségi korrupció, és egyéb jogszabályok megsértése miatt emeltek vádat. Bűnösnek találták őket; jelenleg börtönbüntetésüket töltik.

18

Fenomenális nők

◂▸ ◂▸ ◂▸

Kamala Harrist 2012 szeptemberében az a megtiszteltetés érte, hogy kitüntetett idősávban mondhatott beszédet az észak-karolinai Charlotte-ban a demokraták országos konventjén. Barack Obamának az újraválasztás során a republikánus Mitt Romney, Massachusetts korábbi kormányzója volt az ellenfele. Harris elsődleges célja az volt, hogy segítsen győzni a barátjának. Azonban abban is egyetértett politikai tanácsadóival, hogy ez a beszéd kitörési pontot jelenthet számára, és kilépő lehet az amerikai politikai színtérre, hasonlóan Obama 2004-es beszédéhez, amely szinte katapultálta őt, és „berepítette" a nemzet tudatába.

Harris, miután a próba alkalmával kiállt a színpadra, és körbetekintett a hamarosan nézőkkel megtelő Spectrum Centeren, így nyilatkozott a *Chronicle* munkatársának, Joe Garofolinak: „Elképesztő érzés volt, mély alázatot éreztem. – Kis szünetet tartott. – Nem tudtam másra gondolni, csak arra, bárcsak láthatna most az édesanyám!" Harris ideges volt. De ki ne lett volna? Bill Clinton után következett.

Harris és csapata írt egy beszédet, amely ugyan nem érte el Obama 2004-es beszédjének szintjét, de nagyon erőteljes volt. Kissé személyre szabott változata annak, amit a recesszióból lassan magához térő kaliforniai közönségének mondott: „Ha valóban tudni akarják, mi a tétje ennek a választásnak, látogassanak el nyugatra! Tekintsék meg az elárverezésre jutott házakat jelölő táblák erdeit, a családok adósághegyeit! Beszélgessenek el azzal a több ezernyi családdal,

akik reménytelen helyzetbe kerültek, és teljesen kilátástalan számukra a jövő! Látogassák meg Stocktont, Amerika jelzáloghitel-fővárosát!" A beszéd dicsérte Obama elnököt és Biden alelnököt, amiért kiálltak a Wall Streettel szemben, és elítélte Mitt Romney-t, amiért az a bankárok oldalára állt. Ezután témát váltott, és beszédében ügyesen felhasználta azt a kifejezést, amely a pénzintézet-óriások krízisének kapcsán terjedt el, miszerint azért kell megmenteni őket, mert „túl fontosak ahhoz, hogy megbukjanak".

„Majd én megmondom, mi az, ami túl fontos ahhoz, hogy megbukjon! Szerintem a középosztály túl fontos ahhoz, hogy megbukjon! Szerintem a lakástulajdon amerikai álma túl fontos ahhoz, hogy megbukjon! Az általános, ingyenes, minőségi közoktatás ígérete túl fontos ahhoz, hogy megbukjon! A fiataljaink – a következő generáció –, nos, ők valóban túl fontosak ahhoz, hogy megbukjanak! A környezetvédelem túl fontos ahhoz, hogy megbukjon! Továbbá, kedves demokraták, a befogadó társadalom jövőképe túl fontos ahhoz, hogy megbukjon! A házasság egyenlősége túl fontos ahhoz, hogy megbukjon! A nők jogai túl fontosak ahhoz, hogy megbukjanak! A bevándorló közösségek túl fontosak ahhoz, hogy megbukjanak!" – Kiváló beszéd volt, amit a közönség minden bizonnyal ujjongva és tapssal éltetve fogadott volna. Csak épp sosem hangzott el.

Harris ugyanis a Demokrata Nemzeti Konvent szervezőire hagyatkozott, akik olyan beszédet írtak neki, ami tele volt olyan témákkal, melyek közül egyik sem volt a sajátja és egyik sem inspirálta. Nem sokkal azután, hogy elkezdte a beszédét, a segédeinek feltűnt, hogy a Spectrum Centerben összegyűlt közönség nagy része nem figyel rá, az emberek elkezdtek egymással beszélgetni. Ráadásul Harris egy ponton belezavarodott a mondandójába.

Elmaradt a nagy pillanat, amely Harrist a reflektorfénybe emelte volna. A munkatársai is tisztában voltak vele, menynyire rosszul sikerült a beszéd. Ha azonban szóba hozta ezt

előttük, a csapat úgy tett, mintha semmit nem vettek volna észre. Maya azonban mások előtt megdorgálta nővére néhány alkalmazottját, mintha ők lennének felelősek a félresikerült beszédért, amit a Demokrata Nemzeti Konvent munkatársai írtak Harris államügyésznek. Pedig nem voltak.

◆ ◆

Kamala Harris közvetlen családja kivételesen ambiciózus emberekből áll. Maya, aki két évvel fiatalabb nála, bizalmasa és politikai tanácsadója. Harris munkatársai pontosan tudják, hogy nem állhatnak kettejük közé. Ha Kamala Harrisnek választania kell, mindig Mayát fogja választani.

A kampányidőszak alatt Kamala és Maya napi több alkalommal is beszélnek egymással. Gyakran előfordul, hogy Harris a nap reggelén Mayát hívja először, és a nap végén őt hívja utoljára. A humorérzékük hasonló, és a nevetésük szinte teljesen ugyanolyan. Ragyogó elmék, odafigyelnek a részletekre, kemények és kompetitívek, olykor egymással is versenyeznek, ahogy az gyakran megesik az idősebb és fiatalabb testvérek között.

Mialatt Kamala a Washington D. C.-i Howard egyetemen tanult, a tinédzser Mayának – aki az édesanyjával élt Oaklandben – kislánya született, Meena. Meenával olyan szoros Kamala kapcsolata, mintha a saját lánya lenne. A *Politico* számára röviden bepillantást engedett a magánéletébe, felidézve, hogy a jogi egyetemről hazalátogatva hogyan segített szobatisztaságra nevelni Meenát: „Hazamentem, körbeálltuk a WC-t, és integettünk a lezúduló kakidaraboknak." Maya, karjában a kislányával, a Berkeley Egyetemen, majd a Stanford jogi karán szerzett diplomát. Elmesélte, hogy a kis Meena gyakran játszott bújócskát az egyik joghallgatóval, Tony Westtel. Így találkozott leendő férjével.

Tony West a *Stanford Law Review* nevű jogi folyóirat elnöke volt, és már fiatal korától, egészen Jimmy Carter 1976-os kampánya óta, elnöki kampányoknál segédkezett.

2000-ben indult a kaliforniai képviselőházi választásokon – Maya volt a kampány pénztárosa –, de végül nem jutott be. 2004-ben elragadtatva hallgatta Barack Obama beszédét a Demokrata Nemzeti Konventen, majd a sógornőjével együtt dolgoztak Obama 2008-as elnöki kampányán. West az Obama-adminisztráció Igazságügyi Minisztériumának polgári részlegét vezette, majd az államügyész és az államügyész-helyettes munkáját segítette, így a minisztérium harmadik legfontosabb tisztviselői pozícióját töltötte be. Az Obama utáni években West a PepsiCo. tanácsadójaként dolgozott, majd az Uber általános jogi tanácsadójaként. Ezen utóbbi szerepében sok csatát vívott annak érdekében, hogy elérje, hogy az Uber és az egyéb „gig economy" típusú vállalatok, amelyek online platformokon vagy applikáción keresztül rövid távú alkalmi munkákra vesznek fel magánszemélyeket, teljes munkaidőben alkalmazzák őket, ne pedig független vállalkozókként. Kamala Harris a szakszervezetek és a munkavállalók oldalán állt, és nem az Uberén.

Maya az észak-kaliforniai ACLU-nak, az ország egyik legnagyobb leányvállalatának az ügyvezető igazgatója lett. Munkája során segített megszervezni az ACLU kampányát egy 2008-as kezdeményezés, a Prop 8 ellen, amely rövid időre beszüntette az azonos neműek házasságkötési jogát. Maya a 2008-as választások közeledtével bekerült a New York-i Ford Alapítványba, amely pozíció lehetővé tette számára, hogy felügyelje a támogatásra szánt dollármilliókat. Később pedig Hillary Clinton politikai tanácsadója lett Bill Clinton 2016-os elnöki kampánya során.

Maya lánya, Meena a Stanford Egyetemen és a Harvard jogi karán szerzett diplomát, most pedig fontos szerepe van Harris politikai szervezetében. A Facebook egyik ügyvezetőjéhez, Nik Ajaguhoz ment férjhez; gyerekkönyveket ír. Az Ubernél magas beosztásban dolgozott, továbbá megalapította a Phenomenal Woman Action Campaign nevű feminista szervezetet, amelynek nevét Maya Angelou költőnő

„Phenomenal Woman" című verse inspirálta: „Most érted / Csak miért nem hajlik meg a fejem / Nem kiabálok és nem beszélek igazán hangosan."

Meena változatában a „fenomenális" a politikai szervezet és a ruházati márka keresztezése; különféle inspiráló kifejezésekkel ellátott pólókat és pulóvereket árul. Az egyik ilyen a „Most én beszélek!" híres mondat „Kamala nénitől", amely a Mike Pence alelnökkel szembeni, 2020. évi októberi vita során hangzott el.

19

„Tipikus pasas"

◂▸ ◂▸ ◂▸

A kaliforniai demokraták szokásos gyűlésüket tartották 2019. június 1-jén. A San Francisco belvárosában lévő Moscone Központ konferenciaterme előtt, nem messze Kamala Harris lakásától, megjelent egy csapat férfi. Fehér színű nadrágot viseltek, a lágyékrészükön vörös festékkel lefröcskölve. A körülmetélés ellen tüntettek. A szexmunkások, néhányan dominának öltözve, mesterségük dekriminalizálását követelték.

Odabent pedig, a konferenciateremben Nancy Pelosit, aki Donald J. Trump idejében a demokrata párt ikonikus alakja volt, heccelték, amiért túl gyenge volt az elnökkel szemben. Hirtelen felpattant a színpadra egy férfikontyos állatjogi aktivista, és kikapta a mikrofont Kamala Harris kezéből. Az akkori elnökjelölt épp a nemek közötti egyenlőtlen bérezésről beszélt. Ha meg is döbbentették a történtek, nem mutatta. Kissé zavart pillantást vetett a férfira, de nem mozdult.

Amikor a férfi elkezdte Harrist kioktatni, milyen fontos lenne a csirkék és egyéb haszonállatok megmentése a levágástól, Karine Jean-Pierre, aki egy MoveOn.org esemény alkalmával készített interjút Harrisszel, és aki legfeljebb a férfi derekáig ért, közéjük vetődött, és megpróbálta visszaszerezni a mikrofont.

Ekkor Douglas C. Emhoff, a Century City-i szórakoztatóipari és médiajogi ügyekkel foglalkozó ügyvéd, kék zakóban, farmerben és egy HARRIS ELNÖK feliratú pólóban, dühödten felugrott a pódiumra. Emhoff a tagbaszakadt biztonsági

őrök segítségével eltávolította a férfit a színpadról. Nem ütötte meg, de úgy tűnt, nem sok kellett hozzá.

A brooklyni születésű Emhoff, aki New Jersey-ben és Los Angelesben nevelkedett, jelenleg Kamala Harris férje. Amikor 2013-ban megismerkedtek, komoly beosztásban dolgozott; egy nemzetközi ügyvédi iroda, a Venable LLP Los Angeles-i irodáját vezette, amely vállalati és szórakoztatóipari ügyfeleket képviselt. Az előző házasságából már volt egy fia és egy lánya, egész jól golfozott, és a Lakersnek szurkolt. Egyedülálló, középkorú, boldog párkapcsolatra vágyó fickó volt, aki sok kaliforniaihoz hasonlóan csupán felületesen követte a politikai eseményeket. Emhoff a 2000-es években összesen 5800 dollárral járult hozzá a Los Angeles-i, és 650 dollárral a kaliforniai politikusok kampányaihoz. A kaliforniaiak közül két képviselőházi jelöltet támogatott, egyik sem nyert. Emhoff béréből havi 100 dollárt vontak le cége politikai akcióbizottsága számára, amely azzal, hogy támogat bizonyos jelölteket, lehetőséget nyújt az alkalmazottaknak az amerikai politikai folyamatokban való részvételre. Ez, tekintettel Emhoff vezető beosztására, elvárható összegű támogatás volt, továbbá 100 dollárral segítette John Kerry 2004-es elnöki kampányát; azaz politikai szempontból aligha nevezhető költekezőnek.

Ügyvédként Emhoff korábban fogyasztóvédelmi visszaélések vádjaival szemben védte ügyfeleit, egy reklámcéget, melyet a Taco Bell egy csivava reklámban szerepeltetése miatt perelt be, filmstúdiókat, melyek nem tudták kifizetni a stáb dolgozóit, illetve a Merck gyógyszergyárat, amikor csoportos pert indítottak ellene egy gyógyszer miatt, amely hatására állítólag a comb ízületei merevvé váltak.

A Venable-nél Emhoff egy Los Angeles-i, vírusvideók jogait felvásárló vállalatot képviselt, amely megvádolt egy másik Los Angeles-i céget azzal, hogy megsértette a szerzői jogokat olyan „klasszikusok" terjesztésével, mint „A gorilla megtanítja a kisgyereknek, hogyan mutasson be a középső

ujjával", „A törött vizeldéből kispriccel a víz", „A fizikatanárt tökön rúgják", és a felejthetetlen New York-i metrójelenet „A patkány metrón viszi haza a pizzát" című filmből. A per megegyezéssel zárult.

Az ismerkedés nyilvánvaló okokból nem volt könnyű Kamala Harris számára. Minden döntését jól át kellett gondolnia, a nagyvárosi főügyészi, majd a kaliforniai államügyészi munkája minden idejét felemésztette. Néhányan pedig minden bizonnyal ódzkodtak randizni Kamalával, „a rendőrrel", Kalifornia első számú bűnüldözőjével. A kapcsolatait mindenesetre távol tudta tartani a nyilvánosságtól.

Emhoff egy videóban idézi fel a történetüket, melyet Chasten Buttigeig tett közzé az interneten. Chasten férje a volt South Bend-i polgármester és demokrata elnökjelölt Pete Buttigeig, akit demokrata elnökjelölt riválisa, Joe Biden a közlekedési minisztérium vezetőjének választott. Ez történt:

Chrisette Hudlin, Harris évtizedes barátja és annak férje, a filmkészítő Reginald Hudlin egy bonyolult jogi kérdés kapcsán Emhoff segítségét kérték. A megbeszélés végén Chrisette megkérdezte Emhoffot, hogy egyedülálló-e.

„Miért kérded?" – tudakolta Emhoff.

Chrisette elmondta, hogy van egy barátnője, akivel már harminc éve ismerik egymást. Emhoff megkérdezte, ki az.

„Kamala Harris" – felelte Chrisette.

„Honnan is lehet ismerős a neve?" – töprengett Emhoff.

Chrisette segített felfrissíteni a memóriáját – hát ő Kalifornia államügyésze.

„Mire én: »Ó, atyám, az egy bombázó!«" – mesélte Emhoff Chasten Buttigeignek.

Chrisette megadta Emhoffnak Harris számát, de figyelmeztette, hogy kezelje bizalmasan, és ne csessze el, különben a Hudlin család a jövőben kénytelen lesz máshoz fordulni jogi tanácsért. Harris pedig az önéletrajzában azt írja, Chrisette felhívta, hogy elújságolja, micsoda remek pasival talál-

kozott: „Jóképű, ügyvezető partner a cégénél, és szerintem nagyon fog tetszeni neked" – lelkendezett.

Aznap este Emhoff üzenetet küldött Harrisnek egy Lakers-meccs közben. Harris azon a hétvégén Los Angelesbe utazott.

„Olyan tipikus ügyvéd pasas voltam – mesélte Emhoff Buttigeignek –, de aztán egy vakrandin, amit a legendás filmrendező, Reginald Hudlin szervezett, megismerkedtem Kamalával". Más szóval ez egy jellemzően Los Angeles-i szerelmes történet volt.

A kapcsolatuk szépen, csendesen fejlődött, ez még Emhoff közeli barátait is meglepte. A Los Angeles-i jogi társaságok miniuniverzumában Ron Wood ügyész gyakran találkozott Emhoffal a brentwoodi Peet's Caféban és a Century City felhőkarcolója előcsarnokában, ahol mindketten dolgoztak. Elvált, egyedülálló apák voltak, akik a közös ebédek során és az esti italok mellett gyakran vitatták meg a társkereső szcéna útvesztőit, a vállalati jog buktatóit, és osztoztak a fájdalomban, amiért az estéiket és a hétvégéiket nem tölthették a gyermekeikkel. „Mint olyan sok elvált, egyedülálló apa, ő is komolyan vette családi kötelezettségeit", mesélte Wood.

Egy nap, valamikor 2014-ben, Wood és Emhoff az egyik kedvelt helyükön, egy kínai kifőzde előtt álltak sorba, amikor Emhoff megmutatta Woodnak az eljegyzési gyűrűt, amit a menyasszonyától kapott. Ugyan ő kérte meg a nő kezét, de úgy döntöttek, a jegygyűrűt mindketten viselni fogják. Az övé egészen szerény darab volt. Az eljegyzés ellenben grandiózus hír volt és váratlan, Emhoff eddig ugyanis nem nagyon beszélt a kapcsolatáról. Wood még jobban meglepődött, amikor kiderült, kicsoda Emhoff menyasszonya. Wood, a Howard egyetem öregdiákja és Harris ugyanis még egyetemista korukban barátkoztak össze. Azóta is tartották egymással a kapcsolatot, Wood pedig támogatta Harris kampányait. A következő hetekben, miután az eljegyzés híre nyilvánosságra került, Wood összefutott Emhoffal és

Harrisszel, akik, a spinning órájuk után, izzadtan érkeztek a Peet's Caféba. „Nyolcmilliárd ember közül hogyan talált egymásra pont ez a kettő?", töprengett Wood. De minél többet gondolkodott rajta, annál logikusabbnak tűnt. Mindketten vezetők a saját világukban – értelmesek, aktívak, sikeresek. „Ennek így kellett történnie" – summázta.

Harris az „üzlet megkötése előtt" „próba elé állította" Emhoffot. Emlékezett rá, hogy első kampányfinanszírozásának pénzügyi vezetője, Mark Buell egyszer azt mondta: egy ember jelleméről sokat elmond az, hogyan golfozik. Harris ezért megkérte Buellt, játsszon egy kört Emhoffal. Buell a Mayacama golfpályát választotta, az exkluzív klubot a Sonoma megyei borvidéken. Emhoff értett valamicskét a golfhoz, de itt nem ez volt a lényeg. „Édes egy fickó", számolt be Harrisnek Buell. Emhoff láthatóan átment a vizsgán.

Kamala Harris és Douglas C. Emhoff 2014. augusztus 22-én keltek egybe a Santa Barbara-i megyei bíróságon, egy gyönyörű spanyol gyarmati revival stílusú épületben, amely kedvelt esküvői helyszín a kaliforniaiak körében. A privát ünnepségen Harris húga, Maya eskette össze a párt. Harris az önéletrajzában azt írja, hogy az indiai hagyományok szerint virágfüzért helyezett Emhoff nyakába. Emhoff pedig a zsidó a hagyományokat követve a ceremónia végén üvegpoharat tört.

Mindketten negyvenkilenc évesek voltak, Emhoff csupán hét nappal született korábban, mint a menyasszonya. Az esküvő után Harris és Emhoff a Presidio Officers' Clubban tartották a fogadást San Franciscó-i barátaik számára. „Végtelenül boldognak tűnt", mondta Erin Lehane, Harris támogatója és barátja, aki a Kaliforniai Építésügyi Kereskedelmi Tanácsnál is dolgozik.

Emhoff, aki másodszor lett férj, otthagyta a DLA Piper ügyvédi irodát. Amikor ott dolgozott, nem lobbizott. A cég washingtoni ága képviseli azonban a hadiipari vállalkozó-

kat, az egészségbiztosítókat, a szórakoztatóipari konglomerátumokat és egyéb vállalatokat.

Emhoff 2014 után gyakran volt látható Harris kampányútjain; 2016-ban és 2019-ben is rendszeresen jelen volt. Valaki tweetelt róla egy videót, hogyan táncol a 2019-es San Francisco Pride felvonuláson egy kabrióban, miközben Harris jót mulat az „apukatestű apukatáncon", ahogy Emhoff nevezte. 2020-ban jóval nagyobb nyilvánosságot kapott, amikor a Biden–Harris-program mellett korteskedett. A *Washington Post* úgy jellemezte, mint „haladó, modern férfit", aki „a 2020-as kampány egyik váratlan kulcsfigurájává nőtte ki magát a Fehér Házért folytatott nem mindennapi, a világjárvány által is sújtott harcban".

Emhoff gyermekeit, Cole-t és Ellát a jazzóriásokról, John Coltrane-ről és Ella Fitzgeraldról nevezték el. A Demokrata Nemzeti Konventen Ella Emhoff konferálta fel Harrist. A két gyerek „Momalának" hívja, aki büszke mostohaanyaként ezt a kedves becenevet a @KamalaHarris Twitter-oldala önéletrajzában is megemlíti.

◆ ◆

A kontyos férfit a történtek után kitessékelték a Moscone Központból. Lévén ez San Francisco, szívesen vállalt médiaszereplést. Én nem éltem a lehetőséggel.

20

Egy nő, aki nem vesztegeti az idejét

◂▸ ◂▸ ◂▸

A kérdés nem az volt, Kamala Harris 2014-ben megnyeri-e a második ciklusát Kalifornia államügyészeként, hanem az, hogy végigviszi-e. Az év augusztusában szemérmesen azt mondta nekem: „Remélem, igen".

De Kamala Harris magasra tört. Azt feltételezték, hogy indul 2018-ban a kormányzói címért, vagy amennyiben Barbara Boxer visszavonul, 2016-ban a szenátusi tagságért. „Mit tenne, ha megürülne egy hely a szenátusban?" – kérdeztem. „Ezen nem is gondolkoztam" – mondta. Nem állítom, hogy hittem neki. Harris mindig is nagyon ambiciózus volt.

2014-ben egyetlen demokrata sem merte kihívni egy második ciklus megpályázására. Ronald Gold Los Angeles-i ügyvéd, Harris republikánus ellenfele a marihuána legalizálása köré építette kampányát a kaliforniai államügyészi címért. Debra J. Saunders, a *San Francisco Chronicle* akkori rovatvezetője emiatt el is keresztelte „Acapulco Aranyának". Gold kevesebb mint 130 000 dollárt költött a kampányára, és nem kapott semmiféle érdemleges támogatást a kaliforniai republikánus párt részéről.

Harris, az orvosi marihuána régi támogatója nevetve hessegette el egy újságíró kérdését arról, hogy mit gondol a marihuána kereskedelmi értékesítésének legalizálásáról. Bár Harris később kiállt a marihuána legalizálása mellett, an-

nak kereskedelmi értékesítése nem az a fajsúlyú kérdés volt, ami befolyásolhatta volna a 2014-es államügyészi versenyt. Első négyéves ciklusa alatt Harris igen ügyesnek bizonyult abban, hogy ne foglaljon állást, amikor arra politikailag nem volt szükség.

Egyik példa erre a szerencsejátékkal kapcsolatos. Kaliforniában az államügyészek felelősek a szerencsejáték felügyeletéért. Az állam hatvanegy indián törzsének hatvanhárom kaszinó van a birtokában, amelyek évente összesen 8 milliárd bevételt termelnek, a további nyolcvannyolc kártyaszoba 850 millió dollár éves bevételt jelent. Az állami lottó pedig 2,5 milliárd dollárt termel ki évente. Összességében Nevada után Kalifornia az ország második legnagyobb szerencsejáték-állama.

Harris hivatali ideje alatt a törvényhozók fontolgatták az internetes póker és a sportfogadások legalizálását. Az indián törzsek – Kalifornia egyik legjelentősebb kampányadományozói – véleménye megoszlott erről. A kártyaszobák tulajdonosai és a lóversenyekben érdekeltek támogatták az ötletet, amennyiben ők is részesülhetnek a bevételekből. Harris 2014-ben azt nyilatkozta, tanulmányozni fogja a témát. Egyértelmű volt, hogy a kérdés szembeállítja a pénzügyi érdekeket a potenciális kampányadományozók érdekeivel. Harris végül nem foglalt állást az ügyben, a kérdésről a mai napig nem döntöttek.

Harris éveken át küzdött az általános iskolákban tapasztalható mulasztások ellen. Az volt a véleménye, hogy a rendszeres hiányzások rossz hatással vannak az eleve hátrányos helyzetű gyerekekre. Azonban a 2014-es kampánya során nem adott hangot a véleményének egy olyan kérdéssel kapcsolatban, amely számos, Kalifornia keményebb iskoláinak diákját érintette: ez pedig a tanárok tenure típusú foglalkoztatása volt, ami életre szóló foglalkoztatási biztonságot jelent. A befolyásos Kaliforniai Tanárok Szövetsége, egyike Harris kampánya támogatóinak és kampányadományozóinak, így akart védelmet nyújtani a tanároknak. 2014-ben azonban egy állami bíró úgy ítélkezett, hogy a kaliforniai tanárok szolgálati idejének szabályai sértik a szegény hallgatók polgárjogait, azzal érvelt, hogy az általuk látogatott, legnagyobb létszámú iskolákba a legfiatalabb tanárokat osztják be, és őket bocsátják el az elsők között.

„A benyújtott releváns bizonyítékok egyértelművé teszik a bíróság számára, hogy a megtámadott jogszabályok aránytalan mértékben érintik a szegény és/vagy kisebbségi diákokat", írta Rolf M. Treu bíró az indoklásában, amit Obama elnök oktatási minisztere, Arne Duncan is megdicsért. Harris beosztottjai fellebbeztek a végzés ellen a kaliforniai állam közoktatási felügyelete nevében, és az ítéletet 2016-ban – Harris szenátori kampánya alatt – hatályon kívül helyezték.

Tehát Harris akkor foglalt állást, amikor szüksége volt rá, és amikor ezek az állásfoglalások politikai segítséget nyújtottak neki. És megértette a politika egyik alapigazságát is. Valahányszor egy politikus állást foglal egy kérdésben, fennáll a veszélye, hogy valakit maga ellen hangol. Mivel 2014-ben gyakorlatilag nem kellett senkivel versenyeznie, Harrisnek nem volt szükséges véleményt nyilvánítani az általa kerülni kívánt kérdésekben, és nem is tette.

Harris sokat tett azért, hogy megérdemeljen egy második ciklust. Engedményeket csikart ki a bankoktól a jelzáloghitel-válság által sújtott háztulajdonosok megsegítésére. Pereket indított a környezetvédelmi törvények végrehajtása érdekében, megkövetelve, hogy a környezetet szennyező vállalkozások csak akkor működhessenek, ha korlátozni tudják a környéken a vegyi anyagok kibocsátását, melyek károsíthatják a közeli szegény és kisebbségi közösségekben lakó emberek tüdejét. Az egyik alkalommal a Long Beach-i általános iskola diákjait védte meg a dízelmotoros vonatok által kibocsátott kipufogógázoktól. Törekedett rá, hogy érvényesítse az adatvédelmi törvényeket, egy olyan államban, ahol a technológiai ipar a meghatározó – és a második

ciklusában ezért még többet fog tenni. A kaliforniai Igazságügyi Minisztérium weboldalán jelentősen bővítette a nyilvánosság számára könnyen hozzáférhető nyilvántartások számát a rendőrségi őrizet során elhalálozott személyekkel kapcsolatban.

Az államügyészi hivatalon belül létrehozott egy külön ügyvédi csapatot, amely az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága és a Kaliforniai Legfelsőbb Bíróság elé kerülő ügyeket kezelte. Ez ugyan ellenérzést váltott ki a legmagasabb rangú és legképzettebb ügyészeiből, akik alig várták a kihívást, hogy saját ügyeket vihessenek perre. De a szakértők úgy vélik, az egység javított az állam fellebbezési ügyeinek minőségén.

Harris természetesen többet is tehetett volna. Néhány szószóló úgy véli, nem állt ki elég keményen a rendőri brutalitásokkal szemben. Ő azonban tisztában volt vele, hogy egy színes bőrű nő, aki ellenzi a halálbüntetést, és korábban már maga ellen hangolta a rendőrséget. Tudta, hogy bármiféle tartós változás eléréséhez szüksége van a rendfenntartók támogatására. Mindent megtett annak érdekében, hogy a maga oldalára állítsa a rendőrséget, ezért nem maradt távol egyetlen rendőr temetéséről sem, aki szolgálatteljesítés közben veszítette életét. Rendszeresen ellátogatott a helyi rendőri szervekhez, hogy a kitüntetetteknek személyesen adja át a jutalmat hősies munkájukért.

Harris 3,6 millió dollárt költött az újraválasztási kampányára, így 1,3 millió dollárja maradt a jövőbeli jelölti küzdelmekhez. Tarolt a Bay Area-ban és Los Angeles megyében, és a szavazatok 57,5 százalékával győzött. Az, hogy Harris az állam ötvennyolc megyéjéből csupán huszonhatot nyert meg egy gyenge ellenféllel szemben, talán azt jelezte, hogy az állami hivatalban eltöltött első négy éve alatt nem sikerült megnyernie magának a republikánus „bástyákat" és a közepesen sűrűn lakott dél-kaliforniai megyéket.

2015. január 5-én Tani Cantil-Sakauye, az állam legfőbb bírája beiktatta Harrist, aki megkezdhette második ciklusát. Cantil-Sakauye személye sokat elárul Kalifornia és politikai vezetői evolúciójáról. Cantil-Sakauye édesanyja a Fülöp-szigetekről emigrált, ő pedig a szüleivel éveken át egy sacramentói sikátor melletti bordélyban élt. Az egyetemi évei alatt pincérkedésből tartotta fönn magát, és Renóban blackjack krupié volt. Ügyész lett belőle, aztán bíró, amíg Schwarzenegger kormányzó a főbírói posztra nem emelte. Ugyan republikánus volt, de azonnal kilépett a pártból, miután végignézte Brett Kavanaugh-nak, a Legfelsőbb Bíróság jelöltjének meghallgatásait.

Sacramento belvárosában a Crocker Művészeti Múzeum szerény tömegéhez szólva Harris ambiciózusan beszélt Kalifornia államról és az általa „kitermelt" vezetőkről: „Az emberek országszerte Kaliforniát figyelik. Ránk figyelnek, ha a változásokat keresik. Bennünket figyelnek, hogy mit is jelent az innováció. Nálunk keresik mindezt, mivel minket nem terhel a múlt, és képesek vagyunk a jövő és a lehetőségek felé tekinteni."

Harris felsorolta az eredményeket, amikre a legbüszkébb: „szembementünk a Wall Street-i bankok legjobban fizetett zsoldosaival" – hogy 20 milliárd dollárt harcolt ki a kaliforniai háztulajdonosok számára, és megalkották a kaliforniai ingatlantulajdonosok jognyilatkozatát. Az első négy év alatt, mondta Harris, a kaliforniai Igazságügyi Minisztérium ügynökei közel 6 tonna metamfetamint foglaltak le, és tizenkétezer illegális fegyvert koboztak el.

„Megígérhetem, hogy a következő ciklusom során mindezt megduplázzuk – mondta Harris. – Hivatali pozíciómat arra fogom felhasználni, hogy felemeljem a kaliforniaiak következő generációját."

Harris egy „feladatlistát" állított össze, amely tartalmazta a kísérő nélküli fiatalkorúak védelmét, akik Közép-Amerikából menekülve érkeznek a déli határra; hogy szembeszáll

a bűnüldözést övező „bizalmi válsággal". Ígéretet tett arra, hogy az új eCrime részleget, amely a kiberbűnözéssel volt hivatott harcba szállni, arra fogja használni, hogy bíróság elé állítsa azokat az online ragadozókat, akik profitálnak „a nők lealacsonyításából, megalázásából és zsarolásából, felhasználva a fényképeiket, amelyeket a beleegyezésük nélkül tesznek közzé". Azt tervezte, hogy létrehozza a Gyermekek Igazságügyi Irodáját, és megígérte, hogy továbbra is az általános iskolai mulasztások elleni küzdelemre összpontosít.

„Itt az ideje kimondani, hogy Kalifornia államban bűncselekmény, ha egy gyermek nem vesz részt a közoktatásban" – jelentette ki Harris.

Mindez 2015. január 5-én hangzott el. Kamala Harris azonban nem vesztegette az idejét.

Tíz nappal később bejelentette a következő lépését.

21

Joe Biden segít Harrisnek

◂▸ ◂▸ ◂▸

Három nappal azután, hogy Kamala Harris Kalifornia államügyészeként megkezdte második ciklusát, Barbara Boxer szenátor bejelentette, hogy 2016-ban nem indul az újraválasztásért, szabaddá téve ezzel a helyet, amit 1992 óta betöltött. Mindez 2015. január 8-án, egy csütörtöki napon történt.

Szombat reggel Kamala Harris már kora reggelre találkozót beszélt meg a kampánycsapata tagjaival, Ace Smithszel, Sean Clegg-gel és Dan Newmannel San Franciscó-i belvárosi irodájában. Komoly témákat kellett megvitatniuk. Körbeülték a tárgyalóasztalt, amelyet a Berkeley Egyetem campusán lévő Kaliforniai Emlékstadionból kimentett régi, tölgyfa ülésekből alakítottak át, amikor azt átépítették, hogy biztonságosabbá tegyék, mert közvetlenül a stadion alatt fut a Hayward-törésvonal. A tárgyalóterem falait Thomas Nast rajzai díszítették és a *Harper's Weekly* – még Lincoln korából –, illetve a *Puck* címlapjai, melyek a tizenkilencedik század végéről, a huszadik század elejéről származó, politikai humort és szatírát tartalmazó magazinok voltak. Az utóbbi shakespear-i mottója ez volt: „Beh bolond az emberfaj!"[12]

Miután Jerry Brown 2018-ban nyugdíjba ment, Harris szeretett volna indulni a kormányzói címért. A környezete már szinte maga előtt látta, ahogy – első nőként – az ország legnagyobb államát kormányozza. Demokrata társa, Gavin

12 *Szentiványéji álom*, Arany János fordítása.

Newsom is hasonló terveket szőtt, már 2010-ben eljátszadozott az ötlettel, hogy felveszi a harcot Brownnal. Harris néhány nappal azelőtt eskette fel Newsomot, azt követően, hogy kormányzóhelyettesnek újraválasztották. Harris úgy gondolta, ha erre esetleg sor kerülne, kettejük közül ő, mármint Harris lenne a győztes. Boxer visszavonulása azonban egyéb lehetőségeket csillantott meg előtte.

Harris meg akarta tudni, mekkora befolyása lenne a száz szenátor egyikeként. Azt akarta tudni, hogyan képviselhetné a leghatékonyabban azokat – ahogy szokta mondani –, akik nincsenek jelen a döntések meghozatalakor, a segítségre szorulókat, a bevándorlókat, a színes bőrű embereket. Habár támogatta Hillary Clinton 2016-os elnöki kampányát, Harris a párt Obama-szárnyához tartozott, nem pedig Clintonéhoz, a képviselőház és a szenátus viszont a republikánusok kezében volt. Harris megpróbálta elképzelni magát a ranglétra legalsó fokán, ráadásul a kisebbségi párt tagjaként.

Az elmúlt évtizedekben Jimmy Carter, Ronald Reagan és George W. Bush a kormányzói székből kerültek az elnöki székbe. Azonban John Kerry, Barack Obama, John McCain, Hillary Clinton, Bernie Sanders és más szenátorok voltak a példa arra, hogy nem ez az egyetlen lehetséges irány. Az amerikai politika „elnemzetiesedett", ami többek között annak volt sajnálatos következménye, hogy az állami és helyi hírszervezetek száma csökkent, ezzel egyidejűleg megfogyatkoztak az államok parlamenti és városházi eseményeiről szóló tudósítások. Bármekkora volt is a kormányzó hatalma – különösen Kaliforniában –, a média, mint ahogy a választók is, Washingtonra összpontosították a figyelmüket.

Harris tanácsadói két massachusettsi politikus történetét említették neki példaként. A döntés az ő kezében volt: inkább olyan vezetővé szeretne válni, mint Elizabeth Warren szenátor, aki rendszeresen vállal vezető szerepet országos

szintű kérdésekben is, vagy olyanná, mint Deval Patrick, akit, bármennyire tehetséges is volt, kevéssé ismertek az államon kívül.

Főügyészi és államügyészi tapasztalatával Harrisnek szenátorként jelentős hatása lehet a Legfelsőbb Bíróság összetételére. 2015-ben még senki nem sejthette, hogyan alakul a 2016-os elnökválasztás. Ami biztosnak tűnt: egy értelmes és ambiciózus szenátor Kaliforniából előbb-utóbb Iowában és New Hampshire-ben találhatja magát, igen közel az elnökjelöltséghez. Harris mindenkit végighallgatott, majd hazament, hogy gondolkodjon kicsit. A férje, a húga és Tony West segítettek ebben.

Azon a vasárnap estén azonban Newsom elmondta Harrisnek, hogy nem indul a szenátori helyért, amely döntését hétfőn nyilvánosságra is hozta – bejelentette azonban, hogy 2018-ban indulni fog a kormányzói tisztségért. Másnap, kedden, azaz nyolc nappal azután, hogy államügyészként megkezdte második ciklusát, Harris is bejelentést tett: megpályázza az Egyesült Államok Szenátusának megüresedett helyét. A bejelentés rá jellemző módon, hatalmas hírveréssel történt meg. Már az első napon sikerült 92 452 dollárt összeszednie. A csapata olyan képet festett róla, mint aki legyőzhetetlen, és ezt sokan el is hitték.

„Olyan, mint Obama nőben. Főz, kapucnis pulcsiban jár edzeni", írta a *Guardian*. „Hősökként tekint az ügyvédekre, a hitelbankokkal pedig olyan erővel száll szembe, mint Elizabeth Warren a Wall Streettel."

Harris bejelentésének napján Warren szenátor egy közleményt adott ki, amelyben „eszes, kemény, és tapasztalt ügyésznek" nevezi, „aki következetesen kiállt a Wall Streettel szemben". Cory Booker szenátor arra kérte Twitter-követőit, hogy keressék fel a weboldalt, ahol adományozni tudnak Harrisnek. Kirsten Gillibrand szenátor pedig azt mondta: „Pontosan ilyen típusú vezetőre van szükségünk a szenátusban". Később mindhárman ringbe szálltak Harrisszel

a 2020-as elnöki jelölésért, ám ekkor még mindnyájan egy csapatban játszottak.

◆ ◆

1992-ben Barbara Boxer Alan Cranston négy ciklus óta tartó szenátusi mandátumára pályázott, Dianne Feinstein pedig másodikként a Pete Wilson – aki az 1990-es kormányzóválasztáson legyőzte Feinsteint – székét ideiglenesen betöltő republikánus helyére. Boxer és Feinstein mindketten szoros versenyben voltak: a demokraták között ott volt Gray Davis, aki 1998-ban kormányzó lett; Leo McCarthy helyettes kormányzó; és egy befolyásos Los Angeles-i kongresszusi tag, Mel Levine. 2015-ben a választók a jelöltek széles köréből válogathattak, hiszen egy generáció óta most először üresedett meg szék a szenátusban. Az biztos, hogy ambiciózus politikusokból nem volt hiány.

A kongresszus dél-kaliforniai demokrata tagjai – Adam Schiff, Xavier Becerra és Loretta Sanchez – mind fontolgatták az indulást, mint ahogy a San Franciscó-i fedezeti alapokból meggazdagodott milliárdos és környezetvédelmi aktivista, a demokrata Tom Steyer is. Steyer a saját zsebéből képes lett volna finanszírozni a kampányát. Azonban, amint azt Meg Whitmannek és a többi dúsgazdag jelöltnek is be kellett látnia, a kaliforniaiak nem igazán kedvelik az önfinanszírozó jelölteket. Steyer végül meggondolta magát, Becerrát és Schiffet pedig alig ismerték Washingtonon kívül.

Antonio Villaraigosa, Los Angeles korábbi polgármestere is fontolóra vette a lehetőséget; ő biztosan kemény ellenfél lett volna. Ügyesen kampányolt, dollármilliókat ért a mosolya, meggyőződésesen támogatta Clintont, és a kaliforniaiak számára fontos ügyeket képviselt.

Harrisszel barátok voltak, még 1995-ben ismerkedtek meg, Villaraigosa közgyűlésben töltött első ciklusa során. Egy ideig rendszeresen tartották is a kapcsolatot. Villaraigosa mindig meghatódott, amikor Harris a beszélgetésüket ezzel a szóval fejezte be: „szeretlek". Willie Brown, a közgyűlés elnöke, aki 1995-ben már fél lábbal a polgármesteri hivatalban volt, fiatalkori önmagát látta Villaraigosában, és a mentora lett. Villaraigosa Kelet-Los Angelesben nőtt fel. Az édesanyja egyedül nevelte, dühöngő, alkoholista apja szinte sosem volt jelen az életében. A fiatal Antonio gyakran tett kartonpapírt a cipője talpába, hogy elfedje a lyukakat. Kimaradt a középiskolából, majd egy éttermi verekedés miatt letartóztatták, de szerencsére volt egy tanára, aki hitt benne. Először a UCLA-re járt, majd a jogi egyetemre, és munkát kapott egy tanári szakszervezetnél Los Angelesben. 1994-ben megválasztották Los Angeles egyik belvárosi kerületének a képviseletére. Idővel a közgyűlés egyik legliberálisabb tagjává vált, aki a fegyvertartás szabályozása és a gazdag kaliforniaiak megadóztatása mellett szólalt fel, egy olyan korszakban, amikor egyik kérdés sem volt igazán népszerű.

Mandátuma lejártakor már a közgyűlés elnöke volt, majd visszaköltözött Los Angelesbe, ahol 2005-ben megválasztották a város negyvenegyedik polgármesterének. Villaraigosa kampánytanácsadói egy ideig ugyanabból a San Franciscó-i csapatból kerültek ki, mint amelyik Harrist is képviselte. Amikor Villaraigosa fontolgatni kezdte, hogy beszáll a szenátusi versenybe, Willie Brown azt tanácsolta neki, hogy inkább mutassa ki Harris iránti lojalitását. „Ha a hűsége olyan rendíthetetlen, és a Harrisszel való kapcsolata annyira értékes számára, akkor véleményem szerint ez jó lehetőség arra, hogy minderről tanúbizonyságot tegyen", mondta Brown. Villaraigosa egykori mentora még hozzátette: „Remélem, hogy ezt a gesztust országos szinten megfelelő pozícióval jutalmazzák – valamikor."

Brown tehát azt tanácsolta az akkor hatvankét éves Villaraigosának, hogy álljon félre, és legyen türelmes, ameddig rá nem kerül a sor. Ez alapjában véve sértő javaslat volt, te-

kintve, hogy Villaraigosa milyen magasra jutott egy olyan államban, ahol a lakosság 40%-át latinók teszik ki.

Villaraigosa azonban, aki az ország második legnagyobb városának volt a polgármestere, jobban érezte magát vezető szerepben. Newsomhoz hasonlóan ő is kormányzó akart lenni. Számára és a többi dél-kaliforniai számára a kérdést az alábbi tényezők döntötték el: adománygyűjtési képesség, a közvélemény-kutatások adatai, illetve a kaliforniai választókkal kapcsolatos alapvető tény – az ugyanis, hogy bár Kalifornia déli része sokkal népesebb, az észak-kaliforniai demokraták előnyt élveznek, ugyanis a Bay Area lakosai messze a legnagyobb arányban szavaznak. (Villaraigosa 2018-ban elindult a kormányzói címért Newsommal szemben – Harris támogatása nélkül.)

Harris feltételezett ellenfelei végül, egyetlen kivétellel, meggondolták magukat.

◆ ◆

2015. május 14-én, öt hónappal azután, hogy Harris beszállt a versenybe, az Orange megyei Loretta Sanchez, aki már tíz ciklus óta volt kongresszusi tag, bejelentette az indulását. Papíron Sanchez egész erős jelöltnek tűnt. A története nagyon meggyőző volt. Bevándorló szülők hét gyermekének egyike, testvére, Linda Sanchez pedig szintén a kongresszus tagja. Loretta gyerekkorában részt vett a Head Start nevű, hátrányos helyzetű családokat segítő kormányprogramban. Abban reménykedett, hogy a latinók szavazatai és dél-kaliforniai gyökerei elegendőek lesznek a szenátusba való bejutáshoz. Balszerencséjére azonban jelöltként hajlamos volt a baklövésekre.

A kampánya elején például, miközben az indiánok és az indiaiak közötti különbségeket próbálta érzékeltetni, hirtelen egy indián harci kiáltást hallatott. Utólag elnézést kért az indián vezetőktől, amiért megsértette őket. Egy jelölti vita során pedig az egyik frappánsnak vélt megjegyzését

egy furcsa karlendítős táncmozdulattal, egy „dab"-bel zárta, amelyet annak idején a Carolina Panthers hátvédje, Cam Newton tett népszerűvé. Harris alig bírt szóhoz jutni a döbbenettől.

Fontos politikai kérdésekben Sanchez nem osztotta a kaliforniai demokraták véleményét. A Kongresszusban a fegyvergyártók és George W. Bush elnök mellett voksolt, amikor segített megszavazni a fegyverkészítők mentességét a termékeik ellen indított perekben. A törvényjavaslatot az NRA erőltette, melynek értelmében a tömeges lövöldözések során használt fegyverek gyártói mentességet kaptak a perek alól, amiket a mészárlások áldozatainak családtagjai indítottak.

◆ ◆

Harris, miután 2015. január 13-án bejelentette, hogy indul a szenátusi tagság elnyeréséért, minden idejét az adományok és támogatások begyűjtésének szentelte. Május közepére – amikor Sanchez csatlakozott a mezőnyhöz – Harris már 3,977 millió dollárt szedett össze, ami nem is rossz, ha figyelembe vesszük a 2700 dolláros szövetségi felső határt, amely egyénenként adományozható egy választás során. A pénz a régi, San Franciscó-i barátaitól, Mark és Susie Buelltől származott; George Sorostól és Ronald Perelmantól, a Wall Street-i milliárdosoktól; olyan hollywoodi sztároktól, mint Barbra Streisand, Rob Reiner, Sean Penn, Kate Capshaw és Don Cheadle; továbbá ügyészektől, szilícium-völgyi kockázati tőkésektől, szakszervezetektől és sok más kisebb adományozótól. A 3,977 millió majdnem annyi volt, amennyit Sanchez az egész kampánya során gyűjtött össze (4 millió). Harris kampánycsapata továbbra is zseniálisan őrizte a látszatot, hogy legyőzhetetlen. Ám ez nem tartott sokáig.

Lévén, hogy Harris egyes kérdéseket illetően bizonytalan volt, 2015 elején többnyire kerülte az újságírókat. Áprilisban, három hónappal a bejelentése után viszont hatalmas rendezvénnyel indított San Franciscóban. A vendégek között volt

az egykori michigani kormányzó, Jennifer M. Granholm, a New Jersey-i szenátor, Cory Booker, több kongresszusi tag, illetve a város vezetői is. Azonban, ahogy arról Carla Marinucci, a *San Francisco Chronicle* akkori munkatársa beszámolt, a sajtó számára megtagadták a belépést. Furcsa módja volt ez a kampányindításnak.

Ugyan a szenátori címre pályázott, Harris mégsem foglalt állást olyan nemzetközi kérdésekben, mint Oroszország ukrajnai inváziója,[13] a NATO-szövetség vagy a Közel-Kelet, nem beszélve a kaliforniaiak számára olyan fontos ügyekről, melyek a környezettel és a vízellátással voltak kapcsolatosak. Azzal, hogy nem adott interjút, megerősítette az újságírók és az ellenfelei véleményét, miszerint túlságosan óvatos. Közeledve az év végéhez, a helyzet tovább romlott.

Harris kaliforniai kampánytanácsadói kiváló szakértői voltak az állami szintű versenyeknek. Győztes ügyfeleik közé tartozott Jerry Brown, Gavin Newsom, Harris, és még sokan mások. A céljuk az volt, hogy Harris milliókat gyűjtsön össze minél hamarabb, majd minimalizálják a kiadásokat 2015 során, hogy aztán a finishez közeledve – amikor már a választók is sokkal jobban odafigyelnek a verseny alakulására – legyen miből finanszírozniuk az elengedhetetlen fontosságú reklámokat.

A washingtoni bennfentesek által vezetett és Maya Harris elnökletével működő Demokrata Szenátori Kampánybizottságnak azonban más elképzelése volt arról, mire van szüksége egy felső kategóriás kaliforniai jelöltnek. Bemutatta a javasolt szervezeti diagramot, amely több tucat munkatárs alkalmazását körvonalazta extravagáns költségekkel. Elterjedt a hír, hogy Harris kampánya túlköltekezik. 2015 októberében a *Sacramento Bee* arról írt, hogy ami pénz Harris kampányára összegyűlik, azt egyből el is szórják,

13 A Krím-félsziget Oroszországhoz csatolása, és polgárháború dúl, orosz részvétellel, Donbaszban. (N. Gy.)

és hogy „dollárszázezreket költenek postai adománygyűjtő kampánylevelekre, a számos alkalmazottat foglalkoztató Los Angeles-i központjukra, illetve az ország minden táján megrendezésre kerülő adománygyűjtő bankettekre". Novemberben a *Los Angeles Times* a kampánycsapat átrendeződéséről számolt be. Az új kampánymenedzser egy kaliforniai lett, Joan Rodriguez, és több embertől is megváltak Washington D. C.-ben. Az *Atlantic* egy decemberben megjelenő cikke viszont súlyos csapást jelentett számukra, mert azt részletezték benne, hogy Harris kampánya „hatalmas összegeket költött luxuskocsikra, repülőjegyekre és első osztályú szállásokra". A magazin 18 000 dollár értékű számlákról írt olyan luxushotelekből, mint a washingtoni St. Regis, a chicagói Waldorf Astoria vagy a W Hotel Los Angeles-ben. „A mohó adománygyűjtés elhomályosította a kikezdhetetlenség auráját", írták a cikkben. Az adományozókat dühítette, hogy pazarolják a pénzüket, Harris csapata pedig attól félt, hogy – miután 2015 áprilisában már úgy tűnt, megnyerte a versenyt – most mégis veszélybe került a győzelem. Rodriguez azonnal nekilátott rendet teremteni, csökkentette a fizetéseket és visszafogta a kiadásokat. Harrisnek azonban szerencséje is volt, amiért a győzelmét Sanchez személye nem veszélyeztette.

2016-ban a republikánusok nem igazán képviseltették magukat a versenyben. Ahhoz, hogy egy republikánus jelöltnek esélye legyen győzni Kaliforniában, legalább olyan húzónévre lett volna szükség, mint Schwarzeneggeré vagy Reagané, illetve egy 100 millió dollárt elkölteni hajlandó milliárdos bankszámlájára. A Republikánus Pártnak azonban esze ágában sem volt Kaliforniára pazarolni a pénzt, ugyanis pontosan tudták, hogy azt sokkal jobban fel lehet használni kisebb államokban, ahol néhány millió dollár akár a szenátusi versenyt döntheti el.

Kalifornia előválasztási rendszere szerint az előszavazási kör után az első két helyen álló jelölt versenyez egymás el-

len az általános szavazáson, függetlenül attól, hogy melyik párt tagjai. A tanácstalan republikánusok megosztották az elenyésző számú szavazataikat a 2016-os előválasztáson, így Sanchez második helyen végzett az egyértelmű éllovas Harris mögött.

Ahhoz, hogy a novemberi körben is versenybe szállhasson, Sancheznek – kettejük közül a kevésbé liberális demokratának – meg kellett nyerni magának a republikánus szavazókat, ugyanakkor figyelni arra, hogy ne hajoljon túlságosan jobbra, nehogy azzal elidegenítse magától a demokratákat. Sancheznek sikerült megszereznie a volt republikánus Los Angeles-i polgármester, Richard Riordan támogatását, aki 2001-ig töltötte be hivatalát. Hugh Hewitt, a konzervatív Salem Media Group rádiós műsorvezetője is Sanchez mögé állt. Mint ahogy Darrell Issa kongresszusi tag is, egy San Diego megyei republikánus, akinek rendre sikerült feldühítenie a demokratákat az Obama-adminisztráció elleni támadásaival, illetve a négy amerikai – köztük Chris Stevens líbiai nagykövet – halálával kapcsolatban folytatott rendkívüli nyomozással.[14]

Harris el akarta nyerni a Kaliforniai Demokrata Párt támogatását, ezért felhívta Biden alelnököt, és meghívta a 2016 februárban San Joséban tartandó pártkongresszusra. Biden elfogadta a meghívást. A kongresszuson tartott beszéde elején felidézte, milyen jó barátságban volt Harris a fiával, Beau-val, aki egy évvel azelőtt meghalt rákban. Negyvenöt perccel később – a beszéd majdnem egy órán át tartott – Biden végül a lényegre tért. Hasonlóképpen érvelt később, a 2020-as elnöki kampánya során is: „Nem az emberekkel van a baj, hanem a politikával. Olyan kicsinyessé, személyeskedővé, mérgessé, otrombává vált." Miután Biden áldását adta Harrisre, a Kaliforniai Demokrata Párt is mögé állt. Obama elnök is támogatta Harrist.

14 A valóságban Hillary Clinton külügyminiszter a magán e-mail-címéről bonyolította a levelezését, és ezzel hozzájárult a líbiai USA nagykövet halálához. (N. Gy.)

Sanchez újabb baklövést követett el azzal, hogy egy spanyol nyelvű műsorban adott interjú során azt sugallta, Obama azért támogatta Harrist, mert mindketten feketék. Akkoriban egyetlen politikus sem volt népszerűbb Kaliforniában, mint Obama. Sanchez most sem tagadta meg önmagát, Harris nagy szerencséjére.

2016 elején nem volt kétség afelől, hogy melyik jelölt fog győzni. Harrist azonban addig is teljesen lefoglalta főállású munkája a kaliforniai Igazságügyi Minisztériumban.

22

Tudni kell, mikor érdemes harcolni

◂▸ ◂▸ ◂▸

A Corinthian Colleges[15] vállalkozás, amely egykor az ország legnagyobb profitorientált iskoláit működtette, különleges helyet foglal el a hasonló intézmények szégyenteljes sorában, amiért csúnyán kihasználta azokat a diákokat, akik tanulással akartak javítani az életminőségükön. A Trump Egyetem, amelyet Donald Trump hozott létre, hogy kamatoztassa a márkanevét, illetve reklámozza a The Apprentice című televíziós műsorát, szintén rászolgált kétes hírnevére. Kamala Harris államügyészként pert indított a Corinthian Colleges ellen, a Trump Egyetem ellen azonban nem. Ebből is kirajzolódik, hogyan viszonyult Harris a közügyekhez.

◆ ◆

A kaliforniai politikusok rendszeresen utaznak New Yorkba adományokat gyűjteni a kampányaikhoz, mint ahogy a New York-i és egyéb államok politikusai is gyakran érkeznek hasonló céllal Kaliforniába.

Harris, hogy pénzt gyűjtsön és hogy tovább építse országos imázsát, 2011 szeptemberében elzarándokolt Manhattanbe. Ott az akkori New York-i államügyész, Eric Schneiderman segített neki támogatókat toborozni egy helybéli ügyvéd közreműködésével. Schneiderman klientúrája az egyes államok államügyészei által perbe fogott személyekből állt. A látogatás, mint általában, üzleti jellegű volt, legalábbis annak tűnt. Trump is azon New York-iak közé tartozott, akik adományokkal támogatták Harrist, pontosabban 2011. szeptember 26-án összesen 5000 dollárral. Trump 2013. február 20-án további 1000 dollárral, a lánya, Ivanka Trump 2014. június 3-án pedig 2000 dollárral. A The Trump Organization számos államban volt jelen, többek között Kaliforniában is, ezért okos lépésnek tűnt jó kapcsolatot ápolni az állam első számú ügyészével. Trump és a családja gyakran adományoztak ilyen célokra üzleti tevékenységük részeként.

2011 májusában megjelentek az első hírek, hogy Schneiderman vizsgálatot indított a New York-i székhelyű, Trump nevét viselő „egyetem" ellen azon állítások miatt, hogy a cégcsoport túlárazott, silány szemináriumokat indított el, amelyek alkalmatlanok voltak az ingatlanértékesítési piacra betörni szándékozó hallgatók számára. 2013 augusztusában Schneiderman beperelte Trumpot az iskolában alkalmazott illegális és káros üzleti gyakorlat miatt.

Trump úgy vágott vissza Schneidermannak, hogy visszatámadott, és azzal vádolta, hogy több alkalommal is kampányadományokat „csikart ki" tőle. Trump állítása, miszerint Schneiderman adománygyűjtési módszere nem volt feddhetetlen, arra késztette a New York-i székhelyű Etikai Megfigyelő Bizottságot, hogy vizsgálatot indítson. Az ügy végül 2015-ben vádemelés nélkül zárult le, miután Trump június 16-án, leereszkedve a Trump Tower aranyozott mozgólépcsőjén, teljesen váratlanul bejelentette, hogy indul az elnökválasztáson. Trump és az úgynevezett egyeteme 2016 novemberében, miután Trump megnyerte a választást, ösz-

15 A szervezetet többek között azzal vádolták meg, hogy félrevezette leendő hallgatóit a friss diplomások munkaerőpiaci karrierlehetőségeivel kapcsolatban.

szesen 25 millió dollárral rendezte a New York állam és a magánvádlók által indított pereket.

Az Egyesült Államok szenátusi helyéért folytatott, elkeseredett kampányában Loretta Sanchez kongresszusi tag 2016-ban úgy gondolta, van a kezében valami, amivel lejárathatja az éllovas Harrist. Sanchez alapvetően nem gondolkozott rosszul. 2016-ban egyetlen politikus sem volt kevésbé népszerű, mint Trump. Trump elnökjelölt eközben a kampánygyűlésein újra és újra azt hangoztatta, hogy a politikusok mind korruptak, hogy a kampányadományok kivétel nélkül tranzakció jellegűek. Az adományokért cserébe, állította, a politikusok bizonyos szívességeket tesznek. Sanchez kampányszóvivője ezt kihasználva így nyilatkozott: „Ha maga egy jelölt mondja, hogy az emberek szívességek reményében járulnak hozzá egy kampányhoz, akkor valóban fel kell tenni a kérdést, hogy Trump miért támogatta Harrist két alkalommal is, épp akkor, amikor a Trump Egyetemet vizsgálat alá vonták, mint ahogy az is jogos kérdés, hogy Harris miért fogadta el Trump adományait?"

Sanchez felvetése abszolút érthető volt. Szüksége volt valamire, amibe Harrissel kapcsolatban beleköthetett. Harris egyszer sem beszélt az ügyről a nyilvánosság előtt. Mindenesetre nehéz volt elhinni, hogy Harris képes lett volna rá, hogy nem indít Trump ellen pert 6000 dollárnyi támogatásért cserébe. 2002 – amikor először indult választásokon – és 2016 között Harris több mint 32 millió dollárt gyűjtött össze a kampányaira. Egy ambiciózus politikus – ráadásul ügyész –, aki magasabb tisztségre vágyik, soha nem csúszna el egy ilyen banánhéjon. Ráadásul ha elegendő bizonyítéka lett volna a vádemeléshez, Harris az egész ország figyelmét magára irányította volna azzal, ha eljárást indít Trump ellen a 2016-os elnöki kampánya alatt.

Létezik egy sokkal valószínűbb magyarázat arra, miért nem perelte be Harris Trumpot. Az ugyanis, hogy relatíve kevés kaliforniai esett áldozatául a Trump Egyetem átverésének. Azok, akiket az egyetemnek sikerült csőbe húznia, kidobtak ugyan egy jókora összeget az ablakon, de nem váltak földönfutókká. 2015-ben Harris megint előre gondolkodott, és ügyesen kihúzta az eset méregfogát. Mielőtt a témát Sanchez maga szóba hozhatta volna, keresett egy megfelelő helyet a Trump által neki adományozott 6000 dollárnak. Államügyészi kampányszámlája kivonatában megjelent egy 6000 dolláros adomány a Los Angeles-i székhelyű Közép-Amerikai Forrásközpont, egy menekülteket és bevándorlókat segítő nonprofit szervezet részére.

◆ ◆

Harris sokkal nagyobb célpontot választott magának, mint Trump diplomagyártó vállalkozása. Egy olyan célpontot, ami viszont rengeteg kaliforniainak okozott fejfájást. A Corinthian Colleges székhelye az Orange megyei Santa Anában volt. Részvényeit a NASDAQ tőzsdén jegyezték, a részvények ára a cég nyeresége függvényében emelkedett vagy csökkent. A nyereségük pedig kizárólag attól függött, hogy hány hallgatót tudnak a képzéseikre elcsábítani, illetve, hogy a hallgatók képesek-e – szövetségileg támogatott! – hiteleket fölvenni, amiből fizetni tudják a Corinthian igen magas tandíját és az egyéb költségeket. Az, hogy az általuk kiképzett hallgatók később kapnak-e munkát és vissza tudják-e fizetni az államnak ezeket a hiteleket, már kevésbé érdekelte a Corinthian részvényeseit.

2007-ben az akkori kaliforniai államügyész, Jerry Brown 6,6 millió dollárt vont el a Corinthiantól a hallgatók megtévesztése miatt indított eljárás végén. A Corinthian megígérte a reformot. Aztán jött a gazdasági világválság. A Corinthian – különféle nevek alatt – a *Jerry Springer Show* és a *Maury Povich Show* műsoridejében adta le a reklámjait, olyan embereket célozva meg velük, akiknek szabadok voltak a délutánjaik. A belső dokumentumaik szerint olyan hallgatókat kívánt toborozni, akik „elszigetelődtek", „türel-

metlenek", „alacsony az önértékelésük", „kevés olyan ember van az életükben, aki törődik velük", és „nem képesek jól átlátni és tervezni a jövőjüket". A *Los Angeles Times* beszámolt róla, hogy a Corinthian volt a válság egyik legnagyobb haszonélvezője, ugyanis a jobb életre vágyó, munkanélküli emberek könnyen bedőltek az ígéreteinek. Az oktatási vállalkozás a világválság 2007-es kezdete és 2011 között majdnem megduplázta a bevételét – összesen évi 1,75 milliárd dollárra.

Volt olyan időszak, amikor Corinthiannek huszonhétezer hallgatója volt Kaliforniában, akiknek fejenként minimum 39 000 dollárt számolt fel egy „associate" diplomáért,[16] amihez szinte ingyen hozzájuthattak volna Kalifornia bármelyik közösségi főiskoláján. A Corinthian diákjai alapesetben 68 800 dollárt fizettek egy igencsak megkérdőjelezhető hasznosságú bachelor[17] diplomáért. Ennek az összegnek a töredékéért lehetett diplomát szerezni a kaliforniai állami egyetemen. Harris 2013. október 10-én elsőprő erővel indította meg a pert a Corinthian ellen. Ez volt az egyik legnagyobb szabású eljárás, amit profitorientált felsőoktatási intézmény ellen indított, ami előbb megroppantotta, majd ellehetetlenítette az intézmény működését. A befolyásos washingtoni demokraták már jó ideje próbáltak korlátokat szabni a diákhitelek formájában megnyilvánuló szövetségi támogatásoknak, amelyek táplálták a profitorientált oktatási intézményeket. Felfigyelt az ügyre a washingtoni demokrata szenátor, Elizabeth Warren is, aki az országos szintű közszereplők közül elsőként támogatta Harris szenátusi jelölését. A Corinthian vált a Fogyasztói Pénzügyi Védelmi Iroda

16 Az AD egy kétéves tanulmányokat igazoló papír, tipikusan community college-ban (közösségi főiskolán) vagy technical college-okban lehet megszerezni. Azért népszerű, mert olcsó, és könnyebb a bejutás. Gyakran tovább lehet vinni az AD-t BA szintre.

17 A BA (Bachelor of Arts) és a BS (Bachelor of Science) az alapképzés megfelelője. Az Egyesült Államokban egy ilyen képzés 4 évig tart.

egyik első célpontjává, amit Warren segített létrehozni, amikor az Obama-adminisztrációban dolgozott. Warren egyike volt annak a tucatnyi szenátornak, akik levélben kérték az akkori oktatási minisztert, Arne Duncant a profitorientált oktatási intézmények tevékenységének visszaszorítására, és külön kiemelték a levélben a Corinthiant.

„A Corinthian Colleges Incorporated olyan mértékű kockázatot jelent a hallgatók számára, ami esetenként túlnyúlik a számukra biztosított támogatási és biztonsági hálózatok jelenlegi rendszerén", állt a levélben. „A Corinthian bebizonyította, hogy az egyik legkártékonyabb szereplője a térítésköteles felsőoktatási iparnak..."

Mint szinte az összes profitorientált felsőoktatási intézmény, a Corinthian nyeresege is attól függött, hogy a diákok megkapják-e az államilag támogatott diákhiteleket a „felfújt" tandíj és az egyéb magas költségek kifizetésére. Tanulmányaik befejeztével – ha kaptak munkát, ha nem – el kellett kezdeniük törleszteni a felvett hitelt. A Corinthian hallgatóinak kétharmada azonban el sem jutott a diplomáig, azoknak a diákoknak pedig, akik megkapták, a háromnegyede nem tudta visszafizetni a hitelét. Ez Harris pere szempontjából csak olaj volt a tűzre, ugyanis azzal érvelt, hogy a Corinthian szabályosan megkopasztja a hallgatókat, cserébe viszont szinte alig nyújt valamit.

A választások közeledtével, 2016. március 23-án Harris 1,1 milliárd dolláros büntetés kifizetését rendelte el, amiből 800 millió dollár a hallgatóknak járt volna. Addigra azonban a Corinthian bezárta az iskoláit, és csődöt jelentett. Nem volt fizetőképes. Harris több államügyésszel együtt felszólította az Obama-kormányt, hogy engedje el a Corinthian diákjai által felvett diákhiteleket. Obama oktatási miniszterre beleegyezett a kérésbe. A Trump-adminisztráció az ellenkezőjéről döntött, és ragaszkodott a hitelek visszafizetéséhez – nem mintha túl sok hallgató valaha is eleget tudna tenni ezen kötelezettségének.

Az ok, amiért Harris beperelte a Corinthiant, egyértelmű: elegáns öltönyt viselő emberek az elegáns lakosztályaikban hasznot húznak abból, hogy csúnyán becsapják a kiszolgáltatott fiatalokat, akik közül sokan egyedülálló szülők, veteránok, és nincstelen színesbőrűek gyermekei. Ahogy Harris mondaná, egyikük sincs jelen a döntések meghozatalánál.

◆ ◆

Kritikusai és egyes barátai Kamala Harrist államügyészként túlságosan óvatosnak találták. Ezt a hozzáállást bizonyítékok támasztják alá. Azonban nagy a veszélye annak, ha az ügyészek nem körültekintően indítanak pert vagy büntetőeljárást. Megvan hozzá a joguk, hogy megfosszanak embereket a szabadságuktól, tönkretegyék a hírnevüket vagy elkobozzák a vagyonukat. De biztosnak kell lenniük abban, hogy igazuk van, mielőtt jogsértéssel vádolnak egy személyt vagy egy vállalatot. Kamala Harris valóban megfontolta, hogyan és mikor használja fel a hatalmát. Amikor azonban elhatározta magát, csak nagyon ritkán tévedett.

23

Örökös harc

◂▸ ◂▸ ◂▸

Weboldalán a Planned Parenthood – a reproduktív egészségügyi ellátást nyújtó nonprofit szervezet – politikai érdekvédelmi ágazata felsorol „9 okot, amiért szeretjük Kamala Harrist".

Néhány közülük: A fogamzásgátláshoz és a reproduktív egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés iránti lankadatlan küzdelme; vagy: ahogy felülkerekedett Brett Kavanaugh bírón a Szenátus Igazságügyi Bizottsága előtti megerősítő meghallgatás során. Majd, kissé könnyedebb stílusban, a 9. ok: „Szereti a táncot. És a dobszólókat. Kell ennél több?"

Harris álláspontja az abortuszjogokat illetően megegyezik Kalifornia állam szavazóinak túlnyomó többségéével. Azonban negyvenmillió ember nem lehet ugyanazon a véleményen. David Daleiden sincs, aki a liberális egyetemi városból, a kaliforniai Davisből származik, és aki már középiskolás kora óta abortuszellenes „önjelölt" harcos. A húszas éveiben, 2013 októbere és 2015 júliusa között egy partnerével együtt hamis személyi okmányokat felhasználva jutottak be abortuszkonferenciákra, ahol titokban videófelvételeket készítettek a Planned Parenthood orvosairól és más előadókról. 2015 júliusában ő és egy általa létrehozott szervezet, az Orvosi Haladás Központ országos figyelmet kaptak, amikor nyilvánosságra hozták ezeknek a videófelvételeknek egy szelektíven megszerkesztett és félrevezető verzióját. A vide-

ók alapján úgy tűnt, mintha a Planned Parenthood munkatársai beleegyeztek volna a magzatok szerveinek eladásába.

Daleiden a videófelvételek közreadásával saját magának is jogi problémát okozott. A kaliforniai törvények szerint ugyanis bűncselekménynek számít titokban felvenni beszélgetéseket, a rögzítésükbe mindkét félnek bele kell egyeznie. Daleiden véleménye szerint ez a törvény rá nem vonatkozik, mivel ő újságíró, s célja csupán egy illegális gyakorlat feltárása volt.

2015 nyarán az abortuszjogokat kísérő örökös harc a tetőfokára hágott. A Planned Parenthood munkája – reproduktív egészségügyi szolgáltatások nyújtása nőknek, beleértve a fogamzásgátlást, a tinédzserkori terhességek számának csökkentését, a nemi úton terjedő betegségek leküzdését, a figyelem felhívását a születési rendellenességeket okozó rovarirtókra – Daleiden videóinak megjelenése után még nehezebbé vált. A republikánus többségű Kongresszus vizsgálatokat indított ellenük, továbbá újból felmerült szankciók alkalmazása a Planned Parenthood ellen. Az ezt követő hónapokban a szervezetnek ráadásul fenyegetésekkel és erőszakhullámmal kellett szembenéznie. Több klinikájukat felgyújtották. Az ott dolgozó orvosok és nővérek úgy érezték, már-már veszélyben az életük. Egy washingtoni férfit letartóztattak, miután pénzt ajánlott fel egy biotechnológiai felső vezető meggyilkolásáért, akinek kaliforniai cége említésre került Daleiden videóiban. Az egyik, Colorado Springs-i Planned Parenthood klinikán pedig 2015 novemberében egy testrészekről üvöltöző, fegyveres férfi meggyilkolt három embert: egy rendőrt, egy iraki háborús veteránt és egy kétgyermekes anyát. A férfi később azt mondta a rendőröknek, hogy halála után majd a mennyben lévő magzatok megköszönik neki az abortusz elleni tetteit.

Daleiden kitartóan állította, hogy az erőszakot nem az ő videói váltották ki. „Nem hinném, hogy az életpárti mozgalomnak vagy a videóimnak bármi köze lenne hozzá, a videók mindenekfelett az erőszakmentességre hívják fel a figyelmet" – nyilatkozta Shawn Hublernek, a *Sacramento Bee* akkori munkatársának 2016 áprilisában.

A kongresszus demokratái, köztük a New York-i Jerrold „Jerry" Nadler és a San Jose-i Zoe Loefgren, a Planned Parenthood védelmére keltek, és felszólították Harrist, hogy vizsgálja meg Daleiden tetteinek törvényességét és azok hatását, amelyek a Planned Parenthood elleni brutális támadásokhoz vezettek.

„A Planned Parenthood egy köztiszteletnek örvendő, fontos szervezet a közösségünkben", írta Lofgren 2015 júliusában. Felszólította Harrist, hogy indítson vizsgálatot, mondván: „A közelmúltban titokban rögzített videók a Planned Parenthood ellen a zaklatások és fanatikus támadások legújabb példái. Ezek a támadások túlságosan elszaporodtak, ezért itt az ideje vizsgálatot indítani, hogy kiderüljön, az úgynevezett »Orvosi Haladás Központ« törvényt sértett-e".

Kathy Kneer, aki huszonnégy éven át irányította Kaliforniában a Planned Parenthood politikai szervezetét, osztotta azt a véleményt, hogy a kaliforniai államügyészségnek vizsgálatot kellene indítania, hiszen állami büntetőjogi tilalom van érvényben a beszélgetések titkos rögzítésére.

◆ ◆

2015. július 24-én Harris reagált Lofgren és Nadler felszólítására, és kiadott egy közleményt, amelyben megígéri, hogy végére jár a dolognak. Noha belső munkatársainak elmondta, aggódik a klinikákon dolgozó emberek és az ellátásra szoruló betegek életéért, a közlemény kiadásán túl nyilvánosan nem szólalt meg, még sajtótájékoztatót sem tartott.

Mivel a Planned Parenthood a Harris-kampány támogatói és adományozói között volt, jogos a feltételezés, hogy kapcsolatban álltak egymással. Ez nem így volt, legalábbis kezdetben nem. Kathy Kneernek nem volt meg Harris mobiltelefonszáma vagy személyes e-mail-címe. A szokásos

protokollt követve időpontot kért a kaliforniai Igazságügyi Minisztériumban, és találkozót egyeztetett az ügyészekkel. Harris nem volt közöttük. Sokáig nem történt semmi. „A megszokott, lassú, bürokratikus tempóban dolgoztak", mondta Kneer.

Az erőszakos fenyegetések azonban nem csökkentek. Kneer és a Planned Parenthood többi vezetője komolyan aggódott a dolgozók biztonságáért, úgy érezték, hogy a helyi bűnüldöző szervek nem veszik eléggé komolyan a problémát. Ismét a kaliforniai Igazságügyi Minisztériumhoz fordultak. 2016 márciusában találkozó jött létre a legfelsőbb tisztviselőkkel.

Az akkori e-mailekből az derül ki, hogy a találkozó eredményeként a kaliforniai Igazságügyi Minisztérium egyik munkatársa beszédet tervezett mondani a Planned Parenthood dolgozói előtt a közgyűlésen, melyet 2016. április 7-én terveztek megtartani a Sacramento belvárosában lévő Sheraton Grand Hotelben.

2016. április 5-én, két nappal a közgyűlés előtt a kaliforniai Igazságügyi Minisztérium képviselője, Jill. E Habig egy e-mailben újra megismételte, hogy mit tervez a jelenlévőkkel megvitatni: „A folyamatosan szükséges biztonsági igényeket (mind az egyes orvosok, mind a klinikák vonatkozásában) a leányvállalatok részéről, hogy szükség esetén segítséget nyújthassunk a helyi bűnüldöző szervek bevetésével." A megállapodás szerint húsz percig beszélt volna, utána pár percig válaszol a kérdésekre. Az egész napos programnak ez egy kis része lett volna.

2016. április 5-e jelentős napnak bizonyult David Delaiden életében. Ahogy azt többször is elmesélte, épp a konyhai szemetet vitte ki a kukába a Huntington Beach-i lakása előtt, amikor a kaliforniai Igazságügyi Minisztérium ügynökei kiszálltak egy jelöletlen fehér furgonból, és átadtak neki egy házkutatási parancsot. Aznap, kilenc hónappal azután, hogy Harris megígérte, kivizsgálja az ügyet, az ügy-

nökök lefoglalták Daleiden számítógépeit, merevlemezeit és dokumentumait.

A kaliforniai Igazságügy Minisztérium házkutatást végző ügynökeit erős közalkalmazotti rendszer és a szakszervezetük védi. Államügyészek jönnek és mennek, ők azonban rendületlenül végzik munkájukat. Rendőrök, nem politikusok – ugyan Daleiden és az ügyvédei állítása szerint a házkutatási parancs legfelülről, egyenesen Harristől érkezett.

A Planned Parenthood vezetői és a kaliforniai Igazságügyi Minisztérium tisztviselői a házkutatás előtti napokban számos e-mailt váltottak egymással, melyek alapján legalábbis a minisztérium egyes dolgozói tudtak a tervezett házkutatásról. Az információ azonban nem szivárgott ki. Kneer és a Planned Parenthood többi vezetője csak a házkutatás nyilvánossá tételekor értesültek a történtekről. „Nem szóltak róla előre, nem is utaltak rá" – állította Kneer.

Kneer természetesen örült a fordulatnak. Daleiden videóinak közzététele „traumatikus" mozzanat volt, „olaj a tűzre", mondta. Kilenc hónappal a szalagok nyilvánosságra kerülése után végre úgy tűnt, a törvény a Planned Parenthood mellett áll.

Az április 7-ei Planned Parenthood-közgyűlés Sacramentóban a tervek szerint zajlott. Az igazságügy-minisztérium képviselője a beszédében nem tett említést a házkutatásról és a vizsgálatról. Harris nem vett részt az eseményen, mint ahogy sajtótájékoztatót sem tartott, hogy beszámoljon a házkutatás eredményéről. Ehelyett újabb csendes időszak következett. A nyomozás nyáron és ősszel folytatódott. Harris államügyészi ideje alatt nem emeltek vádat Delaiden ellen.

◆ ◆

Miután 2015-ben Delaiden videói feltüzelték az abortuszcsatát vívókat, Kamala Harris a terhességi válságközpontokra irányuló törvényi szabályozás egyik szószólójává vált a Black Women for Wellness és a NARAL Pro-Choice Cali-

fornia abortuszjogi érdekképviseleti csoportokkal együtt. A Kaliforniában és az egész országban létrehozott központokat konzervatív keresztény szervezetek működtetik. Az alkalmazottak – akik közül soknak nincs orvosi végzettsége – lebeszélik a nőket a terhesség megszakításáról. A Szabadságról, Elszámoltathatóságról, Átfogó ellátásról és Átláthatóságról szóló törvény [FACT] értelmében azonban a terhességi válságközpontok kötelesek olyan tájékoztatást adni a nőknek a lehetőségeikről, amelyek Kaliforniában magukban foglalják az államilag finanszírozott abortuszokat is, ezzel mintegy az abortuszklinikák felé irányíthatták őket.

Ezekben a tájékoztató anyagokban az alábbi információnak kellene szerepelnie: „Kaliforniában léteznek bizonyos programok, amelyek azonnali ingyenes vagy alacsony költségű hozzáférést biztosítanak az átfogó családtervezési szolgáltatásokhoz (beleértve az FDA [Amerikai Élelmiszer- és Gyógyszer-engedélyeztetési Hivatal] által jóváhagyott összes fogamzásgátló módszert), a terhesgondozáshoz és az abortuszhoz az arra jogosult nők számára."

A jogszabály célja az volt, hogy „biztosítsa a kaliforniai lakosok számára, hogy meghozzák személyes reproduktív egészségügyi döntéseiket a jogaik és a számukra elérhető egészségügyi szolgáltatások ismeretében".

A jogszabály ellenzői között volt az Országos Család- és Életvédő Intézet (NIFLA), egy virginiai szervezet, amelynek „célja, hogy megvédje a terhességi válságközpontokat, amelyek segítenek rávezetni az abortusz veszélyének kitett nőket és családjukat arra, hogy születendő gyermekük számára az életet válasszák". „A reklámozás erőltetése nem megoldás", írta a NIFLA – amely száznál több terhességi válságközpontot üzemeltet Kaliforniában – a jogszabály ellen tiltakozó levelében.

A jogászok, akik Kalifornia állam törvényhozásában dolgoznak és a törvényalkotóknak tanácsokat adnak, belátták,

hogy a törvénytervezet alkotmányossági problémákat vet fel. Azonban meggyőződésük volt, hogy a régóta érvényben levő törvények lehetővé teszik a kormány számára, hogy szabályozza a reklámtevékenységet a megtévesztő vagy félrevezető állítások megelőzése érdekében, különösen akkor, ha a közegészségügyről van szó.

Daleiden videói a republikánus törvényhozók sacramentói tárgyalásainak vesszőparipájává váltak, miközben próbálták kisiklatni a FACT-törvényt – sikertelenül. „Most kiderült, hogy talán nem is az volt az abortusz erős motivációja, hogy segítsenek a rászorulókon... hanem hogy hasznot húzzanak belőlük. Lehet, hogy óriási érdekkonfliktusról van szó, amire csak mostanában ébred rá a nemzet" – mondta John Moorlach Orange megyei republikánus szenátor a jogszabályt támadó beszédében.

Meggyengült pozíciójuk miatt a republikánusok nem tudták megakadályozni egyetlen törvény meghozatalát sem Kaliforniában. A törvényjavaslatot a demokrata többség támogatta, a republikánusok pedig ellene szavaztak.

Harrist gyakran vádolták azzal, hogy túlságosan óvatos, ebben az esetben viszont nem volt az. Amikor Jerry Brown kormányzó 2015. október 9-én aláírta a törvényjavaslatot, ujjongott: „Büszke vagyok rá, hogy társszponzorként támogattam a FACT-törvény megszületését, amely biztosítja, hogy minden nő egyenlő hozzáférést kapjon az átfogó reproduktív egészségügyi szolgáltatásokhoz, illetve, hogy valamennyi, az egészségüket és az életüket érintő információval tisztában lehessenek, melyek ahhoz szükségesek, hogy megalapozott döntéseket hozzanak."

Ha azonban a jövőbe látott volna, vagy ha jobban belegondol az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának összetételébe, Kamala Harris államügyész nem biztos, hogy ennyire lelkes.

◆ ◆

A NIFLA pert indított; azt állította, a törvény megsértette a szólásszabadsághoz való jogot azzal, hogy a központokat a hitükkel ellentétes információk közzétételére kötelezte. Az alsóbb szintű bíróságok az állam pártjára álltak. Az abortuszellenes erők azonban, miután ott vereséget szenvedtek, az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságához fordultak. A NIFLA-t képviselő ügyvédek között volt John Eastman, Clarence Thomas bíró – aki 2010-ben republikánusként indult az államügyészi címért, azonban végül Harrist választották meg – egykori ügyintézője. 2018. június 18-án a Thomas bíró által írt határozatban a bíróság 5:4 arányban a NIFLA mellé állt.

„Az engedéllyel rendelkező klinikáknak tájékoztatniuk kell a pácienseket a kormány által kidolgozott programokról, a támogatott szolgáltatásokról, valamint információkat kell nyújtaniuk azok elérhetőségéről – írta Thomas. – Az egyik ilyen szolgáltatás az abortusz – pontosan az az eljárás, ami ellen a petíció benyújtói tiltakoznak."

Ám ezzel még nem volt vége.

A törvény szerint a polgárjogi perekben a nyertes felek ügyvédi díjra jogosultak. 2019-ben Xavier Becerra kaliforniai államügyész úgy rendelkezett a követelésekről, hogy a FACT-törvény miatt pereskedő abortuszellenes szervezetek számára 2 millió dollár ügyvédi díjat fizettek. 2019-ben pedig ezeknek a szervezeteknek az ügyvédei közül többen is ott voltak a William Orrick kerületi bíró által vezetett tárgyaláson San Franciscóban.

Ahol pedig nem mást, mint David Daleident képviselték. Az abortuszellenes mozgalom cause célèbre-je a Planned Parenthood keresetének kivédése volt, miszerint Daladien megsértette az egyének magánélethez való jogát, valamint titkos felvételei elkészítésekor birtokháborítást követett el. A Planned Parenthood jogi csapata nem kevesebb mint tizenhat ügyvédből és segédügyvédből állt, akik mindegyike ingyen dolgozott a szervezetnek.

2019. november 15-én a San Franciscó-i szövetségi bíróság 2,2 millió dollárt ítélt meg a Planned Parenthoodnak, Daleident és a társait pedig birtokháborítás, csalás, titkos felvételek készítése és zsarolás vádjában bűnösnek találta. Daleiden fellebbezést nyújtott be, emellett Harrist és az államot is beperelte, azt állítva, hogy megsértették az első alkotmánymódosításban (szólás- és sajtószabadság) szereplő jogait.

◆ ◆

A 2016-ban, szenátusi kampánya alatt, Kamala Harris egyszer sem tartott sajtótájékoztatót, hogy Daleiden ügyét a nyilvánosság elé tárja, mint ahogy feljelentést sem tett ellene, annak ellenére sem, hogy abból Kaliforniában politikai előnye származott volna, tekintettel a nyilvánosság hozzáállására, amely támogatta a nők jogát, hogy szabadon rendelkezzenek saját testük felett. Mindez az utódjára maradt.

2017. március 28-án, már Harrisszel a szenátus tagjai között, Becerra államügyész büntetőeljárást indított Daleiden és egy társa ellen a titkos videófelvételek rögzítése miatt. A büntetőeljárás a mai napig nem zárult le. Daleiden mindvégig tagadta, hogy bűnös lenne, azt állította, ő csupán az igazságot kutató újságíróként járt el. Daleident csúcsminőségű jogi csapat védte és védi. A csapat tagja volt Steve Cooley is, a volt Los Angeles-i ügyész, aki 2010-ben Harrisszel versenyzett a kaliforniai államügyészi címért. Cooley érvelése szerint Harris cselekedetei korruptak voltak, ugyanis a Planned Parenthood lekötelezettje. Daleiden is nyilatkozott az ügyben. „Teljesen nyilvánvaló, hogy Kamala Harris azért kizárólag engem vett célba, mert bírálni merészeltem a Planned Parenthoodot és az abortuszipart" – mondta egy ügyesen megszerkesztett videóban.

Kathy Kneer 2017 júliusában visszavonult a Planned Parenthood éléről. Hogy mit gondol Harris szerepéről?

„Azt hiszem, óvatos volt. Még amikor szemtől szemben találkoztuk, sem mondta, hogy »A ti oldalatokon vagyok.« Pártatlan maradt" – mondta.

Harris büszkén képviseli a nők szabad döntéshez való jogát. Azonban, ahogy Kneer is megállapította, elsősorban profi ügyészként viselkedett. Ez is Kamala Harris módszere.

24

„Kapd el őket!"

◂▸ ◂▸ ◂▸

Kamala Harris gyakran találkozott a kiskorúak szexuális kizsákmányolásának problémájával oaklandi és San Franciscó-i ügyészi évei során. Kalifornia államügyészeként, kihasználva a pozícióját, még nagyobb hangsúlyt fektetett a kérdés megoldására. Erőfeszítései végül országos szintű figyelmet váltottak ki. „Az emberkereskedelem a rabszolgaság modern formája", írta Harris egy jelentésben 2012-ben, amikor már második éve volt államügyész. „Az áldozatok munkára, szexuális cselekményre vagy mindkettőre kényszerítése erőszakkal, csalással vagy kényszerítéssel valósul meg." A jelentés rámutatott, hogy az internet korában „a vállalkozások – különösképp a szexkereskedelem – jó része kiköltözött az online térbe", illetve külön kiemelte az olyan „gátlástalan webhelyeket, mint például a Backpage.com".

A Backpage – ahogy Harris és mások is látták – nem volt egyéb, mint egy online kerítőoldal. Egy okostelefonnal bárki hozzáférhetett a hirdetésekhez, és rendelhetett magának egy prostituáltat. A weboldal 943 helyszínt és 97 országot fedett le, az éves bevétele pedig meghaladta a 100 millió dollárt.

A Backpage ötlete az 1960-as és 1970-es évek alternatív újságjaihoz vezethető vissza. Az újságok fősodrához hasonlóan az alternatív lapok bevétele is nagyrészt az apróhirdetésekből folyt be. 2004-ben Craig Newmark megzavarta ezt az üzleti modellt azzal, hogy Craigslist nevű weboldalán ingyenes apróhirdetéseket jelentetett meg.

Michael Lacey és James Larkin voltak a kiadói a *Phoenix New Times* és az egyéb alternatív újságoknak, melyek az általuk alapított Village Voice Media Holdings cégcsoporthoz tartoztak. A Craigslist fenyegető gyakorlatára reagálva létrehozták a Backpage.com webhelyet. Az alternatív újságok háttéroldali hirdetései után elnevezett weboldal a prostitúció burkolt piaca volt. Amikor a Craigslist a rendfenntartó és érdekképviseleti csoportok nyomására 2010-ben beszüntette ún. „felnőtt" részlegét, a Backpage azonnal ott volt, hogy kitöltse a keletkezett űrt.

Ahogy egyre nőtt a bevételük, Larkin és Lacey elkezdtek nagy lábon élni, rendszeresen utaztak külföldre, és luxusingatlanokat vásároltak maguknak. Az egyik San Franciscó-i, a Golden Gate hídra néző, dombtetőn álló házukat 13,99 millió dollárra becsülték. Az öt hálószobás házat pedig St. Helenában, a Napa-völgy szívében 3,4 millióra.

2011 augusztusában, hivatalba lépése után nyolc hónappal, Harris egyike volt annak a negyvenöt államügyésznek, akik levelet írtak a Backpage ügyvédjének, és tudatták vele, hogy egyre jobban aggódnak, különösen a kiskorúak sérelmére elkövetett emberkereskedelem jelensége miatt". A Backpage.com pedig a bűnüldöző hatóságok szerint „ilyen tevékenységek központja" volt. A levél sajnos nem érte el a várt hatást, a Backpage üzleti tevékenysége folytatódott.

2013 júliusában Harris és negyvenkilenc másik államügyész szintén egy közösen írt levelet írtak az Egyesült Államok Kongresszusának. Arra mutattak rá, hogy a szövetségi tisztességes kommunikációról szóló törvény, a CDA megakadályozza, hogy az állami bűnüldöző szervek végezzék a feladatukat, és nyomozzanak, vagy bíróság elé állítsák azokat, akik „elősegítik a prostitúciót és veszélyeztetik a gyermekeinket". A Clinton elnök által 1995-ben aláírt CDA törvénynek meg kellett volna védenie a gyermekeket az online pornográf tartalmaktól. Ez nem teljesült. Ehelyett a CDA megvédte a Facebookot, Twittert, Google-t, Redditet

és egyéb, az internetet uraló vállalkozásokat a büntetőjogi és polgárjogi felelősségre vonástól, bármilyen tartalmakat raktak is fel az oldalaikra, mondván, ez az „immunitás" alapvető fontosságú az üzleti modelljeik szempontjából.

A Backpage vezetői is erre az immunitásra hivatkoztak. Úgy vélték, nem vonhatják őket felelősségre a hirdetések tartalma miatt. Az államügyészek a levelükben bizonyítékokat hoztak fel arra vonatkozóan, hogy a weboldal kiskorúak szexuális célú adásvételét biztosította felnőtt férfiak számára, valamint jelentős bevételt generált a kerítőknek és a Backpage-nek. A levél szerint az egyik floridai strici rátetováltatta a nevét egy tizenhárom éves gyermek szemhéjára, így jelezte, hogy a gyermek az ő tulajdona.

Az elkövetkező években újabb részletek derültek ki az áldozatokról. A keleti parton egy a Backpage-en keresztül hirdetett lányt fegyverrel kényszerítettek orális szexre, fojtogatták és csoportosan megerőszakolták. 2013-ban és 2014-ben egy tizenöt éves lányt a nagybátyja és annak barátai a Backpage-en keresztül árultak óránként 200 dollárért, a lányt azután hotelszobákban erőszakolták meg. 2015. június 20-án egy Texasban eladott lányt meggyilkolt egy ügyfél. Az elkövető megpróbálta elégetni a holttestet, hogy megszabaduljon a bizonyítékoktól.

„A szövetségi végrehajtó szervek önmagukban nem képesek az internet által megkönnyített gyermekkereskedelem növekedésének megfékezésére. Azokat, akik az élvonalban harcolnak a gyermekek szexuális kizsákmányolása ellen – azaz az állami és helyi bűnüldöző szerveket –, fel kell hatalmazni arra, hogy nyomozhassanak és vádat emelhessenek ezeknek a szörnyű bűncselekményeknek az elkövetői ellen" – írták a kongresszusnak címzett 2013-as levelükben az államügyészek.

A kongresszus sem abban az évben, sem az azt követő években nem tett semmit, hogy orvosolja a problémát. Harris államügyésznek azonban volt egy terve.

◆ ◆

Maggy Krell 2003-ban diplomázott a UC Davis jogi karán San Joaquin megyében, Amerika leggazdagabb mezőgazdasági államának egyik leggazdagabbikában, bár a megye olyan részén, ahol nagyon sok termőföldet szántottak be az épülő lakások és üzletsorok számára. A junior kerületi helyettes főügyész Krell felelt a prostitúcióval kapcsolatos ügyekért. Ez azt jelentette, hogy ő emelt vádat a prostitúcióval gyanúsított fiatal nők ellen. „Azok a nők olyan sebezhetőnek tűntek. A történeteiktől pedig – mesélte Krell – felfordult a gyomrom." Kellett lennie egy jobb megoldásnak.

Krell 2005-ben került a kaliforniai Igazságügyi Minisztériumba, ahol egy idő után a több államot érintő, bonyolult bűncselekményekkel foglalkozó részleghez került. Sok jelzáloghitel-csalással kapcsolatos ügyük is volt, ezeket érdekesnek és fontosnak találta. Krell azonban szívesebben foglalkozott az emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyekkel – azonban belül is a szexuális célú emberkereskedelemmel. A kaliforniai Igazságügyi Minisztériumban töltött évei alatt segített az olyan személyek előállításában, akik masszázszalonnak álcázott bordélyházakat üzemeltettek. Olyan helyi és nemzetközi bandák tagjai ellen indított eljárásokat, akik kiszámolták, hogy a fegyverekkel és a drogokkal ellentétben a lányokat és a nőket egynél többször is lehet értékesíteni. Ezeknek a lányoknak és nőknek szinte alig volt – ha volt egyáltalán – önálló döntési joguk az életükkel kapcsolatban. „És minden egyes ügy ugyanoda vezetett vissza. A Backpage-hez" – mondta Krell.

2016 júliusában Krell éppen a nyolcéves kisfiával kajakozott a bűbájos szépségű Donner-tavon, melyet a Donner-társaságról, egy csapat amerikai pionírról neveztek el. (A társaság tagjait 1846–47 dermesztő tele a Sierra Nevada hegység ezen pontján érte; a pionírok egy részét a szörnyű éhezés kannibalizálta, és fogyasztottak halott társaik húsából.) Krell mobiltelefonja zümmögni kezdett, ám mivel a hívószám ismeretlen volt, nem vette fel a telefont. Néhány perccel később Harris államügyész kabinetfőnökétől, Nathan Barankintől érkezett üzenet, amelyben arra kérte Krellt, vegye fel a telefont.

A telefon ismét csörögni kezdett.

A vonal túloldalán Harris volt.

Krell visszaevezett a mólóhoz, és mezítláb, ahogy evezett, lépett ki a kajakból. Alig volt térerő, ezért felmászott egy domb tetejére. Harris részletekre volt kíváncsi egy ügy kapcsán, amin Krell három évvel ezelőtt dolgozott. Hány áldozat volt? Kiskorúak? Hajlandók tanúvallomást tenni? Mi a helyzet a törvényekkel, van közöttük, amelyik esetleg akadályt jelentene ebben az ügyben?, tette fel a kérdéseket Harris. Krellt kifullasztotta az emelkedő, de próbált a legjobb tudása szerint válaszolni a kérdésekre. „Mivel ő is ügyész, mindent pontosan megértett – mesélte Krell. – A beszélgetés végén pedig azt mondta: »Kapd el őket!«"

Kamala Harris államügyész támogatásával Krell felkészült egy olyan ügy megindítására, amely erősen feszegette Kalifornia állam törvényeinek határait. Vádat emelt a Backpage.com, egy 600 millió dolláros, a legkorszerűbb technológiát használó, világszerte működő vállalat tulajdonosai ellen, méghozzá az egyik legősibb bűncselekmény, „üzletszerű kerítés" elkövetése miatt.

◆ ◆

Krell 2013-ban kezdett el dolgozni az ügyön a Backpage-ről szóló tudósítások és az Eltűnt és Kizsákmányolt Gyermekek Országos Központjának jelentései alapján, amelyek több száz olyan gyanús esetet azonosítottak Kaliforniában, ahol a Backpage hirdetéseit használták fel.

Nem volt nehéz bebizonyítani, hogy a vállalkozást prostitúcióra használták. Krellék csapata a Backpage-en feladott két hirdetést: egy kanapé eladásáról és egy „escort" szolgáltatásról. A kanapéval kapcsolatban összesen egy ember ér-

deklődött. Az „escort" szolgáltatást illetően viszont negyvennyolc órán belül 803 hívás érkezett férfiaktól.

Ezután Krell irányításával az ügynökei a Backpage-en hirdetett nőket és lányokat elhívták egy motelszobába, Sacramentótól északkeletre, a 80-as gyorsforgalmi út mentén levő Rocklin külvárosába. Négy nőtől érkezett válasz, akik a húszas éveikben jártak, valamint két tizenöt, egy tizenhat és egy tizenhét éves lánytól. Az egyikük mesélt egy másik lányról, akit a neve kezdőbetűi után csak E. V.-ként ismertek. Ő tizenhárom éves volt, és a fényképe szerepelt a Backpage-en. Egy másik valóságban, Krell legalábbis úgy képzelte, a tizenhárom éves E. V. születésnapi zsúrokra járna a barátaihoz. A Backpage által nyújtott valóságban azonban E. V. követte tizenhét éves mentora példáját, és pénzt keresett a stricijüknek. A tizenhét éves lány elbeszélése szerint a stricijük egyszer elvitte őket egy ruhaboltba, és a gyerekruhák részlegén kellett neki vásárolniuk, mivel a tizenhárom éves kislány olyan picike volt.

„Nem sikerült a kislány nyomára bukkannunk – mondta Krell –, de még mostanában is gyakran eszembe jut."

Krell 2016 szeptemberének végén Kalifornia állam nevében a nyilvánosságot kizárva indított eljárást a Backpage vezérigazgatója, Carl Ferrer és többségi tulajdonosai, Lacey és Larkin ellen, többszörös üzletszerű kerítés elkövetésének vádjával, továbbá elfogatóparancsot is benyújtott ellenük. A hatóságok októberben a houstoni George Bush nemzetközi repülőtéren várták Ferrert, amikor az Amszterdamból érkező gépe leszállt. Ferrer őrizetbe vétele után átkutatták a Backpage dallasi irodáit.

2016. október 6-án, alig több mint egy hónappal a választások előtt, Kalifornia nyílt tárgyaláson ismertette a vádat. Ken Paxton texasi államügyész, akinek az ügynökei segítették a kaliforniai hatóságok munkáját, sajtótájékoztatón jelentette be a letartóztatást. Harris kiadott egy sajtóközleményt, sajtótájékoztatót azonban nem tartott. Mint ahogy

2016. október 12-én sem volt jelen, amikor mindhárom vádlottat bíróság elé állították. A tárgyaláson számos újságíró volt jelen, köztük én is. Harris szinte soha nem tartott sajtótájékoztatót a letartóztatásokat követően, mint ahogy kerülte a nyilvános rajtaütéseket is.

A kizsákmányolt gyermekek szülei, illetve képviselői aznap nagy számban voltak jelen a tárgyalóteremben. Régóta várták, hogy a Backpage vezetőit bíróság elé állítsák. Harris olyasmit tett, amit más addig nem. A vádak bejelentésekor Harris külön kiemelte Carissa Phelpset, dicsérte, amiért segített felkutatni és tanácsokkal ellátni a kiskorú áldozatokat. Az ügyvéd Phelps *Runaway Girl* című könyvében mesél szörnyű élményeiről, melyeket kiskorában az emberkereskedelem áldozataként át kellett élnie. „Valakinek végre el kellett kezdeni – mondta Phelps Harrisről. – Mindenesetre elég merész lépés volt épp Kaliforniában, a csúcstechnológia hazájában megtenni ezt a lépést."

◆ ◆

A Backpage védői válaszul felróttál Harrisnekt, hogy pont a november 8-i választások előttre időzítette a vádemelést ellenük. Harris ugyan valóban pályázott a szenátusi tagságra, a verseny kimenetele azonban aligha volt kérdéses. A letartóztatás előtt két héttel készült közvélemény-kutatás adatai szerint Harris 22 ponttal vezetett Sanchez előtt.

A bíróságon a Backpage vezetői azzal érveltek, hogy nem vonhatók felelősségre a weboldalon megjelenő tartalmakért, a CDA-törvény ugyanis immunitást biztosít számukra az állami törvénykezéssel szemben. Érvelésük alátámasztására a vádlottak ügyvédei Harris saját szavait fordították ellene, méghozzá arra a 2013-as júliusi levélre hivatkozva, melyet a többi államügyésszel együtt a kongresszusnak írtak, és amelyben kérvényezik a CDA (amely immunitást biztosít számukra) módosítását, hogy az államok felelősségre vonhassák

a kiskorúak szexuális célú értékesítésére vonatkozó hirdetéseket megjelentető weboldalak tulajdonosait.

2016. december 9-én a kaliforniai állami bíró megállapodott a Backpage ügyvédeivel, és elutasította az ügyet. Ezzel azonban még nem volt vége. A Backpage irodáinak átkutatásakor az ügynökök hatalmas mennyiségű, a Backpage pénzügyi tranzakcióit részletező iratra bukkantak. Ezen dokumentumok alapján felépítettek egy ügyet, amelyben szemléltetik, hogy amikor a főbb hitelkártya-társaságok felfüggesztették a Backpage kifizetéseinek feldolgozását, a Backpage arra utasította az ügyfeleit, hogy a csekkeket postafiókokba küldjék, használjanak kriptovalutát, illetve fantomcégeken keresztül fizessenek. A Backpage izlandi, magyar[18] és liechtensteini bankokon keresztül tervezett pénzt mosni – állította az ügyészség.

Harris már az Egyesült Államok szenátora volt, amikor 2016. december 23-án Krell – a leköszönő államügyész, Harris áldásával – újból panaszt emelt a három férfi ellen, és pénzmosás bűntettének elkövetésével vádolta meg őket. A Backpage birodalom hanyatlani kezdett.

◆ ◆

Harris döntése, hogy támadást indít a Backpage ellen, nem volt mentes a politikai kockázatoktól. A Backpage ugyan szélhámosok gyülekezete volt, de Harris mégiscsak egy internetes cégnek ment neki pont egy olyan államban, amely a leginkább hozzájárult az internet megszületéséhez és elterjesztéséhez, ráadásul Harris a CDA-törvény által biztosított mentességet is megkérdőjelezte. Kalifornia legjelentősebb vállalatai szereplői és az állam legnagyobb adófizetői egy részének a tevékenysége függ a CDA-törvény által biztosított védelemtől. „A hatalommal való visszaélés megdöbbentő esete ez. Harris azért zaklat egy céget, mert nem tetszik

18 https://www.justice.gov/file/1050276/download

neki, ahogy az emberek a szolgáltatásait használják – írja egy kommentelő –, és mindezt csakis azért, mert Harris és csapata nem hajlandó rendesen végezni a munkáját, és a rendelkezésükre álló információk alapján felelősségre vonni a valódi törvénysértőket. Szégyenletes!"

Harris 2017. augusztus 23-án már a szenátus tagja volt, amikor a legfelsőbb bíróság bírája, Lawrence G. Brown Sacramentóban meghozta a döntést: Kalifornia vádat emelhet Larkin, Lacey és Ferrer ellen pénzmosás miatt.

2018. áprilisban Ferrer bűnösnek vallotta magát a pénzmosási vádakat illetően, és megígérte, hogy vallomást tesz korábbi főnökei, Larkin és Lacey ellen. A könyv megjelenésekor a Larkin és Lacey elleni per folyamatban van; ők a per elején ártatlannak vallották magukat.

2018. április 9-én a phoenixi államügyészi hivatal, amely a polgári és büntetőjogi perekben képviseli az Egyesült Államokat, kilencvenhárom pontban emelt vádat a Backpage hét vezetője ellen, összeesküvés, több államra kiterjedő prostitúció lehetővé tétele és pénzmosás gyanúja miatt. Ez a per is folyamatban van, a hét vádlott egyike sem vallotta magát bűnösnek. Ferrer együttműködik a szövetségi nyomozókkal. A szövetségi szintű vádemelés részben a kaliforniai nyomozásnak köszönhetően jött létre. „Mindig is országos szintű ügy volt – mondta Krell. – De Kaliforniában kellett benyújtanunk, mert más nem tette volna meg."

A szövetségi hatóságok 2018 áprilisában leállították a Backpage működését. Az ennek nyomán keletkezett űrt új weboldalak töltik meg, azonban talán kevésbé arcátlan módon. 2018 áprilisában Trump elnök aláírta a törvényt, amely kimondja, hogy a CDA nem nyújt mentességet a kiskorúak szexuális szolgáltatásait hirdető weboldalaknak, illetve, hogy az áldozatok vagy képviselőik beperelhetik az ilyen típusú weboldalakat, az államügyészek pedig pert indíthatnak ellenük.

25

„Küzdeni fogok"

◆▶ ◀▶ ◀◆

A Kamala Harris és Loretta Sanchez közötti versengés a szenátusi helyért 2016 októberére eldőlni látszott. Harris több mint egy éve vezetett a közvélemény-kutatások szerint. Nem mintha szüksége lett volna rá, de a választások előtti hetekben a leköszönő elnök, Barack Obama is egy végső lökést adott neki azzal, hogy egy az egész országban sugárzott hirdetésben támogatta Harrist.

„A szenátorukként Kamala Harris mindennap kitartóan fog küzdeni a kaliforniai emberekért", mondta Obama a választóknak.

A kaliforniai választók azonban sokkal nagyobb figyelmet fordítottak Donald Trumpra és az Access Hollywood adásában elhangzott faragatlan megjegyzéseire a nők bántalmazásáról, illetve James Comey-nek, az FBI igazgatójának a levelére, amelyben bejelentette, hogy folytatják Hillary Clinton e-mailjeinek vizsgálatát.

Az államot érintő témákat tekintve a közelgő népszavazás telis-tele volt provokatív kezdeményezésekkel. Az egyik jelölt legalizálni kívánta a cannabis kereskedelmi értékesítését. Egy másik cigarettacsomagonként 2 dollárral akarta megemelni a dohányadót. Egy harmadik be akarta tiltani, hogy a fegyvertartási engedéllyel nem rendelkező emberek töltényeket vásárolhassanak. Két másik pedig vagy megszüntetni, vagy felgyorsítani kívánta a kivégzéseket.

A *Los Angeles Times* politikai rovatvezetője, George Skelton, aki Pat Brown kormányzóvá választása óta tudósított

a kaliforniai kampányokról, egy hónappal a választások előtt ezt írta: „A Harris–Sanchez-verseny egy szúnyogirtási bizottsági ülés izgalmaival ér fel. Kalifornia a múltban számos impozáns szenátusi versenynek adott otthont: Barbara Boxer–Carly Fiorina, Dianne Feinstein–Mike Huffington, Jerry Brown–Pete Wilson, Alan Cranston–Max Rafferty. De Kamala Harris és Loretta Sanchez? Unalom..."

◆ ◆

Érthető volt, ha Harris bízott a győzelmében, amikor 2016. október 20-án, az ötvenkettedik születésnapján, adománygyűjtő ebédet tartott a Boulevard-ban, San Francisco belvárosának egy elegáns éttermében. A díszvendég a barátja, a New Jersey-i demokrata szenátor, Cory Booker volt. Harris beszédet is mondott. Mint általában, most is érintette a fegyverek ellenőrzése, a fegyveres erőszak és az iskolai lövöldözések témáit.

San Franciscónak más a viszonya a fegyveres erőszak, mint a többi városnak. 1978-ban Dan White, egykori San Franciscó-i rendőr és tűzoltó, aki nem sokkal azelőtt mondott le a városfelügyelői posztjáról, a városháza egyik oldalsó ablakán bemászva kikerülte a bejáratnál elhelyezett fémdetektorokat. Besétált George Moscone polgármester irodájába, és dühösen követelte tőle, hogy nevezze ki újból a régi beosztásába. Amikor Moscone ezt visszautasította, White előhúzott egy pisztolyt, és négyszer rálőtt a polgármesterre, halálosan megsebesítve. White ezután megkereste Harvey Milket, San Francisco első meleg városfelügyelőjét, aki erősen lobbizott a kinevezése ellen, majd az irodájába érve öt lövést adott le rá. Dianne Feinstein akkori városfelügyelő, hallva a lövéseket és a lőpor szagára beszaladt Milkhez, hogy megnézze, mi történhetett. Ellenőrizte, van-e pulzusa, de már nem volt. Az utódlási protokoll alapján Feinstein lett a sokkban levő város új, és egyben első női polgármestere.

Feinstein hatodik hónapja volt szenátor, amikor 1993. július 1-jén egy belvárosi toronyépület tizennegyedik emeletén, alig tízperces sétára a Boulevard-tól, egy bukott üzletember két Intrated DC9 félautomata pisztollyal, egy .45-ös kaliberű félautomata kézifegyverrel és több száz tölténnyel a zsebeiben feltett a fejére egy fülhallgatót, hogy kiszűrje a lövések zaját, majd, megmagyarázhatatlan okokból, tüzet nyitott egy ügyvédi irodában. A lövöldözésben nyolcan veszítették életüket. A mészárlást követően Feinstein szenátornak sikerült szövetségi szinten elfogadtatnia a támadófegyverek betiltását, bár ez a tilalom egy évtizeddel később hatályát vesztette.

A Boulevard-ban rendezett összejövetelen Harris beszélt a gyomorforgató képekről a részletes rendőrségi jelentésekben, melyeket a Sandy Hook iskolában történt mészárlás után kellett végigolvasnia.

Aztán hirtelen elhallgatott, majd ezt mondta: „Erin, nagyon sajnálom. Elfeledkeztem róla!"

Erin Lehane, Harris egyik adományozója ugyanis aznap magával hozta a kislányát, Rose-t, aki hétéves volt, és az egyetlen gyermek a közönség soraiban.

Harris, aki csecsemőkora óta ismerte Rose-t, a kislány szemébe nézett, és megígérte neki, hogy a rendezvény után majd elbeszélget vele. Amikor a vendégek zöme távozott, Harris szorosan egymás mellé húzott két széket, odahajolt Rose-hoz, és megkérdezte tőle, hogy a megjegyzései megijesztették-e.

Lehane nem hallott mindent, amit Harris mondott. Rose később azt mesélte az anyukájának, hogy Harris arra kérte, ne féljen, és hogy sokan vannak körülötte, akik mindig meg fogják védeni: az édesanyja, a tanárai, a rendőrség.

„Megpróbálta megnyugtatni – mondta Lehane. – Aztán megkérdezte Rose-tól, van-e valamilyen kérdése. Sok időt töltött vele, pedig nem voltak körülöttünk se kamerák, se újságírók. Nem látott bennünket senki. Abban a pillanatban

nagyon emberi volt, és csak azt akarta, hogy Rose biztonságban érezze magát."

Lehane tisztában volt vele, hogy Harris ezzel megváratja a kíséretét, akik türelmetlenek voltak, hiszen máshol már várták őket.

„Végtelenül emberi pillanata volt ez annak az asszonynak, akinek nem sok ideje volt embernek lenni" – mondta Lehane.

◆ ◆

Mivel Kamala Harris biztos volt abban, hogy a verseny számára tulajdonképpen már eldőlt, elkezdett egyéb törvényhozói és kongresszusi helyekre pályázó jelöltekért kampányolni. Szövetségeket kötött, szívességeket tett, tudta, hogy egy nap majd bizonyosan lesz mire beváltani őket. Mások még a szavazatok leadása és megszámlálása előtt spekuláltak a következő lépésével kapcsolatban.

„A hozzáértők szerint egyértelmű, hogy a Fehér Házba pályázik", írta Phil Matier és Andy Ross, a *San Francisco Chronicle* rovatvezetői 2016. november 6-án, két nappal a sorsdöntő választások napja előtt.

Amikor a szavazóhelyiségek a nap végén bezártak a keleti parton, Harris kampánycsapata guacamole-t, chipset és tapasokat rendelt egy a kaliforniai Igazságügyi Minisztérium közelében levő étteremben, Los Angeles belvárosában. „Miközben a telefonjainkat figyeltük, hogy időről időre ellenőrizzük a *New York Times* választásieredmény-mutatójának az állását, alig akartuk elhinni, amit láttunk" – emlékszik vissza Nathan Click, Harris sajtótitkára.

„A kurva életbe!", kiáltott fel Sean Clegg, Harris egyik fő stratégája.

Clegg volt az első, aki kimondta, amire mindenki gondolt. Zavartan és felismerve, hogy megtörtént a valószínűtlen, Clegg átrohant Harris választási éjszakájának rendezvényhelyszínére, az Exchange LA-re, ami egy felújított art

deco rendezvénytér a belvárosban, és amely egykor a Pacific Tőzsdének adott otthont.

Harris egy másik étteremben volt a családjával és a barátaival, Chrisette és Reginald Hudlinnal, illetve azok gyermekeivel. Amikor végül nekik is sikerült felfogniuk, mi történt, írja Harris az önéletrajzában, Hudlinék fia, a kiskamasz Alexander könnyes szemekkel nézett a hamarosan megválasztásra kerülő szenátorra.

„Kamala néni, az az ember nem győzhet. Ugye nem ő fog nyerni?"

A gyerek félelme letaglózta Harrist. Átsietett az Exchange LA épületébe, Clegg-gel és Juan Rodriguezzel együtt behúzódtak egy sarokba, és darabjaira tépte a reményteli hangulatú beszédet, amit Hillary Clinton győzelmére számítva írt.

Azon az éjszakán az ország egyes részein néhány demokrata vezető felajánlotta, hogy együttműködik a leendő elnökkel, Trumppal. Harris azonban nem volt közöttük. Nem viselt ugyan levágott fejekből összefűzött nyakláncot, mint a harcos istennő a mitológiában, akiről Harris tizenhárom évvel azelőtt, az első kampánya során megemlékezett, a papírdarabokra kézzel írt szavai azonban azt tükrözték, hogy igenis hasonlít Káli istennőre. A politikus, akit oly gyakran kritizáltak, amiért nem foglalt állást, ezúttal minden óvatosságot a kukába dobott.

Körülbelül este 10 órakor Harris, férjével az oldalán, felállt a pódiumra. Nagyjából ezer ember volt jelen, sokan közülük sírtak, nehezen sikerült megemészteniük a történteket. Harris nyolc percig tartó beszédében nem kevesebb mint huszonhatszor hangzott el a „harc" kifejezés vagy annak szinonimája. A szöveget nem súgógépről olvasta.

„Visszavonulunk vagy harcolunk? Én azt mondom, harcoljunk! Én küzdeni fogok! Küzdeni fogok az eszméinkért."

„Küzdeni fogok egy olyan államért, ahol a legtöbb nyilvántartott és nem nyilvántartott bevándorló van az országban, és mindent megteszek annak érdekében, hogy a törvé-

nyeink szellemének megfelelő, igazságos, méltó és egyenlő bánásmódban részesülhessenek, és hogy átfogó bevándorlási reformokat hozzunk. Hadd kerüljenek ki a sötétségből! Harcoljunk azért, akik vagyunk! Én küzdeni fogok!

„Én küzdeni fogok a Black Lives Matter mozgalomért!"

„Én küzdeni fogok az igazságért, az átláthatóságért és a hitelességért! Én küzdeni fogok!"

„Én küzdeni fogok a nők egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésének a jogáért és a reproduktív egészségügyi jogokért!"

„Én küzdeni fogok azok ellen, akik tagadják a globális felmelegedés jelenségét!"

Harris megígérte, hogy harcolni fog az összes ember jogaiért, és hogy megvédi a házasságok egyenlőségét. Megígérte, hogy harcolni fog a diákhitelek visszafizetésével küszködő diákokért, hogy fellép a nagy olajtársaságok és a tudománytagadók ellen, hogy harcolni fog a munkavállalók kollektív tárgyaláshoz való jogáért, illetve a biztonságos fegyvertartás szabályozásáért.

„Szóval, srácok, most arról van szó, hogy veszélybe kerültek az eszméink. Harcolnunk kell, hogy önmagunk maradhassunk!" – mondta.

Harris aznap este könnyedén, 61,6:38,4 arányban győzött. 7,5 millió szavazatot kapott, és Kalifornia ötvennyolc megyéje közül csupán négyet nem sikerült megnyernie. 3,1 millióval több szavazatot gyűjtött Kaliforniában, mint Trump, bár 1,2 millióval kevesebbet Hillary Clinton 8,7 milliójánál.

Harris beszédének a végén, az ünnepi események alkalmával megszokott módon, leengedték a plafonról a léggömböket – azonban ez most nem igazán volt ünnepélyes pillanat, ugyanis senkinek nem volt kedve ünnepelni. A terem hamar kiürült. Harris és a kampánycsapata megbeszélték, hogy másnap reggel a Wilshire Boulevard-i kampányirodában találkoznak.

Harris másnap néhány telefonhívással megköszönte támogatóinak a segítségüket, majd elkezdett gondolkozni azon, hogy melyik bizottságba lenne fontos és hasznos bekerülnie, melyek lennének a lehető legkedvezőbbek számára. A csapatával szenátori fellépésének első nyilvános helyszínéről is döntöttek. Ez a bevándorlók egyik érdekképviseleti szervezetének, a Los Angeles-i Humánus Bevándorlói Jogok Koalíciójának központja lesz. Az eseményen részt vevő újságíróknak feltűnt, hogy Harrisnek elcsuklott a hangja, amikor felidézte, hogy a bevándorlók gyerekei azt kérdezgették tőle, kitoloncolják-e őket.

„Ti sem vagytok egyedül – mondta az egybegyűlteknek –, fontosak vagytok, és számíthattok ránk."

Kamala Harris szenátor pontosan tudta, mit fog képviselni Washingtonban. Sem aznap, sem másnap nem hozta szóba a következő kampányát, tanácsadói csapata viszont már akkor megpróbált előre látni, és elkezdtek azon gondolkodni, mi jöhet majd a 2020-as kampányban.

26

Szintlépés

◂▸ ◂▸ ◂▸

A 2016-os választások napjára Kamala Harris és csapatának tagjai már lerakták az alapjait egy szenátusi karrier elindulásának, amellyel majd országos szinten is reflektorfénybe kerülhet. Ezeket a lépéseket azonban nem ő szorgalmazta, hanem a csapata. Harris ugyanis túlságosan babonás volt ahhoz, hogy komolyan számba vegye a győzelem lehetőségét, egészen a szavazás lezártáig. Ha egy jelölt akár csak egy percre is másra koncentrál, gondolta, azzal a verseny kimenetelét, ne adj' isten politikai karrierjét teszi kockára.

Azonban szeptember közepére már jóval Sanchez előtt járt, ezért, amikor szenior tanácsadói a támogatók egy szélesebb körével beszélgettek, rendszeresen felmerült a téma, hogy milyen terveik vannak a választások utánra. Az egyik ilyen beszélgetés során az Obama-adminisztráció egyik magas rangú tisztviselője kerek-perec megmondta Harrisnek, óriási hiba lenne nem tervezni előre, és hogy muszáj foglalkoznia azzal, milyen bizottságok munkájában akar részt venni. Harris erre azt válaszolta, hogy azért nem kért semmilyen helyet, mert még nem nyert. A tisztviselő elmagyarázta neki a washingtoni szabályokat: ha kivár, akkor lemarad, és hamar a sor végén találhatja magát.

Harris, félretéve a babonát, megfogadta a tisztviselő tanácsát, és szólt a kampánycsapatának, hogy kezdjék el megszervezni az átmeneti időszakot. A csapat azonnal munkába állt. A feladat része volt kitalálni azt is, hogyan segítsenek

Harrisnek, hogy bekerüljön a fontos bizottságokba, különösen olyanokba, amelyek elég magas országos szintű ismertséget biztosíthatnának számára, hogy betarthassa a kampány során tett ígéreteit.

Legelőször is a Környezetvédelmi- és Közműbizottságba akart bejutni. Ez a bizottság hatáskörrel rendelkezik a víz- és erdőgazdálkodás felett, ami a globális felmelegedés szempontjából eleve létfontosságú, Kaliforniát tekintve pedig kiváltképp. Az aszály egyre jobban elhúzódott, a Sierra Nevada erdőit és a partszakaszhoz közeli tölgyeseket és bozótosokat pusztító tűz pedig soha nem látott vadsággal égett. Obama 2005-ben, friss szenátorként került be a bizottságba, és nagyon szeretett a tagokkal dolgozni. Harrist érdekelte továbbá a Veteránügyi Bizottság, tekintve, hogy Kalifornia kétmillió veteránnak ad otthont.

Mindenekelőtt azonban helyet akart szerezni az Igazságügyi Bizottságban, ami pedig az ügyészi tudása és tapasztalatai kamatoztatásában, illetve a büntető igazságszolgáltatás megreformálása iránti ígérete betartásában segíthetett. Ez volt az egyik legjelentősebb a szenátusi bizottságok közül, ráadásul a meghallgatásokat gyakran közvetítették a televíziós csatornák. Az is köztudott volt ugyanakkor, hogy számos szenátor szeretett volna bekerülni ebbe a bizottságba.

◆ ◆

2016-ban az észszerűség, a közvélemény-kutatások és minden egyéb jel arra mutatott, hogy Hillary Clinton kerül az elnöki székbe. Ez nem csak a szenátusba való átmeneti időszak megtervezésének kérdését jelentette, hanem azt is, hogy Harrisnek meg kell találnia a helyét a Clinton-adminisztrációban, illetve az elnökváltást kísérő változások közepette.

Harris rendelkezett olyan előnyökkel, amelyeknek a legtöbb újdonsült szenátor híján volt, méghozzá, hogy bírta az Obama-világ támogatását. Az Obama-adminisztráció leg-

felsőbb emberei és egyéb prominens tanácsadók amellett, hogy segítettek neki ügyesen manőverezni az átmeneti időszakban, némi tekintéllyel is felruházták, talán meg is mozgattak néhány követ annak érdekében, hogy kitűnhessen az újoncok közül.

Harris ekkoriban országosan már eléggé ismert volt, ráadásul a legnépszerűbb demokraták támogatását tudhatta maga mögött. Az oregoni Ron Wyden azon szenátorok egyike volt, akik segítették a szenátori kampányában. Amint bejelentette, hogy a szenátusba pályázik, a massachusetts-i Elizabeth Warren, a New Jersey-i Cory Booker és a New York-i Kirsten Gillibrand azonnal mögé álltak.

Aztán ott volt még a pénz kérdése is. A washingtoni kampánytanácsadók azt mondták Harrisnek, hogy egy sikeres kampány megvalósításához 40 millió dollárt kell összegyűjtenie – ez nagyjából akkora összeg volt, amekkorát Warren gyűjtött a 2012-es verseny során. Harris kaliforniai csapata azonban tudta, hogy neki nem lesz szüksége ennyire. Ráadásul Harris nem különösebben szeretett adományokat gyűjteni és nem szívesen kért pénzt az ismerőseitől. Végül a 2016-os verseny során 15 millió dollárt szedett össze, amiből 14,1 milliót költött a kampányára. De mivel a demokraták pénzautomatájaként ismert államból érkezett, a fennmaradt összeget mintegy „tizedként" befizethette a demokraták Szenátusi Kampánybizottságának, hogy finanszírozzák az ország többi részében folyó versenyeket.

Ezzel a gesztussal kivívta a New York-i Chuck Schumer szenátor szimpátiáját, aki a demokraták országos szenátusi kampányának felügyelője volt, Harris bőkezű támogatása ily módon egyenesen hozzá folyt be. Sokan arra számítottak, hogy Schumert minden gond nélkül újraválasztják, majd átveszi a nyugdíjba vonuló kisebbségi vezető, a nevadai Harry Reid helyét és ő lesz a szenátus demokrata párti frakciójának vezetője.

Bonyolult és átláthatatlan folyamat annak eldöntése, ki melyik szenátusi bizottságba kerüljön. Nincs egyértelműen megfogalmazott protokoll. Még ha lenne is, a hagyomány az, hogy minden fontos döntést Schumer fog meghozni. Ez pedig jó okot adott Harrisnek az optimizmusra.

Harrisnek nem csak a bizottsági helyeket kellett jól megválasztania. Ebben a szenioritáson és az egymással kötött szövetségeken alapuló törvényhozó testületben Harrisnek fontos kapcsolatokat is ki kell alakítania és menedzselnie. Az egyik legfontosabb a szenior kaliforniai szenátor, Dianne Feinstein lenne. Korának köszönhetően Feinstein jelentős befolyásra tett szert a felsőházban. Éppúgy segíthette Harrist, ahogy gátolhatta is. A szövetségre lépés Feinsteinnel nem tűnt egyszerűnek. A kettejük közötti súrlódás oka 2004-re, Isaac Espinoza rendőrtiszt temetésére vezethető vissza, amikor Feinstein nyilvánosan tett szemrehányást Harrisnek, amiért az nem kérte a halálbüntetés kiszabását Espinoza gyilkosával szemben. Harris nem akart túlságosan tiszteletteljes, netán alázatos lenni Feinsteinnel, ugyanakkor nem akart túl merésznek vagy függetlennek sem látszani. A Harris és Feinstein közötti feszült viszony eddigre némileg oldódott már, de szükség volt érzékenységre és óvatosságra. Harrisnek, aki most Feinstein felségterületére lépett, újra kellett kalibrálni, és értékelnie a helyzetet – ahogy az ország többi részén lévő sok-sok embernek is –, mivel Donald Trump ismeretlen tényezőként bekerült az egyenletbe.

◆ ◆

A szenátus hagyományai szerint az újonnan érkezetteknek november 14-én, hétfőn kora reggel meg kellett jelenniük Washingtonban, hogy megkezdődhessen a nem hivatalosan „szenátusi kiképzőtábor" néven ismert, egy hétig tartó beavatás.

Harris közölte az embereivel, hogy két dolgot akar. Az első már az eredeti tervnek is része volt, azaz: a lehető leg-

színesebb összetételű csapatot szeretné maga köré gyűjteni, ugyanis köztudott volt, hogy alig akad közöttük fekete kabinetfőnök, és csupán egyetlen törvényhozási igazgató volt, ami egy másik kulcsfontosságú pozíció.

A második döntése új volt: minden ember esetét – akik eredetileg csatlakozni akartak a Hillary Clinton-adminisztrációhoz és most elveszítették a munkájukat – alaposan vizsgálják meg, és amennyiben lehetséges, hívják be őket interjúra.

Mindez több száz telefonhívást jelentett és legalább ennyi e-mail megválaszolását, illetve több tucat találkozót Harrisszel vagy a vezető munkatársakkal. A két legközelebbi segédje – Debbie Mesloh, aki a megválasztása előtt csatlakozott hozzá, és Michael Troncoso, aki a kaliforniai államügyészségen szerves részét alkotta a csapatának – Washingtonba utazott, hogy segítsenek előremozdítani az eseményeket, és biztosítani, hogy minden arra érdemes jelöltet meghallgassanak. Végül mindketten több hónapon át maradtak.

A 2016-os választások szinte egyetlen pozitívuma az volt, hogy három színes bőrű nő is csatlakozott a nagyrészt fehér férfiakból álló szenátushoz. Amikor Harris a Hart Szenátusi Irodaépület alagsorában szolgálatra jelentkezett, a másik két nőt épp a folyosón találta. A nevadai Catherine Cortet Masto, aki a jelzáloghitelek kérdésében a bankok elleni küzdelemben a szövetségesévé vált, lett az ország első latina szenátora. Tammy Duckworth, a rokkant háborús hős Illinoisból pedig az első thai-amerikai nő. A három nő egyből barátságot kötött egymással.

Harris legnagyobb meglepetésére Feinstein kezdettől fogva partnerként és szövetségesként tekintett rá. A nagylelkűsége meglepte – talán meg is döbbentette – Harris beosztottjainak egy részét, akik ugyan a legjobbat remélték, de a legrosszabbra készültek. Feinstein és a leköszönő szenátor, Barbara Boxer sok nem várt logisztikai kérdésben segítettek Harrisnek, például az irodák elrendezésekor. Feinstein

segített továbbá Harrisnek dönteni a csapata összetételéről, még a saját embereit is felajánlotta, amennyiben Harrisnek további segítségre lenne szüksége. Feinstein ellátta egy tanáccsal is, ami nem csupán a szenátusban töltött idejére lehet hatással, de ha megfogadja, bekerülhet a politika legmagasabb köreibe is: azt ajánlotta neki, hogy csatlakozzon a szenátus Hírszerzési Bizottságához, közismertebb nevén a Senate Intelhez.

A bizottság egyik legrégebbi tagjaként azonban Feinstein felhívta a figyelmét arra, hogy a munka nem könnyű, soksok órát felemésztő, hosszú bizottsági meghallgatásokat és számos zárt ülést jelent, ahol az ország legérzékenyebb és legsürgetőbb ügyeit bizalmas körben tárgyalják. Mivel a szenátorok nem vehetik igénybe a beosztottjaik segítségét a folyamatosan özönlő, szigorúan titkos információk feldolgozásához, a munka oroszlánrésze a szenátorokra marad. Feinstein arra is figyelmeztette Harrist, hogy amennyiben bekerül a bizottságba, esténként a titkosított hírszerzési jelentések hegyei várnak rá, amelyeken éjjel kell át rágnia magát, hogy aztán másnap reggel felkészülten érkezzen a megbeszélésekre és képes legyen jó döntések meghozatalára.

Feinstein figyelmeztette továbbá Harrist a bizottsági tagsággal járó másik hátrányra. Mivel a munka a természetéből adódóan titkosított, a feladat hálátlan, és többnyire észrevétlen is marad. Harris pedig szinte semmit nem tehet a bizottságban töltött ideje alatt annak érdekében, hogy hírnevet szerezzen magának a szenátusban, vagy hogy országos profilt alakítson ki, és tovább egyengesse politikai karrierjét. Emiatt a legtöbb szenátor, főleg a frissen bekerültek és a magasabb tisztségre törekvők, általában nem ezt a bizottságot választják, amikor benyújtják a kérelmet egy bizottsági tagság elnyeréséért. Harris ettől függetlenül beadta a jelentkezését.

◆ ◆

Mozgalmas időszak volt. Harris több magas rangú demokratától kapott meghívást kulcsfontosságú bizottságokba, beleértve az oregoni Wydent, aki a Pénzügyi Bizottság rangidős tagjaként gyakran borította ki a republikánusokat a piszkálódásával. Az egyik első kérdés, amit Wyden feltett Harrisnek a választások után, ez volt: „Hé, Kamala, van kedved belépni a Pénzügyi Bizottságba?" Wyden szintén szívesen látta volna Harrist a Környezetvédelmi és Közműbizottságban is, tekintve, hogy mindkettejük kölcsönös érdeke volt a nyugati államok megvédése az egyre gyakoribb tűzvészektől. Wyden pontosan tudta, hogy Harris keménykezű „inkvizítorként" jó szolgálatot tenne a bizottságban.

„Mindenki Harrist akarta, mert »annyira tehetséges és értékes mint szenátor« – idézi fel a beszélgetésüket Wyden. – Tisztában volt vele, hogy ki kell várnia a sorát, de az biztos, hogy sok magas rangú szenátor abban reménykedett, az ő bizottságába kerül majd."

Harris válaszul ismertette Wydennel a saját terveit, és hogy mi mindent szeretne elérni.

„Valahogy az volt az érzésem, ha megtehetné – mondta Wyden –, egy csomó bizottságba bekerülne."

◆ ◆

Amikor Schumer 2016. december 20-án kihirdette a bizottsági megbízásokat megszerzők neveit, Harris mondhatni megnyerte a politikai lottóötöst. Ugyan az Igazságügyi Bizottságba nem került be, hiszen arra számos, nála sokkal magasabb rangú szenátor pályázott, de négy másikba igen, amelyek közül mindegyik kiemelkedő jelentőséggel bírt. Az egyik volt a Senate Intel. A másik a Környezetvédelmi és Közműbizottság. Harrist ezen felül még a szenátus Költségvetési Bizottságába is beosztották, az egyik legfontosabb bizottságba, amelynek az illetékességi körébe tartozott az ACA, az Obamacare-ként ismert törvénycsomag is. Ráadásul kapott egy másik kinevezést is, ami garantálta

számára az országos szintű ismertséget: bekerült a Belbiztonsági és Kormányzati Ügyek Bizottságába. Harris nem vesztegette az idejét az új posztjai bejelentésével, mondván, tökéletes helyzetbe került ahhoz, hogy szembeszálljon a Trump-adminisztrációval és magával az elnökkel.

„Ez a négy bizottság kulcsfontosságú lesz a hazánk jövőjéért vívott csatában – mondta Harris. – Most, amikor annyi kaliforniai és amerikai bizonytalan a jövőjét illetően, én vadul fogok küzdeni a családjainkért és nemzeti eszményeinkért."

Az, hogy Harris jó úton haladt az országos hírnév megszerzése felé, nem lepte meg a kaliforniaiakat, akik már jól ismerték. Ám az egyértelművé vált számukra, hogy magasabb fokozatba kapcsolt. Talán mert már nem közvetlenül csak Kalifornia államot képviselte peres ügyekben, szabadabban kifejezésre juttathatta a véleményét. Nyilvánvaló volt, hogy Trump – és a saját – győzelme nagy hatással volt rá. Szenátori státussza birtokában Harris felkészült az ellenállás vezetésére ezzel a valószínűtlen, ortodox, megosztó, és mint kiderült Harris számára, rasszista elnökkel szemben.

27

Az ellenállás

◂▸ ◂▸ ◂▸

Joe Biden alelnök 2017. január 3-án beiktatta Kamala Harrist mint Kalifornia ötvennegyedik szenátorát. A magasabb szintű oktatás és egy jobb élet reményében Amerikába érkező indiai és jamaicai bevándorlók, Shyamala Gopalan és Donald Harris lánya volt a második színes bőrű nő és az első indiai származású, aki bekerült a legexkluzívabb klubba.

Harrist az érkezése előtt Washington és Kalifornia legkiválóbb politikai elméi készítették fel arra, hogyan lehet sikeres a szenátusban. Mindenekelőtt egy jó csapatra volt szüksége, és nagyon felkészültnek kellett lennie. Mindezért megtett mindent, és még sok mást is. De arra a zűrzavarra semmi nem készíthette volna fel sem Harrist, sem a szenátus többi tagját, ami a kongresszus 115. ülésszakával megkezdődött.

Ahelyett, amire Washington számított – békés hatalomátadási procedúrára Obama elnök és Hillary Clinton egykori riválisok között, akik azóta ugyanarra az oldalra kerültek –, Donald J. Trump került be a képbe, és feldúlta ezt a békét. Trump eltökélt szándéka volt, hogy Obama és a kongresszus demokratáinak minél több vívmányát megsemmisítse.

Trump jelöltjeit – akiknek feladata a leépítések felügyelete volt – az egyes pozíciókra egyből megerősítő meghallgatásoknak vetették alá egy olyan szenátusban, amely most megosztottabb volt, mint eddigi története során bármikor.

A szenátust és a képviselőházat irányító republikánusok felülvizsgáltak minden olyan témát, melyet az új adminisztráció fontosnak tartott, beleértve a bevándorlás, a környezetvédelem, az egészségbiztosítás, az adók és a Legfelsőbb Bíróság jelöltjeinek kérdését. A demokraták nem tehettek mást, mint tiltakoztak.

A Trump beiktatását megelőző napokban az Obama-adminisztráció tisztviselőit komolyan aggasztotta a lehetőség, hogy Trump választási kampánytörzse vagy munkatársai, sőt talán még maga az új elnök is összejátszott Oroszországgal, hogy legyőzhesse Hillary Clintont. Obama nemzetbiztonsági csapata titokban felkutatta az esetleges kapcsolatokat, még mielőtt Trump január 20-án átvenné a hivatalt. Az Obama-adminisztráció célja a terhelő információk dokumentálása és védelme volt annak érdekében, hogy Trump utólag ne kozmetikázhassa a történteket. Ez végtelenül feszült időszakot eredményezett az új összetételű kongresszus megalakulása és a Trump felavatása közti időben.

A demokraták Harrist, aki huszonhat évet – nagy részét ügyészként – töltött az igazságszolgáltatás rendszerében, olyasvalakinek tartották, akinek a tudása hasznos lehet számukra. Noha utoljára több mint tíz éve vezetett peres ügyet, a tárgyalóteremben addig megszerzett tapasztalatát felhasználhatta a nem igazán együttműködő Trump-adminisztráció tisztviselőinek olyan jellegű vizsgálatára, amilyenre rajta kívül csak kevés szenátor lett volna képes.

Kétségkívül ez volt az egyik oka annak, hogy a szenátus demokrata vezetője, Chuck Schumer fontos bizottságokba vonta be, köztük olyanba is, amelyik általában elérhetetlen az újoncok számára: a Szenátus Hírszerzési Bizottságába.

A bizottság egyik legrégebbi tagja, Ron Wyden nem emlékezett arra, mikor kapott utoljára helyet egy első éves szenátor az Intelben. Az azonban már a Harris eskütételét követő napokban egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a szenátusba történő megválasztását nem is lehetett volna jobban

időzíteni, egyrészt a maga és politikai céljai, másrészt a padlóra került Demokrata Párt számára.

Az Intel, a Belbiztonsági, a Környezetvédelmi és Közmű-, valamint a Költségvetési bizottságokban való részvételének köszönhetően Harris a demokraták vezérszónokává vált, aki a Trumpék menetrendjének középpontjában álló számos, ha nem a legtöbb kérdésben képviselte a demokratikus vonalat. Úgy gondolták, ha Harris szerepe ebben az erőfeszítésben megnő, az segít megalapozni a helyét, hogy szenátusi megbízatását teljesíteni tudja, és kikövezné útját a Fehér Házba.

◆ ◆

2017. január 10-e – Kamala Harris szenátori megbízatásának hatodik napja – előhírnöke volt az elkövetkező, vitákkal teli, kimerítő időszaknak. A Belbiztonsági Bizottság reggel a kinevezéshez szükséges, úgynevezett megerősítő meghallgatást tartott John F. Kelly nyugdíjazott tengerészgyalogos tábornok számára. Az Egyesült Államok déli parancsnokságának vezetőjeként Kelly 2012 novemberétől 2016 januárjáig felügyelte az összes amerikai hadműveletet Közép-Amerikában, Dél-Amerikában és a Karib-térségben. Trump jelöltjeként a belbiztonsági miniszteri posztra Kelly dönthetett volna számos, a határ menti Kaliforniát és az ország egészét érintő kritikus fontosságú kérdésben. A négycsillagos tábornok olyan jó hátszéllel érkezett, köszönhetően részben a kétpárti, lelkes támogatásnak és a törvényhozók bókjainak, hogy az még a kongresszusi tagok figyelmét is felkeltette.

„Egy figyelemre méltó közszolgáról van szó", áradozott Heidi Heitkamp, az észak-dakotai demokrata, Kelly megerősítő meghallgatásán. „Az egyik oka annak, amiért úgy gondolom, hogy a Belbiztonsági Minisztérium (DHS) megnyerte vele a főnyereményt – és ezt talán a lelkes hangulat is érzékelteti a mai meghallgatáson –, mert igen széles körű

tapasztalattal rendelkezik egy olyan területet illetően, amely jelentős kihívások elé állítja a déli határt és valójában a teljes határbiztonságunkat" – mondta.

Harris közel sem volt ennyire ünnepi hangulatban, amikor rá került a sor, hogy kérdéseket tegyen fel.

Miután megköszönte Kelly hazáért tett szolgálatait, feltette a kérdést: végrehajtja-e Kelly Trump határfal megépítésére vonatkozó terveit, deportál-e több ezer embert, kiterjeszti-e a kormány végrehajtó hatalmát, illetve megnöveli-e a javítóintézetek számát? Ezek a kérdések nem igazán foglalkoztatták Észak- és Dél-Dakotát, Kaliforniában azonban, ahol a lakosság 40 százaléka latinó, többségük Közép-Amerikából származik, továbbá a lakosság 27 százaléka külföldi születésű, kiemelkedő fontosságúak.

Harris egyből a DACA-ra (Deferred Action for Childhood Arrivals – Késletetett Cselekvés Kiskorú Érkezőknek), a fiatalkorú bevándorlók életét ideiglenesen legalizáló programra terelte a szót. Obama egyik legfontosabb programjaként a DACA védelmet nyújtott sok fiatalnak, közismertebb nevükön az „Álmodozóknak", akiknek a szülei a jobb élet reményében érkeztek az Egyesült Államokba a gyermekeikkel együtt. Bár az „Álmodozók" nem voltak amerikai állampolgárok, a legtöbbjüknek nem volt kapcsolata a szülőhazájával. Kaliforniában élt közülük messze a legtöbb, 183 000 fiatal, közülük sokan egyetemre jártak vagy dolgoztak. Trump egyik első kezdeményezése ennek a csoportnak a kiutasítása volt. Harris joggal akarta tudni, mit gondol minderről Kelly.

„Tisztában van vele, hogy az elődei hivatali ideje alatt a belbiztonsági miniszter hozta meg a döntéseket, és adta ki az utasításokat? – kérdezte Harris. – Nem pedig az elnök. Ezzel tisztában van?"„Igen, asszonyom!'" – válaszolta Kelly.

„Rendben. És egyetért azzal, hogy ezek közül a fiatal emberek közül sokan gyermekként kerültek ide, és Amerikát tekintik az otthonuknak?" – kérdezte Harris.

„Sokan ebbe a kategóriába tartoznak" – felelte Kelly.

„És egyetért azzal – folytatta Harris –, hogy ők most főiskolákon, egyetemeken tanulnak, különféle posztgraduális képzéseken vesznek részt szerte az országban, néhányan pedig Fortune 100 vállalatoknál, főbb intézményekben, kisebb-nagyobb cégeknél dolgoznak?

„Tudomásom szerint vannak köztük ilyenek, igen" – felelte Kelly.

„És szándékában áll a Belbiztonsági Minisztérium korlátozott bűnüldözésre fordítandó erőforrásait arra a célra használni, hogy eltávolítsa őket az országból?"

„Betartom a törvényt" – válaszolta Kelly.

Harris kérdései célzottak voltak, de udvariasan tette fel azokat. A meghallgatás alatt sokkal inkább tűnt okos, stílusos törvényhozónak, mint félelemkeltő, agresszív ügyésznek, amire a kollégái közül sokan számítottak. Mindenesetre a kérdésére választ kapott. Kelly azt sugallta – anélkül, hogy egyenes választ adott volna –, hogy hajlandó lenne szemet hunyni egy olyan politika felett, amely az Álmodozók kiutasítását eredményezné. Ez közvetlen fenyegetést jelentett 150 000, Harris Kaliforniájában élő ember számára.

Harris csak kilenc nappal később ismertette a döntését, amikor egy közleményben nyilvánosságra hozta, hogy Kelly ellen fog szavazni.

„Sajnos nem tudnék az Álmodozók szemébe nézni, mert semmi garanciát nem látok arra, hogy John Kelly tábornok nem fogja deportálni őket – mondta. – E nélkül a garancia nélkül pedig nem tudom támogatni a Belbiztonsági Minisztériumba történő jelölését. Etikai és erkölcsi okokból be kell tartanunk az Egyesült Államok kormányának azt az ígéretét, amit ezeknek a fiataloknak tett."

Kellyt a szenátus másnap, január 20-án a szavazáson 88:11 arányban megerősítette, majd néhány órával később fel is eskették – ugyanaznap, mint Trumpot. Harris egyike volt annak a tizenegy szenátornak, aki a kinevezés el-

len szavazott. Dianne Feinstein pedig Kelly mellett tette le a voksát.

◆ ◆

Nagyjából egy órával Kelly megerősítő meghallgatása után Harris részt vett az Intel bizottság első nyilvános meghallgatásán.

A tanúk listáján a kormány négy magas rangú nemzetbiztonsági tisztviselője szerepelt, akik azért voltak ott, hogy tájékoztassák a szenátorokat egy éppen nyilvánosságra került hírszerzési jelentésről, amelyik Oroszország azon „sokoldalú" erőfeszítéséről szólt, hogy Trump javára fordítsák az elnökválasztás végeredményét.

Abban az időben a Trump-kormány lehetséges oroszországi támogatásával kapcsolatos nyilvános spekulációk – és riadalom – igencsak felerősödtek, és az újonnan megválasztott elnök nem tett semmit, hogy megcáfolja azokat, azon kívül, hogy „álhírnek" minősítette őket.

Még hivatali ideje alatt, 2016 decemberében Obama elnök megbízta a Nemzeti Hírszerzés igazgatóját, az FBI-t, a CIA-t és a Nemzetbiztonsági Ügynökség hivatalát egy szigorúan bizalmas jelentés összeállításával, amely a legutóbbi amerikai választásokat befolyásoló orosz tevékenységeket és szándékokat értékelte. A tárgyalás előtt néhány nappal kiadták a jelentés egy erősen átszerkesztett, kivonatolt változatát. A belőle leszűrhető következtetések ijesztőek voltak.

A jelentés szerint Oroszország valóban átfogó kibertámadást indított az elnökválasztás szabotálására, és hogy győzelemre segítse Trumpot, ráadásul mindezt személyesen az orosz elnök, Vlagyimir Putyin rendelte el.

A 2016-os amerikai elnökválasztás befolyásolására tett oroszországi erőfeszítések „Moszkva azon régi óhajának legutóbbi megnyilvánulásai, hogy aláássa az Egyesült Államok vezette nyugati liberális demokráciákat", írták a jelentésben,

a beavatkozási kísérletek azonban az eddigieknél sokkal kiterjedtebbek és kifinomultabbak voltak, tették hozzá.

Trumpot és Obamát tájékoztatták a jelentés tartalmáról, illetve egy-egy példányt kézhez is kaptak belőle.

Ezt követően Trump nyilatkozatot tett, amelyben megpróbálta áthárítani a felelősséget, és azt állította, hogy nem csak Oroszország, hanem Kína és egyéb országok és csoportok is megkísérelték feltörni a demokraták és a republikánusok számítógépes rendszereit. Majd hozzátette, „mindez a választások eredményére egyáltalán nem volt hatással".

A nyilvános jelentés azonban nem foglalkozott a választások kimenetelének kérdésével. És bár a jelentés szigorúan *bizalmas verziója* ugyanazokat a megállapításokat tartalmazta, sokkal részletesebben kitért a „befolyásoló kampány kulcsfontosságú elemeire". Ezek a részletek elég robbanékonyak voltak ahhoz, hogy megrengessék a szenátust és Washington bástyáit.

A *Washington Post* szerint a jelentésben többek között az is szerepelt, hogy amerikai hírszerző ügynökségek nem megerősített, de hiteles adatokkal rendelkeztek arról, Moszkva „kompromat", azaz kínos és kompromittáló információkkal rendelkezik Trump magánéletéről és pénzügyeiről. Ez azt jelentette, hogy a Fehér Ház új lakóját, a világ leghatalmasabb emberét potenciálisan megzsarolhatja Amerika egyik legagresszívabb ellensége, miután segített neki megnyerni a választásokat.

Ezeket a megállapításokat a teljes jelentéshez csatolt kétoldalas összefoglaló tartalmazta. Ez a függelék, írta a *Washington Post*, magában foglalta az állítólagos folyamatos kapcsolatfelvételt is Trump belső köre és a Kreml képviselői között.

Kalifornia államügyészeként Harris előszeretettel célzott a bűnüldöző szervek bizalmas információira a nemzetközi bűnszervezetekről, a terrorista fenyegetésekről és egyebekről. A Szenátus Hírszerzési Bizottsága azonban a titoktartás

más, és sokkal mélyebb szintjén működik. A teljes személyzet egy bunkerszerű SCIF-ben (sensitive compartmented information facility), egy a Fehér Ház helyzetszobájához hasonló, ablaktalan helyiségben dolgozik a szenátus irodakomplexumának belsejében. Harris számára, aki néhány nappal azelőtt került a szenátusba, revelációként hatott a beavatás a nemzetbiztonsági szempontból oly létfontosságú kérdésekbe.

Maga az Intel-meghallgatás valódi látványosságnak számított. A főbb kábeles hírcsatornák élőben közvetítették, így a szenátorokra több mint 150 kamera szegeződött, az egész szinte a Watergate-botrány meghallgatásaira emlékeztetett. Mire Harrisre került a sor, sok fontos kérdés elhangzott.

Harris a kérdéseiben tájékozottságáról tett tanúbizonyságot; arról faggatta a Nemzeti Hírszerzés igazgatóját, James Clappert, gondoskodtak-e az amerikai hírszerzési ügynökségek arról, hogy az újonnan megválasztott elnöknek és csapatának számítógépes hálózatait és személyes eszközeit megvédjék a folyamatos orosz számítógépes behatolási próbálkozásoktól.

„Mindent megtettünk annak érdekében, hogy az érintetteket tájékoztassuk a mobileszközeikre leselkedő veszélyekről, a biztonságos használatukról és egyebekről" – felelte Clapper.

„Úgy gondolja, hogy az önök tájékoztatása, az erőfeszítéseik sikeresek voltak?" – kérdezte Harris.

„Szerintem ezt inkább tőlük kellene megkérdeznie" – mondta Clapper rejtélyesen mosolyogva.

Az elkövetkező hónapokban egyik médiajelentés a másik után érkezett, jelezve a gondatlanságból elkövetett biztonsági kihágásokat, amikre Harris utalni próbált, beleértve a Trump magas beosztású embereit érintőket is, akik privát mobiltelefonjaikon és a saját számítógépeiken intézték a Fehér Ház ügyeit. Harris feltett még néhány kérdést James

Comey-nak, az FBI igazgatójának, mielőtt a zárt ülés megkezdődött volna, de semmi érdemleges nem hangzott el.

Két nappal később azonban Harris támadásba lendült Trump CIA-igazgató jelöltje, Mike Pompeo kongresszusi tag, kansasi republikánus megerősítő meghallgatásán.

Harris egyből a tárgyra tért, a frissen nyilvánosságra hozott hírszerzési jelentésre.

„Teljes mértékben elfogadja a jelentés tartalmát, igen vagy nem?" – szegezte a kérdést azonnal Pompeónak.

„Nincs tudomásom semmiről, ami megkérdőjelezhetné a jelentés tartalmát" – felelte Pompeo.

Harris ezután kitérőt tett egy a bizottság számára nagyrészt feltérképezetlen területre, megcsillogtatva mind felkészültségét, mind pedig hajlandóságát arra, hogy progresszív politikát képviseljen hírszerzési ügyekben.

Harris hosszasan faggatta Pompeót a globális felmelegedéssel kapcsolatos, közismert szkepticizmusáról, annak ellenére, hogy az amerikai kormányt képviselő tudósoknak csaknem egyöntetű véleményük volt erről, ugyanis pontos képet akart kapni, hogy Pompeo mennyire szkeptikus valójában. És ami még ennél is fontosabb, Harris megkérdezte Pompeót, hogy személyes véleménye negatívan befolyásolja-e majd a CIA hírszerzési tevékenységét a globális felmelegedés már most világszerte instabilitást és konfliktust előidéző hatásaival kapcsolatban.

Pompeo kitért a válasz alól, de Harris nem hagyta annyiban, és a meghallgatás egy későbbi pontján sarokba szorította: „Mr. Pompeo, a klímaváltozással kapcsolatos kérdésre megértem, ha nem tud válaszolni, hiszen ismereteim szerint ön nem tudós. Amit viszont tudni és hallani szeretnék, az az, hogy ön olyan CIA-igazgató lenne-e, akit én szeretnék, vagyis aki hajlandó elfogadni a feltárt, elsöprő erejű bizonyítékokat, még akkor is, ha ez politikailag kényelmetlen a számára, vagy akár a pozícióját is veszélyezteti."

Harris elérte, hogy Pompeo most már válaszoljon.

Ezek után azt mondta a jelöltnek, aggódik amiatt, hogy a Trump-adminisztráció olyan diszkriminatív gyakorlatokat fog alkalmazni, amelyek aláássák a CIA azon erőfeszítéseit, amiket az LGBTQ közösség tagjai és a muszlim-amerikaiak toborzása és alkalmazása érdekében tettek, akik pedig „sok esetben kiemelkedő munkát végeznek az ügynökségnél", ráadásul hatalmas kockázatokat vállalnak.

Az alkalmazandó törvényekről szóló kérdések során Harris megerősítést kapott Pompeótól arra vonatkozóan, hogy minden alkalmazottjukat egyenlő védelemben részesítik. Ezek a korai meghallgatások voltak a bizonyítékai annak, hogy Harris nem csupán egy egynapos szenzáció, ahogy azt a média beállítani próbálta. Mint ahogy nem volt sem rivaldafényben sütkérezni szerető, sem önmagát reklámozó. Egyszerűen csak végezte a dolgát.

◆ ◆

Kamala Harris mindig felkészülten érkezett. A meghallgatások alatt szétterítette vaskos, aktákkal és jegyzetekkel teli mappáit, és menet közben írta le a kérdéseit apró, fehér Post-it lapocskákra. A szenátus bonyolult eljárási szabályzatain és protokolljain is hamar átrágta magát. Úgy tűnt, tisztelettel viseltetik a kollégái iránt, és tisztában van a szenátus hierarchiájában elfoglalt helyével.

Harris, ahogy eltervezte, okos és sokszínű csapatot állított össze, keletre csábítva Nathan Barankint, legkiemelkedőbb helyettesét Sacramentóból. Ő lett szenátusi kabinetfőnöke, a Capitolium veteránjai közül pedig Rohini Kosoglu lett a helyettes kabinetfőnök. Clint Odom így a szenátus egyetlen fekete törvényhozási igazgatója lett, továbbá ott volt még Tyrone Gayle, egy huszonkilenc éves afroamerikai sajtótitkár, aki korábban Hillary Clinton kampányán dolgozott. Országos médiastratégiájának felügyeletére Harris Lily Adamset kérte fel. A néhai texasi kormányzó, Ann Richards unokájaként Adams hasonló szerepkört töltött be Hillary

Clintonnál. Adams hamar kivívta a szenátusi alkalmazottak elismerését, és köztudottan fontos szerepet játszott abban, hogy felkészítse Harrist a döntő pillanatokra, például Trump legfelsőbb tisztviselőjelöltjeinek kihallgatására. Harris jól bevált San Franciscó-i politikai tanácsadói, Ace Smith, Sean Clegg és Dan Newman is vele tartottak.

Harris kapcsolatba lépett a többi demokratával és republikánussal is, hogy a kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdésekkel foglalkozzanak. Az egyik közülük Rand Paul republikánus szenátor volt Kentuckyból. Mindkettejüket közös érdek fűzte a készpénz-óvadék rendszerének megreformálásához. Abban is megállapodtak, hogy támogatják a törvényhozást a DACA keretében védelemben részesülő, dokumentumokkal nem rendelkező fiatalokat illetően. Harris továbbá meghívta kávézni az arizonai republikánus szenátort, John McCaint is, aki megosztotta vele a kongresszusban és a kampányai során szerzett tapasztalatait.

Mindeközben Harris reklámgépezete folyamatosan közvetítette a kulcskérdésekben elfoglalt álláspontját a Twitteren és a közösségi média egyéb platformjain, illetve hangoztatta a Trumppal kapcsolatos aggályait a kormánypolitikáját, az állítólagos jogsértéseit és a jogsértések nyomainak eltávolítását illetően.

Harris hűséges Twitter-követők egész táborát gyűjtötte maga köré országszerte, és gyakran összpontosított Trump bevándorlókkal, munkáscsaládokkal és színes bőrűekkel szembeni intézkedéseire. Ahogy a tél tavaszba fordult, Harris egyre agresszívabb módszerrel hallgatta ki a jelölteket és a tanúkat az Intel, a Belbiztonsági, a Környezetvédelmi és a Költségvetési bizottságok meghallgatásai során. Egyre gyakrabban szerepelt az ország legnézettebb hírműsoraiban és a legjelentősebb újságok lapjain. Globális szinten is egyre nagyobb ismertségre tett szert, köszönhetően annak a nagyszámú külföldi tudósítónak Washing-

tonban, akik az otthoni közönségük számára közvetítették a Trump-adminisztráció eseményeit.

Nyár elejére Kamala Harris a Trump-adminisztráció egyik legharcosabb bírálója és legismertebb kritikusa lett. A 2016-os választási éjjelen tartott beszédéhez hűen hamarosan a Trump elleni demokrata ellenállás vezető alakjává vált a szenátusban. Tágabb értelemben őt tekintették a washingtoni új generáció szimbólumának.

Harris érkezésével változás történt a szenátusban. De ez még csak a kezdet volt.

28

„Itt én kérdezek!"

◂▸ ◂▸ ◂▸

Kalama Harris szenátor 2017. január 29-én, a szülei nyomdokaiba lépve, akik az 1960-as években az állampolgári jogok kivívásáért vonultak utcára, csatlakozott azokhoz a Fehér Ház előtt tüntetőkhöz, akiket felháborított Trump elnök nyilatkozata, miszerint beutazási tilalmat rendel el hét, többségében muszlim országból, mely rendelkezés később törvénybe ütközőnek bizonyult.

Washingtonban John McCain és Lindsey Graham republikánus szenátorok szintén elítélték a rendelkezést, és figyelmeztettek arra, hogy „ez csak még jobban elmérgesíti a terrorizmus ellen vívott harcot". Kaliforniában a muszlimok utazási tilalma megerősítette az anti-Trump ellenállás legsúlyosabb félelmeit. A közben már kormányzói címért induló Gavin Newsom helyettes kormányzó a San Francisco Nemzetközi Repülőtérnél csatlakozott a nagyjából ezer fős tömeg rögtönzött tiltakozó akciójához. Az egybegyűltek Woody Guthrie folkénekes híres dalát, a „This Land Is Your Land"-et [Ez a föld a te földed] énekelték.

Aznap este Harris felhívta az otthonában a belbiztonsági minisztert, John Kellyt, hogy hangot adjon a saját és a szavazói aggodalmának, és hogy részleteket tudjon meg a kormány terveiről.

„Miért itthon keres ezzel kapcsolatban?" – vonta mogorván kérdőre Kelly a szenátort. Harris, megdöbbenve a kérdésen, megpróbálta elmagyarázni neki. A beszélgetés gyorsan véget ért, mert Kelly megígérte a szenátornak, hogy ha-

marosan keresni fogja. „Erre soha nem került sor", írja az önéletrajzában Harris.

A következő hónapokban Harris fokozatosan növelte a Trump-adminisztráció tisztviselőinek szegezett keresztkérdések intenzitását. Mindezt még magasabb szintre emelte, amikor 2017. június 6-án Kelly a Belbiztonsági Bizottság elé került. Harris csak erre az alkalomra várt.

Először a Trump-adminisztráció fenyegető intézkedéseiről faggatta Kellyt, amelyek célja, hogy elvonják a terrorizmusellenes pénzügyi forrásokat azokban a városokban, ahol nem tartják be az újonnan bevezetett szigorú rendelkezéseket a bevándorlók őrizetbe vételével kapcsolatban. Ez közvetlen fenyegetést jelentett Kalifornia nagyvárosai számára.

Harris kérdései csak úgy záporoztak, ráadásul több alkalommal is Kelly szavába vágott, hogy reagáló válaszokkal billentse ki. Az egyébként rezzenéstelen arcú egykori tábornokot láthatóan idegesítette a helyzet, először tiltakozott, hogy Harris egyetlen mondatát sem hagyja végigmondani.

Végül Kelly elkeseredetten kifakadt: „Hagyná, hogy legalább egyszer befejezzem a mondatot?"

„Pardon?" – vágott vissza Harris. „Itt én kérdezek!"

És ez végig így ment. A bizottság republikánus tagjai zúgolódtak, Harrist azonban ez szemmel láthatóan hidegen hagyta.

◆ ◆

2017. június 7-én Rod Rosenstein, az Egyesült Államok főügyész helyettese jelent meg a szenátus Intel bizottsága előtt. A szenátorok tudni akarták, milyen szerepet játszott Trump egy hónappal korábbi döntésének meghozatalában, amikor az elnök elbocsátotta az FBI igazgatóját, James Comey-t. Szándékukban állt továbbá feltenni azt a kérdést is Rosensteinnek, hogy miért Robert Muellert nevezte ki különleges tanácsosnak az Igazságügyi Minisztérium felügyeletére az Oroszország és Trump elnöki kampánya közötti lehetséges kapcsolatok feltárására indított vizsgálat kapcsán.

Amikor Harris következett, egy sor eldöntendő kérdést zúdított Rosensteinre, és ugyanúgy, mint Kelly esetében, azonnal félbeszakította, amikor a férfi megpróbált kitérni a válaszadás alól. Harris célja ezzel az volt, hogy Rosenstein beismerje, írt egy levelet Muellernek, amelyben teljes függetlenséget és sérthetetlenséget biztosít számára, mintegy védőfalként a Fehér Ház beavatkozó vagy megtorló intézkedéseivel szemben.

Miközben beszélt, tollal a kezében folyamatosan Rosensteinre mutatott. Az idegesen azt felelte, hogy a kérdés bonyolult, és „nagyon hosszú beszélgetésre" lenne szükség ahhoz, hogy kifejthesse a válaszát.

„Nem tudna egy igen vagy egy nem választ adni?" – kérdezte Harris.

„Ezt a kérdést nem lehet ilyen röviden megválaszolni, szenátor" – felelte Rosenstein.

„De igen – vágott vissza Harris. – Hajlandó válaszolni, vagy nem?"

Látva, hogy Harris egyre ingerültebb lesz, a bizottság elnöke, Richard Burr, egy észak-karolinai republikánus leintette Harrisre nézett, és így szólt: „Felfüggesztené, szenátor? Elnökként élni szeretnék a jogommal, és engedem a tanút válaszolni a kérdésekre..."

Harris teljesen ledöbbent, nem volt hozzászokva, hogy elhallgattassák. Szúrós pillantást vetett Burr-re, és rosszallóan hallgatta végig, ahogy Burr szemrehányást tesz neki élő adásban, többmilliós közönség előtt. Burr megismételte, hogy a bizottság elnökeként él a jogával, és lesz olyan udvarias Rosensteinnel, hogy végighallgatja, majd engedi neki, hogy az úgy válaszoljon, ahogy jónak látja.

Amikor Harris megpróbálta megmagyarázni a kérdésfeltevése mögött rejlő logikát, Burr ismét leintette. A demokraták csendben ültek, egyesek zavartan lapozgatták a jegyze-

teiket. Nem kérdés, hogy Kamala Harris határozottan mély benyomást tett mindenkire.

A szóváltás egyből körbejárta az internetet: az idős, fehér szenátorok „elhallgattatták" Harrist, a bizottság egyetlen fekete női szenátorát. Amint a hír berobbant a Twitterre, a viszony még jobban elmérgesedett a demokrata és a republikánus szenátorok, illetve a demokraták és a Trump-adminisztráció között.

Harris és csapata néhány óra múlva azonban ügyesen reagált az esetre az alábbi mémmel:

„Udvariasság helyett bátorságot!"

A kifejezés azonnal elterjedt, mint ahogy az apropóján elkészített különféle árucikkek is. „Tweeteld ki, ha megrendelted a »Udvariasság helyett bátorságot!« matricát, és azt szeretnéd, hogy a barátaid és a családod is vegyen magának", írta a Twitteren Harris. Egyes termékeket – Harristől függetlenül – kiegészítettek a HARRIS 2020 felirattal is. Hat nappal később azonban Harris saját maga mondta ki az azóta legjobban elhíresült mondatát.

◆ ◆

2017. június 13-án Jeff Sessions jelent meg az Intel Bizottság előtt, ugyan Harris egyes munkatársai szándékosan a teljes nevét, azaz a Jefferson Beauregard Sessions III-at használták. Fel akarták hívni a figyelmet arra, hogy az apjához és a nagyapjához hasonlóan őt is a konföderációs elnök (Jefferson Davis) és a konföderációs tábornok (P. G. T. Beauregard) után nevezték el. Sessions, az alabamai szenátor volt az első ismertebb republikánus, aki 2016 februárjában támogatni kezdte Trump elnöki kampányát. Szövetségi államügyészként azonban kivonta magát a Trump–Oroszország-vizsgálat alól – hivatkozva az Igazságügyi Minisztérium irányelveire, miszerint a Trump-kampány nemzetbiztonsági tanácsadó testületének vezetőjeként összeférhetetlenség esete áll fenn.

Ez nagyon feldühítette Trumpot, mert így egy közszolgát – Rosensteit – bízott meg a nyomozással. Mindezen és egyéb okok miatt volt Sessions vallomása kihagyhatatlanul fontos, sok néző pedig azért követte a meghallgatást, hogy lássák, ahogy Harris keresztkérdésekkel bombázza. Kíváncsiak voltak rá, Harris mit tud kicsikarni belőle, mit tud a Trump és Oroszország közötti lehetséges kapcsolatokról a kampány közben és utána, hogy Trump miért rúgta ki Comey-t, és hogy Trump miért akarta ellehetetleníteni a vizsgálatot.

„Pörkölj oda Jeff Sessionsnek kedden! – írta Harrisnek Twitteren Jim Spears, egy louisianai szavazó, főiskolai tanár és időnként aktív Twitter-kommentelő. – Várom a vallatást!" Spears egy demokrata választópolgár volt, aki úgy gondolta, Harris a demokraták legjobb fegyvere Sessions ellen, és hogy Harris majd, „ha Sessions mellébeszél, átlát rajta, leleplezi rasszizmusát, és kiszedi belőle a szükséges válaszokat".

Harris éles, villámgyors kérdései a látszólag jó modorú, manószerű, apró termetű, déli akcentussal beszélő hetvenéves Sessionsszel szemben különösen bántónak tűntek. Szelíd természete ellenére Sessions a szenátusban töltött ideje alatt a lehető legkeményebb irányt képviselte a bevándorlással kapcsolatban, a meghallgatás java részét pedig azzal töltötte, hogy megpróbált kibújni a kérdések alól.

„Nem emlékszem" – válaszolta újra és újra.

Harris megkérdezte tőle, találkozott-e orosz cégvezetőkkel vagy hírszerző ügynökökkel a 2016-os Republikánus Nemzeti Konvent során, melyet a clevelandi Ohióban tartottak, s amely, mint később kiderült, a Kreml tevékenységének középpontjában állt. Sessions nemmel válaszolt. Aztán hozzátette, tisztázni szeretné a válaszát, amelyet arra a kérdésre adott, hogy hány emberrel találkozott Clevelandben. Harris tovább erőszakoskodott, mire a láthatóan ideges Sessions arra kérte, lassítson.

Sessions csak hebegett-habogott: „Nem tudok... ilyen gyorsan válaszolni... Ideges leszek ettől a tempótól." Ahogy azt számos jelenlegi és volt beosztottja tanúsíthatja, Harris gyakran volt ilyen hatással az emberekre.

Harris azonban nem tágított, és további pontosításokat követelt Sessionstől arra vonatkozóan, hogy melyik törvényre vagy szabályzatra hivatkozik, amikor azt mondja, nem válaszolhat bizonyos kulcsfontosságú kérdésekre, és nem oszthat meg dokumentumokat a bizottsággal. Sessions azt válaszolta: „Nem tudok válaszolni a kérdésre." Harris azonban nem elégedett meg ennyivel.

„Ön egy bizonyos szabályzatot emleget. Nem kérte a beosztottjaitól, hogy mutassák meg önnek, pontosan melyik szabályzat az, amelynek alapján az itt elhangzott kérdések többségére megtagadhatja a választ?"

Amikor a kérdéseit tovább akarta folytatni, Harrist ismét leállították.

„Harris szenátor, engedje válaszolni" – szólította fel a bizottság egyik szenior republikánus tagja.

A meghallgatást követően a republikánus szenátorok és a konzervatív kommentátorok azzal vádolták Harrist, hogy tiszteletlen, és nem tartja be a szenátus rendjét. Ez a régimódi washingtoni társaság, különösen az idősebb férfiak, nem tudott mit kezdeni Harris merész és kemény stílusával. Azonban azok, akik ismerték Kaliforniából, pontosan tudták, hogy ez Kamala módszere.

29

„Igen vagy nem"

◂▸◂▸◂▸

A 2017. júniusi meghallgatásokat követően, amikor megszorongatta a Trump-adminisztráció fő tisztviselőit, John Kellyt, Jeff Sessionst és Rod Rosensteint, Kamala Harris csillaga emelkedni kezdett. Nem meglepő, hogy a republikánusok kritikusan viszonyultak a stílusához. Bosszantotta azonban néhány demokrata társát és azokat a belbiztonsági tisztviselőket is, akik ugyan nem voltak politikailag elköteleződve, de úgy érezték, megsértette őket.

Bizonyos demokraták az egymás közti beszélgetések során úgy értékelték, hogy ez a letámadó stílus csak a műsor része. Mások azt gondolták, inkább egy hosszú távú tervé, és azért akar ennyire a reflektorfényben lenni, követve Obama példáját, hogy elég ideig maradjon a szenátusban, megszerezve a szükséges tapasztalatot az elnöki címért való induláshoz. Ezt a véleményt erősítette az is, hogy Harris április közepén bejelentette, épp most tért vissza egyhetes közel-keleti útjáról. Az efféle bejelentések elengedhetetlenek egy az országos színtéren a helyét kereső szenátor számára, hogy megcsillogtassa, külpolitikai sikereket is el tud érni. Irakban találkozott a Kaliforniából származó katonákkal, akik támogatták a helyi erőket az ISIS elleni harcban. Azt akarta kideríteni, megkapják-e ott a szükséges támogatást, illetve a bevetések alatt, és miután hazatérnek. Elutazott Jordániába is, hogy közvetlen szemtanúja lehessen a szíriai menekültválság pusztító hatásának, amit Bashar al-Assad rezsimje okozott.

„Rendkívül fontos, hogy a közel-keleti terrorizmus leküzdésére stabil, részletes és hosszú távú nemzetbiztonsági stratégiával rendelkezzünk, valamint egy olyan bevándorlási politikával, amely biztonságos menedéket nyújt az erőszak és az elnyomás elől menekülők számára" – jelentette ki Harris a visszatérését követően egy sajtótájékoztatón.

Az út nem kapcsolódott semmiféle hivatalos kongreszszusi megbízatáshoz, inkább a szenátusban betöltött Intel és Belbiztonsági bizottságaiban való szerepe miatt tartotta fontosnak, magyarázta Harris. Nem volt tag azonban olyan bizottságokban, amelyek közvetlenül felügyelték a katonaságot, azon belül is a fegyveres erőket vagy a külkapcsolatokat. Ez nem kerülte el a Capitolium figyelmét, ahol néhány veterán még emlékezett arra, hogy Barack Obama szenátor azért szerzett helyet magának a Külkapcsolatok Bizottságában, hogy az elnöki címért való indulása előtt kellő jártasságot szerezzen a külpolitikában.

A Belbiztonsági Bizottságban pedig erősen nehezteltek emiatt Harrisre – mondta egy volt magas rangú belbiztonsági tisztviselő, aki 2020 nyarán hagyta ott a minisztériumot, és csak név nélkül volt hajlandó nyilatkozni. Egyes szenátorok és a bizottság tagjai úgy vélték, Harris kivonja magát a bizottsági ügyek zömét kitevő fárasztó munka alól, ami egy friss szenátor esetében súlyos vétségnek számított.

Ami még rosszabb, egyesek úgy vélték, Harris nyers és ellenséges stílusa veszélyezteti azokat a kétpárti erőfeszítéseket, amelyeket évek óta tesznek a kritikus biztonsági kérdések megoldása érdekében.

„Az volt a benyomásom, hogy az emberek többsége, aki kapcsolatban állt vele a Belbiztonsági Bizottságban, nem különösebben kedvelte" – mondta a Belbiztonsági Minisztérium egyik volt vezető tisztviselője, aki a szenátorokkal és a bizottság munkatársaival működött együtt.

Harris olykor, függetlenül az épp aktuális témától, a szenátusi meghallgatásokon tiszteletlenül viselkedett a Bel-

biztonsági Minisztérium magas rangú tisztviselőivel. Ez érthető lett volna, ha azok célja, hogy érvényesítsék Trump bevándorlási politikáját, amely közvetlenül érinti a kaliforniaiakat. A Belbiztonsági Minisztériumnak azonban körülbelül 240 000 alkalmazottja van, akik számos más, politikától mentes kérdéssel foglalkoznak, és egyetlen céljuk, hogy biztonságban tudják az amerikaiakat.

„A Belbiztonsági Minisztériumban olyan mélységes volt az ellenérzés Harrisszel szemben, hogy amikor a jelenlegi és a volt szenior tisztviselők nyilvánosan Joe Biden mögé álltak, és kiderült, hogy Biden Harrist nevezi meg alelnökjelöltjeként, legalább négyen visszavonták a támogatásukat", mesélte az előbbi belbiztonsági tisztviselő, aki egyaránt dolgozott republikánus és demokrata kormányok alatt, és azért távozott, hogy nyilvánosan kiállhasson Trump ellen. „Úgy voltak vele, hogy »sajnáljuk, de nekünk ez nem megy«". Majd hozzátette: „Valami nagyon zavarta őket Harrisszel kapcsolatban. Úgy tűnt számukra, Harris mindig elsősorban a politikára, nem pedig a küldetésre összpontosít."

◆ ◆

Néhány tisztviselőt rosszul érintett az, hogy Harris nem volt hajlandó találkozni azokkal az emberekkel, akiket Trump a belbiztonsági osztály legmagasabb pozícióira jelölt. Ehelyett a nyilvános megerősítő meghallgatásokon igen-nem válaszokra kényszerítette őket nagyon bonyolult és összetett témákkal kapcsolatban is, amelyeket nem lehetett ennyire egyszerűen elintézni. Ha Trump jelöltjei nem tudtak vagy nem akartak válaszolni a kérdésekre, az azt a látszatot keltette, hogy Harris ügyesen sarokba szorította őket – de az emberek ettől még ugyanúgy nem jutottak információhoz az aktuális politikai kérdéseket illetően. Ráadásul ez a módszer nem képviselte azt a fajta jóhiszemű kormányzást, amelyre a Szenátus törekedett, hogy felügyeleti szerepe sikeres lehessen. És ami a legfontosabb, nem segítette elő

a produktív kapcsolatok létrehozását a legfelsőbb tisztviselők és az őket felügyelő egyik szenátor, Harris között.

Hagyományosan azokat a nehéz kérdéseket, amelyeket Harris olyan előszeretettel tett fel a nyilvános meghallgatásokon, általában zártkörű megbeszéléseken szokták megvitatni. Ezekre az „udvariassági látogatásoknak" nevezett megbeszélésekre az olyan kiválasztott jelöltek esetében kerül sor, akiknek annyira fontos lesz a szerepük, hogy kinevezésükhöz a szenátus minősített többségére van szükség.

Ezeknek a kijelölt személyeknek előzetesen hatalmas mennyiségű személyes és szakmai háttérinformációt kell elküldeniük az illetékes felügyeleti bizottságnak. Az információk feldolgozása után a bizottság hosszú, politikai témájú kérdések sorozatát küldi el a jelöltnek, aki a kérdésekre a bizottság előtt ad választ, ami esetenként órákig is eltarthat. Az utolsó lépés pedig az udvariassági látogatás a szenátorok és a jelölt között. Ez a legfontosabb: a szenátorok és a bizottságok vezető beosztású tagjai ilyenkor mérik fel a jelölteket és azok vezetési stílusát. Ezek a látogatások hasonlítanak egy komolyabb állásinterjúra. Kevésbé pártatlan időkben egy-egy ilyen látogatás vége megerősítés vagy elutasítás. De még akkor is, ha egyetértenek abban, hogy nem értenek egyet, a találkozók során a szenátor és a jelölt között bizonyos kapcsolat és bizalom kialakulhat.

2017 tavaszán Elaine Duke, Trump jelöltje a Belbiztonsági Minisztérium második legmagasabb pozíciójára, találkozót kért a Belbiztonsági Bizottság valamennyi tagjával. Különösen a demokratákkal szeretett volna találkozni, hogy részletes válaszokat adjon nekik azokra a kérdésekre, amelyek a címlapokon szerepeltek és a legégetőbbek voltak, illetve azokra, amelyekre a válaszok túl bonyolultak voltak ahhoz, hogy illeszkedjenek a nyilvános meghallgatások struktúrájába. Duke tisztviselőként huszonnyolc évet töltött közszolgálatban, dolgozott az Obama- és a George W. Bush-adminisztrációban is. Szinte az összes demokrata szenátor

találkozott vele, Harrist kivéve. Ő a nyilvánosság előtt tette fel a kérdéseit.

„Tisztában vagyok vele, hogy nem csak velem nem volt hajlandó találkozni – mondta Duke, akit széles körben mérsékelt nézeteket valló, mondhatni apolitikus személynek ismertek. – De ha jól tudom, egyetlen republikánus jelölttel sem találkozott."

Duke szerint Harris ügyészekre jellemző kérdésfeltevése inkább szolgált arra, hogy a címlapokra kerüljenek, mintsem a legjobb megoldás közös megtalálására, ezért felmerült benne a kérdés: „Megpróbál információkat megtudni rólam, vagy vádat akar emelni ellenem?"

Duke-ot 85:14 arányban erősítették meg 2017-ben; Harris ellene szavazott, Feinstein pedig mellette. 2018 áprilisáig volt hivatalban, ebből öt hónapig belbiztonsági miniszterként. Nem adott választ arra a kérdésre, miszerint az, hogy Biden Harrist választotta alelnökének, befolyásolta-e abban a döntésében, hogy nem támogatja nyilvánosan a demokraták jelöltjét.

„Ha végignézzük a nyilvánosan elérhető információkat, a meghallgatásokon elhangzottakat és a kampányát, úgy tűnik, mintha csak a harag hajtaná – jegyezte meg Duke. – És vajon ezzel jót tesz az országnak? Vagy csak még jobban megosztja azzal, ha düh hajtja ahelyett, hogy a megbékélés módjait keresné?"

◆ ◆

Donald Trump vezetői stílusa elnökként ugyanolyan volt, mint a kampánya alatt. Mintha egy valóságshow-ban szerepelt volna, a megfelelő számú izgalmas karakterrel és cselekményvonallal ahhoz, hogy a nézőket a képernyő előtt tartsa. Akár szándékosan tette, akár nem, Harris egyike volt azon kevés demokratának, akik belementek Trump játékába, s ezzel ő maga is könnyen azonosítható karakterré vált. És ezt Trump módszerével érte el, azaz magára vonta a figyelmet,

hogy eljuttassa az emberekhez az üzenetét és megváltoztassa a narratívát.

Normális körülmények között a törvényhozókat bírálni szokták, ha politikus módjára viselkednek, és szándékosan a figyelem középpontjába akarnak kerülni. Talán féltékenységből, talán rivalizálásból, de a harsány önreklámozást hibának tekintik, nem pedig erénynek. Ám amikor Trump bevette Washingtont, Harris mégis kitűnt a többiek közül. Az a képessége, hogy frappáns szlogenekkel, vírusvideókkal és figyelemfelkeltő újságcímekkel tudott előállni, háttértáncosból főszereplővé varázsolta. Minél inkább őt tartották a republikánusok a demokratikus ellenállás arcának, nekik köszönhetően annál magasabbra emelkedett a csillaga. Az újságírók is segítették erősíteni azt a Harris által alkotott képet, hogy Dávid és Góliát harcát vívja Trumppal és kormányával.

Azoknak az újságíróknak a körében, akik Washingtonba utaztak, hogy tudósítsák otthoni olvasóikat a Trump-drámáról, ez a történetszál különösen népszerű volt. Amiről viszont megfeledkeztek, az az, hogy egyáltalán nem Harris volt az egyetlen demokrata, aki harcolt Trump ellen és csatát nyert. Sok más demokrata törvényhozó szintén hozzáértő módon szerelte le a közigazgatásban dolgozó tisztségviselőket a különféle kérdésekben, illetve provokálta Trumpot, hogy magára vonja a figyelmét.

Ilyen volt a Kongresszus tagja, Adam Schiff Los Angeles külvárosából, Burbankból, aki majdnem indult Harris ellen a szenátori helyért, most pedig a képviselőház szintjén vezette a Trump és Oroszország közötti kapcsolatokat vizsgáló bizottságot. És ilyen volt az újonnan megválasztott kongresszusi tag is New Yorkból, Alexandria Ocasio-Cortez.

A szenátus is tele volt Trump-ellenesekkel, köztük legalább két korábbi ügyésszel, akik a hátterükre korántsem vontak olyan mértékű figyelmet, mint Harris. Sheldon Whitehouse szenátor Rhode Island képviseletében számos

ügyészt felügyelt. A connecticuti Richard Blumenthal több éven át volt államügyész, mint Harris Kaliforniában. Az Intel Bizottság többi 6 demokrata tagja is mesteri hozzáértéssel tudott még a legellenségesebb tanúkból is válaszokat kicsikarni. A bizottság frakcióvezető demokratája, Mark Warner szenátor különösen jó volt ebben.

Néhány régi játékos pedig, mint Feinstein, arról volt híres, hogy mindig mindenre alaposan felkészült, tájékozott kérdéseket tett fel, és elérte, hogy megkapja a szükséges válaszokat. Ám amíg Harris például a közvetlen konfrontáció híve volt, addig Feinstein sokkal inkább az ösztöneire hagyatkozott.

Feinstein kérdésére hangzott el a Trump–Oroszország-kihallgatások talán legjobban elhíresült mondata az FBI volt igazgatójától, James Comey-tól. Comey egy nappal Rosenstein után jelent meg a bizottság előtt, miközben a média attól volt hangos, hogy Trump meghívta Comey-t a Fehér Házba egy kétszemélyes magánvacsorára, feltétlen hűséget követelt tőle, majd amikor Comey megtagadta ezt, minden ok nélkül kirúgta. Különösen jelentőssé tette Comey meghallgatását az a tény, hogy mindenről részletes, így a bíróság számára elfogadható jegyzeteket készített.

Mint ahogy az a tény is, hogy Trump erre a hírre reagálva egy Twitter-bejegyzésben utalt rá, hogy talán léteznek olyan titkos, a Fehér Házban készült felvételek, amelyek cáfolnák Comey állításait.

Comey meghallgatása órákon át tartott, hosszasan, és időnként csapongva válaszolt a bizottság demokrata tagjai – köztük Harris – barátságos kérdéseire. A Feinsteinnek egyik kérdésére adott válasz közben megjegyezte:

„Istenem, remélem, tényleg készültek felvételek!", majd folytatta a válaszadást.

Az erről készült videó azonnal felkerült az internetre, és még aznap több millióan megnézték.

◆ ◆

Normális időkben Harris nyers önbizalma és könyörtelen ambíciója nagyobb súrlódásokat generált volna az örökké egymással vetélkedő szenátusi tagok között, azonban Harris nem ilyen időkben kapcsolódott be a szenátus munkájába. A szenátus demokratáinak már a 115. kongresszus megalakulásának kezdetekor be kellett látniuk, a Trump-adminisztráció sokkal nagyobb fenyegetést jelent, mint ők egymás számára, ezért inkább összezárták a sorokat.

A szenátus alkalmazottai közül sokan úgy érezték, Harris sokkal közvetlenebb, mint szenátortársai többsége, amiből persze sok előnye származott.

„Rendkívül szimpatikusnak és viccesnek találtam, ahogy az alkalmazottakkal szemben viselkedett" – mondta az Intel bizottságban lévő demokrata szenátor egyik alkalmazottja. – Sok szenátor kissé elutasítóan viselkedik a beosztottakkal, de ez egyáltalán nem jellemző Harris szenátorra."

Wyden és Harris között különleges barátság alakult ki. Gyakran látták őket sétálni és beszélgetni a szenátus folyosóin, a majdnem két méter magas Wyden mellett az apró termetű Harris szinte eltörpült. Wyden – aki kosárlabda-ösztöndíjának köszönhetően került be az egyetemre – és Harris a ritka üres pillanatokban kedvenc kosárlabdacsapataikról, a Golden State Warriorsról és a Portland Trailblazersről diskuráltak.

„Kamala Harris mindennap »odateszi« magát. Kivétel nélkül, minden egyes nap. Felkészült, koncentrált, okos, hatékony. Mindig elvégzi a házi feladatát – mondta róla Wyden. – Az igazat megvallva a szenátus tagjai két csoportra oszthatók: azokra, akik mindig mindenre felkészültek, és azokra, akik időnként kiadnak egy sajtóközleményt, amivel felkavarnak némi port, de valójában nem veszik komolyan a munkájukat" – tette hozzá.

Wyden éveken át kitartóan tette fel a kérdéseit, hogy felhívja a figyelmet egy sor fontos és megoldandó problémára. 2016, vagy még régebb óta bírálta a kormány megfigyelési

módszereit, a kínzásokat, dróntámadásokat, valamint az Egyesült Államok egyéb hírszerzési és igazságügyi túlkapásait a terrorizmus elleni harc során. Mégis gyakran megtörtént, hogy 13:2 vagy 14:1 arányban leszavazták. Harrissel a bizottság tagjai közt azonban szövetségesre talált. Miután alaposan utánajárt az adott témának, a bizottságban Harris általában Wyden mellett szavazott a legtöbb fontos kérdésben.

Habár Harris szavazata többnyire nem volt elég a többség megszerzéséhez, támogatása nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Wyden népszerűsítsen egy törvénymódosítást, amely megtiltotta volna a Patriot Act[19] 215-es szakaszának felhasználását az amerikai lakosok internetes keresési előzményeinek és webböngészési listáinak begyűjtésére. Egyetlen szavazat híján veszítettek. 2017 januárjában, miután Wydent újraválasztották a negyedik ciklusára, elvitte a lányát, Scarlettet az Őszenátus Termében tartott eskütételre. A négyéves, vörös hajú kislányt megmosolyogták, ahogy furcsa, szkeptikus tekintettel figyeli a szenátorokat beiktató Bident.

Kamala megjegyezte: »Az a helyzet, emberek, hogy Scarlett rosszallását fejezi ki az Egyesült Államok alelnökével szemben!«"

A jelenetre visszagondolva Wyden arra a következtetésre jutott, hogy Harris valóban valami újat hozott a Szenátusba. Például szereti megosztani másokkal a receptjeit. Converse tornacipőt hord. Meghívja a többi szenátort magához vacsorára. Izgalmas családja van. Imádja a kosárlabdát.

„Olyasvalakinek tartom, akinek nagyon izgalmas a közelében lenni."

19 A törvény lehetővé teszi a rendfenntartó szervek számára, hogy bírói végzés nélkül figyelhessenek telefonvonalakat, e-maileket, személyes orvosi, pénzügyi és egyéb iratokat, valamint eltöröl több, az országon belüli hírszerzést korlátozó rendszabályt.

30

Harris kontra Kavanaugh

◂▸ ◂▸ ◂▸

2017. október 9-én Dianne Feinstein szenátor a Twitteren bejelentette, hogy 2018-ban indulni fog egy újabb ciklus erejéig. A Twitter újszerű világát ugyan nem sikerült teljesen kiismernie, az utolsó számok szerint mindössze 7557 követője van. Kamala Harris annál ügyesebben mozog a mostanra már nem is annyira új kommunikációs platformokon, 6,9 millióan követik, amiből hatalmasat profitál.

Kaliforniában és Washingtonban sok demokrata azt remélte, hogy Feinstein sikeres, 1992 óta tartó szenátori karrierje után visszavonul, az újabb hatéves ciklus végére ugyanis már kilencvenegy éves lenne. Ő azonban úgy gondolta, még mindig bőven van mit nyújtania. A Szenátus Igazságügyi Bizottságának rangidős demokratájaként aktívan részt vett Trump elnök jelöltjeinek megerősítő – esetenként elutasító – meghallgatásain, akik szövetségi szinten pályáztak az életre szóló kinevezésekre. Percekkel Feinstein bejelentését követően Harris adománygyűjtő leveleket küldött saját támogatóinak, amelyben hozzájárulást kért tőlük Feinstein újraválasztási kampányához.

„Amióta januárban csatlakoztam a szenátushoz, kevés jobb szövetségest találtam a Donald Trump radikális programjával szembeni küzdelemhez, mint Dianne – írta Harris. – Minden egyes fontos harcban kiállt mellettünk."

Kettejük szövetsége azonban hamarosan próbatétel elé nézett.

◆ ◆

Kamala Harris 2018-ban, bár mindent megtett az ügy érdekében, végül nem tudta megakadályozni Brett Kavanaugh beválasztását a Legfelsőbb Bíróság bírái közé. A meghallgatás során azonban Harris a széles nyilvánosság előtt tanúbizonyságot tett arról, hogy nem fél szembeszállni ezekkel a befolyásos férfiakkal, hogy valódi harcos szellem lakozik benne, és hogy megértette, a bántalmazott nők vigaszra szorulnak.

A demokraták is tanultak matematikát. Mivel a republikánusok a száz mandátumból ötvenegyet tudhattak a magukénak, a szenátus vezetőjének, Mitch McConnellnek hatalmában állt Kavanaugh megerősítését elfogadtatni. A demokraták azonban megnehezíthették a folyamatot, és Harris segített is ebben.

2018. szeptember 4-én, kedden, a megerősítő meghallgatáson Chuck Grassley iowai szenátor, az Igazságügyi Bizottság elnöke – aki nyolcvannégy éves volt, ezzel a szenátus második legidősebb tagja, csupán egy évvel fiatalabb, mint Feinstein, a bizottság rangidős demokrata tagja – elnökölt. Amikor Grassley megnyitotta a meghallgatási procedúrát, a demokraták, élükön Harrisszel, azonnal félbeszakították. Természetesen az egészet előre megszervezték.

„Elnök úr, nem áll módunkban lefolytatni ezt a meghallgatást" – vágott közbe Harris másodpercekkel Grassley megnyitóját követően. Kifogásolta, hogy – a többi demokratához hasonlóan – mindössze tizenöt órával a meghallgatás előtt kapta kézhez a negyvenkétezer oldalas aktát Kavanaugh hátteréről, ezért esélyük sem volt azt áttekinteni.

Miközben odakint, az épület előtt a tüntetők protestáltak – néhányan közülük *A szolgálólány meséje* című sorozat karmazsinvörös jelmezét viselték –, a teremben Cory Booker demokrata szenátor New Jersey-ből éles hangon felcsattant:

„Elnök úr, hova sietünk? Mit próbáltak elrejteni azzal, hogy nem adták át időben a dokumentumokat?"

Grassley udvarias hangon többször kijelentette, hogy a halasztási kérelmeket elutasítja, majd folytatódott a tárgyalás. A szenátorok, a jogi szakértők és a Kavanaugh jellemét igazoló tanúk közel hét órát töltöttek véget nem érő nyitóbeszédekkel, valamint elmondták jó és rossz véleményüket Kavanaugh-ról.

Az elkövetkező napokban a demokraták megkíséreltek minél több információt kiszedni Kavanaugh-ból, aki szinte minden kérdés elől kitért. Harris is ott volt az események sűrűjében, bár a kirohanásokkal és ingerült megjegyzésekkel teli meghallgatáson ő a szelídebb harcosok közé tartozott. Valószínűleg azért, mert még mindig nagyon friss tagja volt a bizottságnak, amelybe Cory Booker és a minnesotai Amy Klobuchar is beletartoztak, és mindketten elnöki kampányt terveztek. A szakértők nem tudták megállni, hogy ne élcelődjenek azzal, szerintük mindhárman csak magasabb pozíciók eléréséhez szükséges ugródeszkának használják a meghallgatást. A republikánus szenátorokat már kevésbé szórakoztatta ez az elképzelés, és azzal vádolták a demokratákat, hogy azért támadták meg ilyen igazságtalanul Kavanaugh-t, mert jó pontokat akartak szerezni a pártjuknál és a szavazóknál – mintha a republikánusok hasonló esetben nem ugyanígy tettek volna.

Harris az első nap végén került szemtől szembe Kavanaugh-val, amikor a szenátorok lehetőséget kaptak a jelölt kikérdezésére. A kérdései kissé zavarosak voltak.

„Bíró úr, beszélt-e már valakivel Mueller különleges tanácsosról vagy a (Trump–Oroszország) vizsgálatról?" Természetesen, válaszolta Kavanaugh, a Mueller-vizsgálatról más bírákkal is beszélt.

Harris ezután azt kérdezte, beszélt-e a témáról bárkivel Trump személyi ügyvédjének, Marc Kasowitznek az irodájából. Kavanaugh vagy valóban nem emlékezett rá, vagy csak nagyon jól színlelt. Homályos és semmitmondó válaszokkal kísérletezett, Harris azonban nem hagyta annyiban a dolgot. Egy drámai pillanatban csípősen megjegyezte: „Legyen biztos a válaszában, uram!"

A republikánus szenátorok azonnal közbeléptek. Mike Lee szenátor Utah-ból félbeszakította Harrist, mondván, az ügyvédi irodák olyan sok ügyvédet foglalkoztatnak, és azok olyan gyakran cserélődnek, hogy nem lehet elvárni Kavanaugh-tól, hogy ilyesmire emlékezzen.

„Folyton cserélődnek – magyarázta Lee. – Kilépnek, azután új cégeket alapítanak. Olyanok, mint a nyulak. Újabb és újabb vállalkozásokat hoznak létre. Nem várhatjuk el a tanútól, hogy számontartsa egy adott cég valamennyi alkalmazottját."

A többi szenátor rövid csörtéje után, hogy kinek és mikor van joga félbeszakítani a meghallgatást, Harris újra visszatért a kérdésre, hogy beszélt-e Kavanaugh bárkivel Trump személyi ügyvédjének az irodájából.

„Azt hiszem, anélkül is válaszolhat a kérdésemre, hogy felsorolná az ügyvédi iroda összes alkalmazottjának a nevét" – tette hozzá Harris.

Kavanaugh tehát nem tagadta, hogy beszélt volna bárkivel a cégnél – vonta le végül Harris az epizódból a következtetést, majd továbblépett. Ez a szóváltás lett a meghallgatás egyik legtöbbet emlegetett mozzanata, de a legjobb esetben sem nevezhető meggyőzőnek.

Kasowitz és a többiek azt állították, hogy soha nem került sor ilyen jellegű beszélgetésre. Harrist a média és a konzervatívok gúnyolták, szerintük megpróbál túl drámai lenni, csak azért, hogy elérje, amit akar – de még így sem érte el, amit szeretett volna.

Míg a segédjei szerint konkrét információ volt a birtokában az üggyel kapcsolatban, ez az információ sosem került a nyilvánosság elé. Úgy tűnt, Harris olyan kérdést tett fel, amelyre nem tudta a választ; ekkora hibát egy gyakorlott ügyész ritkán követ el. De ha most kudarcot is vallott ezekkel a kérdésekkel, megtalálta a módját, hogyan korrigáljon.

◆ ◆

Harris rábukkant egy 1999-es op-ed cikkre, amelyet Kavanaugh írt a *Wall Street Journal*ba egy homályos bírósági ügy kapcsán, és amelyben kétszer is használta a „racial spoils system" (faji alapú jutalmazási rendszer) kifejezést. „Ön szerint mit jelent ez a kifejezés?" – kérdezte Harris Kavanaughtól, aki kitért a válaszadás alól. Harris elismételte a kérdést, ám ezúttal sem kapott rá választ. Ez még négyszer megtörtént, majd Harris végül feladta, de kihasználta az alkalmat, hogy kioktassa a szövetségi bírót.

„Tudnia kell, hogy abban az évben, amikor ön megírta ezt a cikket, egy magazin – egy közismerten a fehérek felsőbbrendűségét hirdető magazin – megjelentetett egy címlapsztorit a »racial spoils systemről« és a »pozitív diszkriminációról, a bűnüldözésben tapasztalható kettős mércéről és a feketék hiányosságaival kapcsolatos érzékenységről«, illetve minden egyébről" – mondta neki Harris. Továbbá idézte egy „önjelölt eurocentristának" ugyanerre a fogalomra reflektáló írását is.

Felhívta Kavanaugh figyelmét arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság tagjának tisztában kellene lennie azzal, hogy bizonyos kifejezések néha „bizonyos perspektívába és olykor bizonyos politikai ágendába kerülnek".

„Nos, elfogadom a véleményét – felelte Kavanaugh. – És értékelem is."

Harris ezután olyan ügyeket hozott szóba, amelyek kapcsán a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy az államok nem tilthatják meg a házas és nem házas emberek számára a fogamzásgátlók használatát. Hat különböző módon tette fel a kérdést Kavanaugh-nak, hogy kiderítse, szerinte helyesen döntött-e a bíróság. Kavanaugh ezek alól a kérdések alól is kitért, amíg Harris sarokba nem szorította, mondván, John Roberts és Samuel Alito bírák mindketten egyetértettek a bíróság döntésével.

„Ezt mondták" – felelte Kavanaugh, bár még mindig homályos volt a véleménye arról, hogy a magánélethez való jogot megfelelően alkalmazták-e a fogamzásgátlók használatával kapcsolatban.

„Egyetért azzal, hogy a magánélethez való jog felhatalmazza a nőket arra, hogy döntsenek a terhesség megszakításáról?" – kérdezte ekkor Harris.

Ezzel sikerült kissé összezavarnia Kavanaugh-t. Harris idézte Ruth Bader Ginsburg szavait, amelyek az 1993-as megerősítő meghallgatásán hangzottak el: „A kérdés központi szerepet játszik egy nő életében, méltósága megőrzésében. Ezt a döntést egy nőnek magának kell meghoznia. És amikor ezt a döntést a kormány hozza meg egy nő helyett, az azt jelenti, hogy nem kezeli teljes értékű, felelős döntések meghozatalára képes felnőttnek."

Kavanaugh továbbra is kerülte a választ, valószínűleg azért, mert azt hitte, tudja, mire akar Harris kilyukadni. Harris valójában azonban egy olyan ösvényen haladt, amelyen elkaphatta Kavanaugh-t:

„Tisztelettel, bíró úr, mivel ez a meghallgatásával kapcsolatos kérdés, amelyre ön láthatóan nem hajlandó válaszolni, továbbléphetünk" – mondta.

Majd, mintha csak abban a pillanatban jutott volna eszébe, megkérdezte: „Van esetleg tudomása olyan törvényről, amely felhatalmazza a kormányt arra, hogy döntéseket hozzon egy férfi testéről?"

Kavanaugh értetlenséget mímelt, majd visszakérdezett, hogy konkrétan mire gondol Harris.

„Megismétlem a kérdést – felelte Harris. – Van tudomása olyan törvényről, amely felhatalmazza a kormányt arra, hogy döntéseket hozzon egy férfi testéről?"

A sarokba szorított Kavanaugh, a feszülten figyelő közönség és a rászegezett kamerák keresztttüzében végül annyit mondott: „Én... én nem tudok... nekem most nem jut eszembe ilyen törvény, szenátor."

Persze hogy nem. Nincsenek ilyen törvények.

A szóváltásról az összes aznapi hírműsor megemlékezett. A kábelcsatornák szakértői is kivesézték, mindenhol erről beszéltek. A Planned Parenthood és a nők saját testük feletti döntési jogát szorgalmazók pedig mind megemlékeztek róla a weboldalaikon.

Kavanaugh-val ellentétben, aki az elit Yale egyetemen osztályelsőként végzett, Harris San Francisco Tenderloin negyedében járt egy állami egyetemre, és határozottan nem ő volt az osztályelső. A törvényt azonban mélyrehatóan ismerte, és kiváló ügyészi képességeit is megcsillogtatta, amikor egy olyan kérdést tett fel, amely pontosan rámutatott a lényegre.

Ez azonban aprócska győzelem volt, semmiképp nem elég ahhoz, hogy kisiklassa Kavanaugh megerősítését. Egy másik fejlemény azonban, amelyről Dianne Feinstein kivételével egyik szenátornak sem volt tudomása, hatással lett erre a folyamatra.

◆ ◆

2018. július 5-én Christine Blasey Ford, egy pszichológiaprofesszor a kaliforniai Palo Altóból, felhívta Anna Eshoonak, Kalifornia állam demokrata párti képviselőjének a recepciósát, mert információkat akart megosztani arról, hogy Kavanaugh negyven évvel azelőtt, tizenhét éves korában mit tett vele. Valahogy meg akarta akadályozni, hogy bekövetkezzen, amitől fél: hogy Kavanaugh-t jelölik az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságába. Ford névtelen akart maradni. Négy nappal később Trump elnök pontosan azt tette, amitől Ford tartott, és bírónak jelölte Kavanaugh-t.

Ford július 20-án osztotta meg a történetét Eshoo-val. Eshoo pedig felhívta Feinsteint, hogy elmesélje neki – természetesen anélkül, hogy felfedte volna Blasey Ford kilétét. Feinstein megkérte Eshoo-t, hogy a történetet foglalják írásba, amit Ford meg is tett. Feinstein, tiszteletben tartva Blasey

Ford titoktartási kérelmét, megtartotta a levelet, és még a demokrata vezetőknek sem beszélt róla. Az óra ketyegett. Ruth Marcus, a *Washington Post* munkatársa a Kavanaugh meghallgatásáról szóló könyvében, a *Supreme Ambition*ben azt írja, hogy szeptember 9-én, amikor Kavanaugh megerősítése látszólag eldőlt, Eshoo beszélt Harrisszel is, és megemlítette a levelet, illetve azt, hogy „láthatóan semmi nem történik az ügyben".

Harris – írja Marcus – dúlva-fúlva felhívta Feinsteint, és „válaszokat követelt a titkos levélről". A demokrata szenátorok ezután egy jelölőgyűlésen tárgyalták meg az ügyet, és szembesítették Feinsteint a helyzettel. Harrist azt mondta Feinsteinnek, hogy az esetnek meglesznek a következményei: „Ezt meg kell oldanod!" – idézi Marcus.

Az elkövetkező napokban a történet részletei kiszivárogtak az *Intercept*nek és a *New Yorker*nek, szeptember 16-án pedig Blasey Ford a nyilvánossággal is megosztotta azokat egy a *Washington Post*nak adott, hatalmas port kavaró interjúban. Blasey Ford nem emlékezett a negyven évvel korábban történtek minden részletére, sőt arra sem, pontosan melyik évről volt szó. De arra igen, hogy Kavanaugh és egyik barátja, Mark Judge sarokba szorították egy emeleti hálószobában egy partin, melyet Washington D. C. jómódú külvárosi negyedében tartottak. Kavanaugh leszorította és fogdosni kezdte, majd megpróbálta levenni róla a ruháit. Amikor sikítani próbált, idézte fel Ford, a részeg Kavanaugh a szájára tapasztotta a kezét, hogy elhallgattassa.

„Azt hittem, ha akaratlanul is, de a végén még megöl", idézte szavait a *Washington Post*. Ford elmondása szerint úgy tudott elmenekülni, hogy amikor valaki rájuk vetette magát, mindannyian a földre zuhantak.

A nyilvánosságra hozott vallomás figyelemre méltó vádaskodássorozatot indított el a Blasey Ford- és a Kavanaugh-pártiak között. Az Igazságügyi Bizottság demokratái és republikánusai egymásnak estek, a szenátus többi tagja pedig

Feinsteinnek, hogy miért nem osztotta meg a világgal a Blasey Ford levelében elhangzottakat.

Feinstein egy nyilatkozattal válaszolt: „Ez az ember határozottan titoktartást kért, nem volt hajlandó a nyilvánosság elé állni és továbbvinni az ügyet, én pedig tiszteletben tartottam ezt a kérést. Az ügyet azonban a szövetségi nyomozó szervek elé tártam."

Amikor Kavanaugh szeptember 27-én kénytelen volt újból megjelenni a bizottság előtt, hogy reagáljon Blasey Ford állításaira, egymás mellett ültek a tanúk asztalánál, és – egymástól ugyan teljesen különböző, de – hasonlóképpen figyelemre méltó vallomást tettek.

Harris, felhasználva korábban szerzett tapasztalatait, amelyeket a szexuális bűncselekmények áldozataival való bensőséges kapcsolatának köszönhetett, először is elnézést kért Blasey Fordtól, amiért a republikánusok megpróbálták lejáratni, mert veszélyeztette Kavanaugh kinevezését:

„Dr. Ford, először is, csak hogy tisztázzuk, ön most nem bíróság előtt áll... Ön azért ül itt az Egyesült Államok Szenátusának Igazságügyi Bizottságával szemben, mert volt bátorsága kiállni, mivel, mint ahogy azt elmondta, úgy érezte, ez állampolgári kötelessége." Harris ezután végigvezette Blasey Fordot egy sor kérdésen, hasonlóan ahhoz, ahogy a szexuális bántalmazások áldozatait szokta korábban.

Harris ekkor Kavanaugh-hoz fordult, és megpróbálta rábeszélni, kérvényezze a Fehér Háznál, hogy rendeljen el az FBI-nál egy kiegészítő háttérvizsgálatot annak érdekében, hogy egyszer s mindenkorra tisztázhassák Ford vádjait. Nem járt sikerrel. Másnap a republikánus többségű Igazságügyi Bizottság megszavazta, hogy Kavanaugh megerősítését a teljes szenátus elé terjeszti, ahol 2018. október 6-án jelölését a bizottság történetének legszorosabb szavazásával, 50:48 arányban elfogadták.

◆ ◆

A Kavanaugh-meghallgatás mindenkit egyértelműen az 1991-es Clarence Thomas-féle meghallgatásra emlékeztetett, amikor Kamala Harris még csak kerületi ügyészhelyettes volt Oaklandben. Akkor egy jogászprofesszor, Anita Hill volt a „vonakodó" tanú. 2018-ban pedig Blasey Ford, egy pszichológiaprofesszor habozott, hogy tegyen-e vallomást.

1991-ben Dianne Feinstein tévén nézte Hill vallomástételét, miközben a Heathrow repülőtéren várta a járata indulását. A szavazók reakciójának – nevezetesen, hogy elítélték a szenátus férfitagjainak Hillel szemben tanúsított bánásmódját – köszönhetően Feinstein 1992-ben, a „Nő évében" helyet kapott a szenátusban. Huszonhat évvel később a szenátor úgy döntött, visszatartja a levelet, egyrészt, mert aggódott amiatt, vajon milyen hatással lenne a nyilvánosságra hozatal Blasey Ford életére, másrészt, mivel úgy érezte, kötelessége tiszteletben tartani Ford kérését a titoktartásról. Harris is aggódott Blasey Ford sorsa miatt, de úgy gondolta, az állításai vizsgálatot érdemelnek.

2019-ben a *Time* magazin Kavanaugh-t és Blasey Fordot az előző év száz legbefolyásosabb embere közé választotta. Kavanaugh fényképe alá Mitch McConnell fogalmazta meg a képaláírást. Véleménye szerint „tébolyodott részrehajlás és különleges érdekek" által vezérelve kísérelték meg „elvonni a szenátus figyelmét" Kavanaugh érdemeiről. A Blasey Ford fényképe alatt megjelent írás pedig Harris tollából származott:

> Története, melyet a könnyeivel küszködve mesélt el, megrázta Washingtont és az egész országot. Az őt elhallgattatni akarókkal szemben tanúsított bátorsága felvillanyozta az amerikai népet. Felbecsülhetetlen értékű, polgári kötelességtudatból meghozott áldozattétele rávilágított arra, hogyan bánunk a szexuális bántalmazások áldozataival. Christine Blasey Fordnak nem az volt a célja, hogy mindenki megismerje a ne-

vét, vagy hogy felkerüljön erre a listára. Boldog életet él, a karrierje sikeres – ő mégis mindezt kockára tette, hogy figyelmeztessen bennünket. A lelke legmélyén valódi oktató. Bátorságával arra kényszerítette az országot, hogy szembenézzen egy olyan problémával, amelyet túl gyakran hagytak figyelmen kívül és söpörtek szőnyeg alá.

Annak ellenére, hogy Blasey Ford levelének kezelése súrlódás okozott kettejük között, Harris támogatta Feinstein újraválasztását. 2018 novemberében Feinsteint szenátorrá választották egy újabb hatéves ciklusra.

31

Egy családtag elvesztése

◄► ◄► ◄►

Miután sikerült zavarba hoznia Jeff Sessions államügyészt, Kamala Harris Samantha Bee, Stephen Colbert és más késő esti talkshow-k kedvence lett. Ugyanakkor célpontjává vált a Fox News hírcsatorna kommentátorainak, valamint Donald Trumpnak és az őt körülvevő embereknek is. Jason Miller, Trump elnök hűséges támogatója és a CNN egyik „beszélő feje" azt a klasszikusan szexista megjegyzést tette rá, hogy Sessions meghallgatásakor a viselkedése „hisztérikus" volt.

Colbert az egyik adásban Harris védelmére kelt: „Tényleg? Szerintem, ha ott valaki hisztérikusan viselkedett, akkor az az öregember volt, amikor azt mondta, hogy Harris kérdései megijesztik" – mondta.

Harris Sessions-nek feltett kérdései valóban kiemelték őt a többi demokrata szenátor közül. A csillaga pedig még magasabbra emelkedett Kavanaugh megerősítő meghallgatásán nyújtott teljesítménye után. A 2018-as kampány utolsó heteiben nagyon népszerűvé vált. Minden felkérést el is fogadott, pedig ismét szembesülnie kellett az élet múlandóságával. Ezt a harcát a nyilvánosság elől ismét elzárta. Az egyik közeli munkatársa rákban szenvedett, és Harris tisztában volt vele, nem sok esély van rá, hogy legyőzheti.

Harrist azonban láthatóan semmi nem tudta lelassítani. Egyértelműen azt fontolgatta, hogy elindul az elnöki címért, ezért az összes fontos államba ellátogatott: Iowába, New Hampshire-be, Dél-Karolinába és Nevadába is. A vá-

lasztásokig legalább 709 500 dollárt költött kampányalapjából a szenátus és a képviselőház demokrata tagjainak a támogatására, továbbá adományokkal segítette pártja állami szintű jelöltjeit Floridában, Wisconsinban, Pennsylvaniában, Michiganben, Iowában, New Hampshire-ben, Dél-Karolinában, illetve egykori az otthonában, a kaliforniai Orange megyében.

Harris 2018. október 19-én Dél-Karolinában újságírók előtt, nyilvánosan ítélte el a republikánusok arra irányuló erőfeszítéseit, hogy felszámolják az ACA-t, az amerikai egészségügyi reformot, mint ahogy bizonyos „meg nem nevezett erők gyűlöletet és megosztottságot" szító próbálkozásait is. Az egybegyűltek elénekelték neki a „Boldog születésnapot" dalt, egy nappal az ötvennegyedik születésnapja előtt. Egy héttel korábban Joe Biden is ellátogatott Dél-Karolinába, abba az államba, ahol végül nagy fölénnyel megnyerte a Demokrata Párt negyedik előválasztását, ami lehetővé tette számára, hogy a párt elnökjelöltje legyen, mint ahogy korábban Hillary Clinton és Barack Obama is.

Időközben Harris felterjesztett egy adócsökkentési javaslatot a középosztály számára, amelynek célja az volt, hogy segítse az évi 100 000 dollárt vagy annál kevesebbet kereső embereket, és megemelje a nagy bankok adóit. Javaslata a Trump elnök és a kongresszus republikánus tagjai által 2017-ben átnyomott adócsökkentés ellensúlyozására irányult. Trump adócsökkentéséből a nagyvállalatok és a gazdagok óriási hasznot húztak, de az állami és a helyi adók szövetségi levonásának korlátozásával az intézkedés rosszul érintette Kaliforniát, New Yorkot, és azokat az államokat, ahol magas volt az ingatlanok értéke és a jövedelemadó.

Harris Dél-Karolinából Iowába utazott tovább. A CNN munkatársa, Maeve Reston október 23-án Cedar Rapids városából arról tudósított, hogy egy fiatal angoltanár megköszönte Harrisnek, amiért „minden nőt képviselt, akiket valaha szexuális bántalmazás ért, amikor kihallgatta

a legfelsőbb bírósági tagságra jelölt Kavanaugh-t és Christine Blasey Fordot". Harris közelebb intette a nőt, majd szorosan megölelte, miközben a nő egyre csak zokogott.

Reston így foglalta össze a helyzetet: „Egyelőre túl korai lenne felmérni Harris esélyeit a 2020-as választások számos lehetséges jelöltjével szemben. Ami biztos, hogy keményen kérdező ügyészi stílusával és a Kavanaugh-meghallgatás során tanúsított rendíthetetlenségével egyértelműen különleges kapcsolatot alakított ki a női szavazókkal, ami kampányának erős mozgatórugójává válhat, amennyiben úgy dönt, hogy indul a következő választásokon."

A *Des Moines Register* rovatvezetője, Rekha Basu „Lehet, hogy Kamala Harris Trump ellenszere?" címmel írt a lelkes fogadtatásról, amelyben Harris részesült Iowában a Szenátus Igazságügyi Bizottsága Kavanaugh-t megerősítő meghallgatását követően. Basu ezt írta: „És amikor egy ponton csalódottan otthagyta a tárgyalótermet, azzal mintha hangot adott volna az összes nő tiltakozásának, akik hasonlóképpen érezték magukat. »Nem bírok tovább ott ülni, és részt venni ebben az egészben«, fakadt ki Harris a folyosón. »Annyira gusztustalan, hogy képesek ezt végigcsinálni...«"

A cikk így folytatódott: „Harris briliáns elmének tűnik, amellett szívélyesnek, szenvedélyesnek, és ami talán a legfontosabb, olyan valaki, aki megtestesíti minden amerikai törekvéseit és küzdelmeit." Majd így: „Harris beszéde, melyet az iowai ázsiai-latin közösségnek tartott, felidézte az első kevert etnikumú amerikai elnök transzcendens erejét, és azt az állítását, hogy csak egyetlen Amerika létezik. Az utóbbi időszakra mindez ugyan nem volt jellemző, de képzeljék csak el, mi történne, ha Barack Obama sokszínű hátterét kiegészítenénk még egy női perspektívával?"

Edward-Isaac Dovere, a Harris iowai útjáról tudósító újságírók egyike, 2018. október 26-án ezt írta az *Atlantic*be: „Bármerre járt, de még a repülőtereken is, mindenütt kör-

bevették a nők, különböző korúak és etnikumúak. Sírtak. Hálálkodtak neki. És elmesélték a maguk történetét."

Dovere ezután Harris szavait idézte: „Először fel kell állítanunk a helyes diagnózist, hogy azután ki tudjuk választani a megfelelő kezelést, nem így van? És az igazat kell mondani, akkor is, ha a diagnózis: rák. Rendben, ez az igazság, most pedig döntsük el, milyen kezelésre van szükség. Ha letagadjuk, és nem mondjuk el az igazat, azzal csak hagyjuk, hogy még jobban elterjedjen a kór."

Harris egyszerre értette képletesen és szó szerint mindezt, ugyanis azon a héten neki valóban a rák körül forogtak a gondolatai.

◆ ◆

Sok fiatal, a politikában dolgozó férfihoz hasonlóan Tyrone Gayle is értelmes volt, szorgalmas, hozzáértő, egy igazi idealista. Megnyerő mosolya volt, időnként kiváló humorérzékről tett tanúbizonyságot, és ha kellett, képes volt a helyükre tenni a bosszantó stílusú újságírókat. 2012-ben a virginiai Tim Kaine szenátori kampányán dolgozott, 2014-ben pedig a Demokraták Kongresszusi Kampánybizottságának lett a sajtótitkára. A 2016-os elnöki kampány idején ő volt Hillary Clinton egyik fő sajtóreferense.

A 2016-os kampány alatt vastagbélrákot diagnosztizáltak nála, és a kezelést követően úgy tűnt, sikerült legyőznie a betegséget. 2017-ben az újonnan megválasztott szenátor, Kamala Harris felvette első számú sajtótitkárának. Hamar szerves része lett Harris csapatának és washingtoni mindennapjainak. Segített kialakítani a médiastratégiáját és lépést tartani a hírekkel, amelyekről Harrisnek feltétlenül tudnia kellett. Ráadásul az örökségük is közös volt, Gayle szülei is Jamaicából vándoroltak be, akárcsak Harris apja. Gayle még a Spotify lejátszási listát is segített összeállítani Harrisnek, aki jobban kedvelte Bob Marley-t és a hiphopot, de Tyrone rávette, adjon a Boyz II Mennek is egy esélyt.

Aztán Gayle-nek egyszer csak visszatért a vastagbélrákja, ami minden bizonnyal emlékeztette Harrist az édesanyja 2009-ben vívott rák elleni harcára. Amikor Tyrone már nem tudott bemenni dolgozni, Harris mindig tájékoztatta az eseményekről, üzeneteket küldött neki, felhívta telefonon, kikérte a tanácsát, és amikor kihullott a haja és erősen lefogyott, megdicsérte, hogy milyen jóképű. 2018. május 5-én szívből gratulált neki, amikor feleségül vette élete szerelmét, Beth Fostert. Harris a férjével együtt még áprilisban vendégséget szervezett az ifjú párnak a nászajándékok átadására, tőlük egy kristályvázát kapott. Beth és Tyrone 2012-ben ismerkedtek meg, amikor a lány Obama elnök újraválasztási kampányában dolgozott, Gayle pedig Kaine szenátornak.

Mintegy hat hónappal a vendégség után, 2018. október 25-én Lily Adamset, Gayle barátját és Harris kommunikációs igazgatóját felhívta Beth Foster Gayle. Beth elpanaszolta, hogy a férje állapota rosszabbodott. Adams beült az autójába, és elvezetett New Yorkig. Harrisszel is tudatta a hírt. A szenátor – tizenhárom nappal a félidős választások előtt – azonnal lemondta az aznapi programjait, a Ronald Reagan Washingtoni Nemzeti Repülőtérre sietett, felszállt egy New Yorkba tartó gépre, és meg sem állt a Manhattan Upper East Side-i Memorial Sloan Kettering Rákközpontig.

Beth Foster Gayle később ezt mesélte Anderson Coopernek a CNN-nél:

„Nem kereste a feltűnést, csak csendesen bejött a kórházi szobába. Megfogta Tyrone kezét, és vicces történeteket idézett fel róla. Aztán elköszönt tőle."

„Kamala magához ölelt, miközben az egész életem éppen darabjaira hullott szét. Mélyen a szemembe nézett, és azt mondta, hogy mindig vigyázni fog rám. Ezt a pillanatot, amíg csak élek, nem fogom elfelejteni" – mondta Beth.

A választások közeledtével Trump visszatért a régi, bevált módszeréhez, azaz támadta a bevándorlókat, és megpróbált

félelmet kelteni a szavazókban. Azzal riogatta az embereket, hogy bevándorlók hada tart Közép-Amerikából észak felé. Mintha valódi invázió készülődne, mint a hadsereg főparancsnoka, katonákat küldött, akik állítólag a déli határt védték a fegyvertelen, nincstelen, kétségbeesett bevándorlók ellen.

Október 26-án, a Gayle halála utáni napon bizonyítékok merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a Trump által szított agresszió milyen veszélyes hatással tud lenni egy eleve bomlófélben levő elme számára. Ezen a napon a floridai Plantationben a szövetségi hatóságok letartóztatták Cesar Sayoc Jr. egykori birkózót és sztriptíztáncost, aki egy Trumpot éltető, illetve a médiát és a demokratákat elítélő feliratokkal kiplakátolt furgonban lakott. A vád szerint csőbombákat küldött több prominens demokrata politikusnak, köztük Harrisnek is, akik bírálták Trump elnököt. Mindegyik csomag tartalmazott egy nagy, piros X-szel áthúzott fényképet a címzettről. Egyetlen bomba sem robbant fel, Sayocot pedig 2019-ben húsz év börtönbüntetésre ítélték.

Harris ment tovább előre, elutazott Atlantába, és beszédet mondott a Spelman College-ben, Amerika legrégebbi, a történelem során javarészt fekete nők által látogatott szabad művészeti főiskolájában:

„Azzal róhatjuk le tiszteletünket az őseink előtt, ha minél korábban szavazunk. Az elkövetkezendő tíz napban továbbadhatjuk azt az üzenetet, hogy amennyiben valaki megpróbál elhallgattatni bennünket, azt kiszavazzuk! Ezt a harcot ugyanis érdemes megvívni!"

A következő napokban Harris Floridában járt, ahol Bill Nelson demokrata szenátor és a kormányzói címért induló Andrew Gillum tallahassee-i polgármester mellett kortes-kedett (mindketten veszítettek); majd Wisconsinban, ahol Scott Walker republikánus kormányzó legyőzéséért kampányolt (Walker is veszített); majd vissza Iowába, Arizonába, és még sok más államba. 2018-ban a demokratáknak sikerült visszaszerezniük az irányítást a képviselőházban, azonban a szenátusban még mindig nem. Harris továbbra is a kisebbség része maradt.

A csillaga azonban egyre emelkedett, és ő az összes közül a legkomolyabb versenyt készült megnyerni. Egy fontos állomás azonban még hátra volt.

A választások utáni hétvégén Tyrone Gayle családja és barátai megemlékezést szerveztek a Howard Színházban, nem messze onnan, ahol Harris az egyetemi diplomáját szerezte. A Gayle-nek szentelt beszédében Harris „harcosnak, szelíd, barátságos harcosnak" nevezte a férfit. „Tyrone pontosan értette, hogy nekünk, akik ezekben a hatalmas irodákban ülünk, felelősségünk, hogy mindent megtegyünk azoknak az embereknek az érdekében, akik nem ülhetnek itt." Majd hozzátette: „Tyrone segített jobb közszolgává válnom. De egyben jobb emberré is."

32

„Az emberek képviseletében"

◂▸ ◂▸ ◂▸

2018. július 28-án és 29-én Kamala Harris, a legközelebbi tanácsadói és a családja találkoztak a Park Hyatt Residence épületének Central Parkra néző manhattani lakásában, amely Maya Harriséké volt.

Azért voltak ott, hogy megvitassák azt, amit Harris szakértői – Ace Smith, Sean Clegg, Jean Rodriguez és Dan Newman – csak „a Lépés"-ként emlegettek. Megtegye Harris a Lépést? Mi lenne, ha megtenné a Lépést? Hogyan alakulnának a dolgok a Lépés megtétele után? Milyen hatással lenne a Lépés a munkájukra és az életükre?

A „Lépés", hogy induljon-e Harris az Amerikai Egyesült Államok elnöki székéért, az ő és a többiek pályafutásának legtöbb következménnyel járó döntése volt. Maya Harris, Tony West, Doug Emhoff, Smith, Clegg, Rodriguez, és Harris szenátusi kabinetfőnöke, Nathan Barankin; az utódja, Rohini Kosoglu; Harris kommunikációs igazgatója, Lily Adams és még néhányan pedig összegyűltek az épület konferenciatermében, hogy kielemezzék a helyzetet. A közvélemény-kutató, David Binder, aki többek között Obamának is dolgozott korábban, mélyrehatóan megvizsgálta a kérdést. A fókuszcsoportos kutatás résztvevői erősnek és erkölcsi tekintéllyel rendelkező személynek tartották Harrist, szemben Trumppal, akiben szerintük nem lehetett megbízni.

A demokraták közötti verseny keménynek ígérkezett, azonban Harris élettapasztalata, ügyészi karrierje és a bevándorlók melletti harcos kiállása kiemelhette őt a többiek

közül. Az adománygyűjtő csapata pedig úgy vélte, a Bay Area-hoz és Los Angeleshez – a demokrata elnökjelöltek „bankautomatájához" – való kötődése révén sikerülhet elegendő pénzt összegyűjtenie.

Harris többnyire csak hallgatott, bár azt többször is elismételte, ha úgy dönt, hogy elindul, győzni akar. A második hely nem érdekelte. Ami még fontosabb, nem szeretett volna Donald Trumppal szemben veszíteni. Trump legyőzése mindennél fontosabb volt számára. Megértette, hogy az elnökjelölteknek csak egy kis része nyeri el a pártja támogatását, és hogy a legkedvezőbb esetben is csupán 10% az esélye annak, hogy eljut az általános választásig. Nagyon kellett akarnia, és tudnia kellett, milyen célokért küzd. Ha eljut az általános választásig, a lehető legbiztosabbnak kell lennie benne, hogy erős jelöltként számolnak vele a versenyben.

2017-ben Kalifornia állam törvényhozása megszavazta, hogy az előválasztás kerüljön át a március első hétfőjét követő első keddre, amely döntést Harris kampánycsapata segített tető alá hozni. Amennyiben Harris úgy dönt, hogy megteszi a Lépést, legalább az otthonában előnyt élvez a versenytársaival szemben. Elég jól kell szerepelnie Iowában és New Hampshire-ben, Nevadában még annál is jobban, Dél-Karolinában pedig győznie kell. Mindez elegendő lendületet adna neki a március 3-i előválasztásokon a képviselőkben gazdag Kaliforniában. Ha pedig győzne Kaliforniában, nehéz lenne megállítani.

A résztvevők közül senki sem viselkedett vezérszurkoló módjára. Mindannyian megpróbáltak a jövőt illetően józanul gondolkodni. A második napon Tony Westre hárult a feladat, hogy összegezze a lehetséges negatívumokat. Egy ilyen kampány érzelmileg és fizikailag is megterhelő. Harrisnek tisztában kell lennie vele, hogy a kampány során őt és a családját is górcső alá veszik, és a szavain emberek milliói fognak csüngeni. Hatalmas kockázatnak teszi ki nem csak saját magát, de a szeretteit is, beleértve a férje, Doug

gyerekeit, Harris mostohagyerekeit. Az ellenzék mindannyiuk magánéletét ízekre szedi. Amellett Harris csupán két éve tagja a szenátusnak. Nem lenne jobb, ha várna még egy kicsit? És mi van, ha „meghirdetik a bulit", és senki nem jön el? Ez veszélyeztetné a pozícióját, és talán még a karrierjének is véget vethetne.

Végül az a politikus, akit többször is megvádoltak azzal, hogy túlságosan óvatos, úgy döntött, belevág. És mindjárt a közepébe!

◆ ◆

Harris úgy érezte, az elkövetkező hónapok egy szempillantás alatt elröppentek, pedig ezeknek a hónapoknak minden perce kontrollált és előre kiszámított volt. Miközben a kampánycsapata kiegészült a hiányzó tagokkal és feltűnésmentesen kibérelt egy helyet Baltimore-ban a kampányközpont számára, Harris a legfelsőbb bírósági tagságra jelölt Kavanaugh megerősítő meghallgatásáról egyenesen egy kampánykörútra indult. A 2018-as félidős választásokon induló jelöltek mellett korteskedett, akik közül többen a demokrata elnöki előválasztás szempontjából jelentős államokban indultak.

Harris az ősszel és kora télen zajló bizottsági meghallgatások során a határon őrizetben tartott várandós menekültekkel való bánásmódról kérdezte a Trump-adminisztráció tisztviselőit, továbbá követelte, hogy a Belbiztonsági Minisztérium rendelje el a szétszakított családok újraegyesítését. Olyan jogszabályokat terjesztett elő, amelyek előírják, hogy a Határőrség, valamint a Bevándorlási és Vámhivatal ügynökei viseljenek testkamerákat, és egyike volt a lincselésellenes jogszabályok megfogalmazóinak. Bejárta a Camp Fire néven elhíresült futótűz – melyben nyolcvanhat ember veszítette életét, és amely porig rombolta az észak-kaliforniai Paradise városát – okozta pusztítás helyszínét is.

Aztán hirtelen előkerült egy kellemetlen, elvarratlan üzleti szál Kaliforniában. 2018 decemberének elején a *Sacramento Bee* arról számolt be, hogy 2017-ben, miután Harris letette a szenátori esküt, Xavier Becerra kaliforniai államügyész 400 000 dollárnyi kártérítésről egyezett meg egy zaklatási panasszal kapcsolatos ügyben Harris egykori bűnüldözési osztályának igazgatójával. Az illető Harrisszel tartott a szenátusba. Az ügy több szempontból is kínos volt a szenátor számára, amiatt pedig mindenképp, hogy alkalmatlan menedzsernek tüntette fel. A segédei szerint azonban Harris nem tudott a panasz benyújtásáról, mint ahogy annak rendezéséről sem. A bűnüldözési osztály azonban fontos része a kaliforniai Igazságügyi Minisztériumnak, és az igazgatója közvetlenül az államügyésznek jelent. A *Bee* cikkének megjelenése után Harris felszólította a férfit, hogy mondja le a szenátusi munkáját. A férfi a 2000-es évek közepe óta dolgozott neki, amikor Harris még San Francisco főügyésze volt.

De ideje volt továbblépni. Harris december második felében már Afganisztánba látogatott.

2017 márciusában, két hónappal azután, hogy bekerült az Egyesült Államok Szenátusába, Harris átutalta az államügyészi kampánya bankszámláján megmaradt több mint egymillió dollárt egy másik – „Harrist kormányzónak 2026" nevű – bankszámlára, biztos, ami biztos alapon. 2018-ban, amikor Harris eldöntötte, hogy indul az elnökválasztáson, a pénz ott várakozott a számlán. Úgy döntött, hogy az alábbi jótékonysági szervezeteknek adományoz belőle: 100 000 dollárt kapott az alacsony jövedelmű lakosokat segítő Los Angeles-i Keresztes Hadjárat Testvériség; 71 000 dollárt a Los Angeles-i Humánus Bevándorlói Jogokért Felelős Koalíció; 100 000-et egy tűzoltó-alapítvány; 50 000-et a Bűnismétlés Elleni Koalíció; 41 000-et utalt át azoknak, akik a Kaliforniai Rendőrök Emlékműve – amely a Capitoliummal szemben áll, és felvésték rá az összes kalifor-

niai, szolgálatteljesítés közben életét vesztett rendőr, köztük Isaac Espinoza nevét is – gondozásáért felelősek; az Egyesült Farmerek Szövetsége pedig 37 500 dollárt kapott. Pénzzel támogatta továbbá a lányok természettudományos oktatását elősegítő, a családon belüli erőszak áldozatainak oltalmat adó, és a háztartási alkalmazottak számára szolgáltatásokat nyújtó szervezeteket. Bőkezű, ám tudatos adakozás volt ez a részéről. A támogatottak mindegyike segíthet egy kaliforniai előválasztáson induló jelöltnek 2020 márciusában.

Harris ugyan nem tette meg a hivatalos bejelentést, a *New York Times*, a *Washington Post* és más újságok év végén arról cikkeztek, hogy Harris készül az elnökjelölő kampányra, hasonlóan Cory Booker, Kirsten Gillibrand és Elizabeth Warren szenátorokhoz. Bernie Sanders is csatlakozott a versenyhez, Joe Bidenről is lehetett sejteni, hogy harcba száll. A CNN huszonkilenc lehetséges demokrata jelöltet sorolt fel, köztük négyet Kaliforniából.

◆ ◆

Önéletrajzának, a *The Truths We Hold*-nak 2019 eleji megjelenése viszonylag nagy port kavart, és számos kérdést vetett fel. A cím szándékos volt. A kampánya az igazság és az igazságosság köré épült – ugyan a könyvvel kapcsolatos interjúk során azt mondta az újságíróknak, hogy nem áll készen bármiféle, a terveire vonatkozó bejelentésre.

2019. január 9-én az ABC csatorna *The View* című beszélgetős műsorának reggeli adásában az egyik műsorvezető, Whoopi Goldberg ezzel indította a beszélgetést: „Szóval most meg kell kérdeznem tőled, készen állsz az indulásra?"

„Örömömre szolgál a *The View* adásában bejelenteni, hogy nem állok készen a bejelentésre" – felelte Harris mosolyogva, majd mindketten hangos nevetésben törtek ki.

„Nagyon csábító lenne – folytatta Harris, miután kikacagták magukat. – De még nem állok rá készen."

A bejelentés végül az ABC *Good Morning, America* január 21-i adásában hangzott el, a Martin Luther King Jr. születésnapja tiszteletére elnevezett napon. „Az amerikai nép olyasvalakit érdemel, aki küzd érte, aki megérti, aki meghallgatja, aki törődik vele, akit érdekel a sorsa, és aki az önös érdeke elé helyezi az övét" – mondta Harris.

A kampánya nyitógyűlésére az azt követő vasárnap, január 27-én került sor Oaklandben.

A tanácsadói tudták, hogyan kell a bemutatkozást megszervezni Oaklandben, mivel Hillary Clinton elnöki kampánya során, 2007 októberében már szerveztek egy hasonló eseményt. Akkor tizennégyezer embert sikerült Oakland belvárosába csábítaniuk. Most szorgalmasan dolgoztak azon, hogy Harrisre még többen legyenek kíváncsiak, és ez sikerült is nekik. Amerikai zászlók, illetve piros, fehér és kék dekorációk borították be az oaklandi városházát; még a nap is szikrázóan sütött. Az eseményen végül húszezer ember volt. Harris Martin Luther King Jr.-ról beszélt, és felidézte, hogy Shirley Chisholm mintegy negyven évvel korábban tette meg a történelmi jelentőségű bejelentését, mint az első fekete nő, akik indult az elnökválasztáson.

Harris beszédét teletűzdelték populista témákkal, számtalanszor említette meg az afrikai-amerikai hősöket. Megosztotta a tömeggel, hogy nem messze, a Kaiser Permanente Kórházban látta meg a napvilágot, majd Alameda megye kerületi ügyészhelyetteseként az oaklandi bíróságon dolgozott, és hogy mennyire büszke volt, amikor a tárgyalóteremben felállva azt mondhatta: „Kamala Harris, az amerikai nép képviseletében."

Ez lett az esemény szlogenje. Ezzel indokolta ugyanis, hogy megpályázza az elnökjelöltséget.

„Olyan elnök akarok lenni, akit az emberek választottak, az embereket szolgálja, és az összes ember képviseletében cselekszik."

A tömegben ott volt Jackie Phillips, az oaklandi Cole School igazgatója. Ő még tinédzserkorából ismerte Harrist, olyannak, aki mindig szerette jól érezni magát, azonban szilárdan eltökélte, hogy nagy ember lesz belőle. Phillips „elmondhatatlanul büszke volt rá".

A rendezvény kiváló kritikákat kapott. Még a nagy tömegek rajongója, Trump elnök is elismerte egy a *New York Times*nak adott interjúban, hogy Harris oaklandi gyűlése volt „az eddigi legjobb nyitány".

Ez volt Harris módszere: korán szállj versenybe, mutasd meg az erődet, és ha lehet, ritkítsd meg kissé a mezőnyt! Ígéretes kezdés volt. Ám egy dolog Kalifornián belül versenyezni, és teljesen más egy országos kampányt végigvinni.

33

Minden az időzítésen múlik

◄► ◄► ◄►

A Fox News hírcsatorna kevesebb mint két héttel azután, hogy Kamala Harris bejelentette az indulását, közölte, hogy Harris vezet a versenyben. Ez az állítás nem volt helytálló sem akkor, sem később. Joe Biden a kezdetektől fogva az élen volt. Az azonban nem kérdés, hogy Harris mindenképp az élmezőnybe tartozott, ami azt jelentette, hogy addigi élete minden egyes mozzanatát tüzetes vizsgálatnak vetették alá.

Az újságírók és a kommentátorok megkérdőjelezték, valóban olyan jó ügyész volt-e, mint amilyennek beállította magát. Egyesek meg azon tűnődtek, nem volt-e túlságosan is jó, amitől az idő múlásával úgy megacélosodott és olyan könyörtelenné vált, hogy már nincs meg benne az az empátia, ami Obamában megvolt, és vele ellentétben nem tud kapcsolatot teremteni az aktuális „esküdtszékkel", azaz az amerikai néppel. A *Los Angeles Times* megkérdezte Feinsteint, hogy támogatja-e Harrist. A rangidős szenátor visszafogottan dicsérte: „Nagy rajongója vagyok Harrisnek, szeretek vele dolgozni, azonban még nagyon új, és ennél kicsit több időre van szükség ahhoz, hogy megismerhessünk valakit." Feinstein valójában Bident támogatta.

Harris kampányának központja Baltimore-ban lett, holott semmiféle kötődése nem volt Baltimore-hoz. Azt azonban jól tudta, hogy az Egyesült Államokban a hírek keletről nyugat felé terjednek, ezért ha azt akarta, hogy komolyan vegyék, keleten kellett lennie. Maya Harris volt a kampány-

elnök keleten, míg Harris agytrösztjének nagy része San Franciscóban maradt. Juan Rodriguez, aki korábban a szenátusi kampányát irányította, volt a kampánymenedzsere, pedig mindössze harmincöt éves volt. A Burbankben született Rodriguez El Salvador-i bevándorlók fia, akik tizenkilenc éves korukban, a hazájukban dúló erőszak elől menekülve, egy jobb élet reményében érkeztek az Egyesült Államokba. Az édesanyja takarítónőként dolgozott, az édesapja pedig asztalos volt. Rodriguez a UCLA egyetemre járt, aztán a malibui Pepperdine Egyetemen szerzett master diplomát vállalati gazdálkodás szakon, majd gyakornokként dolgozott Antonio Villaraigosa Los Angeles-i polgármesternél, ahonnan aztán Harrishez került.

Harris kampányán hamarosan rések keletkeztek. A kudarcok, melyek közül néhányért ők voltak felelősek, szakadáshoz vezettek. Harris rossz szokásai közé tartozott, hogy kerülte az újságírókat, és mindenhova késve érkezett. Az is negatív színben tüntette fel, hogy következetlen volt az egyfizetős egészségügyi ellátás[20] kérdésében, hogy finoman célzott a marihuána kereskedelmi értékesítésének legalizálására, illetve arra, hogy ne büntessék a prostitúciót a szabad akaratukból cselekvő felnőttek esetében – ez az elképzelés megrémítette azokat, akik tapsoltak neki, amikor 2016-ban vádat emelt a Backpage tulajdonosai ellen.

Februárban Harris a *The Breakfast Club* podcast egyik kérdezőjének bevallotta, hogy az egyetemi évei alatt ő is fogyasztott marihuánát: „A fél családom Jamaicából származik. Most tréfálsz velem?" – kérdezte nevetve a riportertől.

Donald Harris, az édesapja azonban nem nevetett a lánya megjegyzésén, és az interneten egy blogbejegyzésében azt írta: néhai nagyszülei és szülei „most minden bizonyal forognak a sírjukban, hogy a családunk nevét, hírnevét és büszke jamaicai identitását bármilyen módon, akár tréfából, akár más összefüggésben összekapcsolják a füvet szívó élvhajhász hamis sztereotípiájával, ráadásul mindezt valamiféle identitáspolitika nevében". A posztot egy idő után eltávolította, addigra azonban már széles körben elterjedt. Harris számára ez egy fölösleges ballépés volt, azzal a tanulsággal, hogy egy elnöki kampányban a jelölteknek minden egyes szavukat alaposan meg kell gondolniuk.

Tekintve, hogy Kaliforniából származott, és három állami szintű megmérettetésen túl volt már, az adománygyűjtés Harris számára könnyű kellett volna, hogy legyen, de nem így volt. A lenyűgöző, oaklandi nyitógyűlés ellenére 2019 első negyedévében csupán 12 millió dollárt sikerült összegyűjtenie, ami közepes teljesítménynek számított. Összehasonlításképpen, Barack Obama szenátor több mint 25 millió dollárt gyűjtött a jelöltségét követő első negyedévben, ráadásul ez tizenkét évvel korábban, 2007-ben volt.

Ebből a sokszereplős mezőnyből, amely tele volt erős nőkkel, köztük Elizabeth Warrennel, Amy Klobucharral és Kirsten Gillibranddel, Harris nem tűnt ki. Nem volt annyira a bal oldalon, mint Warren vagy Bernie Sanders. Mint ahogy nem ragadta meg annyira azoknak a szavazóknak a fantáziáját sem, akik a volt South Bend-i polgármesterhez, Pete Buttigieghez húztak. Buttigieig kiemelkedett a sorból, mivel ő volt az egyetlen a jelöltek között, aki „balkezes, máltai-amerikai, az episzkopális egyház híve, meleg, és az ezredfordulós generáció háborús veteránja" volt. A Harvardon tanult, elnyerte a Rhodes-ösztöndíjat, és úgy tűnt, ő lehet a megoldás, a választók – köztük számos kaliforniai, akiknek a szavazatára Harris számított volna – akaratának beteljesítője, akik generációváltást követeltek. Ami még roszszabb, hogy Harris nem tudta világosan megfogalmazni, miért szeretne elnök lenni azon túl, hogy mindenáron le akarja győzni Trumpot.

20 Az egyfizetős egészségügy egy olyan egyetemes egészségügyi ellátás, amelyben az összes lakos számára az alapvető egészségügyi ellátás költségeit egyetlen nyilvános rendszer fedezi (tehát „egyfizetős").

Harrisnek ezért nem sikerült magához édesgetnie Biden szavazótáborát sem.

Első nagy esélye a verseny megfordítására az első vita alkalmával adódott, 2019. június 27-én. A kezdés után egy órával kis szünetet tartott, mély levegőt vett, majd Bidenhez fordult, és nekitámadt az évtizedekkel azelőtti szenátusi tevékenysége miatt, amikor a szegregációt támogató szenátorok korlátozni próbálták a diákok integrálását elősegítő buszoztatási rendszert.

„Bántó volt hallani, amikor két olyan amerikai szenátor teljesítményeit éltette, akik a hírnevüket és a karrierjüket az ország faji szegregációjára építették. És ez nem minden, ön ráadásul együttműködött velük, hogy megakadályozzák a buszoztatást. Pedig tudja, volt egy kislány Kaliforniában, aki az állami iskolák integrálásának második évében busszal utazott mindennap az iskolába. Az a kicsi lány pedig én voltam."

A tény, hogy képes volt megtámadni a verseny éllovasát, ráadásul épp az Egyesült Államok ennyire meghatározó kérdése, a faji kérdés kapcsán, egyértelművé tette: feltett szándéka, hogy győzzön. A vitát követően jócskán megugrottak a pénzadományok, ahogy a közvélemény-kutatások számai is. Az újságírók kijelentették, egyértelműen ő nyerte meg az első elnökjelölti vitát. A sikert azonban nem élvezhette sokáig. A *New York Times* másnapi cikke Harris visszatérő témáját boncolgatta. A szóvivője szerint Harris támogatta a gyerekek iskolába buszoztatását, mint az iskolai integráció egyik módszerét, de „nem volt hajlandó további információkat szolgáltatni" a véleményéről. A problémát ugyan felvetette, de a probléma részletes megvitatása elől kitért. A *New York Times* ezt írta:

> A kérdés: Ms. Harris képes lesz-e továbbvinni a csütörtökön szerzett lendületet? A kampánya kezdete óta mindig jól teljesített, amikor kidolgozott tervet

> kellett követnie, azonban a rögtönzött megnyilvánulásai során időnként hajlamos önmaga ellen beszélni. És ahogy az gyakran megesik, amikor egy jelölt ilyen módon támad egy másik jelöltre egy ehhez hasonló, sokszereplős versenyben, azt csak az idő fogja eldönteni, megérte-e neki, vagy csak arra volt jó, hogy sebeket ejtsen az ellenfelén.

◆ ◆

A támadás láthatóan meglepte Bident, és emberileg érzékenyen érintette. Később Tom Joyner *The Morning Show* adásában azt mondta: „Azt hittem, barátok vagyunk, és remélem, hogy azok maradunk." Biden ugyanebben az interjúban felidézte, hogy Harris 2016-ban elhívta San Joséba a Kaliforniai Demokrata Konventre, és megkérte, hogy nyilvánosan támogassa szenátusi jelölését, amit Biden meg is tett. A jelenléte és szívet melengető beszéde segített megerősíteni a kaliforniai Demokrata Párt támogatását Harris mellett és Loretta Sanchezzel szemben.

De az akkor volt. 2019-ben Harris csupán azt tette, amit szerinte a győzelemért meg kellett tenni.

◆ ◆

Egy általános választáson Harris ügyészi háttere – valaki, aki börtönbe zárja a bűnös elkövetőket – az előnyére válhat. Az előválasztáson azonban a társadalmi igazságosság harcosaival kellett megküzdenie, akik megkérdőjelezték, hogy Harris valóban „progresszív" ügyész-e.

„Időről időre, amikor a progresszívek arra ösztönözték, hogy főügyészként, majd később államügyészként fogadja el a büntető-igazságszolgáltatási reformokat, Ms. Harris vagy ellenezte azokat, vagy csendben maradt. Ami pedig még aggasztóbb, hogy Ms. Harris foggal-körömmel harcolt, hogy védje azokat a hatósági kötelességszegéseket, amelyek olyan szakmai etikába ütköző gyakorlatokat eredményeztek, mint

a bizonyítékok meghamisítása, a hamis tanúvallomások, és az ügyészek általi kulcsfontosságú információk elhallgatása", írta Lara Bazelon, a San Franciscó-i Egyetem jogi karának docense a *New York Times*ban megjelent véleménycikkében. Bazelon húsbavágó elemzése 2019. január 17-én jelent meg, és Harris egész kampányára rossz fényt vetett.

A július végén, a Detroitban megrendezett második demokrata előválasztási vita során a hawaii Tulsi Gabbard kongresszusi tag vetette fel a témát, méghozzá brutális módon. Az ügyész Gabbard azt állította, hogy Harris „több mint 1500 embert juttatott börtönbe marihuánával való visszaélés miatt", illetve, hogy nem vizsgáltatta meg a bizonyítékokat, amelyek alapján felmenthettek volna egy halálraítéltet – utalva ezzel Kevin Cooper ügyére. Övön aluli ütés volt, azonban a tíz jelöltet felsorakoztató színpadon Harris nem tudott találó választ adni. Tovább rontottak a helyzeten az Anderson Cooperrel készült interjú során elhangzottak a CNN-en. Ahelyett, hogy elfogadta volna a bírálatokat, vagy elmondta volna a saját verzióját és elhárította volna a vádakat, dölyfösen megjegyezte: „Lehet, hogy szerénytelennek hangzik, amit mondok, de élvonalbeli versenyzőként számítottam rá, hogy támadások fognak érni a vita során. Amikor valaki nulla, vagy egy, vagy akárhány ahhoz közeli százalékon áll, mint ahogy Gabbard, nincs veszítenivalója, ezért nem lepett meg a dolog."

Harris utólag máshogy ítélte meg néhány főügyészként és államügyészként meghozott döntését. Többek között sajnálta, hogy egyes megyékben az általa támogatott törvények értelmében börtönbe kerültek a rendszeresen iskolakerülő gyermekek szülei. A bebörtönzésük „nem szándékos következmény" volt, mondta 2019-ben. Azonban csupán néhány évvel korábban, amikor 2015 januárjában megkezdte második államügyészi ciklusát, a beiktatási beszédében még azt mondta: „Itt az ideje kimondani, hogy Kalifornia államban bűncselekmény, ha egy gyerek nem vesz részt a közoktatás-

ban." Az eset felvetett egy fontos kérdést: Az rendben, hogy Kamala Harris állást foglal bizonyos ügyekben, de vajon mik az alapelvei?

◆ ◆

November elejére a kampánynak elfogyott a pénze, és Rodriguez kampányvezetőre hárult, hogy bejelentse az elbocsátásokat és hallgassa az emberek vitriolos megjegyzéseit.

Rodriguez volt a középiskola utolsó két évében a futballcsapat kezdő irányítója. Az irányítóknak meg kell tanulniuk leszerelni a „bezsákolásokat". A rogyadozó Harris-kampányt pedig most heves támadás érte. A *New York Times* november 29-én ízekre szedte őket egy közel háromezer szavas cikkben, amely az alábbi címet viselte: „Hogyan hullott darabjaira Kamala Harris kampánya."

„A 2020-as demokrata mezőny vetélkedője viharosnak bizonyult, egyes résztvevők előretörtek, mások kiestek, ketten pedig még csak ebben a hónapban szálltak be a versenybe. De csupán egyetlen olyan jelölt van, aki felkerült az élmezőnybe, majd a korai felmérések alapján visszacsúszott a mezőny legvégére, és ez nem más, mint Ms. Harris."

Rodriguez csak tűrte és tűrte a „bezsákolásokat". Erre azonban olyankor szokott sor kerülni, amikor valahol zűrzavar keletkezik. Így volt ez Harris kampánya esetében is. Minden kampány jellegét legfelül határozzák meg. Maya Harris felülbírálta a stratégák tanácsait, akik pontosan tudták, hogy semmi értelme a két Harris nővér közé állni. A kommunikáció rosszul működött. Túl sok volt a belső dráma, a pénzhiány miatt elbocsátott kampánysegédek pedig rossz szájízzel távoztak.

A demokrata jelöltek nem lehetnek a párt elnökjelöltjei a déli államokban megnyert előválasztások nélkül, ezért Harrisnek jól kellett teljesítenie Dél-Karolinában, ahol a fekete szavazók kulcsfontosságú szereplők voltak. Harris kampánya azonban, hasonlóan a többi demokrata jelölt kam-

pányához, nem számolt Joe Biden óriási népszerűségével a fekete szavazók körében. Harris közvélemény-kutatások szerinti népszerűtlensége befolyásolta az adománygyűjtést, pénz nélkül viszont nem tudott műsoridőt vásárolni, hogy a reklámok segítségével szavazókat állíthasson maga mellé. Ez egy ördögi kör volt. 2019 végére Harris 40,3 millió dollárt gyűjtött, ami kicsivel több mint a fele volt annak a 76 milliónak, amit Pete Buttigieg gyűjtött össze az év során. Harrisnek nem sikerült megszólítania a demokrata elnökjelöltek támogatóinak zömét kitevő „kisdolláros" adományozókat. A Szövetségi Választási Bizottság statisztikái szerint az adományainak csupán 54%-a származott 200 dolláros vagy annál kisebb adományokból, míg az Elizabeth Warren massachusettsi szenátor által gyűjtött 127 millió dollárnak 74%-a. Volt olyan nap nyáron, akikor Harris összesen 4000 dollárt szedett össze online adományokból.

Feltűnt azonban egy reménysugár.

Az elnökjelöltek maximálisan 2800 dollárt gyűjthetnek össze egy-egy magánszemélytől az előválasztásra, majd újabb 2800 dollárt az általános választásra. A nyertes elnöki kampányok több mint egymilliárd dollárba kerülnek, ezért a jelöltek végül a „Super PAC"-okra (Political Action Committee, azaz szuper politikai akcióbizottságokra) támaszkodnak, különösen az előválasztás idején. A Super PAC-ok ugyanis, amelyeknek a jelölttől függetlenül kell működniük, korlátlan nagyságú adományokat elfogadhatnak.

Látva, hogy a kampányt kudarc fenyegeti, Harris egyik jómódú támogatója, illetve két volt kampánysegédje összefogtak, hogy létrehozzák a People Standing Strong elnevezésű Super PAC-ot. A bizottságnak azonnal 1,2 millió dollárt sikerült összegyűjtenie, amiből 1 millió M. Quinn Delaney-től, egy dúsgazdag oaklandi liberálistól származott, akik olyan jelölteket és kampányokat finanszíroz, amelyek véleménye szerint előremozdítják a faji egyenlőség ügyét.

Delaney és a férje, az ingatlanfejlesztő Wayne Jordan Harris leghűségesebb támogatói közé tartoznak.

A politikában az időzítés nagyon sokat számít. 2019. december 3-án – keleti parti idő szerint – délelőtt 11:42-kor a *Politico* munkatársa, Christopher Cadelago bejelentette, hogy egy Harrist támogató Super PAC műsoridőt foglalt le Iowában – mindezt úgy, hogy Harris kifulladt kampánya szeptember óta egyetlen hirdetést sem adott le Iowában. Dan Newman és Brian Brokaw, a *People Standing Strong*ot működtető konzultánsok 501 000 dollárt utaltak át az iowai televíziós csatornáknak, hogy elkezdjék sugározni a Harrist reklámozó hirdetést, illetve további 500 000 dollár elküldésére készültek. Ez lett volna a legnagyobb méretű műsoridővásárlás egy olyan jelölt részéről, aki nem önfinanszírozó milliárdos.

„Mi voltunk az egyetlen esélye. Muszáj volt képernyőre kerülni", mondta Brokaw, aki Harris 2010-es államügyészi kampányát vezette.

A hirdetés szinte biztosan felkeltette volna a szavazók érdeklődését, és talán ki is emelte volna Harrist a mezőnyből. A legemlékezetesebb pillanatait gyűjtötték össze többek között a Brett Kavanaugh bíró, William Barr államügyész és a volt államügyész, Jeff Sessions meghallgatásain elhangzottakról. Utóbbiéról az elhíresült mondatot:

„Nagyon egyszerű kérdést teszek fel – igen, vagy nem?

– Nem tudok ilyen gyorsan válaszolni. Ideges leszek ettől a tempótól – hebegi Sessions.

Ekkor megszólal a narrátor: »Kamala Harris lerántja a leplet a republikánusokról. Idegesíti őket, ezért képtelenek megvédeni a hazugságaikat és a korrupt viselkedésüket. Harris ugyanezt tenné Donald Trumppal is... Kamala Harris, a demokrata elnökjelölt, akitől Donald Trump a legjobban tart.«"

December 3-án, három órával és hat perccel az előző hírt követően, Cadelago újabb megdöbbentő bejelentése bomba-

ként robbant: „Kamala Harris befejezi elnöki kampányát, miután hónapok óta nem sikerült kiemelkednie a mezőnyből – idő előtti távozás ez egy olyan kaliforniai szenátornak, akit nemrég még az élmezőnyben szerepelt."

Brokaw és Newman teljesen ledöbbentek. Alig akarták elhinni, amit hallottak. Az lehetetlen, hogy kilép, legalábbis most semmiképp, mondták. Pedig így volt. Brokaw felhívta Delaney-t, hogy közölje vele a hírt, és megígérte, hogy megpróbálja visszaszerezni a pénzét. A nagyját valóban visszaszerezte.

Harris úgy döntött, kivonul a versenyből, miután a csapatával tartott megbeszélést követően belátta, hogy nincs elég pénzük. Korai távozásával elkerülte, hogy hatalmasat bukjon az iowai szavazógyűléseken, és ami még rosszabb, a szülőföldjén. A neve így végül nem is került fel a március 3-i szavazólapra. Ez volt a legjobb döntés, amit hozhatott. A közvélemény-kutatások szerint semmi esélye nem volt győzni Kaliforniában, a kínos vereség pedig kérdéseket vetett volna fel egy jövőbeli kampányt illetően.

Hamarosan azonban újabb lehetőség adódott.

34

Tánc az esőben

◂▸ ◂▸ ◂▸

Elnöki ambícióit félretéve, Kamala Harris visszatért ahhoz a munkához, amelyre megválasztották: Kalifornia képviseletére az Egyesült Államok Szenátusában. Ez után a durva és kimerítő kampány után szenátusi munkájának további célja volt, hogy visszaszerezze a kaliforniai választók, és talán még Joe Biden bizalmát is.

A képviselőház 2020. január 16-án előterjesztette a szenátusnak a Donald Trump elleni vádakat. Mivel az eljárást a szenátus vezetője, Mitch McConnell vezette, a tárgyalás kimenetele nem volt kérdéses. Amikor McConnell elutasította a demokrata tanúk behívására irányuló kérelmét, Harrisnek nem volt lehetősége magára vonni az ország figyelmét, mint ahogy az Sessions államügyész és a Legfelsőbb Bíróság jelöltje, Brett Kavanaugh meghallgatásakor történt.

A felelősségre vonási eljárás (impeachment) februári befejezése és augusztus között – amikor is visszalépett az országos politikai színtérre – Harris harminchárom törvényjavaslatot és határozatot terjesztett elő. Néhány közülük a pártját érintette, mint például az az állásfoglalás, amelyben elítélte Stephen Millert, Trump tanácsadóját „fanatizmusa, gyűlöletkeltő és megosztó politikai retorikája miatt". Szorgalmazta Miller lemondását, amire nem került sor.

A törvényjavaslatok alig vagy egyáltalán nem keltették fel a sajtó érdeklődését. Közülük néhány kizárólag Kaliforniára vonatkozó ügyeket érintett: a közterületi jogosultság kiterjesztéséről és a körülmények javításáról, beleértve a South

Fork Trinity folyó–Mad folyó észak-kaliforniai részét, illetve a Tijuana folyó medrének megtisztítását lent délen, a kaliforniai–mexikói határnál.

Egyéb intézkedései a kampánya során felmerült kérdésekkel voltak kapcsolatosak. Környezeti igazságossági törvényjavaslatok születtek a szegény közösségekben élő emberek érdekében, hogy megvédjék őket az ipari fejlesztések által okozott környezetszennyezés hatásaitól, valamint arra, hogy finanszírozzák a fogyasztási cikkekben, többek között a kozmetikumokban található vegyi anyagok biztonságos alternatíváinak kutatását. Ez utóbbi a szalonokban dolgozó nők védelmét volt hivatott szolgálni, amely kérdésre a szenátus idős férfi tagjai aligha tértek volna ki a saját törvényhozó csomagjaikban.

Harris egyik törvényjavaslatának a célja a méhfibrómák kutatásának támogatása volt. Egy másik, a 2020-as fekete anyák egészségvédelméről szóló törvényjavaslat kapcsán sürgette az Egészségügyi és Szociális Minisztériumot, hogy foglalkozzon a fekete nők és csecsemők magas arányú elhalálozásának problémájával, illetve írja elő, hogy a Szövetségi Börtönügyi Hivatal kötelezően nyújtson támogatást a börtönöknek és a javítóintézeteknek, hogy azok javíthassanak a börtönbüntetésüket töltő, várandós anyák egészségügyi körülményein.

Harris gyorsan reagált a COVID-19 járványra is, és márciusban felterjesztett egy jogszabálytervezetet, amely növelte a pénzügyi segélyt az állásukat elveszített személyek számára, miközben az államok sorra adták ki a lezárási (lockdown) utasításokat. A járvány terjedésével jogszabályokat terjesztett elő a bérlők kilakoltatás elleni védelmére; a kisvállalkozások finanszírozásának biztosítására; követelte, hogy az elnök nevezzen ki egy különmegbízottat, aki a járványra való felkészülésre összpontosít; növeljék az államok finanszírozását a levélben történő szavazatok leadásának megkönnyítésére; valamint tanulmányozzák a COVID-

19-cel megfertőződött kisebbségek tagjainak faji és etnikai sajátosságait. Egy másik törvényjavaslata segítséget kívánt nyújtani a kis- és közepes méretű éttermek számára, hogy együttműködhessenek a szövetségi államok kormányaival és az indián törzsekkel, élelmet biztosítva ezzel a rászorulóknak.

Harris demokrata volt egy republikánus többségű szenátusban, egy olyan évben, amelyben harcba indult az elnöki címért. Ez azt jelentette, hogy semmi esélye nem volt elfogadtatni a törvényjavaslatai közül akár egyet is. Mégis mindegyik előrevetítette azokat a témákat, amelyekkel foglalkozni kíván, amint alkalma nyílik rá.

A 2020. március 15-i demokrata elnökjelölti vita során Joe Biden, a demokrata elnökjelölés felé haladva, bejelentette, hogy egy nőt fog maga mellé választani alelnökjelöltnek. Harrissnek segíteni akartak a barátai.

Az egyik ilyen barátja Michael Tubbs volt. Tubbsot huszonhat éves korában, 2016-ban választották meg Stockton – a város, ahol felnőtt – polgármesterévé, miután négy évet töltött a városi tanácsban. Amikor elnyerte a polgármesteri címet, még végzős volt a Stanford Egyetemen, száz kilométerrel és szinte egy egész világgal távolabb. Tubbs, egy egyedülálló, tinédzserkorában teherbe esett anya és az életfogytiglani börtönbüntetését töltő apa fia, az Obama-adminisztráció idején a Fehér Házban volt gyakornok. Polgármesterként nehéz feladattal találta szemben magát. A háromszázezer fős város csődeljárás alatt állt, az elődje pedig bűnösnek vallotta magát a közpénzek nem megfelelő felhasználásának és kiskorúak alkoholhoz juttatásának a vádjában, miután eredetileg azért tartóztatták le, mert titokban felvételt készített a kiskorú táborvezetők vetkőzős pókerjátékáról.

„Arra jutottam, gyávaság lenne részemről, ha továbbra is csak kutatnék és esszéket írnék Stockton problémáiról, ahelyett, hogy megpróbálnám megoldani azokat" – nyilatkozta

Tubbs a *Sacramento Bee* újságírójának, Cynthia Hubert-nek 2017-ben arra a kérdésére, miért dönt úgy, hogy hazatér.

Miközben Tubbs polgármester városa újjáélesztésén dolgozott, Harris időnként felhívta, tanácsokat adott neki, és megkérdezte, tehet-e érte valamit Washingtonból. 2019-ben, a születésnapján, az elnöki kampánya kellős közepén Harris felhívta Tubbsot, hogy gratuláljon neki és feleségének az elsőszülött fiuk, Michael Malakai Tubbs Jr. születése alkalmából.

„Mondd meg a picinek, Kamala néni alig várja, hogy találkozzon vele" – mondta Harris a polgármesternek.

Tubbs felhívta telefonon a kaliforniai helyettes kormányzót, Eleni Kounalakist azzal, hogy ne szervezzenek-e lobbikampányt Harris számára. Kounalakis elmondta Harrisnek, hogy szívesen indítanának a nevében kampányt, ő azonban visszautasította az ajánlatot. Szeretett volna Biden alelnöke lenni, de úgy gondolta, ha Biden is akarja, pontosan tudja, hol találja meg. Az események végül arra kényszerítették Bident, hogy jobban fontolóra vegye Harris kiválasztásának lehetőségét.

Május 25-én George Floyd életét vesztette. Egy minneapolisi rendőr nyolc perc negyvenhat másodpercen keresztül térdelt a nyakán, miután kihívták rá a rendőrséget, amiért hamis húszdollárossal fizetett egy doboz cigarettáért. Két hónappal korábban a rendőrök a Kentucky állambeli Louisville-ben azt gondolták, egy kábítószer-kereskedő otthonát kutatják át, és megölték az ágyában alvó fegyvertelen Breonna Taylort, a huszonhat éves sürgősségi osztályon dolgozó technikust. Harris május 30-án maszkot húzott, hogy megvédje magát és másokat a COVID-19 vírussal szemben, és átsétált a Fehér Ház elé, hogy csatlakozzon a tüntetőkhöz.

Néhány alelnökjelölt agresszívan kampányolt a kinevezésért. Harris is vágyott rá, azonban ő sokkal kifinomultabb módszert választott. Tisztában volt vele, hogy szerepel

a lehetséges jelöltek szűkített listáján. Rohini Kosoglu, aki Harris kabinetfőnöke volt a szenátusban, majd később az elnöki kampánya során, tett róla, hogy Biden Harrist vizsgáló emberei számára minden hozzáférhető legyen. Kosoglu továbbá arról is gondoskodott, hogy Biden tisztában legyen vele, Harris régóta vallott nézetei a faji és bűntetőjogi kérdésekről nem fognak ütközni Biden nézeteivel. Amennyiben konfliktus adódna, minden esetben Biden nézetei lesznek az irányadóak. A színes bőrű női jelöltek közül pedig Harris volt az egyetlen, aki jelentősebb, állami szintű választásokat nyert, illetve aki országos kampányban vett részt.

Harrisnek mindenekelőtt kármentést kellett végeznie. Köztudott volt, hogy Joe Biden felesége, Dr. Jill Biden „övön aluli ütésnek" nevezte Harris faji kérdést érintő támadását a férje ellen a június 27-i vita során. Harris a *The Late Show With Stephen Colbert* talkshow egyik júniusi adásában megpróbálta megmagyarázni, miért támadta meg Bident: „Ez egy vita volt. Az egésznek az a célja, szó szerint, hogy vitatkozzunk. Ezért nevezik vitának." Azzal a lehetőséggel kapcsolatban, hogy Biden futótársának választja, a következőket mondta: „Megtiszteltetésnek venném, ha felkérne. Eleve már az óriási megtiszteltetés, hogy egyáltalán felmerült a nevem. Hadd legyek őszinte veled. Mindent megtennék annak érdekében, akármi is lenne a szerepem, hogy segítsek Joe Bidennek győzni."

Júliusban és augusztusban egyéb, relatíve komoly jelöltek neve is előkerült, nevezetesen Karen Bass kongresszusi tagé, egy Los Angeles-i demokrata és a (CBC) Kongresszusi Fekete Kaukusz (jelölőgyűlés) elnökéé. Szövetségesei között voltak bizonyos országos szintű ambíciókat tápláló politikusok, akik tisztában voltak vele, hogy Harris lesz a demokrata elnökjelöltek közül az első helyen, miután Biden letölti a négy vagy nyolc évét. Bass kevésbé esélyes elnökjelöltnek tűnt. Harris kaliforniai támogatói attól tartottak, hogy Biden tanácsadói, beleértve a volt szenátort, Christopher

Doddot és Pennsylvania volt kormányzóját, Ed Rendellt, hisznek azoknak a véleményeknek, miszerint Harris nem népszerű a kaliforniai demokraták körében és elveszítette a támogatásukat, Bass viszont észszerű megoldás lenne. Az nem kétséges, hogy Harris számos ellenséget szerzett a demokraták között, azonban sokan kitartóan támogatták. Bass soha nem szerepelt az országos politikai színtéren, ráadásul negatív történetek jelentek meg róla. Többek között az, hogy dicsérő szavakkal illette Fidel Castrót, amit a floridaiak nem igazán értékelnének, illetve, hogy pozitívan nyilatkozott a szcientológiáról az egyik beszédében, az erről készült videó könnyen megtalálható az interneten.

Eleni Kounalakis kormányzóhelyettes is belépett a játszmába. „Nem kértem engedélyt" – mondta Kounalakis.

A San Franciscó-i politika kicsiny világában Mark Buell, Harris első kampányának kampányfinanszírozási elnöke mutatta be egymásnak az akkori főügyész Harrist és Kounalakist. Kounalakis édesapja Angelo Tsakopoulos, aki 1958-ban, tizenöt éves korában egy fillér nélkül érkezett Görögországból Amerikába, végigdolgozta a Sacramentói Állami Főiskolán töltött tanulóéveit, majd Sacramento régiójának legnagyobb ingatlanfejlesztője lett. Ő szervezte az adománygyűjtő eseményt, ahol Buell jövendőbeli felesége, Susie Tompkins találkozott Bill Clintonnal, akinek révén aztán bekerült a politikai életbe. Harris és Kounalakis sokszor ebédeltek együtt, és barátságot kötöttek egymással. (Harris mindig felhívja és dallal köszönti a születésnapján.) Mielőtt 2018-ban indult volna a helyettes kormányzói címért, Kounalakis jelentős kampányadományozó volt, aki 2008-ban és 2016-ban is támogatta Hillary Clintont, majd 2016-ban ő lett az Obama-adminisztráció első magyarországi nagykövete. Kounalakis ugyanabban a San Franciscó-i lakóépületben él, mint Buell, és neki is ugyanolyan 360 fokos kilátása van az öbölre. Mark és Susie Buellel gyakran hangolják össze az adománygyűjtő tevékenységet: az adományozók előbb beugranak hozzá egy pohár borra vagy koktélra, majd fellifteznek néhány emeletet, hogy azután a Buell házaspárnál vacsorázzanak. Amikor Kounalakis úgy döntött, indul a helyettes kormányzói címért, Harris felhívta, és azt mondta neki: „Támogatni foglak, és nyerni fogsz!"

2020. július 31-én Kounalakis felvette a kapcsolatot a Biden-kampánnyal, és Zoom-konferencia létrehozását kérte tőlük. A megbeszélésre három nappal később került sor. Kounalakis felsorakoztatta Harris támogatóinak lenyűgöző sorát: San Francisco polgármestere, London Breed; Oakland polgármestere, Libby Schaaf; Long Beach polgármestere, Robert Garcia; Kalifornia állam kincstárnoka, Fiona Ma; Kalifornia államtitkára, Alex Padilla; Tubbs polgármester, és a volt kormányzó, Gray Davis. Mindegyiküknek kettő perce volt rá, hogy elmondják, miért Harris a legjobb választás. Egyesek személyes történeteket osztottak meg. A Long Beach-i Garcia például azt mesélte, hogy Harris volt az első ember, aki részvétet nyilvánított, amikor az édesanyja július 26-án elhunyt a COVID-19 vírus szövődményei következtében.

Tubbs felhívta rá a figyelmet, hogy Harris háromszor indult állami szinten, plusz egyszer az elnökválasztáson, azaz „megjárta a harcmezőt". „Kamala Harris egyedülálló" – mondta Tubbs.

Kounalakis szerint Harris az amerikai politikai élet „forradalmi nőalakja". „Kamala Harris egyetlen sztereotípiának sem felel meg."

◆ ◆

Augusztus 11-én, kedden Biden Zoomon felhívta Harrist: „Készen állsz rá, hogy munkába állj?" – kérdezte. Biden hétpecsétes titokként kezelte a végső döntését. A kedd előtti szombaton, amikor nyilvánosságra hozta, Harris és legközelebbi tanácsadói még nem sejtették, hogy ő lesz a választottja. „Istenem. Annyira készen állok a munkára!", válaszolta Harris.

Biden fiának, Beau-nak a véleménye Harrisről, amely akkor alakult ki benne, amikor a két államügyész 2011-ben és 2012-ben szembeszállt a bankokkal, sokat nyomott a latban.

„Senkinek a véleményét nem tiszteltem jobban, mint Beau-ét, és büszke vagyok rá, hogy Kamala fog mellettem állni a kampány során" – mondta Biden, miután megtette a bejelentést.

Harris nem az alelnöki posztot képzelte el magának, amikor 2019-ben elindította elnöki kampányát. Az volt a célja, hogy győzzön, és nem állt szándékában senki alelnökének lenni. Biden szemszögéből a döntésnek volt értelme. Harris San Francisco kegyetlen politikai színterén edződött, és az évek során az összes oknyomozó újságíró, valamint mindkét párt legjobb kutatói ellenőrizték minden cselekedetét. Kemény versenyeken indult, amelyeken nyert is, veszített is. Biden csapata ismerte az összes jó és kevésbé jó tulajdonságát. A Mike Pence alelnökkel szembeni vitában jól megállja majd a helyét, és nem fog hibákat ejteni. Ráadásul egy kis izgalommal tölti meg, és talán néhány táncmozdulattal is színesíti az eddigi várhatóan legidősebb elnökjelölt kampányát. Ahogy mondani szokták, „üzemképes".

Ráadásul volt egy története, amely egyedülálló, ugyanakkor nagyon is amerikai.

Miután Biden kiválasztotta, Harris felkereste Wanda Kagant, a középiskolai barátnőjét Montrealból, hogy megkérdezze, megengedi-e neki, hogy megossza másokkal is a történetét. Kagan egy percig sem habozott. Egy 2020. szeptember 23-án kitweetelt videóban Harris elmesélte a történetet Kagan nevének említése nélkül. Felidézte, hogy a középiskolai legjobb barátnője „néha, amikor bejött az iskolába, nagyon szomorú volt, némelykor pedig az volt az érzésem, nem akar hazamenni". Amikor a barátnője bevallotta neki, hogy bántalmazzák otthon, Harris egyből azt mondta: „Mi szívesen látunk, gyere hozzánk lakni!" Részben a barátnője fájdalmát látva döntötte el, hogy a jogi pályát választja.

Két nappal a 2020. november 3-i választások előtt Kagan visszagondolt a középiskolás napjaikra, és arra, hogy mi lett abból a lányból, aki átsegítette élete legnehezebb időszakán.

„Amerika a lehető legjobbat kapja, ugyanis ő valójában ennyire jó ember. Mindig is az volt" – mondta Kagan.

◆ ◆

2020. október 19-én a demokraták alelnökjelöltje, Kamala Harris egy kampánygyűlésen vett részt a floridai Jacksonville-ben. Zuhogott az eső. Harris a szokásos Converse tornacipőjét viselte, a hangfalakból pedig jellegzetes kilépőzenéje, Mary J. Blige „Work That" című száma szólt.

Mert a hajad nem elég hosszú, És gyakran megszólnak
a bőröd színe miatt, Emeld magasra a fejed...

.....

És csajszi, csak légy önmagad!

Harris hátradöntötte az esernyőjét, táncra perdült, széles mosollyal az arcán, aztán hangosan kacagni kezdett, amikor eszébe jutott, hogy honnan is jött és hova tart.

Ronald Reagan elnöki beszédeinek írója, Peggy Noonan négy nappal később a *Wall Street Journal* egyik rovatában rosszallását fejezte ki az esettel kapcsolatban, véleménye szerint ugyanis „kínos volt" az alelnökjelöltet táncolni látni, mivel ettől Harris komolytalannak tűnik.

A The Recount egy tizenöt másodperces klipet töltött fel Harris táncáról Jacksonville-ből. A videót a mai napig 2,3 millióan látták.

◆ ◆

Beth Foster Gayle október 25-én reggel éppen felkelt és kávét főzött washingtoni otthonában, hogy felkészüljön az előtte álló napra. Ez volt ugyanis a férje, Tyrone Gayle – Harris első szenátusi sajtótitkára – halálának második évfordulója.

Az ilyen napok nehéz, boldog, szomorkás emlékeket hoznak magukkal. Beth telefonja megrezzent. A demokrata alelnökjelölttől kapott üzenetet, aki valahol a kampányútja kellős közepén tartott. Kamala Harris meg akart osztani vele valamit, amit egy gyűlésen látott Jacksonville-ben, Tyrone szülővárosában. Valaki az alábbi felirattal tartott egy táblát a magasba: TEDD MEG TYRONE-ÉRT! A feliratot tartó ember azt szerette volna, ha Harris a túl fiatalon elhunyt férfi emlékére nyeri meg a választásokat. Harris azt akarta, hogy Beth tudjon róla, Tyrone ott él az emberek emlékezetében.

Ez a szép gesztus felvidította Beth-t ezen a szomorú évfordulón, és megmutatta Kamala Harris olyan arcát, amelyet csak kevesen láthatnak. Volt, hogy keményen – néha talán túlságosan is keményen – viselkedett a körülötte levő emberekkel. Felfelé ívelő karrierje állomásain akadtak olyanok is, akik úgy érezték, kihasználta őket. Amikor pedig egyik fontos beosztásból a másik fontos pozícióba lépett át, befejezetlenül hagyott dolgokat. De arra is szánt időt, hogy megmutassa, törődik az emberekkel, és megcsillogtatott egy túl ritka emberi tulajdonságot, az empátiára való képességet. Ezen a napon Kamala Harris tudta, hogy van valaki, aki szenved, ő pedig szerette volna megosztani vele, hogy van valaki, aki gondol rá.

Ez Kamala Harris módszere.

SOMOGYI KÖNYVTÁR
1881
SZEGED

Köszönetnyilvánítás

Kamala Harris és a családja érthető okokból nem adott interjút vagy nyújtott segítséget a *Kamala útjának* megírásához. Harris szeptemberben és októberben, amikor én a könyvet írtam, épp egy országos kampány lebonyolításával volt elfoglalva.

Több tucat újságírótársam anyagaira támaszkodtam, akik közvetlen ismeretekkel rendelkeztek az említett eseményekről. Sokukat a nevükön is neveztem a könyvben; másoknak jó okuk volt arra, hogy névtelenek maradjanak. Hálás köszönetem mindannyiuknak, akik információt osztottak meg velem, valamint a *Kamala útja* összes olvasójával.

Külön köszönetet érdemel Josh Meyer, aki a *Los Angeles Times*-nál töltött időszak alatt lett a barátom. Ez a könyv nem jöhetett volna létre a Washingtonról írt beszámolói és meglátásai nélkül. Josh erőteljes, szókimondó stílusa felülmúlhatatlan. Ezen projekt során a washingtoni politikai életről szerzett több évtizedes tapasztalatát felhasználva felbecsülhetetlen értékű segítséget nyújtott a fejezetek megírásában Harris felettébb sűrű, a szenátusban eltöltött éveiről, valamint arra irányuló erőfeszítéseiről, hogy Biden őt válassza társának a kampányában. Josh mindezt igen szűk határidő alatt teljesítette, ami még értékesebbé teszi a munkáját.

Andy Furillo, kedves barátom és a legjobb bírósági tudósító, akit ismerek, óriási segítséget nyújtott beszámolóival, leírásaival és meglátásaival azokkal az eseményekkel kapcsolatban, amelyek Harris San Franciscó-i Igazságügyi Csarnokban töltött ideje alatt történtek.

Sasha Hupkától felbecsülhetetlen értékű segítséget kaptam a fontos személyekkel való kapcsolatfelvételnél, továbbá Harris Berkeleyben és Oaklandben töltött idejének kutatásakor. Sasha egy igazán lelkiismeretes újságíró, aki remekül fogalmaz; fényes jövő vár rá az újságírók világában. Köszönet illeti Yumi Wilsont is, aki a UC Berkeley-n az újságírók új generációját oktatja, amiért Sashát ajánlotta.

Kristina Rebelo a legcsodálatosabb tényellenőrző és lektor.

Karina Robinson hihetetlenül alapos történelemkutató, genealógus és tényellenőrző, aki segített megérteni Harris családi gyökereit. Köszönet Greg Lucas a Kaliforniai Állami Könyvtár könyvtárosá-

nak és kiváló munkatársainak. A Kaliforniai Állami Könyvtár az állam egyik valódi gyöngyszeme.

A *Kamala útja* nem jöhetett volna létre Michael Duffy, a *Washington Post* op-ed szerkesztője nélkül. Ő javasolta, hogy vállaljam el ezt a projektet, majd erősködött, amikor haboztam, és a nevemben felhívta a legcsodálatosabb szerkesztőt, Priscilla Paintont a Simon & Schusternél. Köszönet, Priscilla, a biztos kezedért, a meglátásaidért, az átgondolt szerkesztésért, és hogy esélyt adtál egy kezdő szerzőnek.

Köszönet továbbá a barátomnak, Scott Lebarnak, a nagyszerű újságírónak és a *Sacramento Bee* vezető szerkesztőjének, aki, amikor egy ügynök felkereste, hogy ajánljon neki valakit egy Kamala Harrisről szóló könyv megírására, az én nevemet adta meg. Köszönöm Karen Brailsfordnak az Aevitas Creative Managementnél, amiért segített tájékozódni a könyvkiadás világában, és amiért esélyt adott nekem.

Kamala Harrisszel akkor ismerkedtem meg, amikor a *Sacramento Bee* rovatvezetője és későbbi publicisztikai rovatvezetője voltam. Köszönöm Start Leavenworthnek, hogy felvett. A legmélyebb hálám Cheryl Dellnek, aki a *Bee* kiadójaként megbízott a publicisztikai rovat vezetésének megtisztelő feladatával.

Hálás köszönet Shawn Hublernek, Joyce Terhaarnak, Foon Rhee-nek, Erika D. Smithnek, Gary Reednek, Ginger Rutlandnek, Mariel Garzának, Jack Ohmannek, Pia Lopeznek, továbbá a néhai Rex Babinnek, a *Bee* szerkesztőségében dolgozó munkatársaimnak.

Christopher Cadelago, John Díaz, Michael Finnegan, Leah Garchik, Joe Garofoli, John Howard, Carla Marinucci, Melanie Mason, Phil Matier, Maeve Reston, Jerry Roberts, Andy Ross, Phil Trounstine, Karen Tumulty, Lance Williams, Phil Willon és a többiek tényalapú beszámolói nagyban hozzájárultak a könyv tartalmának elmélyítéséhez. Köszönet Dave Leshernek a CalMatters.orgnál, amiért felvett egy olyan pozícióba, ahonnan végigkövethettem Kamala Harris felemelkedését.

Továbbá köszönet Tonynak és Tessnek, Clarának és Kennek, Libby-nek és Graysonnak a szeretetért és a támogatásért.

De mindenekelőtt köszönet a feleségemnek, Claudiának. A szeretetet, támogatásod és megértésed tette mindezt lehetővé.

AZ A KICSI LÁNY FELNŐTT KORÁRA KEMÉNY, ÉLES ESZŰ, PONTOS, SZORGALMAS, OKOS, SOKOLDALÚ ÉS MULTIKULTURÁLIS NŐVÉ ÉRETT.

Kamala Harrisnek kevés dolog kerüli el a figyelmét, és még annál is kevesebbet felejt el. Hűséges követői vannak, akik a kezdetektől részesei politikai szervezetének, másokat viszont, akik egy időben szinte családtagoknak számítottak, időközben elidegenített magától. A kameráktól távol is empátiával és kedvességgel viszonyult azokhoz, akik nem segítették a karrierjét, közeli ismerősei között viszont vannak, akik ridegnek és számítónak írják le. …

Kamala Harris igazán az anyja lánya. A munkatársai szerint szinte alig telik el hét, hogy ne idézné a 2009-ben elhunyt Shyamala Gopalan Harris számos életbölcsessége egyikét. Leggyakrabban az alábbi mondását szokta emlegetni:

„Lehet, hogy elsőként teszel meg sok mindent, de tégy azért, hogy ne te legyél az utolsó."

ISBN 978-615-5893-66-7

4990 Ft

9 786155 893667